

БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ

Годишен отчет

2018

<http://www.bbr.bg/>

БЪЛГАРСКА БАНКА
ЗА РАЗВИТИЕ

Годишен отчет

ГРУПА НА „БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ” АД

**Консолидиран годишен доклад
на ръководството**

Доклад на независимия одитор

**Консолидиран годишен
финансово отчет**

към 31 декември 2018 г.

София, 2019 г.

Обща информация

„БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ“ АД

Акционерна структура към 31.12.2018 г.

Държавата чрез министъра на икономиката – **99,9999%**
и Банка ДСК - **0.0001%**.

Надзорен съвет:

Лъчезар Борисов – Председател на Надзорния съвет;
Митко Симеонов – Заместник-председател на Надзорния съвет;
Велина Бурска – Член на Надзорния съвет.

Управителен съвет:

Стоян Мавродиев – Председател на Управителния съвет
и Главен изпълнителен директор;
Румен Митров – Заместник-председател на Управителния съвет
и изпълнителен директор;
Николай Димитров – член на Управителния съвет и изпълнителен
директор.

Седалище и адрес на управление:

гр. София, 1000, район „Средец“, ул. „Дякон Игнатий“ № 1.
Регистрационен номер – **ЕИК 121856059**

Съвместни одитори на Българска банка за развитие АД:

„Ърнст и Янг Огит“ ООД
Полиграфия офис център
бул. „Цариградско шосе“ № 47А, ет. 4
София, п.к. 1124
office.sofia@bg.ey.com

„Захаринова Нексия“ ООД
бул. Константин Величков 157-159
етаж 1, офис 3
гр. София, п.к. 1309
office@zaharinovanexia.com

Одитор на Национален гаранционен фонд ЕАД и Микрофинансираща институция „Джобс“ ЕАД:

„Ърнст и Янг Огит“ ООД
Полиграфия офис център
бул. „Цариградско шосе“ № 47А, ет. 4
София, п.к. 1124
office.sofia@bg.ey.com

Съдържание

9	Консолидиран годишен доклад на ръководството
65	Доклад на независимия одитор
75	Консолидиран годишен финансов отчет към 31 декември 2018 г.

Обръщение към акционерите

Уважаеми акционери,

Групата на Българската банка за развитие е посветена на мисията си да насърчава предприемачеството, да стимулира развитието на общия икономически, експортен и технологичен потенциал на малките и средните предприятия, да работи последователно и дългосрочно за изпълнението на целите, принципите и приоритетите, възложени ни от Законодателя и залегнали в одобрената от правителството стратегия на ББР.

През 2018 г. отбелязахме и 10 години от приемането на Закона за ББР. С този важен законодателен акт Насърчителна банка прерасна в Българска банка за развитие и бяха положени основите за създаването и развитието на пълноценна банкова група, способна да изпълнява мащабна роля в подкрепа на икономическото развитие, конвергентните приоритети и по-тясната финансова и икономическа интеграция на България с останалите икономики в Европейския съюз.

В изпълнение на възложения ни със ЗББР мандат, през 2018 г. Българската банка за развитие регистрира ново дъщерно дружество – Фонд за капиталови инвестиции АД с регистриран капитал 65 млн. лв.. Дружеството ще участва в капитала на малки, средни и стартиращи предприятия с цел повишаване конкурентоспособността на бизнеса, научноизследователска и развойна дейност, увеличаване на производствения капацитет, финансиране преди набиране на капитал на регулярен пазар и усвояване на средства от фондове на Европейския съюз. През годината подготвихме стартирането и регистрацията на дъщерните дружества ББР Лизинг и ББР Факторинг, които ще заработят през 2019 г. Така заедно с Националния гаранционен фонд, Микрофинансиращата институция „Джобс“ и Фонд за капиталови инвестиции ББР се превръща в пълноценна финансова група, готова да отговори на различните нужди на българския бизнес и предприемачество, и способна да подкрепи комплексно плановете за растеж на нашите клиенти.

Изминалата година бе рекордна както за банковия сектор у нас, така и в дейността на групата на ББР. Активите на банката достигнаха 3 млрд. лв., нараствайки с 22% или спрямо края на предходната 2017 г. Предоставихме на бизнеса нови кредити в размер на почти 400 млн. лв. – над четири пъти повече от колкото през предходната 2017 година. Увеличихме броя на финансираните предприятия по он-лендинг програмите. Нашият Национален гаранционен фонд увеличи размера на гарантирания портфейл с 30% и с 24% обема на издадените гаранции. Така през изминалата 2018 година в Групата на ББР директно и индиректно са финансирани 2495 броя крайни клиенти, от които 99% са малки и средни предприятия.

Оперативният доход на групата на ББР преди обезценки и провизии за 2018 г. е в размер на 64 562 хил. лв., като нетната печалба е в размер на 27 087 хил. лв. при направен нетен разход за обезценки и провизии през годината в размер на 10 046 хил. лв.

На база на утвърдения авторитет и активни международни взаимоотношения на банковата ни група, в изпълнение на мандата ни за привличане на средства и управление на проекти от международни финансови и други институции, през 2018 г. договорихме и подписахме рамково споразумение с Китайската банка за развитие за 1,5 млрд. евро., което надхвърля целия привлечен външен ресурс в 20-годишната история на банката. ББР се утвърди като най-добре позиционираната банка в страната за привличане на средства от международни финансови институции и партньори с 13 активни договора с 8 МФИ към края на 2018 г.

Същевременно ББР продължи да съблюдава стриктна пазарна дисциплина, спазвайки макро-пруденциалните правила и надзорни стандарти, така че да отговаря на изискванията на европейските и

национални регулации за банкова дейност. Банката поддържа най-високите нива на ликвидност и капиталова адекватност в българската банкова система.

Наред с основната дейност на групата на ББР, през 2018 г. поехме лидерска роля в развитието на диалога със сродните ни национални банки за развитие и партньори от региона относно разширяване на регионалното и европейско сътрудничество между насърчителните финансови институции в принос към ускорен и устойчив икономически растеж, развитие на инфраструктурната и търговска свързаност между икономиките ни.

През април 2018 г. в рамките на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз ББР стартира провеждането на международен годишен форум с участието на европейски, мултилатерални и национални банки за развитие под наслов „Инфраструктура за растеж“. Дискусиите очертаха приоритетите и потенциала за засилване на ролята на насърчителните финансови институции в развитието на икономическата и инфраструктурна свързаност в Югоизточна Европа и специфично на Балканите. ББР форумът завърши с подписването на Меморандум за сътрудничество между шест национални и мултилатерални банки - Хърватската, Унгарската, Македонската банки за развитие, Черноморската банка за търговия и развитие и Международната инвестиционна банка. Тази платформа е отворена за присъединяването на нови партньорски институции и цели да съдейства за реализирането на мащабни проекти и програми за регионално развитие без натрупване на дълг от отделни правителства и чрез мобилизирането на ресурси от различни източници.

През юли 2018 г. ББР бе домакин на първата международна среща на Междубанковата асоциация на Китай и страните от Централна и Източна Европа. Подписани бяха Програма за сътрудничество за периода 2018—2020 г. и Споразумение за сътрудничество за изграждане на капацитет и споделяне на опит. Това са първите официални документи на Асоциацията след учредяването ѝ през ноември 2017 г. в Будапеща. Заседанията на Междубанковата асоциация предшестваха Седмата годишна среща на държавните и правителствени ръководители на страните от Централна и Източна Европа и Китай в рамките на механизма 16+1, на която страната ни бе домакин. В присъствието на Министър-председателя на България г-н Бойко Борисов и Премиера на Китай г-н Ли Къцян, заедно с Председателя на Управителния съвет на Китайската банка за развитие г-н Ху Хуайбан подписахме и рамковото споразумение между нашите две банки за развитие за 1,5 млрд. евро.

Започнахме 2019 г. с най-добрите резултати, капиталова база и кредитен рейтинг в двадесетгодишната ни история. В резултат на утвърденото международно доверие към групата ББР, изразено в подписаните през 2018 г. споразумения, разполагаме със стабилен достъп до ресурс за да изпълним мисията си, да разширим ролята на банката в подкрепа на предприемачеството, на растежа на българския бизнес и експанзията му в нашия регион, на европейските и световни пазари. Създадохме и подготвихме отличен екип от професионалисти, за да посрещаме бъдещите предизвикателства и да помагаме на клиентите ни да финансират бизнеса, както и да отговорим на нуждите на правителството за финансирането на неговите стратегически приоритети за инфраструктурно и икономическо развитие, включително и при промяна на глобалния цикъл на икономическата активност и търговията. ББР навлиза в третото си десетилетие като банкова институция и група способна да предоставя комплексни и иновативни решения с висока добавена стойност, както за клиентите ни и обществеността, така и за нашите акционери.

За тези постижения искам да благодаря на ръководството и на всички служители, за тяхната ангажираност и голям принос за успехите ни, а на нашите клиенти, партньорски организации и акционери за гласуването ни доверие.

СТОЯН МАВРОДИЕВ

Председател на Управителния съвет

Главен изпълнителен директор

**Консолидиран
годишен доклад
на ръководството**
към 31 декември 2018 г.

1

Информация за групата на ББР

Групата на ББР

Към края на 2018 г. Финансовата група Българска банка за развитие („Групата“¹ или Финансовата група) включва Българска банка за развитие АД („ББР“, „Банката“) и нейните дъщерни дружества – Национален гаранционен фонд ЕАД („НГФ“), Микрофинансираща институция „ДЖОБС“ ЕАД (МФИ) и Фонд за капиталови инвестиции АД (ФКИ).

В началото на 2019 г. Банката учреди и две нови дъщерни дружества – ББР Лизинг ЕАД и ББР Факторинг ЕАД, които ще са част от Финансовата група на ББР. Към датата на изготвяне на Доклада структурата на Финансовата група на ББР е представена в следващата таблица:

Към 31.12.2018 г. в групата на ББР средносписъчният състав на служителите е 210 (към 31.12.2017 г. – 197 служителя).

В края на 2018 година Групата на ББР няма задължения по съществуващи или нови емисии ценни книжа.

Към 31.12.2018 г. в Групата на ББР няма всякащо съдебно, административно или арбитражно производство, касаещо задължения или вземания на групата на ББР в размер на 10 на сто или повече от собствения капитал.

Групата на ББР спазва приложимото българско и европейско законодателство за опазване на околната среда. Групата прави анализ на въздействието върху околната среда на всички проекти, за които това се изисква според приложимата правна рамка. В процеса на реализиране на проектите Групата на ББР изисква представянето на необходимите разрешения и документи, и стриктно следи за точната реализация на проектите. При наличие на по-строги изисквания относно околната среда, залегнали в договорите за заеми с външни кредитори, Групата изисква спазването на тези по-високи стандарти от своите клиенти и следи за тяхното изпълнение.

¹ Към края на 2018 г. Банката е едноличен собственик на капитала на ТЦ „Марица“ ЕООД (ТЦМ), като дружество не е част от стратегическия бизнес модел на Финансовата група на ББР.

В областта на развитие на човешките ресурси Групата на ББР акцентира върху непрекъснатата подкрепа за развитие и обучение на служителите, създавайки предпоставки за професионално израстване на своите висококвалифицирани специалисти.

В Групата на ББР няма специализирано звено за научноизследователска и развойна дейност и Банката към момента не планира действия в тази област извън обучение на персонала.

Финансовото състояние и показатели на Групата са стабилни. Няма нефинансови показатели, стойността на които би повлияла на резултатите от основната ѝ дейност.

Българска банка за развитие АД

„Българска банка за развитие“ АД е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество под наименованието „Насърчителна банка“. На 23.04.2008 г. със Закона за Българската банка за развитие (ЗББР) се променя името и обхвата на дейността на банката, така че да прилага схеми и инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната.

Като единствената държавна банка в страната, ББР осъществява финансиране по конкретно възложени ѝ от правителството на Република България програми. Експозицията към един клиент или група свързани клиенти, различни от кредитни институции, централни правителства и централни банки, следва изискванията и ограниченията на Регламент 575/2013/ЕС, като се отчита ефектът от редуцирането на кредитния риск по ред, определен от Управителния съвет.

Българска банка за развитие АД притежава лиценз за инвестиционен посредник, по силата на който може да предоставя инвестиционни услуги и извършва инвестиционни дейности² по чл. 6, ал. 2 от Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ), както и допълнителни услуги по чл. 6, ал. 3 от ЗПФИ.

Банката не предоставя инвестиционни услуги и дейности по чл. 6, ал. 2, т. 8 и 9 от ЗПФИ – организиране на многостранна система за търговия и организирана система за търговия.

Към 31.12.2018 г. внесенят основен акционерен капитал е 601 774 хил. лв. (31.12.2017 г.: 601 774 хил. лв.), като се състои от 6 017 735 обикновени поименни акции с право на глас, с номинал 100 лева. Към датата на изготвяне на доклада собствеността на капитала се разпределя както следва: 99,9999% се притежава от Република България, представлявана от министъра на икономиката, 0,0001% се притежава от Банка ДСК.

Управлението на ББР се извършва в съответствие с чл. 5 от ЗББР, съгласно който Банката има двустепенна система на управление, като правата на държавата в Общото събрание на акционерите на Банката се упражняват от министъра на икономиката. Членовете на органите за управление на ББР се назначават в съответствие със ЗББР, Закона за кредитните институции, Търговския закон и подзаконовите нормативни актове, приети от Българската народна банка.

Българска банка за развитие АД не е придобивала собствени акции по реда на чл. 187г.

ББР не е страна по сделки, попадащи в обхвата на чл. 240 б от ТЗ, във връзка с чл. 247 от същия закон.

² Предоставянето на инвестиционни услуги и извършването на инвестиционни дейности се осъществява в съответствие с изискванията на ЗПФИ, Директива 2014/65/ЕС на ЕП и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Директива 2002/92/ЕО и на Директива 2011/61/ЕС (Директива 2014/65/ЕС или MIFID II), Регламент (ЕС) № 600/2014 на ЕП и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (Регламент (ЕС) 600/2014), Делегиран регламент (ЕС) 2017/565 на Комисията от 25 април 2016 г. за допълване на Директива 2014/65/ЕС на ЕП и на Съвета по отношение на организационните изисквания и условията за извършване на дейност от инвестиционните посредници и за даването на определения за целите на посочената директива (Делегиран регламент (ЕС) 2017/565) и актовете по тяхното прилагане.

Няма придобити, притежавани или прехвърлени от членовете на управителните органи през годината акции на дружеството. Съгласно чл. 6, ал. 4 от ЗББР, членовете на управителните и на контролните органи, прокуристите и висшият ръководен състав не могат да притежават акции, не могат да им бъдат предоставени опции върху ценни книжа на ББР и в следващи отчетни периоди не могат да възникнат договорености, в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции от настоящи акционери.

Средносписъчният състав на Банката в края на 2018 г. е 191 служители.

Българска банка за развитие АД няма открити клонове. Седалището и адресът на управление на ББР е гр. София ул. „Дякон Игнатий“ №1.

Национален гаранционен фонд ЕАД (НГФ)

Национален гаранционен фонд ЕАД (НГФ) е дружество, учредено на 12.08.2008 г. въз основа на Закона за Българската банка за развитие (ЗББР) и е регистрирано в Търговския регистър на 22.08.2008 г. Съгласно Закона за кредитните институции (ЗКИ) „Национален гаранционен фонд“ ЕАД е финансова институция, вписана през 2009 г. от БНБ в Регистъра по чл.3, ал.2 от Закона за кредитните институции (ЗКИ). В съответствие с Устава на дружеството предметът на дейност е:

- издаване на гаранции за допълване на обезпечението по заеми на малки и средни предприятия;
- предлагане на други продукти на малки и средни предприятия, като: гаранция за участие в търге; гаранция за добро изпълнение; гаранция за авансово плащане; гаранция за изплащане на кредит на износител и други;
- издаване на гаранции за допълване на обезпечение по заеми на малки и средни предприятия, осъществяващи научноизследователска и развойна дейност и за внедряване на тези продукти и научни разработки в индустрията;
- други дейности, които не са забранени изрично от закона.

Към 31.12.2018 г. регистрираният капитал на Дружеството е 80 000 000 лева и е разпределен на 800 000 акции с номинална стойност 100 лева всяка. Акциите са обикновени, налични, поименни и неделими, като всяка акция дава право на един глас. Капиталът на Дружеството е изцяло внесен.

Седалището и адресът на управление на Национален гаранционен фонд ЕАД (НГФ) е гр. София ул. „Дякон Игнатий“ №1.

Към 31.12.2018 г. седно-списъчният състав на НГФ е 8 служители.

Към 31.12.2018 г. Национален гаранционен фонд ЕАД няма открити клонове.

Микрофинансираща институция ДЖОБС ЕАД (МФИ Джобс)

Микрофинансиращата институция ДЖОБС ЕАД (МФИ Джобс) е вписана в Търговския регистър на 14.01.2011 г. Предметът на дейност е микрофинансиране, в това число отпускане на микрокредити, придобиване от трети лица и отдаване под лизинг на промишлено оборудване, автомобили и други превозни средства, както и други вещи (финансов лизинг), покупко-продажба и внос на такива вещи, консултантски услуги, търговско представителство и посредничество на местни и чуждестранни физически и юридически лица, извършващи дейността си в страната, както и всяка друга дейност, незабранена със закон.

Към 31.12.2018 г. регистрираният капитал на МФИ Джобс е 7 643 000 лева и е разпределен на 76 430 акции с номинална стойност 100 лева всяка. Акциите са обикновени, налични, поименни и неделими, като всяка акция дава право на един глас. Капиталът на Дружеството е изцяло внесен.

Седалището и адресът на управление на Микрофинансираща институция ДЖОБС ЕАД (МФИ Джобс) е гр. София ул. „Дякон Игнатий“ №1.

Към 31.12.2018 г. редно-списъчният състав на МФИ Джобс е 11 служители.

Към 31.12.2018 г. Микрофинансираща институция ДЖОБС ЕАД няма открити клонове.

Фонд за капиталови инвестиции АД (ФКИ)

Фондът за капиталови инвестиции (ФКИ) е учреден на 24.08.2018 г. и регистриран на 04.10.2018 г. като акционерно дружество, със 100% крайно участие на ББР (директно участие на ББР 84,62% или 550,000 броя акции и индиректно чрез НГФ 15,38%, собственик на останалите 100,000 броя акции). Адресът на управление на МФИ е: ул. Дякон Игнатий № 1, София. Към 31.12.2018 г. регистрираният акционерен капитал е 650 000 броя поименни акции с номинал 100 лв. на акция, от които внесенят капитал към 31.12.2018 г. е 16 250 000 лв.

Предметът на дейност на ФКИ включва:

- участие в капитала на малки и средни предприятия;
- предоставяне на консултантски услуги относно капиталовата структура на малки и средни предприятия, консултации и услуги, отнасящи се до преобразуване на предприятия по чл. 261 от Търговския закон;
- консултантски услуги по инвестиции;
- консултантски услуги по управление на пулове от ценни книжа на малки и средни предприятия;
- други дейности, които не са забранени изрично от закона.

Към 31.12.2018 г. ФКИ няма открити клонове и не осъществява оперативна дейност, съответно няма служители и не реализира приходи.

Основни акценти, дейности и проекти през 2018 година

Ключови събития

В унисон със Стратегия 2017 – 2020 усилията в Групата на ББР през годината бяха насочени към увеличаване на дела на индиректното финансиране (с включен обем на кредитите с издадени гаранции от НГФ).

През 2018 г. Българската банка за развитие създаде Фонд за капиталови инвестиции и стартира процеса по учредяване на две нови гръщерни дружества – ББР Лизинг и ББР Факторинг. Тези две новоучредени дружества, заедно с Националният гаранционен фонд, Микрофинансиращата институция „Джобс“ и Фондът за капиталови инвестиции допълват Групата на ББР с нови възможности за предоставяне на финансиране на българския бизнес.

През 2018 г. протече и подготовка за въвеждане на новите изисквания на ЗПФИ, Директива 2014/65/ЕС, Регламент 600/2014, Регламент 2016/679 за защита на личните данни (GDPR), новия ЗПУПС и Наредба № 3 на БНБ за плащанията и Директивата за платежните услуги 2015/2366 (PSD 2), така че да бъдат успешно реализирани през 2018 г. Банката създаде и прилага организация, свързана със сключването и изпълнението на договори с клиенти, с изискването на информация от клиенти, с воденето на отчетност и съхраняването на клиентски активи, съгласно изискванията на горепосочените национални и европейски нормативни актове. Банката изгради система от вътрешни правила и процедури за вътрешен контрол, които да осигурят пълното съответствие с нормативната уредба, посочена по-горе.

През 2018 г. основните дейности в информационни технологии бяха насочени в две направления – в изпълнение на регулаторни проекти, подобряване на ежедневните оперативни дейности в ИТ и актуализация на работните процедури. Най-значителните проекти бяха подготовка на банката и информационните системи за съответствие с GDPR изискванията, изпълнение на изискванията за отчетност и обогатяване на функционалностите на системата съобразно изискванията на MIFID II, подготовка за и имплементация на най-новите SWIFT стандарти, както и подготовка за цялостен аутсорсинг на SWIFT услугата към БОРИКА с цел подобряване на надеждността ѝ, както и в съответствие с най-новите изисквания за сигурност на SWIFT. Избрана бе съвременна система за предотвратяване прането на пари в съответствие с най-новите нормативни изисквания и започна подготовка за стартиране на проекта по имплементация през 2019 г.

През 2018 г. международната рейтингова агенция „Фич Рейтингс“ осъществи своя редовен годишен преглед и потвърди кредитния рейтинг на Българска банка за развитие АД. **През април 2019 г. „Фич Рейтингс“ повиши перспективата пред дългосрочния кредитен рейтинг на ББР от „BBB“ със стабилна на „BBB“ с положителна перспектива.** Това е най-високият кредитен рейтинг за българска финансова институция, като за ББР той е лимитиран до рейтинга на суверена – българската държава.

Рейтинг валиден към	Към 31.12.2017	Към 31.12.2018	Към дата на изготвяне на отчета за дейността
Дата на изготвяне на рейтинга:	13.12.2017	06.12.2018	20.04.2019
Дългосрочен Рейтинг (IDR, SRF)	„BBB“	„BBB“	„BBB“
Перспектива	Стабилна	Стабилна	Позитивна

Оценката на рейтинговата агенция се базира на надеждната подкрепа на суверена – българската държава, на добрите финансови резултати на ББР, на добрата ѝ капитализация, както и на ролята ѝ в подкрепа на икономическата политика на правителството. Положителната перспектива показва наличието на баланс в рисковете, свързани с оценяването на кредитния рейтинг. В съобщението на агенцията е посочено, че в случай на следващо повишение на рейтинга на България, този на ББР най-вероятно също ще бъде повишен.

Стабилната капиталова база допринася съществено за високата капиталова адекватност. ББР е институцията с най-високото равнище на капитализиране в банковата система на България, значително над регулаторния минимум.

На проведеното Общо събрание на акционерите на ББР през месец юли 2018 г. бяха приети одитираните финансови отчети на институцията за 2017 г., заверени от съвместните одитори „Ърнст и Янг Оудит“ ООД и „Захаринова и партньори“ ООД (последните с настоящо име „Захаринова Нексия“ ООД). Българската банка за развитие отчете за 2017 г. печалба за разпределение в размер на 8,858 хил. лв. (след отчитане на ефекта от въвеждането на МФСО 9). Общото събрание взе решение печалбата на Банката за 2017 г. да бъде разпределена, както следва:

- отчисления за фонд „Резервен“ в размер на 10 на сто, равняващи се на 885 хил. лв.
- остатъкът от печалбата на Българска банка за развитие АД за 2017 г., след приспадане на отчисленията за фонд „Резервен“, да се отнесе в статия „Допълнителни резерви“. Вследствие на това решение капиталовата адекватност на Българска банка за развитие продължава да бъде най-високата в българската банкова система.

През 2018 г. **продължи развитието на продуктивния и кредитния портфейл на Банката**, както и диверсификацията на източниците на финансиране.

През месец май 2018 г. бе изплатена последната главница по заема с Японската банка за международно сътрудничество, с което заемът е напълно погасен.

ББР бе първият ротационен президент и домакин на Първата международна среща на Междубанковата асоциация на Китай и страните от Централна и Източна Европа. В рамките на срещата в началото на юли 2018 г., на двустранна основа между ББР и Китайската банка за развитие (КБР) и като част от официалната програма на Седмата годишна среща на правителствените ръководители от Китай и страните от ЦИЕ, **бе подписано финансово споразумение за сътрудничество под инициативата „Един пояс, един път“.** Споразумението предвижда **договаряне на финансиране в размер на 1 500 млн. евро за следващите 5 години**, както следва:

- До един млрд. евро ще бъдат алокирани за съвместно финансиране, проектно финансиране, съвместни фондове за капиталови инвестиции, синдикирани заеми и други проекти от взаимен интерес, договорени между ББР и КБР в рамките на инициативата „Един пояс, един път“.
- Не по-малко от 500 млн. евро ще възлезе двустранното финансиране за ББР, което може да бъде използвано за проекти в рамките на инициативата „Един пояс, един път“ и / или в съответствие със стратегията на ББР, като проектите могат да включват, но не се ограничават до: подпомагане на МСП, енергетика, комуникации, транспорт, селско стопанство в България или за други цели, одобрени от ББР
- Общата сума по Споразумението представлява 75% от финансовата инициатива на Китайската банка за развитие в рамките на Междубанковата асоциация на Китай и страните от Централна и Източна Европа в размер на 2 млрд. евро.
- На основание на подписаното Финансово споразумение за сътрудничество под инициативата „Един пояс, един път“, на 13.12.2018 г. ББР подписа трети Договор за заем с Китайската бан-

ка за развитие от 300 млн. евро със срок от 10 години за подпомагане на българския бизнес. Към 31.12.2018 г. е усвоен първият транш от новия договор в размер на 30 млн. евро.

През месец август 2018 г. заемът от Индустиалната и търговска банка на Китай бе напълно погасен съгласно погасителния план.

През 2018 г. бе усвоен и целият договорен размер от 50 млн. евро по споразумението, подписано на 28 септември 2017 г. с Китайската Ексим Банка.

Подписан бе договор с българска търговска банка за предоставяне на средства за насърчване на микро-, малки и средни предприятия в размер на 5 745 хил. евро. ББР е заемополучател по Договор за заем с Правителството на Република България. Договорът е подписан на основание Спогодба между Правителството на Федерална република Германия и Правителството на Република България за финансово сътрудничество.

Българската банка за развитие сключи и първия договор за он-лендинг финансиране с търговска банка в рамките на Плана за инвестиции за Европа. Средствата по програмата са осигурени от Българската банка за развитие и Европейската инвестиционна банка и са част от Инвестиционния план за Европа – един от приоритетите на председателя на Европейската комисия Жан-Клод Юнкер. Фокусът му е насърчване на инвестициите с цел да бъдат създавани работни места и растеж чрез по-интелигентно използване на новите и съществуващите финансови ресурси, чрез премахване на пречките пред инвестициите и осигуряване на видимост и техническа помощ за проектите.

В края на 2018 г. ББР сключи с две търговски банки споразумения по Програма COSME+ за подкрепа на малкия и средния бизнес и стартира отпускането на кредити за МСП с преференциални условия. Програма COSME+ се осъществява с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции за индиректно финансиране на малките и средните предприятия с гаранционно улеснение и контра-гаранция. Програма COSME надгражда Програмата за предприемачество и иновации (EIP), създадена през периода 2007-2013 г. Общият ѝ бюджет е 2,300,000 хил. евро за периода 2014-2020 г. В обхвата ѝ са четири области на подпомагане – подобряване достъпа до финансиране за МСП под формата на капиталови и дългови инструменти; подобряване достъпа до пазарите за МСП в световен мащаб; подобряване на рамковите условия за конкурентоспособност на предприятията и насърчване на предприемачеството.

И през 2018 г. продължи развитието си програмата „Лизинг Лайн“, която е насочена към партньори небанкови финансови институции – лизингодатели, регистрирани в БНБ и осъществяващи финансов лизинг.

В края на 2018 г. ББР стартира нова програма за индиректно подпомагане на МСП чрез търговските банки и небанковите финансови институции. Програмата е за индиректно финансиране на земеделски стопани, които са членове на взаимоспомагателни кредитни кооперации на частни земеделски стопани. Бюджетът е 15 млн. лв. Размерът на кредитите е до 1 500 хил. лв. и срок за погасяване до 5 години.

През 2018 г. бе изготвена апликация за МФИ „Джобс“ за кандигатстване в Програмата на ЕИФ – EaSi за микрофинансиране и финансиране на социални компании, по която МФИ ще ползва гаранции до 80% (с лимит на плащанията) за заеми до 25 000 евро и социални компании съгласно определение на Европейската комисия. Финансовият инструмент е продължение на Програмата за микро-финансиране Прогрес, лансирана през 2010 година, по която са финансирани над 50 000 микро-клиенти на „Джобс“ в размер на 440 000 хил. евро. МФИ кандигатства в Програма EaSi за гаранции в подкрепа на микро-финансирането и социалното предприемачество с общ размер на портфейла до 9 000 хил. евро (5 000 хил. евро за микрофинансиране и 4 000 хил. евро за социално предприемачество).

Председателят на Управителния съвет и Главен Изпълнителен директор на Българската банка за развитие Стоян Мавродиев бе избран за победител в категорията „Финанси и Застраховане“ на

конкурса „Мистър и Мисис Икономика 2018“. Това е вторият приз за г-н Мавродиев от престижния конкурс, организиран от Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България (КРИБ) и списание „Икономика“.

През 2018 г. стартира процесът по ребрандиране на Финансовата Група на ББР – избор на нови лога за банката и дъщерните ѝ дружества, вкл. разработване на бранд бук. Обновяването на корпоративната визия съвпада с 20-годишния юбилей от създаването на Банката. Създаването на нова, единна визия на Групата на Българската банка за развитие кореспондира с темпа на развитие на финансовата институция, в изпълнение на мисията ѝ да бъде партньор на бизнеса в неговия растеж, да допринесе за конкурентоспособността му в бъдеще и да спомогне за изграждането на екосистема, която благоприятства предприемачеството.

УСПЕШНО РЕАЛИЗИРАНИ ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ

Българска банка за развитие АД

И през 2018 г. продължи действието на **Националната програма за енергийна ефективност** – Българската банка за развитие АД предоставя финансиране по приетата с Постановление № 18 от 2 февруари 2015 г. на Министерския съвет на Република България Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (Програмата). Тя е насочена към обновяване на многофамилни жилищни сгради, осигурявайки по-добри условия на живот на гражданите в многофамилни жилищни сгради, топлинен комфорт и по-високо качество на жизнената среда. Изпълнението на мерките за енергийна ефективност в жилищните сгради се очаква да допринесе за по-високо ниво на енергийната ефективност и намаляване на разходите за енергия, подобряване на експлоатационните характеристики, удължаване на жизнения цикъл на сградите и осигуряване на жизнена среда в съответствие с критериите за устойчиво развитие. Очакваните резултати и ефекти от Програмата са намаляване разходите за отопление за домакинствата, подобрена жилищна инфраструктура и промяна в облика на градовете, по-чиста околна среда, и, съответно, спестени емисии на парникови газове (CO₂ и др.), и удължаване живота на сградите, които ще имат и по-висока цена. Икономическият ефект е свързан с предоставяне на повече възможности за икономическа активност на бизнеса – проектанти, строителен бранш, фирми за технически обследвания, фирми за обследвания за енергийна ефективност, производители на материали и др. – както и участие на малки и средни фирми от цялата страна в изпълнението на Програмата. Тя реализира и своя социален ефект чрез осигуряване на допълнителна заетост, установяване на традиции в управлението на многофамилни жилищни сгради, повишаване на обществената осведоменост за начините за повишаване на енергийната ефективност. Дейностите по Програмата се осъществяват на цялата територия на Република България в рамките на 265 общини. Заделеният финансов ресурс от държавния бюджет по Програмата е в размер на 2 млрд. лв.

Примери за финансирани от банката проекти:

- **Строителна компания**, с основна дейност изграждане, строителство и реконструкции на индустриални и търговски сгради, производствени халета, фабрики, автосервизи, фирмени сгради, магазини на големи търговски вериги и др. Разполага с производствени площи, специализирани машини и технически персонал. Заедно с други дружества от групата предлага „пълнен инженеринг“ и „проектиране и строителство в едно“. Завършените обекти се характеризират с различни условия на проектиране и експлоатация, високо качество на изграждане и са широко разпространени и разпознаваеми в страната обекти – хипермаркети Била, Метро, Хит, Практикер, спортни зали, летище София и др. Дружеството е и участник в съвместни проекти с чуждестранни инвеститори – германския производител Leoni, японската фирма „Язаки“.

- Лицензиран **въздушен превозвач** с основни продукти и услуги в областта на транспортни пътнически и чартърни услуги, мотър лизинг (АСМ), сух лизинг и др. Кредитополучателят планира разширяването на бизнеса, като закупи самолти, вместо наемането им на лизинг.
- **Компания, притежаваща най-голямата мигена ферма в България.** Дружеството е специализирано в култивиране и производство на екологично чисти черноморски миди, които отглежда в собствена плантация, която е най-голямата действаща мигена плантация в Черно море. Изграждането ѝ е минало през три основни етапа, финансирано по програма САПАРД, както и по линия на Оперативна програма развитие на сектор „Рибарство“ /2007-2013/ и Програма за морско дело и рибарство /2014-2020/. ББР е предоставила инвестиционен кредит на дружеството за изграждането на преработвателното предприятие, разполагащо с технологично оборудване за обработка, пакетиране, охлаждане и замразяване на култивираните миди.
- **Дружество, регистрирано като земеделски производител,** разполагащо с над 300 дека земеделска земя в землището на с. Малко Градище, с напълно изградена и функционираща крушовва градина върху 170 дека с 19 809 крушови дръвчета, снабдена със система против градушки, капково напояване, сондажен кладенец и водопровод. Предмет на финансиране са предстоящи за изграждане складове за съхранение на растителна продукция, селскостопански инвентар и техника, офис и битови помещения като последен етап от цялото стопанство. Проектът е подкрепен с безвъзмездна финансова помощ по подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ от ПРСР 2014 г. – 2020 г. въз основа на подписан договор с Държавен фонд „Земеделие“. Реализирането на проекта цели намаляване на преките разходи по дейността, постигане на по-високи количествени и качествени производствени резултати, по-добро използване на факторите за производство и създаване на икономически ефективно и конкурентно производство на круши.
- **Предприятие, работещо в сферата на българската полиграфическа промишленост,** което предоставя качествени полиграфически услуги на своите клиенти, като съчетава традиции и високо качество. Инвестиции във фирмата са направени и с подкрепата на Европейските фондове за Регионално развитие (по предприемаческите програми компанията осъществява два проекта по ФАР, по програма Леонардо да Винчи, оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“). Общата цел на изпълнените до момента проекти и финансовата подкрепа от страна на банката е повишаване на конкурентоспособността и постигане на устойчив растеж чрез подобряване на енергийната ефективност и разширяване на производствения капацитет на дружеството.
- **Завод за производство на различни видове хартия, включително и тишу хартия,** за промишлени клиенти в България и в чужбина. Корпоративната визия на дружеството е насочена към непрекъснато инвестиране в модернизация на съществуващото оборудване и придобиване на нови производствени единици. През последните две години дружеството е осъществило инвестиционна програма за намаляване на специфичното потребление на ресурси на тон произведен продукт, както и придобиване на различни периферни устройства към съществуващите машини, позволяващи автоматизация и компютърно осигуряване на производствения процес, увеличаване на качествения контрол.
- **Холдингова група на дружества от ИТ сектора.** През последните години компанията постепенно придобива различни компании, както такива с над 17 годишен опит, така и стартъпи. През 2016 г. холдингът създава дъщерната си компания в Ниш, Сърбия. Чрез мрежата от своите компании холдингът разполага с 8 офиса в 7 града – Пловдив, София, Велико Търново, Варна, Благоевград, Свищов и Ниш. Основните услуги на групата са в областта на информационните технологии – търговия, консултантска дейност, внедряване и поддръжка на софтуер, рекламна дейност, посредничество в бизнеса, придобиване на патенти, отстъпване на лицензи и други. Дружество от групата има одобрен проект за получаване на безвъзмездна помощ по програма „Иновации и конкурентоспособност“. ББР е предоставила оборотен кре-

гит за маркетингови дейности за възобновяване на клиентската база. Очакваният ефект е продължаващият ръст на нови клиенти към вече привлечените през 2017 г. и началото на 2018 г. от Швейцария, САЩ, Великобритания, както и увеличение на обемите към традиционните клиенти на групата компании. За периода на кредитното споразумение групата очаква сериозно увеличаване на приходите от собствено разработен продукт за управление на човешки ресурси.

Микрофинансиращата институция „Джобс“ ЕАД

Дъщерното гружество МФИ „Джобс“ реализира през годината редица успешни проекти:

- С подкрепата на МФИ „Джобс“ клиент на гружеството стартира **екскурзионни програми**, обхващащи разнообразни археологически обекти и забележителности по определени маршрути в гр. София, а впоследствие и извън столицата. Програмите се провеждат иновативно, чрез аудио гид устройства, отдавани под наем на туристи, които имат възможност да следват самостоятелно маршрут и да прослушват информацията на предпочитан от тях език.
- МФИ „Джобс“ финансира микро-предприятие, развиващо рент-а-кар бизнес на територията на България. Кредитираният проект разшири дейността чрез закупуване на допълнителни автомобили за обогатяване на автопарка и поемане на повече поръчки.
- Друг успешен проект на МФИ „Джобс“ е финансиране на фирма за закупуване на лазерен гравир, с който да започне собствено производство на дървени кутии, в които се монтират механични латерни. Финансирането създаде възможност за отпадане зависимостта от доставчици на такива кутии, като същевременно се съкрати времето за доставка на готова продукция към клиентите и съответно се разшири предлаганият асортимент.

Национален гаранционен фонд ЕАД

Изминалата 2018-та е годината, през която НГФ успя да затвърди постигнатите през 2017 година резултати – за периода генерира нов бизнес в обем над **220 млн. лв. издадени гаранции и гарантирани кредити за над 520 млн. лв.** През 2017 година НГФ отчете най-голям обем издадени гаранции от създаването си (223 млн. лв. издадени гаранции и над 500 млн. лв. гарантирани кредити).

Основният обем от гаранции в размер на 200 млн. лв. е постигнат чрез гаранционната схема за собствен риск на НГФ: Гаранционна схема 2017-2018 (издадени гаранции за 200 млн. лв. по кредити в размер на 481 млн. лв.). По Програмата за развитие на селските райони са издадени гаранции за 14 млн. лв. по кредити в размер на 29 млн. лв. Останалите гаранции по кредити са по новата гаранционна схема на Националния гаранционен фонд ЕАД с контра-гаранция по Програма COSME на ЕИФ.

Обзор на икономическата среда и банковия сектор през 2018 г.

През 2018 г. българската икономика отчете рекордно ниска безработица и намаляване на външната задлъжнялост. БВП на България отбеляза своеобразен рекорд – очакванията са за 108 млрд. лв., като за първи път в новата история на България надмина 100 млрд. лв. Ръстът на БВП през годината се запази устойчив и изпреварващ спрямо еврозоната и средните стойности за ЕС – на ниво над 3%. Основен двигател на ръста на БВП остана вътрешното потребление, а нивото и ръстът на средните доходи също отбелязаха високи стойности. Съчетано с ръста на цените на енергоносителите на световните пазари и на цените на храните през първите три тримесечия на годината, това обуслови отчетената по-висока спрямо еврозоната инфлация, чийто ръст остана по-нисък от ръста на средните доходи

Разгледано по сектори, основен принос за ръста на българската икономика през 2018 г. има икономическият сектор „Операции с недвижими имоти“ – 9,3% увеличение спрямо края на 2017 г. Ниските лихви по жилищни кредити и подобряващата се среда на пазара на труда, допринесоха за рекордния растеж на операциите с недвижими имоти, като ръстът в строителството се забави до 4,0% годишно, индикирайки охлаждане на пазара на недвижими имоти през следващите няколко години. Секторът на услугите продължи да отбелязва висок ръст, затвърждавайки се като най-значимия за икономиката на страната през последните години, като относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сферата на услугите, нарасна до 73.5% при 70.7% през съответния период на предходната година. Промислеността също регистрира ръст, както на произведената в сектора брутна добавена стойност (БДС), така и на продажбите, и също бе един от секторите с основен принос за икономическия растеж през годината. Аграрният сектор се представи по-слабо през 2018 г. след рекордно високия си ръст през 2017 година.

Поддържането на относително висок икономически ръст за поредна година допринесе за по-нататъшното подобряване на ситуацията на пазара на труда. Според данните на НСИ нивото на безработица през четвъртото тримесечие на 2018 г. бе 4,7% (15-64 г.) – с 1,0% по-малко спрямо съответното тримесечие на 2017 г., а коефициентът на заетост се повиши до 71,1% за населението на възраст 20-64 г. или с 0,2 п.п. на годишна база. Слабото повишение на коефициентът на заетост показва, че пикът при икономическата активност на населението е много близо до максимума си и икономиката започва да страда от липса на кадри. Това създава предизвикателства пред конкурентоспособността и предполага мерки за интензифициране на растежа. Средната работна заплата за страната през декември 2018 г. беше 1 205 лева и нейният годишен номинален ръст бе 7,3%. Увеличението в обществения сектор бе 7,5% спрямо съответния период за 2017 г., докато в частния сектор растежът беше от 7,1%. Фактори за повишаването на заплатите са развиващата се икономика и увеличаващата се конкуренция за квалифицирани кадри на трудовия пазар, които ще продължат да подкрепят изпреварващ инфлацията ръст на работните заплати и особено заплащането на квалифицирани кадри. С оглед на това, правителството предприема мерки като намаляване на държавната администрация и предложение към работодателите да отправят конкретни оферти за заетост на българи, които сега работят в чужбина, но на позиции с по-ниска от своята квалификация. През 2018 година дефицитът на търговското салдо се покачи до 6,7 млрд. лв., нетният износ се повиши с около 0,7%, като износът към ЕС се увеличи с 10,1%. Причината за стагнацията на експорта е намалението към трети страни с 12,3%. Основни причини за голямото намаление към трети страни бе икономическата ситуация в Турция, намалението на износа към Русия с над

50%, слабите продажби на горива и разнообразни готови продукти. Заедно с нарастването на потреблението, нарасна и вносът – със 7,4%. Дефицитът на търговското салдо даде отрицателен принос за растежа на икономиката. Тенденцията на изпреварващо нарастване на вноса над износа на стоки вероятно ще се запази до края на прогнозния хоризонт, което ще доведе до плавно нарастване на търговския дефицит до 2020 г.

През 2018 г. продължи процесът на намаление на външния дълг на страната. Спрямо 2017 година частният брутен външен дълг намаля с 0,8% до 52,8% от БВП, докато публичният външен дълг намаля с 1,0% до 11,6% от БВП. Размерът на преките чуждестранни инвестиции в България достигна 1.744 млрд. евро за 2018 г., което бе най-високото ниво за последните четири години.

Средногодишната инфлация за периода януари – декември 2018 г. спрямо януари – декември 2017 г. беше 2,8%. Най-голямото увеличение за последните пет години се дължи на поскъпването на горивата и храните. Най-голямо бе поскъпването в транспортния сектор – около 4,7% годишно увеличение.

Банков сектор

Изминалата 2018 г. беше успешна за банковия сектор в България, белязана с рекордни печалби, ръст и подобряване качеството на банковите портфейли, както и продължаваща консолидация в сектора.

Банка ДСК ЕАД предприе придобиването на 99,74% акционерно участие в Societe Generale Експрес-банк АД (SGEB), като процесът на придобиване приключи през м. януари 2019 г. Новата банка ще бъде лидер по размер на активите, отпуснатите кредити и привлечените депозити, заедно с Уни-кредит. Очаква се интеграцията на двете институции да приключи през 2020 г.

Eurobank Ergasias S.A. („Юробанк“) обяви, че е приключила сделката, при която дъщерната ѝ „Юробанк България“ („Пощенска банка“) е придобила банка „Пиреос България“, дъщерна на Piraeus Bank S.A. („Пиреос банк“). Така Пощенска банка ще има очакван пазарен дял от над 10% и ще бъде на трето място по размер на кредитния портфейл. Очаква се сделката да бъде завършена през 2019 г.

Към края на декември 2018 г. активите на банковата система бяха на стойност 105,56 млрд. лв. или 7,75 млрд. лв. годишно увеличение. Ръст се наблюдаваше във всички групи активи с изключение на финансовите активи, където намалението е със 189 млн. лв. Най-голяма динамика бе отчетена при кредити и вземания – ръст със 7,11 млрд. лв., и при парични средства – с 826 млн. лв. Печалбата след данъци на банковата система бе рекордна към края на годината на стойност от 1,68 млрд. лв. Високата печалба се дължи на растежа при такси и комисионни (увеличение със 70 млн. лв. спрямо 2017 г.), доход от лихви (увеличение с 66 млн. лв.) и на намалението на разходите по обезценка с 266 млн. лв. спрямо 2017 г. Намалението на просрочените кредити занижи разходите за обезценка и допринесе за стабилността на финансовата система.

Въпреки рекордно ниските лихви по депозитите, нивото на привлечените средства нарасна с 6,0 млрд. лв. през 2018 г. до стойност от 89,7 млрд. лв. Динамиката на депозитите се дължи предимно на растежа при депозити от домакинства с 3,9 млрд. лв. и на тези от нефинансови предприятия с 1,1 млрд. лв. Увеличение имаше и при депозити от други финансови предприятия и тържовно управление. С намалението на безработицата и увеличението на работните заплати се забеляза тенденция за ръст при депозитите, сделките с недвижими имоти и вътрешното потребление.

През 2018 г. депозитните лихви отбелязаха намаление до 0,13% в лева и 0,14% в евро. Забеляза се, че банките не демонстрират апетит за повече депозитни средства от съществуващите клиенти и предлагат по-добри условия за нови клиенти с краткосрочни депозити. Причина за това е, че приходите от такси са съществени, което мотивира към приоритетно привличане на нови клиенти. Към края на декември депозитните лихви на банковата система за нов бизнес бяха по-ниски за депозитите със срок от над 1 година, отколкото за срочни депозити за 3 до 6 месеца и за 6 месеца до 1 година.

През 2018 г. общите кредити и аванси се увеличиха със 7,5 млрд. лв., като увеличение имаше във всички видове кредити. Най-голям растеж отбелязаха кредитите за недвижими имоти с 15,28% на годишна база, като БНБ предупреди за опасността от проява на циклични рискове при бъдещо покачване на лихвените нива или отслабване на икономическата активност. Очакванията бяха покачване на кредитните лихви да увеличи разходите за обслужване на кредитите, което потенциално може да доведе и до ръст на кредитите с просрочие над 90 дни.

Кредитните лихви за нов бизнес, оригинален матуриретен за нефинансови предприятия отбелязаха намаление от 0,22 п.п. до 3,48% в лева и от 0,47 п.п. до 2,91% в евро. Отчетен бе тренд лихвите по левови кредити да са на по-висока стойност от тези за евро.

ББР спрямо банките в страната

В резултат от реализирания през 2018 г. ръст и сливането на ОББ и СИБанк, **ББР се изкачи от № 12 до № 9 по активи** в българската банкова система. Банката отбеляза значителен ръст през 2018, като в същото време запази стабилната си капитализация и ключови показатели.

Ръководството на ББР очаква и през 2019 г. основните показатели за ликвидност и капиталова адекватност да останат значително над средните за българската банкова система, а доходността да се запази около настоящите си нива.

Преглед на дейността и избрана финансова информация

РЕЗУЛТАТИ ОТ ДЕЙНОСТТА НА ГРУПАТА НА ББР

Групата на Българска банка за развитие АД продължава да работи активно върху поставените ѝ цели, като поддържа високи нива на ликвидност и капитализация. През 2018 г. продължи процесът на модернизация и осъвременяване на дейността на ББР, като същевременно Банката продължи да увеличава обемите на дейността си.

Основните финансови показатели на Групата към 31.12.2018 г. са, както следва:

Всеобхватен доход	2018	2017	Годишно изменение
Нетен лихвен доход	57,166	57,666	(-1%)
Нетни приходи от такси и комисиони	5,610	4,842	16%
Нетен доход от операции в чуждестранна валута	379	409	(-7%)
Нетен доход от финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	738	188	293%
Общи и административни разходи	(25,618)	(18,399)	39%
Други доходи от / (разходи за) дейността	669	391	71%
Доход преди обезценка	38,944	45,097	(-14%)
Приходи от реинтегрирани / (разходи за) обезценки и провизии	(10,046)	(22,095)	(-55%)
Печалба преди данъци	28,898	23,002	26%
Разход за данък върху печалбата	(1,811)	(2,322)	(-22%)
Нетна печалба за периода	27,087	20,680	31%
Актьорски печалби/(загуби) по планове с дефинирани доходи, нетно от данъци	33	(63)	(-152%)
Нетна промяна в справедливата стойност на финансовите активи, оценявани по справедлива стойност	(343)	4,469	(-108%)
Общ всеобхватен доход	26,777	25,086	7%

Нетният лихвен доход за 2018 г. отбеляза минимален спад в резултат от установяването на среда с по-ниски лихвени нива по кредитите и бе с 1 % по-нисък в сравнение с 2017 г., като стойността му възлезе на 57 166 хил. лв. (към 31.12.2017 г.: 57 666 хил. лв.). Нетните приходи от такси и комисиони белязаха нарастване с 16%, или номинално със 786 хил. лв.

Общите и административните разходи (с вкл. амортизация) нараснаха от 18 399 хил. лв. на 25 618 хил. лв., като основната причина за увеличението бе увеличението над два пъти на вноската във Фонда за реструктуриране на банките до 6 913 хил. лв. (2017: 3 180 хил. лв.).

Към 31.12.2018 г. финансовият резултат на Българска банка за развитие след данъци бе печалба в размер на 27 087 хил. лв., в сравнение с 20 680 хил. лв. за предходната отчетна година или ръст от 31% за 2018 г.

Ефектът от първоначалното прилагане на МСФО 9 е в размер на (11 637 хил. лв.), отчетен в „Резерви от последваща оценка на финансови инструменти отчитани през друг всеобхватен доход“ и „Други резерви към 01.01.2018 г.“

Финансово състояние	Към 31.12.2018	Към 31.12.2017	Годишно изменение
Активи			
Парични средства в каса и по разплащателна сметка в Централната банка	297,622	447,648	(-34%)
Вземания от банки	430,003	198,910	116%
Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност	1,530,249	1,446,627	6%
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	653,657	291,867	124%
Дълготрайни активи	37,597	32,999	14%
Други активи	44,365	40,550	9%
Общо активи	2,993,493	2,458,601	22%
Пасиви			
Депозити от кредитни институции	5,759	33,909	(-83%)
Привлечени средства от международни институции	904,782	869,822	4%
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	1,171,825	659,847	78%
Други привлечени средства	110,331	111,406	(-1%)
Други пасиви	10,630	8,793	21%
Общо пасиви	2,203,327	1,683,777	31%
Собствен капитал			
Емитиран капитал	601,774	601,774	0%
Неразпределена печалба	27,087	21,995	23%
Резерви от последваща оценка на финансови инструменти, отчитани през друг всеобхватен доход	10,909	11,003	(-1%)
Други резерви	150,396	140,052	7%
Общо собствен капитал	790,166	774,824	2%
Общо пасиви и собствен капитал	2,993,493	2,458,601	22%

Към 31.12.2018 г. размерът на активите на Групата възлиза на 2 993 493 хил. лв., представляващ ръст от 22% спрямо края на предходната година (2017: 2 458 601 хил. лв.).

БАНКОВА ДЕЙНОСТ НА ГРУПАТА

Българска банка за развитие

Към 31.12.2018 г. финансовият резултат на Българска банка за развитие след данъци бе печалба в размер на 25 130 хил. лв., в сравнение с 20 145 хил. лв. за предходната отчетна година или ръст от 25% за 2018 г. Размерът на активите на Банката възлезе на 3,012,761 хил. лв., представляващ ръст от 22% спрямо предходната година. Основен двигател на ръста на активите:

- Увеличеното директно кредитиране, което към 31.12.2018 г. възлезе на 1,039,080 хил. лв., (спрямо 699,680 хил. лв. към 31.12.2017), или ръст от 49%,
- Инвестициите в ценни книжа, които нараснаха до 594 249 хил. лв. към 31.12.2018 г., или ръст от 157%
- Ръстът на предоставените средства на други банки.

Тези движения бяха отчасти компенсирани от спада на активите по Националната програма за енергийна ефективност (салдо 471,999 хил. лв. в края на 2018 г., спрямо 728,010 хил. лв. в края на 2017 г.) и намаляването на свръхрезервите депозирани в БНБ, като останалата част от този ръст бе финансирана от увеличени депозити на други клиенти и международни институции.

Кредитната дейност на ББР се изразява както в директно предоставяне на заемни средства, така и във финансиране посредством програми за кредитиране на търговски банки, които с получените средства предоставят кредити на МСП и селскостопански производители, или т.нар. он-лендинг.

През 2018 г. Банката продължи активно да развива своята дейност, подкрепяйки българския бизнес, като продължи да поддържа диверсификация на отраслова структура на кредитния си портфейл. По-голяма динамика бе отчетена в относителните дялове в кредитния портфейл на следните сектори: Промисленост (нарастване с 45%), Туристически услуги (ръст от 564%), Финансови услуги и предприятия от сектор Държавно управление. (Бележка 18Б към ГФО).

Дейност на Групата по отношение на микрокредитиране чрез МФИ „Джобс“

През 2018 г. е предоставено финансиране на крайни клиенти по 36 договори за кредит и лизинг в размер на 3 094 хил. лв.

Към 31.12.2018 г. активният кредитен и лизингов портфейл на дружеството бе в размер на 15 530 хил. лв. (по амортизирана стойност преди обезценка) и се състои от 349 кредитни и лизингови сделки. Също така дружеството имаше вземания и от 12 Сдружения с нестопанска цел на стойност 466 хил. лв. преди обезценка.

Отчетеният финансов резултат за 2018г. е печалба преди данъци в размер на 124 хил. лв.

Общите приходи на дружеството през 2018 г. са в размер на 1 484 хил. лв., като приходите от лихви са 1 412 хил. лв., което е 95% от общите приходи.

Дейност на Групата по отношение на гаранционни схеми чрез НГФ

Националният гаранционен фонд има за основна цел осигуряването на гаранции в полза на МСП, като по този начин улеснява достъпа на предприятията до финансиране.

Издаваните за собствен риск гаранции от Фонда могат да покриват до 50 на сто от задължението. С промяна в закона за Българска банка за развитие, обнародвана в Държавен вестник, бр. 102 от 21.12.2012 г., издаваните от НГФ ЕАД гаранции във връзка с гаранционни схеми по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 – 2013 г. и по Оперативната програма за развитие на сектор Рибарство 2007 – 2013 могат да покриват до 80 на сто от задължението.

От стартирането на своята дейност през 2008 г. до края 2018 г. НГФ ЕАД е реализирал 9 гаранционни програми и е издал гаранции в размер на 1 122 млн. лв. Финансирането, което са ползвали МСП с подкрепата на НГФ, е гарантирани кредити в общ размер на 2 365 млн. лв. Подкрепените МСП са над 9 100.

Първата гаранционна схема на НГФ – **Гаранционна схема 2009-2013**, стартира през 2009 г., като кредити можеха да се включват до февруари 2013 г. По първата гаранционна схема са подписани споразумения с 11 търговски банки. По схемата НГФ издава гаранции по кредити на МСП в размер до 500 хил. лв. по инвестиционни и оборотни кредити, както и банкови гаранции. Максималният срок на гаранциите е до 10 години, като НГФ одобрява включването на кредити в гарантирания портфейл на индивидуален принцип. В срока на включване на кредити в гарантирания портфейл НГФ е одобрил гаранции в размер на 168 000 хил. лв. по кредити в размер на 391 000 хил. лв. Общият брой на подкрепените предприятия по схемата е 2 325. По отчетна стойност ангажиментът на Фонда към 31.12.2018 г. е 2 661 хил. лв.

В гарантирания портфейл по **Гаранционна схема 2014-2015** се включват само нови кредити към малки и средни предприятия при максимална стойност на гаранцията от НГФ ЕАД до 50% от размера на кредита и не повече от 500 хил. лв. За периода на включване на кредити по програмата от месец март 2014 г. до месец септември 2015 г. издадените гаранции са в размер на 87 000 хил. лв. по кредити в размер на 200 000 хил. лв. Подкрепените МСП са 770 бр., половината от които са микро предприятия, 40% са малки и 10% средни предприятия. Гаранцията е валидна до септември 2018 г. и към края на отчетния период няма портфейл по тази схема. За съпоставка, към 31.12.2017 г. одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори, бе в размер на 49 047 хил. лв., а размерът на гарантирания дял е 39 009 хил. лв.

В началото на месец октомври 2015 г. до началото на януари 2016 г. по **Гаранционна схема 2015-2017** между НГФ ЕАД и 10 търговски банки бяха подписани гаранционни споразумения на обща стойност 326,000 хил. лв. По схемата НГФ гарантира до 50% от размера на кредита, но не повече от 1 млн. лв. Срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл бе до 31 март 2017 г. До изтичане на срока за включване на кредити в гарантирания портфейл 31 март 2017 г. НГФ ЕАД е гарантирал кредити в размер на 581 500 хил. лв, гаранциите са за сумата от 258 080 хил. лв. на 2 024 МСП. Към 31.12.2018 г. одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори, е в размер на 169 775 хил. лв., а размерът на гарантирания дял е 125 705 хил. лв.

През м. март и м. април 2017 г. между НГФ ЕАД и 10 търговски банки бяха подписани гаранционни споразумения на обща стойност 328,000 хил. лв. **Гаранционната схема 2017-2018** е продължение на НГФ 2015. По схемата се гарантират до 50% от размера на кредита, но не повече от 1 млн. лв. Срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл бе до 30 септември 2018 г. От стартирането на гаранционната схема до 31.12.2018 г. са подкрепени 3 000 МСП, издадени са гаранции за 323 583 хил. лв. Към 31.12.2018 г. одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори, бе в размер на 323 528 хил. лв., а размерът на гарантирания дял бе 292 993 хил. лв.

Гаранционната програма в подкрепа на бенефициенти по **Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007 – 2013 г. (ОПРСР)** е инструмент за финансов инженеринг и представлява процес на издаване на гаранции за допълване на обезпечението по кредити, отпуснати от банки на кредитополучатели, за осъществяване на проекти, одобрени за подпомагане по следните мерки на ОПРСР:

Мярка 1.3: Инвестиции на борда на риболовните кораби и селективност

Мярка 2.1: Производствени инвестиции в аква-културата

Мярка 2.5: Риболов във вътрешни водоеми

Мярка 2.6: Инвестиции в преработка и маркетинг на продукти и риболов и аквакултура

Мярка 3.3: Инвестиции за реконструкция и модернизация на рибарски пристанища, места за разтоварване и покрити лодкостоянки.

Както и по Приоритетна ос №4: Устойчиво развитие на рибарските области на проекти на част от бенефициентите по приоритетни оси първа, втора и трета ос и всички бенефициенти по четвърта ос на ОПРСР.

С подкрепата на схемата са реализирани проекти в размер на 46,000 хил. лв., от които 33,000 хил. лв. проекти по мярка 2.1 (79% от бюджета на мярката), по мярка 2.6 подкрепените проекти са за 12,000 хил. лв. (77% от бюджетът по мярката). Подкрепени по мярка 4.1 са и проекти за 500 хил. лв. Подкрепените МСП са 25 бр. Размерът на гарантирания дълг по отчетна стойност към 31.12.2018 г. бе 3 848 хил. лв.

Гаранционната схема в подкрепа на бенефициенти по **Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013 г. (ПРСР)** е инструмент за финансов инженеринг, одобрен с Осмо изменение на ПРСР, и представлява процес на издаване на гаранции за допълване на обезпечението по кредити, отпуснати от банки на кредитополучатели, за осъществяване на проекти, одобрени за подпомагане по мярка 121 „Модернизиране на земеделските стопанства“, мярка 122 „Подобряване на икономическата стойност на горите“ и мярка 123 „Добавяне на стойност към земеделски и горски продукти“ от ПРСР на Република България (2007 – 2013 г.).

В срока на включване на кредити в гарантирания портфейл от началото на 2013 г. до 30.11.2015 г., НГФ е одобрил гаранции в размер на 185,606 хил. лв. по кредити в размер на 238 111 хил. лв. По схемата са подкрепени 544 бенефициента по програмата за реализиране на проекти в размер на 375 000 хил. лв. Размерът на гарантирания дълг по отчетна стойност към 31.12.2018 г. е 14 692 хил. лв.

Гаранционната схема в подкрепа на бенефициенти по **Програма за развитие на селските райони 2007-2013 , 2014 – 2020 г. и предприятията от сектор Растениевъдство и Животновъдство – Гаранционна схема – МЗХ 2016-2018 г.**, е съвместна с МЗХ и се реализира с ресурс от освободени средства по гаранционната схема по ПРСР 2007-2013 г. в размер на 50 млн. лв. През второто тримесечие НГФ и МЗХ договориха параметрите на новата гаранционна схема и бяха изпратени покани до търговските банки за участие в схемата. По гаранционната схема бяха подписани споразумения със 17 търговски банки и МФИ Джобс като част от Групата на ББР, предоставяща финансиране до 300 хил. лв. От стартирането на схемата до 31.12.2018 г. НГФ е издал гаранции в размер на 61 540 хил. лв. по кредити в размер на – 123 755 хил. лв. Размерът на гарантирания дълг по отчетна стойност към 31.12.2018г. бе 38 533 хил. лв. Подкрепените МСП бяха 96 бр.

Гаранционна схема по Програма COSME на Европейската комисия – през декември 2016 г. между Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) и Националния гаранционен фонд ЕАД (НГФ ЕАД) е подписано Споразумение, с което се осигуряват допълнителни 40 милиона евро финансиране за малките и средни предприятия в България по програма COSME на Европейската комисия. Средствата се осигуряват с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ), който стои в основата на Инвестиционния план за Европа (План „Юнкер“). ЕИФ осигурява гаранционна линия в размер на 20 милиона евро, с която НГФ ще подкрепи финансиране за 40 милиона евро към МСП в България, изпитващи затруднения при осигуряване на изискваните обезпечения. Към 31.12.2018 г. НГФ ЕАД има сключени споразумения с Българо-американска кредитна банка АД, Ти Би Ай Банк ЕАД, МФИ Джобс ЕАД, Първа инвестиционна банка АД, Юробанк България АД. Подкрепени са 118 бр. МСП. Към 31.12.2018 г. бяха гарантирани 76 кредита за сумата от 17 701 хил. лв. Размерът на гарантирания дълг по отчетна стойност към 31.12.2018 г. бе 8 636 хил. лв.

Гаранции по микрокредити, издавани от Българска банка за развитие и администрирани от НГФ ЕАД – Преминаването на Проект „Гаранционен фонд за микрокредитиране“ от Министерството на труда и социалната политика към Българската банка за развитие АД е извършено на основание на §2 от ПЗР на Закона за Българската банка за развитие и Решение № 309 от 3 май 2007 г. на Министерския съвет на Република България. След приемането на проекта в групата на ББР АД администрирането на гарантираните кредити бе възложено на НГФ. Към 31.12.2018 г. администрирането на кредитите по Проект „Гаранционен фонд за микрокредитиране“ се извършва от ББР АД.

Финансовият резултат след данъци от дейността на Национален гаранционен фонд ЕАД за 2018 г. е печалба в размер на 2 512 хил. лв.

Въз основа на резултатите от прилагането на тест за оценка на риска по гаранционния портфейл към края на 2018 г., ръководството на НГФ прие покритието с очаквани кредитни загуби на портфейла да бъде намалено от 1,46 % за 2017 год. на 1,09 % за 2018 г., спрямо поетия от НГФ ЕАД ангажимент. На база оценката на риска по гаранционния портфейл заделените провизии осигуриха адекватно покритие на очакваните бъдещи загуби.

Приходите на Фонда през 2018 г. бяха 5 108 хил. лв. (23,9% увеличение спрямо 2017 г.) и са от два основни източника:

- Приходи от лихви от инвестирания капитал на Фонда в депозити и държавни ценни книжа в размер на 1,474 хил. лв.;
- Приходи от комисионни по издадени гаранции в размер на 3 625 хил. лв.

Основните разходи, които Фондът направи за дейността си през 2018 г., бяха административните за 1 474 хил. лв.

През периода са отчетени начислени обезценки по платени гаранции в размер на 1 658 хил. лв. и реинтегриране на очаквани кредитни загуби по гаранционни портфейли в размер на 709 хил. лв.

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

ББР – заедно с предприятията от Групата – е основен инструмент и канал за провеждане на държавни политики в икономиката, в т.ч. в целеви сфери, региони, отрасли и социални групи. Банката и дружествата взаимодействат интензивно с всички останали държавни структури с цел осигуряване на максимално въздействие на насочваните публични средства в подкрепа на развитието на икономиката. Акценти в дейността са пред-експортно, експортно и мостово финансиране.

ББР и дъщерните ѝ дружества функционират в условията на прозрачност и прилагат най-добрите практики в управлението и банковата дейност. С кредитната си дейност Банката цели да достигне сектори на икономиката и кредитополучатели, които изпитват затруднен достъп до финансиране и получаване на финансиране, като предоставя финансови решения и продукти за преодоляване на пазарните несъвършенства.

В изпълнение на мисията си ББР, заедно с предприятията от Групата, подпомага всички усилия на правителството за ускоряване на икономическия растеж на страната, като предоставя своята експертиза и осъществява действия във всички области на неговата икономическа политика. Банката подпомага усвояването на средствата по структурните фондове на ЕС за България, подпомага експортния потенциал, финансиране на публични и публично-частни проекти или партньорства със стратегическо национално или регионално значение, вкл. инфраструктурни проекти и др.

Основен принцип в дейността на Групата на ББР е да не допуска изкривяване на конкуренцията и изместване на традиционните търговски банки от пазара. Като компенсират съществуващ пазарен недостиг във финансирането на определени сегменти и клиенти, ББР и дъщерните ѝ дружества допринасят за коригиране на рисковия им профил и допълнително съдейства за нарастване на банковото посредничество и ръст на кредитните обеми в икономиката.

Стратегическите цели на Групата на ББР са :

- Да подпомага икономическия ръст чрез подкрепа на региони и сектори с констатиран пазарен недостиг и потенциал за растеж;
- Да стимулира икономическата активност на инвеститорите за модернизация на материалната и технологична база и повишаване на конкурентоспособността на икономиката;

- Да подпомага икономическия ръст чрез финансиране, в т.ч. синдикирано, на мащабни, стратегически или инфраструктурни по характер проекти и инвестиции;
- Да подкрепя развитието на конкурентноспособни производства и сектори от икономиката с доказан потенциал;
- Да улеснява, съвместно с останалите институции в страната, достъпа до финансиране на иновативни и новосформирани фирми;
- Да улеснява и подпомага насочването на капиталови потоци към българската икономика;

При планиране и изпълнение на оперативните си цели ББР ще запази двата подхода за подкрепа на МСП сектора в страната – чрез директното кредитиране и чрез индиректни програми посредством търговските банки. Групата на ББР следва принципите на разумна оценка на рисковете от дейността и адекватно управление на тези рискове.

По отношение на директното кредитиране Банката ще доразвие фокусирани продуктови линии, свързани с подкрепата на МСП. За изпълнение на целите, приоритети ще са пред-експортно, експортно и мостово финансиране. Традиционно ББР ще продължи да предоставя финансиране за малкия и средния бизнес с по-дългосрочен период на кредитиране и облекчени законосъобразни изисквания към обезпеченията по кредитите.

Групата на ББР счита, че в условия на висока ликвидност на банковия сектор поемането на частта от риска, представляваща допълнителния риск, който възпира търговските банки от финансиране, би било ключов фактор за успеха на индиректните програми.

ББР, заедно с предприятията от Групата, ще взаимодейства с органите за управление на оперативни програми в България, като идентифицира съществуващи проблеми при финансирането на конкретни мерки и ще предлага решения за тяхното отстраняване, в т.ч. конкретни форми за финансирането им. С ускорен темп ще бъдат осъществени консултации с цел адекватното вписване на ББР в цялостния модел на управление на публичния ресурс, в подкрепа на развитието на икономиката на страната. Банката счита участието си в него за съществена стъпка в повишаването на ефективността на мерките в подкрепа на българската икономика.

Групата на ББР ще продължи да подпомага инициативи на българската държава в подкрепа на икономическото и социалното развитие на страната. Продължава дейността на Банката по осъществяване на Програмата за саниране на многофамилни жилищни сгради.

През 2018 г. и в началото на 2019 г. ББР създаде нови дъщерни дружества с предмет на дейност капиталови инвестиции в акции на други дружества, лизинг и факторинг. Целта е разширяване на предлаганите финансови услуги и решения, и посрещане на търсенето на тези продукти на основните пазарни сегменти.

Развитие на Българска банка за развитие АД през 2019 г.

Основните, стратегически цели и политики на Банката в хоризонт 2019-2020 г. ще бъдат както следва:

- Продължаващ ръст на финансирането в подкрепа на развитието на националната икономика и реализацията на икономическите приоритети на правителството;
- Провеждане на устойчив процес за формиране и развитие на целеви продуктови линии, в рамките на двата основни подхода за финансиране на МСП;
- Консервативна оценка на поетите рискове и поддържане на високо ниво на покритие на проблемните вземания с провизии.

Банката възнамерява съществено да разнообрази източниците на финансиране. Ще се пристъпи към използване на облигационни инструменти във формирането на пасива, като балансирането по

отношение на международен и местен пазар ще бъде извършено текущо в зависимост от конкретните пазарни условия.

ББР възнамерява да кандидатства за ролята на ползващ директна гаранция прилагащ партньор по програмата „Инвестирай в ЕС“ (Invest EU) – програма, която предстои да бъде основен канал за подпомагане на бизнеса през следващия програмен период в ЕС.

Развитие на Национален Гаранционен Фонд ЕАД през 2019 г.

Основните задачи пред Фонда за 2019 г. са:

- Ефективно реализиране на гаранционна програми за подкрепа на предприятия от сектор Селско, горско и рибно стопанство чрез гаранционни схеми по Програма за развитие на селските райони 2007-2013 , 2014 – 2020 г. и за предприятия от сектор Растениевъдство и Животновъдство;
- Продължаване на активната работа по прилагане в практиката на гаранционните програми в подкрепа на микро-, малките и средните предприятия в Република България;
- Организационно и техническо изграждане на структурата на НГФ в контекста на новите ангажименти;
- Оптимизация и усъвършенстване на процедурите, по които работи Фондът.

За да изпълни своите цели и задачи, НГФ ЕАД ще работи в тясна координация с банките-партньори по гаранционни споразумения, националните и европейските органи и институции пряко ангажирани с реализацията на схемите за финансов инженеринг, ще се стреми да привлича и нови партньори и ще търси сътрудничеството на сдружения на малкия и средния бизнес на национално и регионално ниво.

Развитие на Микрофинансиращата институция „ДЖОБС“ ЕАД през 2019 г.

Ръководството на Микрофинансиращата институция „ДЖОБС“ ЕАД се ангажира с бъдещото устойчиво развитие на дейността и растеж на активите на гружеството.

Вътрешен контрол

Процесите по вътрешен контрол в Банката и дружествата от Групата включват следните компоненти:

- 1) анализ на контролната среда – описание на контролната среда може да бъде намерено в точка „Управление на риска“, „Контролна среда“ и в „Декларация за корпоративно управление“, секция „Контролна среда“
- 2) процес на оценка на рисковете на предприятието – описание на оценката на рисковете може да бъде намерено в „Декларация за корпоративно управление“, секция „Управление на риска“;
- 3) информационна система, включително свързаните с нея бизнес процеси, съществени за финансовата отчетност, и комуникация – описание на информационната система може да бъде намерено в секция „Управление на риска“ и секция „Контролна среда“;
- 4) контролни дейности – описание на контролните дейности може да бъде намерено в секции „Управление на риска“, част от Декларацията за корпоративно управление; „Структура за управление на рисковете“ и „Комитети към УС“;
- 5) текущо наблюдение на контролите – описание на текущото наблюдение и контрол може да бъде намерено в Декларация за корпоративно управление, секции „Структура за управление на рисковете“ и „Комитети към УС“.

Управление на риска

При управление на рисковете Групата на ББР прилага политики и процедури, базирани на добрите банкови практики, адекватни на характера и сложността на нейната дейност. В хода на обичайната си дейност Групата е изложена на различни рискове, чието настъпване може да доведе до формиране на загуби и до влошаване на финансовата стабилност на институцията. Тези рискове се идентифицират, измерват и оценяват с помощта на контролни механизми, за да могат да бъдат управлявани и да се избягва концентрирането на неоправдан риск. Процесът на управление на рисковете е съществен за доходността на дружествата от Групата и съществуването ѝ. Основните рискове, на които е изложена Групата на ББР, са кредитен, пазарен и операционен.

Кредитен риск

Кредитният риск е главният риск, на който е изложена Групата на ББР, поради което неговото управление е основно в дейността. Управлението на кредитния риск се извършва в съответствие със Закона за ББР, с действащите законови и подзаконови нормативни актове на Република България, регламентиращи кредитната дейност, утвърдените международни норми и установените добри банкови практики. В Групата на ББР се използват модели за генериране на вътрешен рейтинг за оценката и управлението на кредитния (вкл. контрагентния) риск по експозициите. В Групата са създадени и функционират органи за наблюдение, контрол и оценка на качеството на кредитния портфейл. Въведени са процедури и механизми за текущо следене, отчитане и управление на кредитния портфейл, изискващи периодични, а при необходимост извънредни доклади за финансовия и правен статус на всеки кредитополучател и задължените лица. При установяване на нови обстоятелства, които могат да доведат до промяна в рисковия профил на кредитополучателите, включително до увеличаване на риска от несъбираемост на кредитната експозиция, се предприемат адекватни мерки, съобразени с рисковете параметри на длъжника. В Групата на ББР

при управлението на кредитния риск се съблюдава определена с вътрешно-нормативни актове на Групата система от лимити на консолидирана основа по икономически отрасли, по инструменти, както и други кредитни ограничения и лимити за концентрация, а резултатите от мониторинга за спазването им се докладват на компетентните органи. Системата от лимити се преразглежда и актуализира периодично.

Пазарен риск

При управлението на валутния риск в Групата на ББР се следва принципът за поддържане на минимални открити валутни позиции при спазване на утвърдените лимити. Позициите в отделните валути, както и общата валутна позиция, се наблюдават на ежедневна база. Валутните позиции не се формират със спекулативна цел, а са следствие на валутни операции, възникващи в хода на обичайната банкова дейност. Тези валутни операции са свързани с текущите нужди от финансиране на позицията. При управлението на активите и пасивите, поради спецификата си на финансиране, Групата се стреми те да са деноминирани в евро или в лева. Откритата валутна позиция се съобразява с условията и възможностите за нетиране на позициите в евро и в лева, съгласно предвиденото от приложимата регулаторна рамка.

За управлението на лихвения риск се изготвят регулярни отчети за финансовите активи и пасиви, разпределени във времеви интервали, според тяхната чувствителност към промени в лихвените проценти. Въведена е система от лимити във връзка с измененията на лихвената крива, като към несъответствията по периоди се прилагат стрес сценарии, с което се измерва потенциалният риск за лихвения доход и капитала на групата на ББР.

Поемането на риск при извършване на операции на паричния и капиталов пазар се управлява чрез система от лимити, отразяващи рисковия профил на инвестициите. Лимитите са определени по параметри на портфейла като контрагент, финансов инструмент, матуритет и др. Системата от лимити се преразглежда периодично, а изпълнението на лимитите е обект на ежедневно наблюдение. Портфейлът от ценни книжа, формиран от Групата на ББР с цел инвестиране на свободните средства, се характеризира с относително нисък лихвен риск и с относително ликвидни ДЦК и ценни книжа, емитирани от надеждни институции, т.е. нисък ценови риск. Поради отсъствието на търговски портфейл, съгласно регулаторните разпоредби, Групата не заделя капитал за пазарен риск.

Ликвидността на Групата на ББР се управлява като стриктно се следят съотношения, индикиращи ликвидната позиция по периоди. Ликвидният риск се измерва чрез прилагане на допълнителни сценарии за паричните потоци от дейността. Измерват се и се следят ликвидните буфери и допълнителните източници на финансиране при пазарни и идиосинкратични шокове. Спазването на лимитите за ликвидни съотношения се следи и докладва регулярно пред компетентните органи.

Операционен риск

Управлението на операционния риск се извършва чрез регистриране на всички операционни събития, възникващи в дейността на различните звена вследствие на процеси в дейността на Групата на ББР. Операционни събития, характеризирани се с по-голяма честота, както и тези с голям потенциален или реален ефект върху финансовия резултат, са предмет на стриктно обследване и наблюдение. Те служат за основа на анализи на операционния риск в различни сценарии, включително при извършване на стрес тест за операционен риск. Операционният риск е измерим и контролируем, като се поддържа регистър на операционните събития, който служи като база за анализ и подобрене на процесите на работа и минимизиране на условията, които потенциално биха довели до операционни събития и загуба за Групата. Съгласно приложимата регулаторна рамка необходимият капитал за операционен риск се изчислява като се използва подход на базисния индикатор.

План за възстановяване (Директива 59/15.05.2014/ЕС)

ББР има разработен План за възстановяване на Групата на ББр. Последната му актуализация, приета с решение на УС №67от 26.10.2018 г. и с решение на НС №39/30.10.2018 г., е предоставена своевременно на БНБ. Планът е съобразен с изискванията, заложи в Закон за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници, Насоки за индикатори в Плановете за възстановяване, (Guidelines on recovery plan indicators) и технически препоръки относно дефинирането на критичните функции и ключовите бизнес линии (Technical advice on critical functions and core business lines) на Европейския банков орган.

В Плана за възстановяване са разгледани системно важните/критични функции на Групата на ББр и са определени показателите за възстановяване – система от показатели, които Банката съблюдава с цел ранно идентифициране на потенциални ситуации, които биха могли да застрашат финансовото състояние на институцията. Изложени са предпоставките за реализирането на заложените в Плана за възстановяване мерки за възстановяване. Разгледани са сценариите и вариантите за възстановяване, които в случай на активиране на Плана за възстановяване могат да бъдат предприети, както и процесът на вътрешна комуникация и вземане на решения. Разработен е комуникационен план за действие в случай на активиране на Плана за възстановяване.

Планът за възстановяване се актуализира веднъж годишно и се предлага за утвърждаване от УС и НС на ББр. Освен регулярно, Планът за възстановяване се актуализира и в случай на възникване на съществена промяна в правната или организационната структура, дейността или финансовото състояние на Банката или финансовата система в България, която може да окаже съществени последици върху неговата ефективност.

Контролна среда

Групата на ББр следва управленска философия и оперативен стил, подчинени на принципите на консервативност, при изпълнение на възложените по силата на Закона за ББр стратегически цели.

Банката, заедно с останалите дружества от Групата, прилага модела на трите защитни линии в рамката на управлението на риска:

Първата линия на защита представлява управленският контрол, който упражняват ръководителите на оперативните звена. Оперативното ръководство идентифицира, оценява, контролира и ограничава рисковете, уверявайки се, че те функционират в съответствие с предварително заложените цели.

Втората линия на защита е функцията по управление на риска и съответствие, които се осъществяват от Управления „Риск“, „Съответствие“, както и от Отдел „Класифицирана информация“, по отношение на предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма. В дейността си посочените управления се подпомагат от Управление „Планиране, анализ и регулации“ и Управление „Правно“. Втората линия на защита е организационно независима от първата и осъществява превантивен и текущ контрол.

Третата линия на защита е функцията по вътрешен одит. Управление „Вътрешен одит на групата“ извършва последващ контрол и предоставя увереност на висшето ръководство за ефективността на управлението на риска, вътрешния контрол и управлението, както и за начина, по който първата и втората линии постигат целите на управлението на риска и контрола. Управление „Вътрешен одит на групата“ предоставя цялостна увереност от позицията на най-високото ниво на независимост в организацията чрез директна субординация на Надзорния съвет.

Ръководството възлага правомощията и отговорностите за оперативната дейност в съответствие с детайлно разработена вътрешно-нормативна база, съобразена с действащото национално и европейско законодателство, като за гарантиране на взаимоотношенията по отчетността и докладването и по йерархията на правомощията са изградени и работят специализирани комитети към УС и НС на ББр. Това е оповестено в Декларацията за Корпоративно управление, представляваща негледима част от настоящия финансов отчет.

Групата на ББр е разработила вътрешно-нормативна база, която включва политики и комуникации, насочени към гарантиране, че целият персонал разбира целите на Групата, знае по какъв начин индивидуалните действия на всеки са вътрешно обвързани и допринасят за тези цели, кой и по какъв начин се отчита и за какво носи отговорност.

В Групата на ББр е изградена информационна система, включително свързани с нея бизнес процеси, осигуряващи необходимото качество и контрол на финансовата отчетност и комуникация.

Одитният комитет на Банката наблюдава процесите по финансово отчитане, ефективността на системите за вътрешен контрол и ефективността на системите за управление на рисковете, наблюдава независимия финансов одит, извършва преглед на независимостта на регистрирания одитор и дава препоръки за избор на регистриран одитор.

Банкови регулатори съгласно българското законодателство

В съответствие с изискванията на законите и подзаконови нормативни актове, регулиращи банковата дейност в страната, Групата на ББр следва да спазва ограничения, свързани с определени съотношения. Към 31.12.2018 г. Групата е спазила всички регулативни изисквания на БНБ и българското законодателство.

Отчетената капиталова адекватност на консолидирана база към 31.12.2018 г. бе 36,08% (31.12.2017 г.: 49,63%). Стойностите на покритие на активите с капиталови буфери многократно превишиха нормативно изискваните нива. ББр продължи да поддържа добро ниво на ликвидност. Към 31.12.2018 г. коефициентът на ликвидно покритие (LCR съгласно дефиниция на Регламент 575 /2013/ЕС) на Банката нарасна до 1 293% (при стойност от 291% към края на 2017 г.).

Международно сътрудничество

ББр, заедно с дъщерните си дружества от Групата, продължава успешно да развива ползотворни взаимоотношения с водещи европейски и международни финансови институции чрез участието си в международни специализирани асоциации. Това сътрудничество дава възможност на Групата да се ползва от най-добрите банкови практики, ноу-хау, информация за финансови продукти и да участва в тяхното разработване и прилагане.

- ББр има бърз достъп до актуална, обща и специфична информация за най-новите промени в законодателната база на европейско ниво и нейното прилагане в областта на банките за развитие, като също така има възможност за участие в процеса на обсъждане на тези промени. Членството в международните специализирани асоциации предоставя възможност и за участие в семинари и срещи на високо ниво, с представители на ЕК и нейните дирекции.

- От 2005 г. ББР е активен член на Европейската асоциация на публичните банки (ЕАПБ). Членството в ЕАПБ спомага за обмяната на опит и най-добри практики между ББР и европейските публични банки.
- От 2007 г. ББР е пълноправен член на Мрежата на Европейските Финансови Институции (НЕФИ), в която влизат представители от 19 институции от различни европейски страни. Мисията на НЕФИ е да се подобри обменът на информация и идеи с цел улесняване достъпа до финансирането на МСП.
- През 2018 г. ББР продължи участието си в дейността на Европейската асоциация на дългосрочните инвеститори (ЕЛТИ). ББР е съучредител на тази организация.
- През 2018 г. ББР стана първият ротационен президент и домакин на Първата международна среща на Межубанковата асоциация на Китай и страните от Централна и Източна Европа. В рамките на срещата в началото на юли 2018 г. на двустранна основа между ББР и Китайската банка за развитие беше подписано Финансово споразумение за сътрудничество по инициативата „Един пояс, един път“. ББР е съучредител на Межубанковата асоциация на Китай и страните от Централна и Източна Европа.
- лога снимки
- ББР е акционер в Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) и участва редовно в дискусиите на Групата на финансовите институции-акционери, където се обсъждат основните насоки за развитие на дейността и политиката на ЕИФ. ББР участва в гласуването по различни теми – приемане на нови акционери и други организационни въпроси.

Управление на групата на ББР

УПРАВЛЕНИЕ НА БАНКАТА

През 2018 г. не са настъпили промени в основните принципи за управление в ББР.

Българската банка за развитие АД има двустепенна структура на управление, която се състои от Надзорен съвет и Управителен съвет. Към 31.12.2018 г. структурата на органите на управление има следния състав:

Надзорен съвет на ББР:

Лъчезар Борисов – Председател на НС

Лъчезар Борисов е роден през 1978 г. в гр. Самоков. Магистър по Макроикономика и Счетоводство и финанси от Университета за национално и световно стопанство (УНСС). Има редица специализации у нас и в чужбина, включително по предприемачество и рисков капитал в Американския университет в България, по Управление на проекти във WiFi, Австрия, Насърчаване на преките чуждестранни инвестиции в JICA, Япония, борсово-валутна търговия и банки в CITIBANK и др. Има богат опит в сферата на корпоративното управление, участвал е в ръководството на частни и тържавни компании в сферата на промишлеността, енергетиката и финансовото управление. Към момента заема поста заместник-министър на икономиката.

Митко Симеонов – Заместник-председател на НС

Митко Симеонов е магистър по право от Нов български университет и магистър по международни икономически отношения от УНСС. Има и следдипломна квалификация по финансов мениджмънт от УНСС. Бил е заместник-изпълнителен и изпълнителен директор в Агенцията за приватизация и следприватизационен контрол.

Велина Бурска – Член на НС

Велина Бурска е магистър по икономика и организация на вътрешната търговия от УНСС. От 2002 до 2017 година е директор на дирекция „Следприватизационен контрол“ в Агенцията за приватизация и следприватизационен контрол.

Управителен съвет на ББР:**Стоян Мавродиев** – Председател на Управителния съвет и Главен изпълнителен директор

Стоян Мавродиев е магистър по право от СУ „Св. Климент Охридски“ и магистър по финанси от УНСС. Преминал е през поредица курсове в Международната данъчна академия в Амстердам, обучавал се е и в Международната програма за лидери към Държавния департамент на САЩ. Кариерата му започва като правен, данъчен и бизнес консултант в PriceWaterhouseCoopers. В периода 1996-2006 г. работи като финансов и правен консултант в управляваната от него United Consulting. От 2009 до 2010 г. е заместник-председател на Комисията по икономическа политика, енергетика и туризъм и член на Комисията по бюджет и финанси в 41-ото НС. В продължение на 6 години (2010-2016) е председател на Комисията за финансов надзор, осъществяваща надзора и регулацията на финансовата система и небанковия финансов сектор в България. От 2010 до 2016 г. е член на Консултативния съвет по финансова стабилност (КСФС). В този период членува и в редица международни организации, сред които ESMA, EIOPA, ESRB, IOSCO, IAIS и IOPS.

Румен Митров – Заместник-председател на Управителния съвет и изпълнителен директор

Румен Митров е магистър по счетоводство и контрол от УНСС. Професионалният му опит започва през 1994 г. в НАП – София. В периода 2000-2003 г. е управител на компанията за внос на петролни продукти „СМН ГАЗ“, а от 2003 до 2011 г. се занимава с финансови и данъчни консултации като управител на двете счетоводни компании „Евротим България“ и „РМ Консулт“. От 2011 до 2016 г. заема последователно длъжността директор на дирекциите „Надзор на инвестиционната дейност“, „Регулаторна политика“ и „Координация, анализи и политика на регулаторната и надзорната дейност“ в Комисията за финансов надзор.

Николай Димитров – Член на Управителния съвет и изпълнителен директор

Николай Димитров е доктор по икономика, завършил Университета за национално и световно стопанство със специалностите „Международни икономически отношения“ и „Финанси“. В периода 2007-2015 г. преминава през редица допълнителни курсове и квалификации в Бизнес училище „Джърдж“ към Кеймбриджския университет (Великобритания), Investment Banking Institute (САЩ) и др. Кариерата му в банковия сектор започва в края на 2003 г. и преминава през Райфайзен банк и Обединена българска банка. В Българската банка за развитие работи от юли 2011 г., като от януари 2012 г. застава начело на Управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“, а от април 2013 г. е началник на Управление „Корпоративно банкиране“. Паралелно с това, в периода 2010 – 2017 г. той е бил и хоноруван преподавател в катедра МИО в УНСС.

До 06.03.2018 г. в УС на ББР е участвал и Илия Василев Кирчев като член на Управителния съвет.

„Българска банка за развитие“ АД се представлява съвместно от всеки двамата измежду: главния изпълнителен директор, изпълнителните директори и прокурист.

Договори със свързани лица, участващи в управлението, и участие на членове на УС и НС на Банката в други дружества

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б от Търговския закон между членовете на НС, УС или свързани с тях лица, от една страна, и Банката – от друга, които да излизат извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

През 2018 г. между ББР и свързани лица няма сключени сделки или предложения за сключване на такива сделки, които са извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия, по които ББР или нейно дъщерно дружество са страна.

Няма сключени съществени договори, които пораждаат действие, изменят се или се прекратяват поради промяна в контрола на – или върху Банката, или в резултат на осъществяване на задължително търгово предлагане, доколкото съществува законово ограничение относно акционерната структура на ББР, съгласно ЗББР, и не се очаква да възникнат такива договори.

Не е налице практика по сключване на споразумения между дружествата от Групата на ББР и управителните им органи и/или служители за изплащане на обезщетение при напускане или уволнение без правно основание, или при прекратяване на трудовите правоотношения по причини, свързани с търгово предлагане.

Участие, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на НС и УС в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участие в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е както следва (към 31.12.2018 г.):

По отношение на членове на НС на Банката:

- **Лъчезар Димитров Борисов** – председател на НС, участва в управлението на: Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“, ЕИК: 131330278, член на УС на дружеството;
- **Митко Емилов Симеонов** – няма участие в управлението или капитала на други търговски дружества;
- **Велина Илиева Бурска** – няма участие в управлението или капитала на други търговски дружества.

По отношение на Членове на Управителния съвет (УС) на Банката:

Стоян Тодоров Мавродиев – главен изпълнителен директор, председател на УС, участва в управлението на следните търговски дружества:

- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, дъщерно дружество на Банката, като председател на Съвета на директорите и изпълнителен директор;
- „Национален гаранционен фонд“, ЕАД, ЕИК: 200321435, дъщерно дружество на Банката, председател на Съвета на директорите;
- „РИЙЛ ЕСТЕЙТ ВЕНЧЪРС“ ЕООД, ЕИК: 131160908, еднoliчен собственик на капитала;

Румен Димитров Митров – изпълнителен директор, заместник-председател на УС, участва в управлението на следните търговски дружества:

- „Микрофинансираща институция Джобс“ ЕАД, ЕИК: 201390740, дъщерно дружество на Банката, като заместник-председател на Съвета на директорите;
- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, дъщерно дружество на Банката, като заместник-председател на Съвета на директорите.

Николай Димитров Димитров – изпълнителен директор, член на УС, участва в управлението на следните търговски дружества:

- „Микрофинансираща институция Джобс“ ЕАД, ЕИК: 201390740, дъщерно дружество на Банката, като член на Съвета на директорите;
- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, дъщерно дружество на Банката, като член на Съвета на директорите.

В бележка 37 и бележка 13А от финансовия отчет е оповестена изчерпателна информация за пълния размер на възнагражденията, наградите и/или ползите на всеки от членовете на управителните и на контролните органи за отчетната финансова година, изплатени от емитента и негови дъщерни дружества.

УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪЩЕРНИТЕ ДРУЖЕСТВА

Към 31.12.2018 г. ББР е собственик на капитала на следните дъщерни дружества:

- Едноличен собственик на:
 - „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435;
 - „Микрофинансираща институция Джобс“ ЕАД, ЕИК: 201390740;
 - „Търговски център „Марица“ ЕООД, ЕИК: 115619162
- Съвместен собственик, заедно с НГФ, на Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, като разпределението на записания капитал е следното (84.62% за ББР и останалите 15.38% е в полза на НГФ).

Национален гаранционен фонд

НГФ ЕАД има едностепенна система на управление – Съвет на директорите, състоящ се от трима членове, като към 31.12.2018 г. има следния състав:

Съвет на директорите на дружеството:

Стоян Мавродиев – Председател на Съвета на директорите

Ангел Джалъзов – Заместник-председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор

Ангел Джалъзов има над 15 години опит в сферата на международното инвестиционно банкиране, управлението на активи, капиталовите пазари, проектното финансиране, инвестиционните продукти, супервизията и управлението на финансовите инструменти. Заемал е последователно длъжностите на инвестиционен мениджър в TBD Fund, директор правен отдел в JD&MG, изпълнителен директор и председател на Съвета на директорите в управляващото дружество KD Investments и инвестиционното дружество KD Pelikan, изпълнителен директор на Capital Dynamics-Bulgaria и Euro-Phoenix Financial Advisors и зам.-председател на КФН. Владее английски, немски, руски и холандски език.

Андон Георгиев Георгиев – Член на Съвета на директорите и прокурист

В управлението на дружеството за календарната 2018 г. са участвали също така:

- **Самуил Павлов Шигеров** – до 07.02.2018 г.
- **Александър Ангелов Георгиев** – до 06.06.2018 г.

Дружеството се представлява от които и да е двама от членовете на Съвета на директорите заедно или от прокуриста и един член на Съвета на директорите.

Членовете на СД на НГФ ЕАД не притежават акции на Фонда, както и нямат специални права за придобиване на такива акции.

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б от Търговския закон между членовете на СД на НГФ ЕАД или свързани с тях лица, от една страна, и дружеството – от друга, които да излизат извън обичайната дейност на дружеството или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

Участието, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на СД на НГФ ЕАД в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е както следва (към 31.12.2018 г.):

Стоян Тодоров Мавродиев – председател на СД на НГФ има участия в следните търговски дружества:

– Главен изпълнителен директор и председател на УС на Българска банка за развитие АД, ЕИК 121856059

– Изпълнителен директор и председател на Съвета на директорите на „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, дъщерното дружество на Банката;

– Едноличен собственик на капитала на „РИЙЛ ЕСТЕЙТ ВЕНЧЪРС“ ЕООД, ЕИК: 131160908

Ангел Атанасов Джалъзов – заместник-председател на СД и изпълнителен директор на НГФ, има участия в следните търговски дружества:

– „МИКРОФИНАНСИРАЩА ИНСТИТУЦИЯ ДЖОБС“, ЕИК: 201390740, член на СД и изпълнителен директор;

– „БГ ЛАЙФ ООД“, ЕИК: 175273067 – съдружник с дял 25%

Андон Георгиев Георгиев няма участие в управлението или капитала на други търговски дружества.

Микрофинансираща Институция „Джобс“ (МФИ) ЕАД

МФИ „Джобс“ ЕАД също има едностепенна система на управление – Съвет на директорите, състоящ се от трима до петима членове, като в края на 2018 г. има следния състав:

Съвет на директорите:

Румен Митров – Председател на Съвета на директорите

Николай Димитров – Заместник – председател на Съвета на директорите

Ангел Джалъзов – Член на Съвета на директорите и Изпълнителен директор

Христина Тодорова – Член на Съвета на директорите и прокурист

Христина Тодорова е магистър по право от Университета за национално и световно стопанство. Има дългогодишен опит във финансовия сектор. Участвала е в разработването на множество законопроекти, практики и административни процедури в областта на небанковия финансов сектор. В продължение на 10 години работи в Комисията за финансов надзор (КФН) на различни експертни и ръководни длъжности. Последователно заема длъжностите началник на отдел „Съдебна защита“ и директор на дирекция „Правна“ в КФН. Като директор на дирекция „Правна“ Христина Тодорова

ръководи едновременно дейностите по създаване и развитие на нормативната уредба в областта на небанковия финансов сектор, процесуалното представителство на КФН и на нейните органи, и защита интересите на потребителите на финансови услуги. През 2016 година Христина Тодорова е избрана за председател на новосъздадената Секторна помирителна комисия за разглеждане и решаване на потребителски спорове в областта на застраховането и застрахователното посредничество към Комисията за защита на потребителите, включително и при предоставяне на финансови услуги от разстояние в този сектор. През 2017 година Христина Тодорова е директор на дирекция „Правна“ в Министерството на здравеопазването.

В управлението на дружеството за календарната 2018 г. е участвал също така:

Костагин Божиков Мунев – до 07.02.2018 г.

Дружеството се представлява от които и да е двама от членовете на Съвета на директорите заедно.

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б на Търговския закон между членовете на СД и/или свързани с тях лица, от една страна, и Дружеството – от друга, които да излизат извън обичайната му дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

Участието, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на СД на Микрофинансираща Институция „Джобс“ ЕАД в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е както следва:

Румен Митров – председател на Съвета на директорите, който участва и в управлението на:

- „Българска банка за развитие“ АД, ЕИК: 121856059, като заместник-председател на УС и изпълнителен директор;
- „Фонд за капиталови инвестиции АД, ЕИК: 205322014, дъщерно дружество на Банката, като заместник-председател на Съвета на директорите.

Николай Димитров – заместник-председател на Съвета на директорите, който участва и в управлението на:

- „Българска банка за развитие“ АД, ЕИК: 121856059, член на УС и изпълнителен директор;
- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, дъщерно дружество на Банката, като член на Съвета на директорите

Ангел Джалъзов – член на Съвета на директорите и изпълнителен директор на дружеството, който участва и в управлението на:

- „Национален Гаранционен Фонд“, ЕИК: 200321435, заместник-председател на съвета на директорите на дружеството и изпълнителен директор.
- „БГ ЛАЙФ“ ООД, ЕИК: 175273067, съдружник с дял 25%

Христина Тодорова – Член на Съвета на директорите и прокурист, няма участие в управлението или капитала на други търговски дружества.

Фонд за Капиталови Инвестиции (ФКИ) АД

ББР притежава участие в размер 84,62% от капитала на „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, като 15,38 % от капитала на дружеството е записано от „Национален гаранционен фонд“ АД.

ФКИ АД също има едностепенна система на управление – Съвет на директорите, състоящ се от трима членове, като в края на 2018 г. има следния състав:

Съвет на директорите

Стоян Маврогиев – Председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор

Румен Митров – Заместник-председател на Съвета на директорите

Николай Димитров – Член на Съвета на директорите

Дружеството се представлява от всеки двама измежду членовете на Съвета на директорите.

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б на Търговския закон между членовете на СД и/или свързани с тях лица, от една страна, и Дружеството – от друга, които да излизат извън обичайната му дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

Участието, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на СД на Фонд за Капиталови инвестиции АД в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е, както следва:

Стоян Маврогиев – председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор на дружеството, който участва и в управлението на следните дружества:

- „Българска банка за развитие“ АД, ЕИК: 121856059, председател на УС и главен изпълнителен директор;
- „Национален гаранционен фонд“, ЕАД, ЕИК: 200321435, дъщерното дружество на Банката, като председател на Съвета на директорите;
- „РИЙЛ ЕСТЕЙТ ВЕНЧЪРС“ ЕООД, ЕИК: 131160908 – едноличен собственик на капитала;

Румен Митров – заместник-председател на съвета на директорите, който участва и в управлението на:

- „Българска банка за развитие“ АД, ЕИК: 121856059, като заместник-председател на УС и изпълнителен директор;
- „Микрофинансираща институция „Джобс“ ЕАД, ЕИК: 201390740, дъщерно дружество на Банката, като заместник-председател на Съвета на директорите.

Николай Димитров – член на съвета на директорите на дружеството, който участва и в управлението на:

- „Българска банка за развитие“ АД като член на УС и изпълнителен директор;

– „Микрофинансираща институция „Джобс“ ЕАД, ЕИК: 201390740, дъщерно дружество на Банката, като член на Съвета на директорите.

Към 31.12.2018 г. ФКИ не осъществява оперативна дейност, съответно няма служители и не реализира приходи.

Сделки с дружества под общ контрол на държавата

Собственик на ББР е българската държава. В бележка № 37 към консолидирания финансов отчет на ББР за 2018 г. са представени сделките с дружества под общ контрол на държавата.

Събития след датата на отчета

В изпълнение на своята стратегия и с цел обособяването на специфични и нови дейности в отделни дружества, ББР учреди две нови дъщерни дружества – двете са с единствен акционер и 100% собственост на Банката – ББР Лизинг ЕАД и ББР Факторинг ЕАД. Дружествата са учредени с решение на УС от 06.03.2019 г.

През април 2019 г. Международната рейтингова агенция “Фич рейтингс“ повиши перспективата пред дългосрочния кредитен рейтинг на Българската банка за развитие от „ВВВ“ със стабилна на „ВВВ“ с положителна перспектива.

По отношение на дружествата от Финансовата група на ББР няма други съществени събития, настъпили в периода от отчетната дата до датата на приемане на този доклад, които да налагат допълнителни оповестявания в годишния отчет към 31.12.2018 г.

Декларация на ръководството

Ръководството на ББР декларира, че приложеният консолидиран годишен финансов отчет отразява достоверно имущественото и финансовото състояние на Банката към края на 2018 г., както и определянето на финансовия резултат за годината, в съответствие с действащото законодателство. Използвана е подходяща счетоводна политика, която е прилагана последователно. При съставяне на годишния финансово-счетоводен отчет са направени необходимите преценки в съответствие с принципа на предпазливост. Ръководството последователно използва приложимите счетоводни стандарти и годишният финансов отчет е съставен на принципа на действащо предприятие.

Ръководството на Банката полага усилия за поддържане на подходяща счетоводна система, която отговаря на действащите счетоводни стандарти. Годишният консолидиран финансов отчет разкрива състоянието на Банката с разумна степен на точност.

Предприети са всички мерки за опазване активите на Банката, предотвратяване на измами и недопускане нарушаване на законите в страната и наредбите на БНБ за регулиране на банковата дейност.

Настоящият доклад за дейността е приет на 12 юни 2019 г. от УС на Българската банка за развитие АД и е подписан от:

ИЗПЪЛНИТЕЛНИ ДИРЕКТОРИ:

РУМЕН МИТРОВ

НИКОЛАЙ ДИМИТРОВ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1:

Декларация за корпоративно управление на групата на ББР

ПРИНЦИПИ НА КОРПОРАТИВНОТО УПРАВЛЕНИЕ

Настоящата декларация за корпоративно управление е изготвена на основание чл. 40, ал.1 от Закона за счетоводството. Предоставената информация отчита обстоятелството, че Българската банка за развитие АД не е емитирала ценни книжа, допуснати до търговия на регулиран пазар, или акции, които се търговят на многостранна система за търговия.

ГРУПАТА НА ББР

Към края на 2018 г. Финансовата Група Българска банка за развитие („Групата“³ или Финансовата Група) включва Българската банка за развитие АД („ББР“, „Банката“) и нейните дъщерни дружества – Национален Гаранционен Фонд ЕАД („НГФ“), Микрофинансираща институция „ДЖОБС“ ЕАД (МФИ) и Фонд за капиталови инвестиции АД (ФКИ).

В началото на 2019 г. Банката учреди и две нови дъщерни дружества – ББР Лизинг ЕАД и ББР Факторинг ЕАД, които са част от Финансовата група на ББР.

Като кредитна институция, създадена по силата на специален закон – Закон за ББР („ЗББР“) – и същевременно прилагаща всички регулаторни норми на БНБ и европейското законодателство, и в изпълнение на мисията си да бъде устойчив инструмент на държавната политика за насърчване на развитието на малкия и среден бизнес в България, Българска банка за развитие АД си е поставила за цел да бъде еталон за добро корпоративно управление и корпоративна отговорност, като последователно и стриктно спазва законите и регулаторните изисквания в Република България, нормите на европейското законодателство, Националния кодекс за корпоративно управление от 2016 година, приетите в банката Кодекс за професионално поведение от 2017 г., Етичния кодекс на Вътрешния одит на Групата на ББР от 2015, както и добрите корпоративни и банкови практики.

Българска банка за развитие АД предоставя инвестиционни услуги и извършва инвестиционни дейности по чл. 6, ал. 2 от Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ), както и допълнителни услуги по чл. 6, ал. 3 от ЗПФИ съгласно издаден от Българска народна банка лиценз.

Българска банка за развитие АД притежава лиценз за инвестиционен посредник, по силата на който може да предоставя инвестиционни услуги и извършва инвестиционни дейности по чл. 6, ал. 2 от Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ), както и допълнителни услуги по чл. 6, ал. 3 от ЗПФИ. Предоставянето на инвестиционни услуги и извършването на инвестиционни дейности се осъществява в съответствие с изискванията на ЗПФИ, Директива 2014/65/ЕС на ЕП и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Директива 2002/92/ЕО и на Директива 2011/61/ЕС (Директива 2014/65/ЕС или MIFID II), Регламент (ЕС) № 600/2014 на ЕП и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (Регламент (ЕС) 600/2014), Делегиран регламент (ЕС)

³ Към 31.12.2018 г., Банката е едноличен собственик на капитала на дружеството ТЦ „Марица“ ЕООД (ТЦМ), като дружеството не е част от стратегическия бизнес модел на Финансовата група на ББР.

2017/565 на Комисията от 25 април 2016 г. за допълване на Директива 2014/65/ЕС на ЕП и на Съвета по отношение на организационните изисквания и условията за извършване на дейност от инвестиционните посредници и за даването на определения за целите на посочената директива (Делегиран регламент (ЕС) 2017/565) и актовете по тяхното прилагане.

Банката не предоставя инвестиционни услуги и дейности по чл. 6, ал. 2, т. 8 и 9 от ЗПФИ – организиране на многостранна система за търговия и организирана система за търговия.

Българска банка за развитие АД прилага и поддържа системи и процедури, които осигуряват сигурността, целостта и поверителността на информацията, свързана с дейността ѝ като инвестиционен посредник.

С оглед горното Банката е приела и актуализирала вътрешно-нормативната си уредба в съответствие с приложимото законодателство.

Българска банка за развитие АД

Българска банка за развитие АД (ББР, Банката) е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество под наименованието “Насърчителна банка” АД.

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие. С него е уреден обхватът на дейността на Банката и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества.

Седалището на Българска банка за развитие АД е гр. София 1000, район „Средец“, ул. „Дякон Игнатий“ №1.

Към 31.12.2018 г. Българска банка за развитие АД няма открити клонове.

Банката изпълнява изискванията на БНБ за минимално изискван акционерен капитал за упражняване на банкова дейност, както и капиталовите изисквания на ЗББр. От основаването си до м. август 2017 г. държавното участие в ББР е под контрола на Министерството на Финансите на Република България. На 04.08.2017 г. с изменение на Закона за ББР, съгласно ДВ, бр. 63 от 2017 г., управлението на държавното участие в дружеството преминава под контрола на министъра на икономиката на Република България. Към датата на изготвяне на декларацията собствеността на капитала се разпределя както следва: 99,9999% се притежава от Република България, представлявана от Министерството на икономиката, 0,0001% се притежава от Банка ДСК.

Капиталът на Дружеството-майка (Банката) се състои от 6,017,735 броя обикновени, поименни акции с право на глас, всяка с номинал 100 лева. Акциите на ББР не се търгуват на регулиран пазар.

Със Закона за Българската банка за развитие е определено, че пакет от не по-малко от 51% от акциите в капитала на Банката трябва да е държавна собственост, като акциите на Държавата в размер на не по-малко от 51% от регистрирания акционерен капитал са непрехвърляеми. Също така, специфично ограничение е установено относно състава на останалите акционери, извън българската държава. Акциите на Банката не могат да бъдат залагани, както и правата по тях не могат да бъдат предмет на прехвърлителни сделки.

По отношение придобиването на собствени акции по реда на чл. 187г и чл. 247 от Търговския закон, ББР декларира, че такова придобиване не е извършвано, както и че няма придобити, притежавани или прехвърлени от членовете на съветите през годината акции и облигации на дружеството.

По силата на чл. 6 ал. 4 от Закона за ББР акциите от капитала на банката, освен от българската държава, могат да бъдат придобивани и притежавани от Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд, от банки за развитие от държави – членки на Европейския съюз. В тези случаи не се прилага чл. 31 от Закона за кредитните институции. С оглед разпоредбата на чл. 6 ал. 4 от Закона за ББР, членовете на управителните и на контролните органи, прокуристите и висшият ръководен състав не могат да притежават акции, не могат да им бъдат предоставени опции върху ценни книжа на ББР и в следващи отчетни

периоди не могат да възникнат договорености, в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции от настоящи акционери.

Управлението на ББР се извършва в съответствие с чл. 5 от Закона за ББР, съгласно който Банката има двустепенна система на управление и правата на държавата в Общото събрание на акционерите на банката се упражняват от министъра на икономиката. Извън правомощията на министъра на икономиката, промяна в Закона за ББР и правото да се емитират или изкупуват обратно акции е възможно с гласуването на нов закон или промяна на действащия закон от Народното Събрание. Съгласно този член, в качеството си на представляващ мажоритарния акционер в ББР, решения за намаление на капитала чрез обратно изкупуване на акции може да бъде взето от министъра на икономиката.

В края на 2018 г. ББР няма задължения по съществуващи или нови емисии ценни книжа.

Към 31.12.2018 г. няма висящо съдебно, административно или арбитражно производство, касаещо задължения или вземания на групата на ББР в размер на 10 на сто или повече от собствения капитал.

Съгласно Устава на ББР кредитната дейност на Банката е ориентирана към:

- Предекспортно и експортно кредитиране на малки и средни предприятия;
- Кредитиране чрез банки-посредници или пряко на групи видове дейности на малки и средни предприятия;
- Рефинансиране на банки, кредитиращи малки и средни предприятия,
- Финансиране на инвестиции извън страната на малки и средни предприятия,
- Участие в публични и публично-частни проекти или партньорства със стратегическо, национално и/или регионално значение.

Банката предоставя и други видове кредити по ред, определен от Управителния съвет, като по отношение на размера на експозициите към един клиент или група свързани клиенти се спазват изискванията и ограниченията по смисъла на ЗКИ и Регламент 575/2013/ЕС.

Банката не кредитира:

1. Дейности, които са в несъответствие с националното законодателство, включително за опазване на околната среда;
2. Дружества с неизвестен краен контролиращ собственик;
3. Политически партии и свързани с тях лица. Свързани с политически партии лица са: младежки, женски и други организации, които по закон партиите могат да създават, както и лица, създадени от политическите партии за осъществяване на единствено разрешената им от закона стопанска дейност – издателска дейност, авторски права и ползване на интелектуална собственост, както и от продажба и разпространение на печатни, аудио и аудиовизуални материали с партийно-пропагандно съдържание;
4. Дружества и организации с нестопанска цел;
5. Медии;
6. Дейности, свързани със спорт и спортни прояви;
7. Дейности, забранени от закона.

Банката предоставя кредити пряко или чрез търговски банки-посредници.

Условията и редът за предоставяне на кредити се определят от Управителния съвет.

Управителният съвет взема единодушно решение за формиране на експозиция към един клиент или група свързани клиенти, чийто размер надхвърля 5% от собствения капитал на Банката, при спазване изискванията на Закона за кредитните институции и вътрешните правила на Банката.

С оглед на специфичната си функция за провеждане на гържавна политика на насърчаване, ББР приоритизира в дейността си програми и продукти за насърчаване на МСП, он-лендинг програми, експортно финансиране и финансиране по възложени мандати. Най-голямата кредитна експозиция на Банката, предоставена на група свързани лица /извън банкови институции/, е в размер на 150,129 хил. лв. (2017г.: 69,259 хил. лв.) по амортизирана стойност, което представлява 23.22% (2017г.: 10.88%) от собствения капитал на Банката (приемливия капитал на Банката, изчислен съгласно Регламент 575 /2013/ЕС, в размер на 646,679 хил. лв. (2017 г.: 636,570 хил. лв.)). Анализ на структурата на кредитния портфейл по сегменти е предоставен в консолидирания финансов отчет.

Предвид специфичната дейност на Банката, към 31 декември 2018 г. средствата, привлечени от 20 най-големи небанкови депозанти, представляват 95,26 % от общата сума на задълженията към други клиенти (към 31 декември 2017 г.: 97,13%).

С оглед на специфичната си дейност Групата на ББР използва значително външно финансиране от международни финансови институции. Детайлна информация относно получените външни кредитни линии е оповестена в бележка към годишния финансов отчет.

Национален гаранционен фонд ЕАД (НГФ)

Национален гаранционен фонд ЕАД (НГФ) е дружество, учредено на 12.08.2008 г. въз основа на Закона за Българската банка за развитие (ЗББР) и е регистрирано в Търговския регистър на 22.08.2008 г. Съгласно Закона за кредитните институции (ЗКИ), „Национален гаранционен фонд“ ЕАД е финансова институция, вписана през 2009 г. от БНБ в Регистъра по чл.3, ал.2 от Закона за кредитните институции (ЗКИ). В съответствие с Устава на дружеството предметът на дейност е:

- издаване на гаранции за допълване на обезпечението по заеми на малки и средни предприятия;
- предлагане на други продукти на малки и средни предприятия, като: гаранция за участие в търг; гаранция за добро изпълнение; гаранция за авансово плащане; гаранция за изплащане на кредит на износител и други;
- издаване на гаранции за допълване на обезпечение по заеми на малки и средни предприятия, осъществяващи научноизследователска и развойна дейност и за внедряване на тези продукти и научни разработки в индустрията;
- Издаваните за собствен риск гаранции от НГФ могат да покриват до 50 на сто от задължението. С промяна в Закона за ББР, обнародвана в Държавен вестник, бр. 102 от 21.12.2012 г., издаваните от НГФ ЕАД гаранции във връзка с гаранционни схеми по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 – 2013 г. и по Оперативната програма за развитие на сектор Рибарство 2007 – 2013 могат да покриват до 80 на сто от задължението;
- други дейности, които не са забранени изрично от закона.

Към 31.12.2018 г. регистрираният капитал на Дружеството е 80 000 000 лева и е разпределен на 800 000 акции с номинална стойност 100 лева всяка. Акциите са обикновени, налични, поименни и неделимни, като всяка акция дава право на един глас. Капиталът на Дружеството е изцяло внесен.

Седалището на Национален гаранционен фонд ЕАД (НГФ) е гр. София, ул. „Дякон Игнатий“ №1.

Към 31.12.2018 г. НГФ няма открити клонове.

Микрофинансираща институция „ДЖОБС“ ЕАД (МФИ „Джобс“)

Микрофинансираща институция „ДЖОБС“ ЕАД (МФИ „Джобс“) е вписана в Търговския регистър на 14.01.2011 г. Предметът на дейност е микрофинансиране, в това число отпускане на микрокредити

ти, придобиване от трети лица и отдаване под лизинг на промишлено оборудване, автомобили и други превозни средства, както и други вещи/финансов лизинг/, покупко-продажба и внос на такива вещи, консултантски услуги, търговско представителство и посредничество на местни и чуждестранни физически и юридически лица, извършващи дейността си в страната, както и всяка друга дейност, незабранена със закон.

Към 31.12.2018 г. регистрираният капитал на МФИ „Джобс“ е 7,643,000 лева и е разпределен на 76 430 акции с номинална стойност 100 лева всяка. Акциите са обикновени, налични, поименни и неделими, като всяка акция дава право на един глас. Капиталът на Дружеството е изцяло внесен.

Седалището на Микрофинансираща институция „ДЖОБС“ ЕАД (МФИ „Джобс“) е гр. София, ул. „Дякон Игнатий“ №1.

Към 31.12.2018 г. МФИ „ДЖОБС“ ЕАД няма открити клонове.

Фонг за капиталови инвестиции АД (ФКИ АД)

Фонгът за капиталови инвестиции (ФКИ) бе учреден на 24.08.2018 г. и регистриран на 04.10.2018 г. като акционерно дружество, със 100% крайно участие на ББР (директно участие на ББР 84,62% или 550,000 броя акции и индиректно чрез НГФ 15,38%, собственик на останалите 100,000 броя акции). Адресът на управление на МФИ е: ул. Дякон Игнатий № 1, София. Към 31.12.2018 г. регистрираният акционерен капитал бе 650,000 броя поименни акции с номинал 100 лв. на акция, от които внесенният капитал към 31.12.2018 г. бе 16,250,000 лв.

Предметът на дейност на ФКИ включва:

- участие в капитала на малки и средни предприятия;
- предоставяне на консултантски услуги относно капиталовата структура на малки и средни предприятия, консултации и услуги, отнасящи се до преобразуване на предприятия по чл. 261 от Търговския закон;
- консултантски услуги по инвестиции;
- консултантски услуги по управление на пулове от ценни книжа на малки и средни предприятия;
- други дейности, които не са забранени изрично от закона.

Към 31.12.2018 г. ФКИ няма открити клонове и не осъществява оперативна дейност.

УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА НА ГРУПАТА НА ББР

В хода на обичайната си дейност дружествата от Групата на ББР са изложени на различни рискове, чието настъпване може да доведе до формиране на загуби и до влошаване на финансовата стабилност на Групата. Тези рискове се идентифицират, измерват и оценяват с помощта на контролни механизми, за да могат да управлявани и да се избягва концентрирането на неоправдан риск. Процесът по управление на рисковете е съществен за доходността на Групата. Основните рискове, на които е изложена Групата, са кредитен, пазарен и операционен.

При управлението на различните видове риск, произтичащи от дейността, Групата се ръководи от принципите на консервативност, обективност и пълно съответствие с действащите национални и Европейски нормативни актове. В подкрепа на тази политика Групата поддържа значително високи нива на ликвидни буфери и капиталова адекватност от регулаторно определените.

Кредитен риск на Групата на ББР

Кредитният риск е главният, на който са изложени ББР и дружествата от Групата, поради което неговото управление е основно в дейността. Управлението на кредитния риск се извършва в

съответствие със Закона за ББР, с действащите закони и подзаконови нормативни актове на Република България, регламентиращи кредитната дейност, утвърдените международни норми и установените добри банкови практики.

ББР използва модели за генериране на вътрешен рейтинг за оценката и управлението на кредитния (вкл. контрагентния) риск по експозициите. В ББР са създадени и функционират органи за наблюдение, контрол и оценка на качеството на кредитния портфейл. Въведени са процедури и механизми за текущо следене, отчитане и управление на кредитния портфейл, изискващи периодични, а при необходимост извънредни доклади за финансовия и правния статус на всеки кредитополучател и задължените лица. При установяване на нови обстоятелства, които могат да доведат до промяна в рисковия профил на кредитополучателите, включително до увеличаване на риска от несъбираемост на кредитната експозиция, се предприемат адекватни и съобразени с рисковите параметри на длъжника мерки.

При управлението на кредитния риск ББР съблюдава определена с вътрешно-нормативни актове на Банката система от лимити на консолидирана основа по икономически отрасли, по инструменти, както и други кредитни ограничения и лимити за концентрация, а резултатите от мониторинга за спазването им се докладват на компетентните органи. Системата от лимити се преразглежда и актуализира периодично.

В НГФ управлението на кредитния риск по поетите задбалансови (гаранционни) ангажименти е на две нива – на ниво индивидуална сделка (гаранция) и на портфейлно ниво. Кредитният риск на индивидуално ниво се управлява съгласно вътрешните правила и процедури за гаранционната дейност, като предложението за издаване на гаранция (поемане на гаранционен ангажимент) се преглежда и одобрява от риск мениджъра на НГФ, след което се предава за одобрение от двамата от членовете на съвета на директорите на НГФ. След като са събрани всички одобрения, потвърждението за издаване на гаранцията се подписва от представляващите НГФ. По гаранционната схема по ПРСР има и второ ниво на одобрение – т.нар. Консултативен комитет, съставен от представители на МЗХ и ББР, който одобрява всеки поет гаранционен ангажимент по програмата. На портфейлно ниво кредитният риск се управлява чрез въведени лимити за плащане (капове), ограничаващи ангажимента на НГФ да плати до определен дял от размера на портфейла от гаранции, издадени по дадена програма към дадена банка. Последващото управление на поетия от НГФ кредитен риск се осъществява чрез процедури за мониторинг, в рамките на които фондът може да изключи от гарантирания портфейл определени кредити, които не отговарят на специфични изисквания на подписаните гаранционни споразумения.

Политиката, която МФИ „ДЖОБС“ е възприела с цел минимизиране на кредитния риск, е да прави предварителна оценка на кредитоспособността на клиентите, както и да изисква допълнителни обезпечения по лизинговите и кредитни договори, прехвърлените права на вземания – застраховки на лизинговите активи, вписване на лизинговите договори в ЦРОЗ, поръчителство, запис на заповед и особени залози върху вземания, както и ипотека на недвижимо имущество и/или залог на движими вещи при предоставяне на кредити.

През 2018 г. дъщерното дружество на Банката – Фондът за капиталови инвестиции АД, не е осъществявало дейност.

Пазарни рискове на Групата на ББР

При управлението на валутния риск ББР и Групата следват принципа за поддържане на минимални открити валутни позиции при спазване на утвърдени лимити. Позициите в отделните валути, както и общата валутна позиция, се следят на ежедневна база. Валутните позиции не са със спекулативна цел, а са следствие на валутни операции, възникващи в хода на обичайната банкова дейност. При управлението на активите и пасивите, поради спецификата си на финансиране, Групата

на ББР се стреми тези активи и пасиви да са геноминирани в евро или в лева. Откритата валутна позиция се съобразява с условията и възможностите за нетиране на позициите в евро и в лева, съгласно предвиденото от приложимата регулаторна рамка.

За управлението на лихвения риск се изготвят регулярни отчети и анализи за финансовите активи и пасиви на ББР и дружествата от Групата, разпределени във времеви интервали, според тяхната чувствителност към промени в лихвените проценти. Въведена е система от лимити във връзка с измененията на лихвената крива, като към несъответствията по периоди се прилагат стрес сценарии, с което се измерва потенциалният риск за лихвения доход и капитала на Банката и Групата.

Поемането на риск при извършване на операции на паричния и капиталов пазар се управлява чрез система от лимити, отразяващи рисковия профил на инвестициите. Лимитите са определени по параметри на портфейла като контрагент, финансов инструмент, матурирест и др. Системата от лимити се преразглежда периодично, а изпълнението на лимитите е обект на ежедневно следене. Портфейлът от ценни книжа, формиран от Групата на ББР с цел инвестиране на свободните средства, се характеризира с относително нисък лихвен риск и с относително ликвидни ДЦК и ценни книжа, емитирани от надеждни институции, т.е. нисък ценови риск. Поради отсъствието на търговски портфейл, съгласно регулаторните разпоредби Групата на ББР не заделя капитал за пазарен риск.

Ликвидността на Банката се управлява като стриктно се следят съотношения, индициращи ликвидната позиция по периоди. Ликвидният риск се измерва чрез прилагане на допълнителни сценарии за паричните потоци от дейността. Измерват се и се следят ликвидните буфери на Групата и допълнителните източници на финансиране при пазарни и идиосинкратични шокове. Спазването на лимитите за ликвидни съотношения се следи и докладва регулярно пред компетентните органи.

Операционен риск на Групата на ББР

Управлението на операционния риск се извършва чрез регистриране на всички операционни събития, възникващи в дейността на различните звена, и са следствие на процеси в дейността на Групата. Операционни събитията, характеризирани се с по-голяма честота, както и тези с голям потенциален или реален ефект върху финансовия резултат на ББР или дружествата от Групата, са предмет на стриктно обследване и наблюдение. Те служат за основа на анализи на операционния риск в различни сценарии, включително при извършване на стрес тест за операционен риск. Операционният риск е измерим и контролируем, като се поддържа регистър на операционните събития, който служи като база за анализ и подобрене на процесите на работа и минимизиране на условията, които потенциално биха довели до операционни събития и загуба за Групата. Съгласно приложимата регулаторна рамка, необходимият капитал за операционен риск се изчислява като се използва подход на базисния индикатор.

Структура за управление на рисковете

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете, са следните:

За Дружеството-майка (Банката):

- Надзорен съвет – извършва общ надзор върху управлението на рисковете;
- Одитен комитет към Надзорния Съвет – в изпълнение на най-добрите практики за независим одитен контрол и изграждането на системата на трите стълба за контрол във финансовия сектор, съгласно препоръките на Базел III;

- Вътрешен одит – предоставя увереност на висшето ръководство на банката за ефективността на управлението на риска, вътрешния контрол и управлението;
- Управителен съвет – отговаря за общия подход за управление на рисковете и одобрява стратегиите, принципите и конкретните методи, техники и процедури за управление на рисковете;
- Комитет по риска – отговаря за контрола върху прилагането на политиките по управление на отделните видове риск и адекватността на рисковия профил на Банката на възложените ѝ задачи;
- Комитет за управление на активите и пасивите (КУАП) – отговаря за стратегическото управление на активите и пасивите, и за управлението на пазарните рискове, вкл. ликвиден, свързани с тях;
- Изпълнителни директори и членове на УС – осъществяват текущ оперативен контрол по поддържане и спазване на определените лимити за конкретните видове риск и прилагането на разработените процедури;
- Управление „Риск“ – разработва и внедрява система за управление на риска. Изготвя и внася на УС периодични отчети с цел оценка на рисковете в дейността, в т.ч. спазването на лимити и докладва текущо на оперативното ръководство на Дружеството. Извършва първоначална и текуща проверка на методите за оценка на риска. Контролира входящите данни, необходими за оценката на риска, съгласно приложим метод на достоверност и достатъчност;
- Управление „Съответствие“ – следи и осигурява спазването на политиките, процесите и процедурите в Банката. Регулярно докладва до УС за всички въпроси, свързани със съответствията – констатиране и мерки за отстраняване на допуснати несъответствия;
- Управление „Планиране, анализ и регулации“ – осъществява докладването към УС и БНБ на отчети, ключови показатели, бизнес планове и тяхното изпълнение, като идентифицира рискове на оперативен, бизнес, отчетен и стратегически ниво и взаимодействия с другите звена в Банката за тяхното управление;
- Централната банка осъществява надзор върху управлението на рисковете в Банката чрез изискване на периодични регулаторни отчети и последващ контрол по спазването на нормативно определените максимални нива за експозиция към определени видове рискове.

За дъщерното дружество Национален гаранционен фонд (Фондът):

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете, са следните:

- Управителен съвет на ББР АД (Дружеството-майка) – извършва общ надзор върху управлението на рисковете;
- Съвет на директорите – извършва общ надзор върху управлението на рисковете; отговаря за общия подход за управление на рисковете и одобрява стратегиите, принципите и конкретните методи, техники и процедури за управление на рисковете;
- Комитет по провизиите – анализира гарантираните портфейли от гледна точка на управление на кредитния риск общо за гарантирания портфейл, както и на ниво гаранционна сделка и получател на гаранция;
- Отдел „Риск и мониторинг“ – осъществява общ мониторинг на гарантираните портфейли посредством проверки (текущи и при предявяване на искане за плащане) в търговските банки относно спазването на залегналите в гаранционните споразумения условия на ниво отделен клиент и на ниво портфейл. Осъществява и дейностите по идентифициране, оценка, мониторинг и прилагане на мерки за ограничаване влиянието на основните рискове.

За гъщерното дружество Микрофинансираща институция „ДЖОБС“ ЕАД:

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете, са:

- Съвет на директорите – приема правила и процедури за управление на риска. Контролира рисковете фактори за дейността на Дружеството и взема решения в границите на своите правомощия. Също така, анализира кредитните сделки на стойност над 100,000 лева от гледна точка на управление на кредитния риск при тяхното разрешаване– Кредитен комитет – текущо наблюдава и анализира кредитния и лизинговия портфейл на Дружеството от гледна точка на кредитния риск в т.ч. и по отделни сделки;
- Кредитен съвет – анализира кредитните и лизингови сделки от гледна точка на управление на кредитния риск при тяхното разрешаване и/или преговаряне;
- Оперативно ръководство (Изпълнителен директор и прокуриснт) – организира дейностите по прилагане на приетите от Съвета на директорите Правила за управление на риска. Създава организация на работа, която осигурява спазването на определените лимити и нива на риск. Контролира съответствието на използваните от съответните служители процедури по анализ, измерване и оценка на риска с приетите от Съвета на директорите вътрешно-нормативни документи.
- Отдел “Управление на риска” – разработва и внедрява система за управление на риска. Изготвя и внася на Съвета на директорите периодични отчети с цел оценка на рисковете в дейността, в т.ч. спазването на лимити и докладва текущо на оперативното ръководство на Дружеството. Извършва първоначална и текуща проверка на методите за оценка на риска. Контролира входящите данни, необходими за оценката на риска, съгласно приложим метод на достоверност и достатъчност.

Банкови регулатори съгласно българското законодателство

В съответствие с изискванията на законите и подзаконовни нормативни актове, регулиращи банковата дейност в страната, ББР следва да спазва ограничения, свързани с определени съотношения при индивидуалните и консолидираните си отчети. Към 31.12.2018 г. ББР е спазвала всички регулативни изисквания на БНБ и българското законодателство. Стойностите на ключовите показатели – капиталова адекватност и коефициент на покритие на активите, са сред най-високите в българската банкова система.

КОНТРОЛНА СРЕДА

Дружествата от Групата на ББР следват управленска философия и оперативен стил, подчинени на принципите на консервативност при изпълнение на възложените по силата на Закона за ББР стратегически цели на Банката.

Банката прилага модела на трите защитни линии в рамката на управлението на риска:

Първата линия на защита представлява управленския контрол, който ръководителите на оперативните звена упражняват. Оперативното ръководство идентифицира, оценява, контролира и ограничава рисковете, уверявайки се, че те функционират в съответствие с предварително заложените цели.

Втората линия на защита е функцията по управление на риска и съответствие, които се осъществяват от Управления „Риск“, „Съответствие“, както и от Отдел „Класифицирана информация“, по отношение на предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма. В дейността си посочените управления се подпомагат от Управление „Планиране, анализ и регула-

ции“ и Управление „Правно“. Втората линия на защита е организационно независима от първата и осъществява превантивен и текущ контрол.

Третата линия на защита е функцията по вътрешен одит. Управление „Вътрешен одит на групата“ извършва последващ контрол и предоставя увереност на висшето ръководство за ефективността на управлението на риска, вътрешния контрол и управлението, както и за начина, по който първата и втората линии постигат целите на управлението на риска и контрола. Управление „Вътрешен одит на групата“ предоставя цялостна увереност от позицията на най-високото ниво на независимост в организацията, чрез директна субординация на Надзорния съвет.

Ръководството възлага правомощия и отговорности за оперативната дейност в съответствие с детайлно разработена вътрешно-нормативна база, съобразена с действащото национално и европейско законодателство, като за гарантиране на взаимоотношенията по отчетността и докладването и йерархията на правомощията са изградени редица специализирани комитети към УС и НС на ББР.

Банката е разработила вътрешно-нормативна база, която включва политика и комуникации, насочени към гарантиране, че целият персонал разбира целите на предприятието, знае по какъв начин индивидуалните действия на всеки са вътрешно обвързани и допринасят за тези цели, и кой и по какъв начин се отчита и за какво носи отговорност.

Банката е изградила информационна система, включително свързани с нея бизнес процеси, осигуряващи необходимото качество и контрол на финансовата отчетност и комуникация.

Одитният комитет на банката наблюдава процесите по финансово отчитане, ефективността на системите за вътрешен контрол и ефективността на системите за управление на рисковете, наблюдава независимия финансов одит, извършва преглед на независимостта на регистрирания одитор и дава препоръки за избор на регистриран одитор.

Управление на Българска банка за развитие

„Българската банка за развитие“ АД има двустепенна структура на управление, която се състои от Надзорен съвет и Управителен съвет.

Към 31.12.2018 г. структурата на органите на управление има следния състав:

НАДЗОРЕН СЪВЕТ НА ББР:

Лъчезар Борисов – Председател на НС

Лъчезар Борисов е роден през 1978 г. в гр. Самоков. Магистър по Макроикономика и Счетоводство и финанси от Университета за национално и световно стопанство (УНСС). Има редица специализации у нас и в чужбина, включително по предприемачество и рисков капитал в Американския университет в България, по Управление на проекти във WIFI, Австрия, Насърчаване на преките чуждестранни инвестиции в JICA, Япония, борсово-валутна търговия и банки, в CITIBANK и др. Има богат опит в сферата на корпоративното управление, участвал е в ръководството на частни и държавни компании в сферата на промишлеността, енергетиката и финансовото управление. Към момента заема поста заместник-министър на икономиката.

Митко Симеонов – Заместник-председател на НС

Митко Симеонов е магистър по право от Нов български университет и магистър по международни икономически отношения от УНСС. Има и следдипломна квалификация по финансов мениджмънт от УНСС. Бил е заместник-изпълнителен и изпълнителен директор в Агенцията за приватизация и следприватизационен контрол.

Велина Бурска – Член на НС

Велина Бурска е магистър по икономика и организация на вътрешната търговия от УНСС. От 2002 до 2017 година е директор на дирекция „Следприватизационен контрол“ в Агенцията за приватизация и следприватизационен контрол.

В изпълнение на добрите практики за контрол и системата на трите стълба, препоръчвана в рамките на Базел III, към Надзорния Съвет функционира специализиран орган от Одитен Комитет, Комитет по Риска, Комитет по Възнагражденията и Комитет по подбор.

Член	Комитет по Риска	Комитет по Подбор	Комитет по Възнагражденията
Лъчезар Борисов	Председател	Председател	Председател
Митко Симеонов	Член	Член	Член
Велина Бурска	Член	Член	Член

Одитен комитет:

Г-жа Светла Ламбрева – Председател на Одитния комитет

Г-жа Росица Григорова – Член на Одитния комитет;

Г-жа Калина Маврова – Член на Одитния комитет.

УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ НА ББР:

Стоян Мавродиев – Председател на Управителния съвет и Главен изпълнителен директор

Стоян Мавродиев е магистър по право от СУ „Св. Климент Охридски“ и магистър по финанси от УНСС. Преминал е през поредица курсове в Международната данъчна академия в Амстердам, обучавал се е и в Международната програма за лидери към Държавния департамент на САЩ. Кариерата му започва като правен, данъчен и бизнес консултант в PriceWaterhouse Co. В периода 1996-2006 г. работи като финансов и правен консултант в управляваната от него United Consulting. От 2009 до 2010 г. е заместник-председател на Комисията по икономическа политика, енергетика и туризъм и член на Комисията по бюджет и финанси в 41-ото НС. В продължение на 6 години (2010-2016) е председател на Комисията за финансов надзор, осъществяваща надзора и регулацията на финансовата система и небанковия финансов сектор в България. От 2010 до 2016 г. е член на Консултативния съвет по финансова стабилност (КСФС). В този период членува и в редица международни организации, сред които ESMA, EIOPA, ESRB, IOSCO, IAIS и IOPS.

Румен Митров – Заместник-председател на Управителния съвет и изпълнителен директор

Румен Митров е магистър по счетоводство и контрол от УНСС. Професионалният му опит започва през 1994 г. в НАП – София. В периода 2000-2003 г. е управител на компанията за внос на петролни продукти „СМН ГАЗ“, а от 2003 до 2011 г. се занимава с финансови и данъчни консултации, като управител на двете счетоводни компании „Евротим България“ и „РМ Консулт“. От 2011 до 2016 г. заема последователно длъжността директор на дирекциите „Надзор на инвестиционната дейност“, „Регулаторна политика“ и „Координация, анализи и политика на регулаторната и надзорната дейност“ в Комисията за финансов надзор.

Николай Димитров – Член на Управителния съвет и изпълнителен директор

Николай Димитров е доктор по икономика, завършил Университета за национално и световно стопанство със специалностите „Международни икономически отношения“ и „Финанси“. В периода 2007-2015 г. преминава през редица допълнителни курсове и квалификации в Бизнес училище „Джордж“ към Кеймбриджкия университет (Великобритания), Investment Banking Institute (САЩ) и

гр. Кариерата му в банковия сектор започва в края на 2003 г. и преминава през Райфайзен банк и Обединена българска банка. В Българската банка за развитие работи от юли 2011 г., като от януари 2012 г. застава начело на Управление „Инвестиционно банкиране и проектно финансиране“, а от април 2013 г. е началник на Управление „Корпоративно банкиране“. Паралелно с това, в периода 2010–2017 г. той е бил и хоноруван преподавател в катедра МИО в УНСС.

До 06.03.2018 г. в УС на ББР участва и Илия Василев Кирчев като член на Управителния съвет.

„Българската банка за развитие“ АД се представлява съвместно от всеки от двамата измежду: главния изпълнителен директор, изпълнителните директори и прокурист.

През 2018 г. не са настъпили промени в основните принципи за управление в групата на ББР.

КОМИТЕТИ КЪМ УС

Управителният Съвет на ББР, в изпълнение на действащото законодателство в България и ЕС и следвайки добрите банкови практики, е делегирал част от правомощията си на специализирани комитети – Комитет по Управление на Активите и Пасивите, и Комисия за разглеждане на жалби и сигнали.

Ежемесечно се провеждат заседания на Комитета за управление на активите и пасивите (КУАП), на които се извършва преглед на основните показатели, имащи отношение към стратегическото управление на активите и пасивите в Банката. Основните функции на КУАП са да установява, управлява и наблюдава ликвидния риск на Банката, да определя стратегията по привличане на ресурс, да определя политиката на ценообразуване на кредитите, така че да се подсигури адекватен марж над цената на ресурса, да взема решенията относно стратегическата ликвидност на Банката, с оглед осигуряване на редовно и навременно посрещане на текущите и бъдещи задължения, както в нормални условия, така и при ликвидна криза, да определя структурата на ликвидните буфери и източниците на допълнително финансиране. Материалите, които се разглеждат на заседанията на Комитета, заедно с протоколите от тях, се докладват на Управителния съвет на ББР своевременно след провеждане на всяко заседание. В посочените комитети, освен членове на УС, участват и ръководители на ключови звена в Банката:

	Комитет по Управление на Активите и Пасивите	Комисия за разглеждане на жалби и сигнали*
Стоян Мавродиев	Член	
Румен Митров	Член	
Николай Димитров	Председател	
Началник Управление Риск	Член	Член
Началник Управление Правно		Член
Началник Управление Сигурност		Член
Началник Управление Планиране, Анализ и Регулации	Член	Член
Началник Управление Вътрешен одит на групата		Член
Зам. началник Управление Трежъри	Член	
Началник Управление Съответствие		Председател
Началник Управление Международни Финансови Институции и Европейски Фондове	Член	

* Председателят на Комисията се избира от членовете за срок от една година.

Договори със свързани лица, участващи в управлението, и участие на членове на УС и НС на Банката в други дружества:

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б от Търговския закон между членовете на НС, УС или свързани с тях лица, от една страна, и Банката – от друга, които да излизат извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

През 2018 година между ББР и свързани лица няма сключени сделки или предложения за сключване на такива сделки, които са извън обичайната дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия, по които ББР или нейно дъщерно дружество е страна.

Няма сключени съществени договори, които пораждат действие, изменят се или се прекратяват поради промяна в контрола на – или върху Банката, или в резултат на осъществяване на задължително търгово предлагане. Доколкото съществува законово ограничение относно акционерната структура на ББР, съгласно Закона за ББР не се очаква да възникнат такива договори.

Не е налице практика по сключване на споразумения между дружествата от групата на ББР и управителните им органи и/или служители за изплащане на обезщетение при напускане или уволнение без правно основание, или при прекратяване на трудовите правоотношения по причини, свързани с търгово предлагане.

Участието по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на НС и УС в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участие в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е както следва (към 31.12.2018 г.):

По отношение на членове на НС на Банката:

- **Лъчезар Димитров Борисов** – председател на НС, участва в управлението на : ФОНД ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И ВЪЗОбНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ, ЕИК: 131330278, член на УС на дружеството;
- **Митко Емилов Симеонов** – няма участие в управлението или капитала на други търговски дружества;
- **Велина Илиева Бурска** – няма участие в управлението или капитала на други търговски дружества.

По отношение на Членове на Управителния съвет (УС):

Стоян Тодоров Мавродиев – главен изпълнителен директор, председател на УС, участва в управлението на следните търговски дружества:

- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, дъщерно дружество на Банката, като председател на Съвета на директорите и изпълнителен директор;
- „Национален гаранционен фонд“, ЕАД, ЕИК: 200321435, дъщерно дружество на Банката, председател на Съвета на директорите;
- „РИЙЛ ЕСТЕЙТ ВЕНЧЪРС“ ЕООД, ЕИК: 131160908, едноличен собственик на капитала;

Румен Димитров Митров – изпълнителен директор, заместник-председател на УС, участва в управлението на следните търговски дружества:

- „Микрофинансираща институция „Джобс“ ЕАД, ЕИК: 201390740, дъщерно дружество на Банката, като заместник-председател на Съвета на директорите;
- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, дъщерно дружество на Банката, като заместник-председател на Съвета на директорите.

Николай Димитров Димитров – изпълнителен директор, член на УС, участва в управлението на следните търговски дружества:

- „Микрофинансираща институция „Джобс“ ЕАД, ЕИК: 201390740, дъщерно дружество на Банката, като член на Съвета на директорите;
- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, дъщерно дружество на Банката, като член на Съвета на директорите.

Във финансовия отчет е оповестена информация за пълния размер на възнагражденията, наградите и/или ползите на членовете на управителните и на контролните органи за отчетната финансова година, изплатени от емитента и негови дъщерни дружества.

Управление на дъщерните дружества

Към 31.12.2018 г. ББР е собственик на капитала на следните дъщерни дружества:

- Едноличен собственик на:
 - „Национален гаранционен фонд“ ЕАД, ЕИК: 200321435;
 - „Микрофинансираща институция „Джобс“ ЕАД, ЕИК: 201390740;
 - „Търговски център „Марица“ ЕООД, ЕИК: 115619162
- Съвместен собственик, заедно с НГФ, на Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, като разпределението на записания капитал е следното -84.62% за ББР и останалите 15.38% са в полза на НГФ.

Национален гаранционен фонд

НГФ ЕАД има едностепенна система на управление – Съвет на директорите, състоящ се от трима членове, като към 31.12.2018 г. има следния състав:

Съвет на директорите на дружеството:

Стоян Мавродиев – Председател на Съвета на директорите

Ангел Джалъзов – Заместник-председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор

Ангел Джалъзов има над 15 години опит в сферата на международното инвестиционно банкиране, управлението на активи, капиталовите пазари, проектното финансиране, инвестиционните продукти, супервизията и управлението на финансовите инструменти. Заемал е последователно длъжностите на инвестиционен мениджър в TBD Fund, директор правен отдел в JD&MG, изпълнителен директор и председател на Съвета на директорите в управляващото дружество KD Investments и инвестиционното дружество KD Pelikan, изпълнителен директор на Capital Dynamics-Bulgaria и Euro-Phoenix Financial Advisors и зам.-председател на КФН. Владее английски, немски, руски и холандски език.

Андон Георгиев Георгиев – Член на Съвета на директорите и прокурист

В управлението на дружеството за календарната 2018 г. са участвали също така:

- **Самуил Павлов Шигеров** – до 07.02.2018 г.
- **Александър Ангелов Георгиев** – до 06.06.2018 г.

Дружеството се представлява от които и да е двама от членовете на съвета на директорите заедно или от прокуриста и един член на съвета на директорите.

Членовете на СД на НГФ ЕАД не притежават акции на Фонда, както и нямат специални права за придобиване на такива акции.

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б от Търговския закон между членовете на СД на НГФ ЕАД или свързани с тях лица, от една страна, и дружеството – от друга, които да излизат извън обичайната дейност на дружеството или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

Участието, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на СД на НГФ ЕАД в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е както следва (към 31.12.2018 г.):

Стоян Тодоров Маврогиев – председател на СД на НГФ, има участия в следните търговски дружества:

– Главен изпълнителен директор и председател на УС на Българска банка за развитие АД, ЕИК 121856059

– Изпълнителен директор и председател на Съвета на директорите на „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, дъщерното дружество на Банката;

– Едноличен собственик на капитала на „РИЙЛ ЕСТЕЙТ ВЕНЧЪРС“ ЕООД, ЕИК: 131160908

Ангел Атанасов Джалъзов – заместник-председател на СД и изпълнителен директор на НГФ, има участия в следните търговски дружества:

– „МИКРОФИНАНСИРАЩА ИНСТИТУЦИЯ ДЖОБС“, ЕИК: 201390740, член на СД и изпълнителен директор;

– „БГ ЛАЙФ“ ООД, ЕИК: 175273067 – съдружник с дял 25%

Андон Георгиев Георгиев няма участие в управлението или капитала на други търговски дружества.

Микрофинансираща институция „Джобс“ (МФИ) ЕАД

МФИ „Джобс“ ЕАД също има едностепенна система на управление – Съвет на директорите, състоящ се от трима до петима членове, като в края на 2018 г. има следния състав:

Съвет на директорите:

Румен Митров – Председател на Съвета на директорите

Николай Димитров – Заместник – председател на Съвета на директорите

Ангел Джалъзов – Член на Съвета на директорите и Изпълнителен директор

Христина Тодорова – Член на Съвета на директорите и прокурист

Христина Тодорова е магистър по право от Университета за национално и световно стопанство. Има дългогодишен опит във финансовия сектор. Участвала е в разработване на множество законопроекти, практики и административни процедури в областта на небанковия финансов сектор. В продължение на 10 години работи в Комисията за финансов надзор (КФН) на различни експертни и ръководни длъжности. Последователно заема длъжностите началник на отдел „Съдебна защита“ и директор на дирекция „Правна“ в КФН. Като директор на дирекция „Правна“ Христина Тодорова ръководи едновременно дейностите по създаване и развитие на нормативната уредба в областта

на небанковия финансов сектор, процесуалното представителство на КФН и на нейните органи, и защита интересите на потребителите на финансови услуги. През 2016 година Христина Тодорова е избрана за председател на новосъздадената Секторна помирителна комисия за разглеждане и решаване на потребителски спорове в областта на застраховането и застрахователното посредничество към Комисията за защита на потребителите, включително и при предоставяне на финансови услуги от разстояние в този сектор. През 2017 година Христина Тодорова е директор на дирекция „Правна“ в Министерството на здравеопазването.

В управлението на дружеството за календарната 2018 г. е участвал също така:

Костагин Божиков Мунев – до 07.02.2018 г.

Дружеството се представлява от които и да е двама от членовете на Съвета на директорите заедно.

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б на Търговския закон между членовете на СД и/или свързани с тях лица, от една страна, и Дружеството – от друга, които да излизат извън обичайната му дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

Участието, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на СД на Микрофинансираща Институция „Джобс“ ЕАД в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е както следва:

Румен Митров – председател на Съвета на директорите, който участва и в управлението на:

- „Българска банка за развитие“ АД, ЕИК: 121856059, като заместник-председател на УС и изпълнителен директор;
- „Фонд за капиталови инвестиции АД, ЕИК: 205322014, дъщерно дружество на Банката, като заместник-председател на Съвета на директорите.

Николай Димитров – заместник-председател на Съвета на директорите, който участва и в управлението на:

- „Българска банка за развитие“ АД, ЕИК: 121856059, член на УС и изпълнителен директор;
- „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, дъщерно дружество на Банката, като член на Съвета на директорите

Ангел Джалъзов – член на Съвета на директорите и изпълнителен директор на дружеството, който участва и в управлението на:

- „Национален Гаранционен Фонд“, ЕИК: 200321435, заместник-председател на Съвета на директорите на дружеството и изпълнителен директор.
- „БГ ЛАЙФ ООД“, ЕИК: 175273067, съдружник с дял 25%

Христина Тодорова – Член на Съвета на директорите и прокурист, няма участие в управлението или капитала на други търговски дружества.

ББР притежава участие в размер 84,62% от капитала на „Фонд за капиталови инвестиции“ АД, ЕИК: 205322014, като 15,38 % от капитала на дружеството е записано от „Национален гаранционен фонд“ АД.

Фонд за капиталови инвестиции (ФКИ) АД

ФКИ АД също има едностепенна система на управление – Съвет на директорите, състоящ се от трима членове, като в края на 2018 г. има следния състав:

Съвет на директорите:

Стоян Мавродиев – Председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор

Румен Митров – Заместник-председател на Съвета на директорите

Николай Димитров – Член на Съвета на директорите

Дружеството се представлява от всеки двама измежду членовете на съвета на директорите.

Няма сключени договори по смисъла на чл. 240б на Търговския закон между членовете на СД и/или свързани с тях лица, от една страна, и Дружеството – от друга, които да излизат извън обичайната му дейност или съществено да се отклоняват от пазарните условия.

Участието, по смисъла на чл. 247, ал. 2, т. 4 от Търговския закон, на членове на СД на Фонд за Капиталови инвестиции АД в търговски дружества като неограничено отговорни съдружници, притежаване на повече от 25 на сто от капитала на друго дружество, както и участието им в управлението на други търговски дружества или кооперации като прокуристи, управители или членове на съвети е, както следва:

Стоян Мавродиев – председател на Съвета на директорите и Изпълнителен директор на дружеството, който участва и в управлението на следните дружества:

– „Българска банка за развитие“ АД, ЕИК: 121856059, председател на УС и главен изпълнителен директор;

– „Национален гаранционен фонд“, ЕАД, ЕИК: 200321435, дъщерното дружество на Банката, като председател на Съвета на директорите;

– „РИЙЛ ЕСТЕЙТ ВЕНЧЪРС“ ЕООД, ЕИК: 131160908 – едноличен собственик на капитала;

Румен Митров – заместник-председател на съвета на директорите, който участва и в управлението на:

– „Българска банка за развитие“ АД, ЕИК: 121856059, като заместник-председател на УС и изпълнителен директор;

– „Микрофинансираща институция „Джобс“ ЕАД, ЕИК: 201390740, дъщерно дружество на Банката, като заместник-председател на Съвета на директорите.

Николай Димитров – член на съвета на директорите на дружеството, който участва и в управлението на:

– „Българска банка за развитие“ АД като член на УС и изпълнителен директор;

– „Микрофинансираща институция „Джобс“ ЕАД, ЕИК: 201390740, дъщерно дружество на Банката, като член на Съвета на директорите.

В групата на ББР за 2018 г. няма сключени съществени договори, които пораждат действие, изменят се или се прекратяват поради промяна в контрола или в резултат на осъществяване на задължително търгово предлагане, и не се очаква да възникнат такива договори.

Сделки с дружества под общ контрол на държавата

Собственик на ББР е българската държава. В консолидираните и индивидуални финансови отчети на Банката е предоставена детайлна информация относно сделките на Групата на ББР и на ББР с дружества под общ контрол на държавата.

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ И БИЗНЕС ЦЕЛИ

Стратегическите цели на ББР са:

- Да подпомогне икономическия ръст чрез финансиране на дейности в подкрепа на региони и сектори на икономиката с потиснат растеж;
- Да подпомогне икономическия ръст в региони с икономически дисбаланси чрез директно, вкл. синдикирано, финансиране на значими инициативи и инфраструктурни проекти;
- Да подпомогне развитието на конкурентноспособни производства и сектори от икономиката с доказан експортен потенциал;
- Да улесни, съвместно с останалите институции в страната, достъпа до финансиране на иновативни и новосъздадени фирми;
- Да улеснява и подпомага насочването на капиталови потоци към българската икономика.

Групата на ББР функционира в условията на прозрачност и прилага най-добрите практики в управлението и банковата дейност. Основна задача на Групата е да бъдат идентифицирани и анализирани сектори на икономиката, в които съществуват пазарни несъвършенства и изпитват затруднен достъп до финансиране, и да предприеме мерки за улесняване на достъпа. Групата подкрепя експортния потенциал и конкурентноспособността на бизнеса, като компенсира съществуващ пазарен недостиг във финансирането на определени сегменти и с това коригира рисковия им профил и насърчава търговските банки да развият експозицията си към тях. Групата на Банката осъществява тези задачи чрез „допълване“ на пазара, като в същото време не допуска „изместване“ на търговските банки и не цели максимализиране на печалбата.

Банката оценява адекватно поетите рискове и предоставя кредитни и гаранционни линии, които в максимална степен ѝ позволяват да прехвърля предимство към клиентите си.

За ефективното изпълнение на горните цели и задачи Групата на ББР разчита на статута си на банка за развитие и възможностите за привличане на дългосрочен и евтин ресурс, вкл. и от международните пазари.

В бъдеще Групата на ББР ще продължи да предлага финансиране за оборотен капитал, капиталови инвестиции и експортно финансиране за малкия и средния бизнес. Групата предлага гъвкави и съобразени с пазарното търсене финансови решения, които отговарят на спецификата на кредитополучателя и на финансираня проект.

СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ И ПОЛИТИКА НА МНОГООБРАЗИЕ

През 2018 година Българската банка за развитие продължи да развива корпоративна социална отговорност, като концентрира усилията си най-вече в направленията „Уязвими социални групи“, „Култура и изкуство“ и „Наука и образование“.

С оглед на изпълняването на строго специфични функции, както са възложени от Закона за ББР, банката провежда политика на многообразие по отношение на административните, управителните и надзорните органи в рамките на делегираните от държавата правомощия. Банката се придържа стриктно към добрите практики на недискриминация по отношение на възраст, пол или образование.

Кауза на Групата на ББР е подкрепата за социално уязвими групи като деца и младежи, лишени от родителска грижа, и лица в неравностойно положение. Считаме, че благотворителността е задължителен елемент не само на корпоративната социална отговорност, но и на ежедневието на всеки от нас, и служителите на банката са солидарни с тази идея.

Уязвими социални групи

Сред инициативите в подкрепа на уязвимите социални групи може да се отличи партньорството на Българската банка за развитие с **Българския червен кръст** в националната им кампания за подкрепа на възрастни хора „Великден за всеки“, която се провежда под патронажа на омбудсмана на Република България. Тя включва финансово подпомагане на пенсионери в навечерието на празниците и се отчита като изключително полезна, тъй като към тази част от обществото се наблюдава дефицит на благотворителни инициативи.

През 2018 г. Групата на ББР установи сътрудничество също с **УНИЦЕФ България** за осъществяването на пилотен проект на патронажни грижи в областите Сливен и Шумен. Той включва безплатни прегледи, консултации и практически насоки за бременни жени и млади майки, като основната му цел е превенция на проблемите в ранното детско развитие, negliжирането и насилието в семейството. Предстои Министерството на здравеопазването да въведе патронажната грижа в цяла България, като използва опита от пилотните центрове за майчино и детско здраве, а УНИЦЕФ ще подкрепя отблизо процеса чрез техническа и експертна помощ и обучения.

Групата успешно си партнира с **Национален фонд „Св. Никола“** при осъществяването на редица инициативи. Банката подкрепя фонда при организирането на творчески ателиета за деца и младежи, летни рехабилитационни лагери за деца с увреждания, лишени от родителска грижа, тематични екскурзии, коледни и новогодишни празници и др.

Сред каузите, които ББР подкрепя, е подкрепата за деца в неравностойно положение или в риск. През 2018 г. Банката подпомогна сдружение **„SOS Детски селища“** в създаването на общност от приемни семейства и при провеждането на лятна благотворителна кампания, насочена към деца и младежи, лишени от родителска грижа, настанени в приемни семейства или защитени жилища. Целта на инициативата е да се организират екскурзии и летни лагери за деца в риск, както и съвместни занимания за деца и родители, подкрепени от SOS – Центровете в София, Перник, Велико Търново и Габрово. Основната задача на кампанията е да помогне на адаптацията на децата към новата среда и тяхната интеграция, както и да се проведе целенасочена индивидуална работа с психолози по дефицити и травми, като в същото време младежите трупат положителни емоции и преживявания.

Традиционно към корпоративната социална отговорност на ББР се числи и **„Българската Колега“**. И през 2018 г. банката даде своя принос към благотворителната инициатива.

Култура и изкуство

Философията на ББР е, че културата и изкуството обединяват, облагородяват, носят национална гордост и чувство за принадлежност. Част от усилията на Банката са насочени към подкрепата на културни и изкуствоведски проекти, като приоритет е поставен върху инициативи, интегриращи уязвими групи чрез изкуство, насърчаващи младите творци, съхраняването и популяризирането на българските традиции, история и култура.

Сред кампаниите на ББР в тази насока през 2018 г. може да се отличи инициативата с **фокус върху културното наследство „Как София се превръщаше в европейски град“**, посветена на първия градски архитект на столицата Антонин Колар. Тя включваше изложба в Музея за история на София (септември – октомври 2018 г.), която събра на едно място всички планове, сгради и обществени пространства, дело на талантливия чех, който преди 140 години поема мисията да превърне следосвобожденска София в модерен европейски град, както и представянето на документален филм, посветен на живота и делото на арх. Колар.

Групата на банката продължи усилията си в подкрепа на опазването на културното наследство, като подкрепи **научна конференция**, организирана от Музея за история на София, с участието на утвърдени наши учени – историци, археолози, архитекти, реставратори, чиято дейност е свързана с опазването на богатото културно-историческото наследство на София и региона.

В този дух ББР подпомогна и **Международния Великденски фестивал** в гр. Босилеград, в който ежегодно взимат участие деца от български общности, както от страната, така и от български диаспори в Сърбия, Македония, Украйна, Молдова и др. Сред целите на събитието е съхранението на обичаите и традициите на региона.

Българската банка за развитие подкрепи и най-престижната класация за класическа музика в България **„Музикант на годината“ 2018**, организирана от Българското национално радио. Носители на този приз са значими български изпълнители с международен престиж като Минчо Минчев, Гена Димитрова, Райна Кабаиванска, Красимира Стоянова, Веско Пантелеев-Ешкенази, Йордан Камджалов, Емил Табаков, Теодосий Спасов и др. Беше учредена и специална награда на ББР – плакет и финансова премия за млад музикант.

В продължение на политиката си за подкрепа на българското изкуство сградата на ББР традиционно е домакин на **временни експозиции на картини и скулптури**, както на млади, така и на утвърдени български автори.

Образование

Българската банка за развитие вярва, че инвестицията в образованието и науката е инвестиция в бъдещето. Затова сме припознали като своя мисия подкрепата за търсещите знания, интелигентните, талантливите, амбициозните и обещаващи млади хора в България.

Групата на ББР традиционно подкрепя **най-голямата обучителна програма за стартиращи компании в България – The Founder Institute-София**. Инициативата е насочена към млади предприемачи, които се учат как да развият идеите си до реални печеливши бизнеси. В процеса на обучението до успешния финал достигат най-впечатляващите проекти, които се представят официално пред инвеститори, предприемачи и ментори.

През 2018 г. ББР помогна също за осъществяването на **годишното проучване на българската дигитална икономика**, което се подготвя от фондация МОЖЕ.БГ. То има за цел да картографира иновативните дигитални стартиращи компании и да проучи тяхната история, текущи и целеви пазари, специфики при подбора на персонал, начини на финансиране и др. В проучването участват над 350 компании, които отговарят на критериите за съвременно дигитално предприятие, а резултатите предоставят информация за демографията на българския дигитален бизнес и насоки за успешното развитие на микро-, малки и стартиращи предприятия в сектора.

Равният достъп до образование е сред мисиите, които ББР е възприела в своята политика за Корпоративна социална отговорност. В тази връзка през 2018 г., съвместно с Vivacom, Българската банка за развитие оборудва **компютърна зала в Центъра за настаняване от семеен тип** в с. Гаврил Геново, в който живеят деца от 7 до 18 години, лишени от родителска грижа. За младежите са осигурени компютърни станции, интернет, както и образователен курс по начална компютърна грамотност.

Управленският екип в групата на ББР прилага целенасочени и последователни действия, ориентирани към изграждане на корпоративна култура, акцентираща върху индивидуалния и екипен принос на служителите за реализиране на бизнес целите на Групата, както и постигането на конкурентно възнаграждение на служителите спрямо пазара на труда.

ИЗПЪЛНИТЕЛНИ ДИРЕКТОРИ:

РУМЕН МИТРОВ

НИКОЛАЙ ДИМИТРОВ

Доклаг
на независимите
одитори

2

Одиторско дружество с рег. № 108
„Ърнст и Янг Одит“ ООД
Полиграфия офис център
бул. „Цариградско шосе“ № 47А, ет. 4
София, п. к. 1124

Одиторско дружество с рег. № 0138
„Захаринова Нексия“ ООД
Бул. „Константин Величков“ № 157-159
София, п.к. 1309
Одиторско дружество с рег. № 0138

Доклад на независимите одитори

До акционерите

На Българска банка за развитие АД

Доклад относно одита на консолидирания финансов отчет

Мнение

Ние извършихме одит на приложения консолидиран финансов отчет на Българска банка за развитие АД и нейните дъщерни дружества („Групата“), включващ консолидиран отчет за финансовото състояние към 31 декември 2018 година, консолидиран отчет за всеобхватния доход, консолидиран отчет за промените в собствения капитал и консолидиран отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителни бележки към консолидирания финансов отчет, съдържащи и обобщено оповестяване на съществени счетоводни политики.

По наше мнение, приложеният консолидиран финансов отчет дава вярна и честна представа за консолидираното финансово състояние на Групата към 31 декември 2018 година и за нейните консолидирани финансови резултати от дейността и консолидираните парични потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз (ЕС).

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одитора за одита на консолидирания финансов отчет“. Ние сме независими от Групата в съответствие с Етичния кодекс на професионалните счетоводители на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит (ЗНФО), приложими по отношение на нашия одит на консолидирания финансов отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Ключови одиторски въпроси

Ключови одиторски въпроси са тези въпроси, които съгласно нашата професионална преценка са били с най-голяма значимост при одита на консолидирания финансов отчет за текущия период. Тези въпроси са разгледани като част от нашия одит на консолидирания финансов отчет като цяло и формирането на нашето мнение относно него, като ние не предоставяме отделно мнение относно тези въпроси. За всеки въпрос, включен в таблицата по-долу, описанието на това как този въпрос беше адресиран при проведения от нас одит, е направено в този контекст.

Ние изпълнихме нашите отговорности, описани в раздела от нашия доклад „Отговорности на одитора за одита на консолидирания финансов отчет“, в т.ч. по отношение на тези въпроси. Съответно, нашият одит включи изпълнението на процедури, разработени в отговор на нашата оценка на рисковете от съществени неправилни отчитания в консолидирания финансов отчет. Резултатите от нашите одиторски процедури, включително процедурите, изпълнени да адресират въпросите по-долу, осигуряват база за нашето мнение относно одита на приложения консолидиран финансов отчет.

Ключов одиторски въпрос	Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит
<p>Обезценка на кредити и аванси на клиенти и съпътстващия ефект от първоначално прилагане на МСФО 9 „Финансови инструменти“</p> <p>Оповестяванията на Групата по отношение на обезценка на кредити и аванси на клиенти са включени в Пояснителна бележка 18 „Предоставени кредити и аванси на клиенти“ и Пояснителна бележка 4.1. „Кредитен риск“ като допълнителна информация за съпътстващия ефект от първоначалното прилагане на МСФО 9 „Финансови инструменти“ е представена в Пояснителна бележка 2.3 „Промени в счетоводните политики и оповестявания“.</p>	<p>Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит</p>
<p>Предоставените кредити и аванси на клиенти представляват съществена част (35%) от общите активи на Групата към 31 декември 2018 година като тяхната брутна стойност възлиза на 1,211,190 хиляди лева, а натрупаната обезценка е в размер на 163,156 хиляди лева. Концентрацията на кредитен риск на клиентския портфейл (извън банкови институции) е оповестена в Пояснителна бележка 4.1 „Кредитен риск“. В резултат на първоначалното прилагане на МСФО 9 ефективно от 1 януари 2018 година, Групата въвежда нов модел за обезценка, базиран на очаквани кредитни загуби (ОКЗ). Ефектът от приемането на МСФО 9 е отчетен в началното салдо на</p>	<p>В тази област, нашите одиторски процедури, наред с други такива, включиха:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Получаване на разбиране за процеса по приемане на МСФО 9 от Групата, като се фокусирахме върху оценката на първоначалния ефект от прилагане на стандарта, разработената и възприетата от Групата методология и новия модел за обезценка, както и ключовите предположения и преценки, които са използвани в него. • Оценяване дали новата политика за обезценка и възприетите подходи за приблизителна оценка на ОКЗ са в съответствие с изискванията на МСФО 9, както и дали ефектът от първоначално прилагане на стандарта е отчетен в съответствие с неговите изисквания за преход.

собствения капитал към 1 януари 2018 година и възлиза на 11,435 хиляди лева допълнително отчетена обезценка, както е оповестено в Пояснителна бележка 2.3 „Промени в счетоводните политики и оповестявания“.

Прилагането на новия модел за обезценка е довело до повишено ниво на сложност в изчисленията и по-значителна степен на преценки от страна на ръководството при определяне на ОКЗ, както е оповестено в Пояснителна бележка 4.1 „Кредитен риск“. Ключовите предположения, преценки и параметри при определяне на ОКЗ са свързани с разработване на количествени и качествени показатели за проследяване на значително увеличение на кредитния риск за разпределението на отделните експозиции кредити и аванси на клиенти по фази (Фаза 1: Експозиции без значително увеличение на кредитния риск; Фаза 2: Експозиции със значително увеличение на кредитния риск, но без налични обективни доказателства за обезценка и Фаза 3: Експозиции с налични обективни доказателства за обезценка); за определянето на „вероятността за влошаване“ (PD), „загубата при неизпълнение“ (LGD) и „експозиция при неизпълнение“ (EAD), а също така и за включването на информация за бъдещо развитие на макро-икономически фактори предвид различни сценарии при определянето на приблизителните оценки на ОКЗ. По-високата степен на приближение и оценъчна несигурност са присъщи на оценката на ОКЗ за кредити и аванси на клиенти от Фаза 1 и Фаза 2 в зависимост от това доколко Групата разполага с подкрепяща историческа информация за тестване на

- Оценяване на вътрешните контроли на ниво организация по отношение на разработването и използването на новия модел за обезценка, включително документация на модела, както и честотата на актуализиране и обосноваване на прилаганите параметри и макро показатели.
- Получаване на разбиране и извършване на обхождане на процесите и контролите на Групата, свързани с мониторинг и обезценка на кредити и аванси на клиенти, като се фокусирахме на промените, в резултат от първоначалното прилагане на МСФО 9. Ние включихме нашите експерти по Информационни технологии (ИТ) в извършването и оценяването и на общите ИТ контроли на вътрешната информационна система на Банката, използвана в процеса по обезценка на кредити и аванси на клиенти.
- Оценяване и тестване на оперативната ефективност на ключови контроли в процеса по мониторинг и обезценка на кредити и аванси на Групата.
- Оценяване на новия модел за обезценка на Групата, както към датата на първоначално прилагане, така и към края на отчетния период, съобразно изискванията на МСФО 9 и в контекста на спецификите на кредитните портфейли на Групата и наличието на вътрешна историческа информация и на данни за бъдещо развитие на параметрите. За рисково-базирана извадка ние анализирахме за разумност определените от Групата показатели за проследяване на значително увеличение на кредитния риск и съответното разпределение на отделните кредитни експозиции по фази. В допълнение, ние оценихме за разумност и изчисленията за използваните параметри за PD и LGD чрез преглед на подкрепяща информация за ключовите предположения и входящи данни.

използваните допускания и калибриране на точността на оценките за PD и LGD в модела за обезценка. В допълнение, определянето на загуби от обезценка на кредити и аванси на клиенти от Фаза 3 е също свързано с прилагането на значителни преценки и предположения от ръководството, най-вече, относно времето разпределение и сумите на очакваните бъдещи парични потоци, включително от реализиране на обезпечения.

Поради съществеността на предоставените кредити и аванси на клиенти като елемент на консолидирания финансов отчет на Групата и концентрацията на кредитния риск, както и сложността, значителните преценки и високата степен на присъща несигурност в приблизителните оценки на ОКЗ, заложен в новия модел за обезценка в резултат на първоначалното прилагане на МСФО 9, ние сме определили този въпрос като ключов одиторски въпрос.

- Анализ на изчисленията на параметрите, използвани от Групата, с оглед включването на корекция в модела за обезценка относно бъдещото развитие на макро икономическите фактори и тяхната взаимовръзка с кредитите и аванси на клиенти на Групата. Ние тествахме математическата точност на формулите използвани в модела за обезценка.
- Извършване на аналитични процедури на база на детайлни данни, за да оценим взаимовръзките на тенденциите в отчетените разходи за загуби от обезценка спрямо тенденциите в развитието на кредитния портфейл на Групата.
- Специфичен анализ на използваните от Групата предположения при определянето на сумата на очакваните бъдещи парични потоци, в това число от реализация на обезпечения за рисково-базирана извадка от кредити и аванси на клиенти, които са класифицирани във Фаза 3 от страна на Групата, като се фокусирахме върху онези, чиято обезценка би имала потенциално най-значителен ефект върху консолидирания финансов отчет. Ние използвахме наши вътрешни експерти по оценки, които да ни подпомогнат при оценката на реализируемата стойност на обезпеченията, на извадкова база.
- Извършване на одиторски процедури за последващи събития, насочени към развитието на кредитите и аванси на клиенти от посочената извадка в предходния параграф след отчетната дата, за да оценим последователността на предположенията, използвани от Групата за очакваните бъдещи парични потоци.

Оценка на адекватността и уместността на оповестяванията на Групата, свързани със загубите от обезценка на кредити и аванси от клиенти и съпътстващия ефект от прилагането на МСФО 9 за първи път.

Друга информация, различна от консолидирания финансов отчет и одиторския доклад върху него

Ръководството носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от консолидиран доклад за дейността, в т.ч. декларация за корпоративно управление на Групата, изготвен от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва консолидирания финансов отчет и нашия одиторски доклад, върху него, която получихме преди датата на нашия одиторски доклад.

Нашето мнение относно консолидирания финансов отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на консолидирания финансов отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с консолидирания финансов отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване. В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Отговорности на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за консолидирания финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и представянето на този консолидиран финансов отчет, който дава вярна и честна представа в съответствие с МСФО, приети от ЕС и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на консолидираните финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на консолидирания финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Групата да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Групата или да преустанови дейността на Групата, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Лицата, натоварени с общо управление, носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Групата.

Отговорности на одитора за одита на консолидирания финансов отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали консолидираният финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този консолидиран финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания в консолидирания финансов отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Групата.
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигаме до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Групата да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в консолидирания финансов отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Групата да преустанови функционирането си като действащо предприятие.

- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на консолидирания финансов отчет, включително оповестяванията, и дали консолидираният финансов отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига вярно и честно представяне.
- получаваме достатъчни и уместни одиторски доказателства относно финансовата информация на предприятията или стопанските дейности в рамките на Групата, за да изразим мнение относно консолидирания финансов отчет. Ние носим отговорност за инструктирането, надзора и изпълнението на одита на Групата. Ние носим изключителната отговорност за нашето одиторско мнение.

Ние комуникираме с лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Ние предоставяме също така на лицата, натоварени с общо управление, изявление, че сме изпълнили приложимите етични изисквания във връзка с независимостта и че ще комуникираме с тях всички взаимоотношения и други въпроси, които биха могли разумно да бъдат разглеждани като имащи отношение към независимостта ни, а когато е приложимо, и свързаните с това предпазни мерки.

Сред въпросите, комуникирани с лицата, натоварени с общо управление, ние определяме тези въпроси, които са били с най-голяма значимост при одита на консолидирания финансов отчет за текущия период и които следователно са ключови одиторски въпроси. Ние описваме тези въпроси в нашия одиторски доклад, освен в случаите, в които закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на информация за този въпрос или когато, в изключително редки случаи, ние решим, че даден въпрос не следва да бъде комуникиран в нашия доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последствия от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществения интерес от тази комуникация.

Ние сме солидарно отговорни за изпълнението на нашия одит и за изразеното от нас одиторско мнение съгласно изискванията на ЗНФО, приложим в България. При поемане и изпълнение на ангажимента за съвместен одит, във връзка с който докладваме, ние сме се ръководили и от Насоките за изпълнение на съвместен одит, издадени на 13 юни 2017 година от Института на дипломираните експерт-счетоводители в България и от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в България.

Доклад във връзка с други законови и регулаторни изисквания

Допълнителни въпроси, които поставят за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, описани по-горе в раздела „Друга информация, различна от консолидирания финансов отчет и одиторския доклад върху него“, по отношение на консолидирания доклад за дейността, в т.ч. декларацията за корпоративно управление на Групата, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискваните по МОС, съгласно „Указания относно нови и разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора“ на професионалната организация на регистрираните одитори в България, Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС). Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становища относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството и в Закона за публичното предлагане на ценни книжа, приложими в България.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- а) Информацията, включена в консолидирания доклад за дейността за финансовата година, за която е изготвен консолидираният финансов отчет, съответства на консолидирания финансов отчет.
- б) Консолидираният доклад за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.
- в) В декларацията за корпоративно управление на Групата за финансовата година, за която е изготвен консолидираният финансов отчет, е представена изискваната съгласно Глава седма от Закона за счетоводството и чл. 100 (н), ал. 8 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа информация.

Докладване съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014 във връзка с изискванията на чл. 59 от Закона за независимия финансов одит

Съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014, ние докладваме допълнително и изложената по-долу информация.

- „Ърнст и Янг Одит“ ООД и „Захаринова Нексия“ ООД са назначени за задължителни одитори на консолидирания финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2018 година на Българска банка за развитие АД („Банката“) от общото събрание на акционерите, проведено на 16 август 2018 година, за период от една година.
- Одитът на консолидирания финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2018 година на Групата представлява четвърти пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит на тази група, извършен от „Ърнст и Янг Одит“ ООД и втори пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит на тази група, извършен от „Захаринова Нексия“ ООД.

- Потвърждаваме, че изразеното от нас одиторско мнение е в съответствие с допълнителния доклад, представен на одитния комитет на Банката, съгласно изискванията на чл. 60 от Закона за независимия финансов одит.
- Потвърждаваме, че не сме предоставяли посочените в чл. 64 от Закона за независимия финансов одит забранени услуги извън одита.
- Потвърждаваме, че при извършването на одита сме запазили своята независимост спрямо Групата.

Одиторско дружество
„Ърнст и Янг Одит“ ООД:

Одиторско дружество
„Захаринава Нексия“ ООД:

Милка Начева-Иванова
Управител и
Регистриран одитор, отговорен за одита

Димитрина Захаринава
Управител и
Регистриран одитор, отговорен за одита

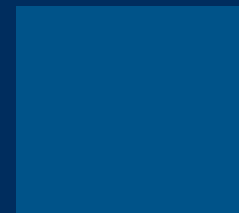
1 август 2019 година
гр. София, България

**Консолидиран
годишен финансов
отчет**

към 31 декември 2018 г.

3

Консолидиран отчет за финансовото състояние към 31 декември 2018 г.

	Бележка	Към 31.12.2018	Към 31.12.2017
Активи			
Парични средства в каса и по разплащателна сметка в Централната банка	16	297,622	447,648
Вземания от банки	17	430,003	198,910
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност		10,216	-
Ценни книжа, сгържани до падеж	21	-	594
Активи, сгържани за продажба	25	5,012	10,100
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в груп всеобхватен доход	20	653,657	-
Ценни книжа, на разположение за продажба		-	291,867
Предоставени кредити и аванси на клиенти	18	1,048,034	709,111
Текущи данъчни вземания		1,774	1,596
Други активи	26	1,609	1,390
Вземания от Републикански бюджет	19	471,999	737,516
Нетна инвестиция във финансов лизинг	22	932	1,035
Активи, придобити от обезпечения	26	27,128	15,875
Инвестиционни имоти	24	7,649	7,702
Имоти, машини и съоръжения, нематериални активи	23	37,597	32,999
Активи по отсрочени данъци	14	261	2,258
Общо активи		2,993,493	2,458,601
Пасиви			
Депозити от кредитни институции	27	5,759	33,909
Текущи данъчни задължения		22	98
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	28	1,171,825	659,847
Други пасиви	32	2,780	2,839
Провизии	31	7,828	5,856
Привлечени средства от международни институции	29	904,782	869,822
Други привлечени средства	30	110,331	111,406
Общо пасиви		2,203,327	1,683,777
Собствен капитал			
Акционерен капитал	33	601,774	601,774
Неразпределена печалба		27,621	21,995
Преоценъчен резерв по финансови активи оценявани по справедлива стойност през груп всеобхватен доход	34	10,909	11,003
Резерви		149,862	140,052
Общо собствен капитал		790,166	774,824
Общо пасиви и собствен капитал		2,993,493	2,458,601

Приложените бележки от го 38 са неделима част от този консолидиран финансов отчет. Консолидираният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие АД на 10.07.2019 г.

Стоян Мавродиев
Главен изпълнителен директор

Румен Митров
Изпълнителен директор

Николай Димитров
Изпълнителен директор

Иван Личев
Главен счетоводител
Съставител

Финансов отчет, върху който сме издали одиторски доклад с дата: 1 август 2019 година

Одиторско дружество „Бърст и Янг Одит“ ООД:

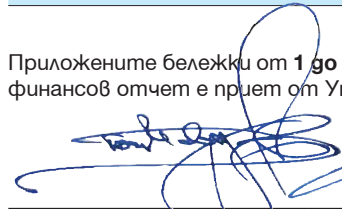
Одиторско дружество „Захаринова Нексия“ ООД

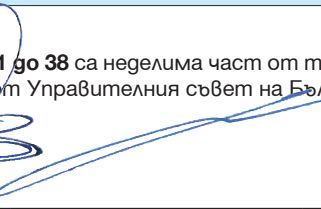
Консолидиран отчет за всеобхватния доход към 31 декември 2018 г.

	Бележка	2018	2017
Приходи от лихви	6	66,540	63,278
Разходи за лихви	6	(9,374)	(5,612)
Нетен лихвен доход		57,166	57,666
Приходи от такси и комисиони	7	5,679	4,910
Разходи за такси и комисиони	7	(69)	(68)
Нетен доход от такси и комисиони		5,610	4,842
Нетен доход от операции в чуждестранна валута	8	379	409
Нетна печалба/(загуба) от финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	9	738	188
Други доходи от дейността	10	2,461	1,212
Други разходи за дейността	11	(1,792)	(821)
(Разходи за)/ Приходи от реинтегрирани обезценки и провизии	12	(10,046)	(22,095)
Оперативен доход, преди обезценка		54,516	63,496
Разходи за персонала	13А	(13,697)	(11,479)
Общи и административни разходи	13Б	(10,544)	(5,797)
Разходи за амортизации	23	(1,377)	(1,123)
Печалба преди данъци		28,898	23,002
Разход за данък върху печалбата	14	(1,811)	(2,322)
Нетна печалба за годината		27,087	20,680
Друг всеобхватен доход			
Статии, които не се рекласифицират към печалбата или загубата:			
Актюерски (загуби)/печалби по планове с дефинирани доходи, нетно от данъци		33	(63)
Статии, които впоследствие се рекласифицират в печалбата или загубата:			
Нетна промяна в справедливата стойност на финансови активи отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	15	(343)	4,469
Общо друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци		(310)	4,406
Общо всеобхватен доход за годината		26,767	25,086

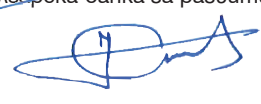
Приложените бележки от 1 до 38 са негелима част от този консолидиран финансов отчет. Консолидираният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие АД на 10.07.2019 г.

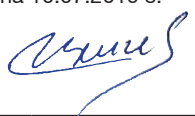
Стоян Мавродиев
Главен изпълнителен директор

Румен Митров
Изпълнителен директор

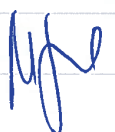
Николай Димитров
Изпълнителен директор

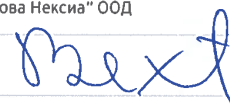

Иван Личев
Главен счетоводител
Съставител

Финансов отчет, върху който сме издали одиторски доклад с дата: 1 август 2019 година

Одиторско дружество „Ърнст и Янг Одит“ ООД:

Консолидиран отчет за промените в собствения капитал към 31 декември 2018 г.

	Акцио- нерен капитал	Зако- нови ре- зерви	Допъл- нител- ни ре- зерви	Преоценъчен резерв по фин. активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхва- тен доход	Нераз- преде- лена печалба	Общо
Към 1 януари 2017	601,774	66,159	48,743	6,534	45,842	769,052
Всеобхватен доход за периода						
Печалба	-	-	-	-	20,680	20,680
Друг всеобхватен доход	-	-	(63)	4,469	-	4,406
Общо всеобхватен доход	-	-	(63)	4,469	20,680	25,086
Дивиденди към акционери	-	-	-	-	(19,314)	(19,314)
Трансфер между резерви въз основа на решение на акционерите	-	5,830	19,383	-	(25,213)	-
Общо сделки с акционерите	-	5,830	19,383	-	(44,527)	(19,314)
Към 31 декември 2017	601,774	71,989	68,063	11,003	21,995	774,824
На 1 януари 2018 г.						
Ефект от прилагането МСФО 9 за първи път	-	-	-	249	(11,684)	(11,435)
На 1 януари 2018 г. (преизчислен)	601,774	71,989	68,063	11,252	10,311	763,389
Всеобхватен доход за периода						
Печалба	-	-	-	-	27,087	27,087
Друг всеобхватен доход	-	-	33	(343)	-	(310)
Общо всеобхватен доход	-	-	33	(343)	27,087	26,777
Трансфер между резерви въз основа на решение на акционерите	-	1,683	8,094	-	(9,777)	-
Общо сделки с акционерите	-	1,683	8,094	-	(9,777)	-
Към 31 декември 2018	601,774	73,672	76,190	10,909	27,621	790,166

Приложените бележки от **1 до 38** са неделима част от този консолидиран финансов отчет. Консолидираният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие АД на 10.07.2019 г.

			
Стоян Мавродиев Главен изпълнителен директор	Румен Митров Изпълнителен директор	Николай Димитров Изпълнителен директор	Иван Личев Главен счетоводител Съставител

Финансов отчет, върху който сме издали одиторски доклад с дата: 1 август 2019 година

Одиторско дружество „Ърнст и Янг Одит“ ООД:	Одиторско дружество „Захарина Нексия“ ООД
	

Консолидиран отчет за промените в паричния поток към 31 декември 2018 г.

	Бележка	2018	2017
Парични потоци от оперативна дейност			
Печалба за годината		27,087	20,680
<i>Корекции за:</i>			
Приходи от дивиденди	10	(17)	(78)
Разходи/(Приходи) от реинтегрирани обезценки на кредити	12	6,021	23,850
Разходи/(Приходи) за/от провизии по гаранции и неуловени кредитни ангажменти	12	1,786	(1,917)
Печалба от продажба на имоти придобити от обезпечения		(437)	(196)
Загуби от обезценки и продажба на други активи	26	232	194
Загуби от обезценки и изменения в справедливата стойност на Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход		2,596	-
Ефект от първоначално прилагане на МСФО 9		(11,435)	-
Нетна печалба от преоценка на валутни активи и пасиви	8	7	10
Разходи за амортизации	23	1,378	1,123
Балансова стойност на отписани активи	23	1	32
Разход за данък печалба	14	1,811	2,322
		29,030	46,020
<i>Изменение на:</i>			
Вземания от банки		13,631	34,427
Кредити и вземания		(362,360)	(2,396)
Предоставени кредити на Републиканския бюджет		265,517	(313,046)
Ценни книжа на разположение и за продажба		-	31,734
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход		(365,508)	-
Нетна инвестиция във финансов лизинг		70	(317)
Активи държани за продажба		(3,879)	(5,430)
Други активи		(230)	(969)
Депозити от кредитни институции		(28,150)	(9,828)
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции		527,406	82,714
Други пасиви		(946)	1,440
Провизии		2,232	-
Други търговски вземания и задължения		930	78
(Платени) данъци от печалбата		(2,899)	(5,908)
Паричен поток използван в оперативна дейност		74,844	(141,481)
Инвестиционна дейност			
Парични плащания за придобиване на материални/нематериални активи		(1,178)	(349)
Парични постъпления от продажба на материални/нематериални активи		1	7
Постъпления от/(плащания свързани с) продажба на активи придобити от обезпечения и извършване на подобрения по тях		(2,521)	796
Постъпления от инвестиционни имоти		53	480
Покупка на ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност		(10,216)	-
Парични постъпления от падеж на ценни книжа държани до падеж		593	791
Нетен паричен поток от/ (използван в) инвестиционна дейност		(13,268)	1,725

Финансов отчет, върху който сме издали одиторски доклад с дата: 1 август 2019 година

Одиторско дружество „Ърнст и Янг Одит“ ООД:	Одиторско дружество „Захарина Нексия“ ООД:
---	--

Handwritten signature

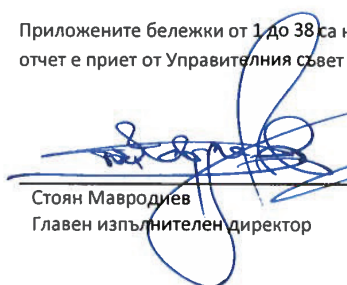

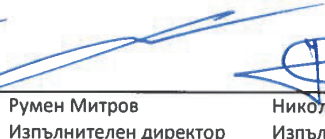
Handwritten signature

Консолидиран отчет за промените в паричния поток към 31 декември 2018 г.

	Бележка	2018	2017
Финансова дейност			
Платени дивиденди		-	(19,313)
Платени суми по други привлечени средства		(3,406)	(2,136)
Получени суми по други привлечени средства		2,331	679
Получени суми по привлечени средства от международни институции		156,254	556,939
Платени суми по привлечени средства от международни институции		(121,294)	(67,837)
Нетен паричен поток от финансова дейност		33,885	468,332
Нетно (намаление)/увеличение на паричните средства и паричните еквиваленти		95,461	328,576
Парични средства и парични еквиваленти в началото на периода	36	522,300	193,724
Парични средства и парични еквиваленти в края на периода	36	617,761	522,300
Оперативни парични потоци, свързани с лихви			
Постъпления от лихви		62,271	54,420
Платени лихви		(7,909)	(5,290)

Приложените бележки от 1 до 38 са неделима част от този консолидиран финансов отчет. Консолидираният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Българска банка за развитие АД на 10.07.2019 г.

 Стоян Мавродиев
 Главен изпълнителен директор

 Румен Митров
 Изпълнителен директор

 Николай Димитров
 Изпълнителен директор

 Иван Личев
 Главен счетоводител
 Съставител

Стр. 14

Финансов отчет, върху който сме издали одиторски доклад с дата: 1 август 2019 година

Одиторско дружество „Ърнст и Янг Одит“ ООД:

Одиторско дружество „Захарина Нексия“ ООД

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

Бележки
към консолидирания
годишен финансов отчет,
за годината, приключваща
на 31 декември 2018 г.

1. ОРГАНИЗАЦИЯ И ОПЕРАТИВНА ПОЛИТИКА

Консолидираният финансов отчет на Групата Българска банка за развитие АД („Групата“) за годината, приключваща на 31 декември 2018 г., е одобрен за издаване съгласно решение на Управителния съвет от 10 юли 2019 г. (Протокол №41/10.07.2019)

Българска банка за развитие АД е акционерно дружество, регистрирано в Търговския регистър с ЕИК 121856059, със седалище гр. София, област София-град, България и адрес на управление ул. Дякон Игнатий № 1. Финансовата година на Банката приключва на 31 декември.

Група Българска банка за развитие

Група Българска банка за развитие (Групата) включва дружество-майка – Българска банка за развитие АД (ББР/Банката) и нейните дъщерни дружества – Национален гаранционен фонд ЕАД (НГФ/Фондът), Микрофинансираща институция ДЖОБС ЕАД (МФИ), Фонд за капиталови инвестиции АД (ФКИ) и ТЦ Марица ЕООД.

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ

Българска банка за развитие АД (ББР/Банката) е създадена на 11.03.1999 г. като акционерно дружество в България под наименованието “Насърчителна банка” АД.

На 23.04.2008 г. е приет Закон за Българската банка за развитие (ДВ бр.43/29.04.2008 г.). С него е уредена структурата и обхвата на дейността на Банката, включително и на предвидените за учредяване нейни дъщерни дружества. По силата на този закон функциите, всички права и задължения са приложени към Насърчителна банка АД. Съгласно изискване на закона е проведено Общо събрание на акционерите ѝ (26.06.2008 г.), на което е променено наименованието ѝ на “Българска банка за развитие” и уставът ѝ е приведен, в съответствие с новите законови изисквания към Банката.

Банката притежава лиценз за банкова дейност, издаден от Българска народна банка (БНБ) на 25.02.1999 г. и с последна актуализация от 16.11.2009 г. (поради новия закон за кредитните институции (ЗКИ)), и може да осъществява всички банкови операции, разрешени от българското законодателство. Банката също така е лицензиран инвестиционен посредник.

Банката е била създадена още от самото начало със специална цел – да подкрепя изпълнението на икономическата политика на държавата по отношение на финансиране развитието на бизнеса на малките и средни предприятия (МСП), включително за подкрепяне на техните възможности и инициативи за осъществяване на инвестиции и износ. С приемането на Закона за Българската банка за развитие през 2008 г. тази цел е допълнително доразвита в заложените по закон цели, принципи и обхват на дейност на Банката.

Кредитната дейност на Банката е ориентирана към: предекспортно и експортно кредитиране на малки и средни предприятия; кредитиране чрез банки-посредници или пряко на други видове дейности на малки и средни предприятия; рефинансиране на банки, кредитиращи малки и средни предприятия, финансиране на инвестиции извън страната на малки и средни предприятия.

Основните цели на Банката са подобряване, стимулиране и развитие на общия икономически, експортен и технологичен потенциал на малките и средни предприятия чрез улесняване на достъпа им до финансиране; привличане и управление на средносрочни и дългосрочни местни и чуждестранни ресурси, необходими за реализиране на икономическото развитие на страната; прилагане на схеми и инструменти за финансиране на публични инвестиции и проекти, които са приоритетни за икономиката на страната; привличане на средства и управление на проекти от международни финансови и други институции; привличане на средства и предоставяне на финансиране с цел намаляване на регионалните дисбаланси в страната; финансиране на проекти на местни компании, създаващи

експорт, иновации, висока заетост и/или добавена стойност; финансиране на приоритетни сектори от икономиката, съгласно приетата правителствена политика за икономическо развитие.

Българска банка за развитие АД има двустепенна структура на управление, която се състои от Надзорен съвет (НС) и Управителен съвет (УС). През 2018 г. не е имало промени в структурата на органите на управление. Надзорният съвет и Одитният Комитет представляват лицата натоварени с общо управление.

Към 31 декември 2018 година Надзорният съвет на ББР (НС) има следния състав: Лъчезар Димитров Борисов – председател на НС, Митко Емилов Симеонов- зам. председател и член на НС, Велина Илиева Бурска– член на НС. Съставът на Управителния съвет на ББР към 31 декември 2018 г. е следният: Стоян Тодоров Мавродиев – Председател на УС и главен изпълнителен директор, Румен Димитров Митров – зам. Председател на УС и изпълнителен директор, Николай Димитров Димитров – член на УС и изпълнителен директор.

Банката се представлява съвместно от всеки двама от тримата изпълнителни директори
Към 31.12.2018 г., в Банката работят 191 служители (31.12.2017 г.: 171).

Към 31.12.2018 г., Българска банка за развитие АД няма открити клонове.

В Закона за Българската банка за развитие (2008 г.) е предвидено учредяването на две дъщерни акционерни дружества на Банката – Фонд за капиталови инвестиции и Национален гаранционен фонд.

ФОНД ЗА КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ

Фондът за капиталовите инвестиции (ФКИ) е учреден на 24 август 2018 г. и е вписан в Търговския регистър към Агенцията по вписванията на 04.10.2018 г. Собственици на капитала на „Фонд за капиталови инвестиции“ АД са „Българска банка за развитие“ АД с 84,62% участие и „Национален гаранционен фонд“ ЕАД с 15,38% участие. Агресът на управление на фонда е: ул. „Дякон Игнатий“, №1. Към 31.12.2018 г., регистрираният акционерен капитал е 65,000 хил. лв., разпределен в 650 000 броя поименни акции с номинал 100 лв. на акция. Внесенният капитал към 31.12.2018 г. е 16,250 хил. лв.

НАЦИОНАЛЕН ГАРАНЦИОНЕН ФОНД

Националният гаранционен фонд (Фондът) е учреден на 12.08.2008 г. като еднолично акционерно дружество, със 100% участие на ББР. Агресът на управление на фонда е: ул. „Дякон Игнатий“ №1, София. Към 31.12.2018 г. регистрираният акционерен капитал е 800,000 броя поименни акции с номинал 100 лв. на акция (31.12.2017г.: 800 000 броя поименни акции с номинал 100 лв. на акция), от които внесенният капитал към 31.12.2018 г. е 80,000 хил. лв. (31.12.2017 г.: 80,000 хил. лв.).

Предметът на дейност на Фонда е определен като обхват в Закона за Българската банка за развитие. Той включва:

- а) издаване на гаранции за попълване на обезпеченията по заеми на МСП;
- б) предлагане на други гаранционни продукти като:
 - гаранции за участие в търгове;
 - гаранции за добро изпълнение;
- в) гаранции за авансови плащания и за изплащане на кредити за износител;
- г) други подобни услуги;

Националният гаранционен фонд се управлява от Съвет на директорите (СД). През 2018 г. е имало промени в структурата на органите на управление. Членове на съвета на директорите са: Стоян Мавродиев —председател, Ангел Джалъзов - Заместник-председател, Александър Георгиев - Член на Съвета на директорите и прокурист.

Към 31.12.2018 г., във Фонда работят 9 служители (31.12.2017 г.: 12).

МИКРОФИНАНСИРАЩА ИНСТИТУЦИЯ ДЖОБС

Микрофинансираща институция ДЖОБС ЕАД (МФИ) е учредена на 23.12.2010 г. и регистрирана на 14.01.2011 г. като еднолично акционерно дружество, със 100% участие на ББР. Адресът на управление на МФИ е: ул. Дякон Игнатий № 1. София. Към 31.12.2018 г., регистрираният акционерен капитал е 76 430 броя поименни акции с номинал 100 лв. на акция, от които внесеният капитал към 31.12.2018 г. е 7,643,000 лв. (Към 31.12.2017г. регистрираният акционерен капитал е 76 430 броя поименни акции с номинал 100 лв. на акция, от които внесеният капитал към 31.12.2017 г. е 7,643,000 лв.).

Предметът на дейност е микрофинансиране, в това число, но не само – отпускане на микрокредити, придобиване от трети лица и отдаване под лизинг на промишлено оборудване, автомобили и други превозни средства, както и други вещи/финансов лизинг/, покупко-продажба и внос на такива вещи, консултантски услуги, търговско представителство и посредничество на местни и чуждестранни физически и юридически лица, извършващи дейността си в страната, както и всяка друга дейност, незабранена със закон.

Микрофинансираща институция ДЖОБС ЕАД се управлява от Съвет на директорите (СД). През 2018 г. е имало промени в структурата на органите на управление.

Членове на съвета на директорите са:

- **Румен Димитров Митров** – председател на Съвета на директорите;
- **Николай Димитров Димитров** – зам. председател на Съвета на директорите;
- **Ангел Атанасов Джалъзов** – член на Съвета на директорите и изпълнителен директор;
- **Христина Атанасова Тодорова** – член на Съвета на директорите и прокурист;

Към 31.12.2018 г., в Дружеството работят 11 служители (31.12.2017 г.: 14).

Към 31.12.2018 г., Група Българска банка за развитие няма открити клонове.

ТЪРГОВСКИ ЦЕНТЪР „МАРИЦА“

Търговски Център Марица ЕООД става собственост на Българска банка за развитие АД с решение на Управителния съвет на банката, съгласно протокол № 29 от 18.05.2018 г. ТЦ Марица е с основна дейност опериране на концесия на Търговски Център на „пешеходен мост“ в гр. Пловдив, съгласно договор с община Пловдив чрез разполагане на търговски обекти и събиране на наеми от тях. Концесионният договор изтича на през 2036 г.

Консолидираният финансов отчет е приет от Управителния съвет на Дружеството-майка (Банката) на 10.07.2019 г.

2. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ, ПРИБЛИЗИТЕЛНИ СЧЕТОВОДНИ ОЦЕНКИ, ПРОМЕНИ В СЧЕТОВОДНИТЕ ПОЛИТИКИ И ПУБЛИКУВАНИ СТАНДАРТИ, КОИТО ОЩЕ НЕ СА В СИЛА

Този финансов отчет е изготвен на консолидирана основа. Банката изготвя индивидуален финансов отчет, съгласно Закона за счетоводство. Този консолидиран финансов отчет следва да се разглежда заедно с индивидуалния финансов отчет.

2.1 База за изготвяне

Изявление за съответствие

Консолидираният финансов отчет на Групата е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане, приети от Европейския съюз („МСФО, приети от ЕС“). Отчетната рамка „МСФО, приети от ЕС“ по същество е определената национална счетоводна база МСС, приети от ЕС, регламентирани със Закона за счетоводството и дефинирани в т.8 от неговите Допълнителни разпоредби.

Настоящият консолидиран финансов отчет е изготвен на база историческа цена с изключение на:

- Финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност през печалбата или загубата
- Финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход
- Финансови инструменти, отчитани по амортизирана стойност
- Инвестиционни имоти, активи, държани за продажба и активи, придобити от обезпечения, които се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата (Бележка № 3, 5).

Действащо предприятие

Ръководствата на дружествата в Групата са извършили оценка на способността им да продължат да функционират като действащи предприятия и са уверени в наличието на достатъчни ресурси за продължаване на нормална дейност в обозримо бъдеще. В допълнение, ръководствата не считат, че съществува съществена несигурност, която би могла да постави под съмнение способността на дружествата да продължат да оперират като действащи предприятия. С оглед на горното, индивидуалните финансови отчети на дружествата и настоящият консолидиран финансов отчет са изготвени на база принципа за действащо предприятие.

Степен на ликвидност и матуритетна структура

Групата представя консолидиран отчет за финансовото си състояние най-общо по степен на ликвидност. Анализ относно възстановяването на активите или уреждането на пасивите в рамките на дванадесет месеца след датата на отчета за финансовото състояние (текущи) и след повече от 12 месеца след датата на отчета за финансовото състояние (нетекучи) е представен в приложенията към консолидирания финансов отчет.

Валута на представяне

Българският лев е функционалната и отчетна валута на ББР, както и на дъщерните ѝ дружества. Този консолидиран финансов отчет е представен в хиляди лева.

Методи на консолидация

Този консолидиран финансов отчет е изготвен в съответствие с МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“, като всички предприятия, върху които Българска банка за развитие АД упражнява контрол чрез притежаване на всички от следните:

- правомощия да ръководи всички важни дейности в предприятието, в което е инвестирано;
- изложеност на, или права върху, променливата възвръщаемост (да получи ползи или понесе загуби от дейността) от своето участие в предприятието;
- възможност да използва своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано, за да окаже въздействие върху размера на възвръщаемостта.

Групата преценява отново дали има или няма контрол върху предприятието, в което е инвестирано, ако фактите и обстоятелствата показват, че съществуват промени в един или повече от елементите на контрола. Консолидацията на дъщерно дружество се осъществява, когато Групата придобива контрол над него и се прекратява, когато Групата губи контрола си над дъщерното дружество. Активите, пасивите, приходите и разходите на дъщерното дружество, придобити или освободени през годината, се включват в консолидирания финансов отчет от датата, на която Групата придобива контрол до датата, на която контролът бъде преустановен.

Консолидираните дружества и приложеният метод на консолидация към 31 декември 2018 г. са както следва:

Дружество	Участие в капитала	Метод на консолидация
Национален гаранционен фонд („НГФ“)	100%	пълна консолидация
Микрофинансираща институция 'ДЖОБС' („МФИ Джобс“)	100%	пълна консолидация
ТЦ Марица ЕООД („ТЦ Марица“)	100%	пълна консолидация
Фонд за капиталови инвестиции ЕАД („ФКИ“)	100%	пълна консолидация

При консолидацията всички вземания и задължения, приходи и разходи произтичащи от операции между Банката и дъщерните ѝ предприятия са елиминирани.

Нереализираните загуби са елиминирани по същия начин, както нереализираните печалби в случаите, когато няма индикации за обезценка. Финансовите отчети на дъщерните дружества се изготвят за същия отчетен период, както този на Дружеството-майка (Банката), като се прилагат последователни счетоводни политики.

2.2. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност

Представянето на консолидирания финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансово отчетяване изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на консолидирания финансов отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях. Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за консолидирания финансов отчет, са оповестени по-долу.

а) Очаквани кредитни загуби от активи, отчитани по амортизирана стойност

Всеки месец, Групата извършва преглед на своите кредитни портфейли и други активи, отчитани по амортизирана стойност, с цел да установи наличие на условия, предполагащи обезценка в настоящ или бъдещ период, и изчисли загубите от обезценката. При определяне на това дали да се включи загуба от обезценка в отчета за всеобхватния доход, ръководството на всяко дружество преценява дали са налице и какви са видимите индикатори и данни, които посочват, че съществува измеримо намаление на очакваните парични потоци от кредитния портфейл като цяло, или респективно – намаление, свързано с конкретен кредит/компонент от този портфейл. Такива индикатори и данни са тези, които посочват съществуването на неблагоприятна промяна във възможностите за плащане от страна на кредитополучателите от определена група или от конкретен кредитополучател, или наличие на национални, икономически или други условия, които са свързани с определен риск за дадена група/вид кредити.

Основните показатели за определяне на рисковите групи са финансово състояние на длъжника и изпълнение на проекта, финансиран от кредита, проблеми в обслужването, включително просрочие на лихви и падежирали главници, източници за погасяване и предоставено обезпечение, като вид и възможност за реализация.

Допълнително, за кредитите, приети за гарантиране от ЕИФ, се признава загуба от обезценка след приспособяване на частта, поета от Фонда (Бележка №4.1).

При определянето на схемата на бъдещите парични потоци, Групата използва приблизителни оценки, преценки и предположения на базата на историческия си опит за загуби от активи, които притежават сходни характеристики на кредитен риск, както и на обективни доказателства за обезценка или очаквана обезценка на портфейла от нереализирала се в конкретен негов компонент, загуба. Аналогичен подход се използва и за оценка на ниво индивидуална кредитна експозиция, като се взема предвид и качеството на обезпеченията. Методологията и използваните предположения, за извършване на приблизителна оценка на размера и периода за получаване на бъдещите парични потоци, се преглеждат редовно, за да се минимизират разликите между направената приблизителна оценка на загубите и размера на действителните загуби (Бележка № 12, 18 В).

б) Оценка на финансови инструменти отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход

Капиталови инструменти некутирани на фондов пазар

Групата класифицира като финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, притежавани от нея инвестиции под формата на акции в непублични дружества/предприятия (под 20% в капитала им), които са придобити с цел установяване и развитие на стопански отношения от значение за нея. Ръководството оценява тези финансови активи по справедлива стойност, използвайки допустими методи за оценяването им съгласно МСФО 13, освен в случаите, когато е преценило, че цената на придобиване (себестойност) най-добре отразява справедливата стойност, в случаите, когато

- Липсва достатъчна и съвременна информация, чрез която да се оцени справедливата стойност, или
- Където има широк кръг от възможни методи и/или резултиращи оценки на справедливата стойност, и цената на придобиване е най-близо до справедливата стойност от диапазона получени стойности. (Бележка № 9, 21).

Към 31.12.2018 г., Групата е направила подробен сравнителен анализ на промените в движението на борсовите цени на националния и чуждестранни фондови пазари по отношение на притежаваните от нея акции на публични дружества и публично търгувани облигации.

Капиталови и дългови инструменти, котиран на фондов пазар

За инвестициите в ценни книжа регистрирани за търговия на регистрирани фондови пазари, Групата е извършила проучвания и анализи и счита, че могат да се оценяват последващо по справедлива стойност, определяна директно на база реализирани сделки на борсовия пазар през последния месец на финансовата година (Ниво 1). Допълнително, приложените цени са анализирани за тенденцията в поведението на борсовите цени на съответните ценни книжа поне за последните три месеца на годината, и респективно до датата на издаване на индивидуалния финансов отчет на съответното дружество. (Бележка № 9, 15, 21).

Групата начислява обезценка на дълговите инструменти съобразно Политика и Методика за оценка на очакваните кредитни загуби и процедура за изчисляване.

в) Провизии по издадени банкови гаранции

Групата е формирала провизии свързани с портфейл с условни ангажименти за плащане в съответствие с МСС 37 Провизии, условни пасиви и условни активи. Групата извършва преглед на условните си ангажименти с цел да установи дали са възникнали събития, които да потвърждават в голяма степен вероятността да бъде изплатен ангажимент за погасяване на задължение. В случай на възникнали събития, Групата провизира задължението си до стойността на бъдещите си разходи, свързани с изходящите потоци от стопански изгоди/плащания. Тези разходи/загуби се определят на база на настоящата стойност на бъдещите нетни парични потоци, представляващи разликата между задължението за плащане и евентуалните входящи потоци от последващи регресни искове към ползвателя на гаранцията или трети лица (Бележка № 12, 35).

г) Актюерски изчисления

При определяне на настоящата стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани методи и изчисления на актюери, базирани на предположения за смъртност, текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които ръководството е приело за разумни и адекватни за Банката (Бележка № 32).

2.3 Промени в счетоводните политики и оповестявания

МСФО 15 Приходи по договори с клиенти

МСФО 15 Приходи по договори с клиенти заменя МСС 11 Договори за строителство, МСС 18 Приходи и свързаните с тях Разяснения и се прилага по отношение на приходите, произтичащи от договори с клиенти и непопадащи в обхвата на:

- Лизингови договори (МСС 17/МСФО 16 Лизинг);
- Застрахователни договори (МСФО 4 Застрахователни договори);
- Финансови инструменти и други договорни права или задължения (МСФО 9 Финансови инструменти, МСФО 10 Консолидирани финансови отчети, МСФО 11 Съвместни предприятия, МСС 27, Индивидуални финансови отчети и МСС 28 Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия;
- Непарични сделки между предприятия в един и същ бизнес за улесняване на продажби на клиенти или потенциални клиенти.

Групата прилага МСФО 15 считано от 1 януари 2018 г.

МСФО 15 въвежда петстъпков модел, който да се прилага по отношение на приходите, произтичащи от договори с клиенти, независимо от вида на сделката или индустрията, изискващи от Групата да (1) идентифицира договорите с клиенти, (2) да идентифицира задълженията за изпълнение

по тези договори, (3) да определи сумата на възнаграждението по договор, (4) да разпредели възнаграждението по договорите по идентифицираните задължения за изпълнение, и (5) да признава приход, когато е удовлетворено всяко едно от определените задължения за изпълнение.

Групата е идентифицирала следните три задължения за изпълнение съгласно МСФО 15:

- Услуги във връзка с извършване на трансакции – приходите се признават в определен момент във времето, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите, поради краткия времеви период на извършване на услугата. Таксите за тези услуги се определят по тарифата на Групата и представляват фиксирана сума на трансакция, която съответства на стойността на изгодата, прехвърлена на клиента. На база на тези обстоятелства, Групата прилага практически целесъобразната мярка съгласно МСФО 15, пар. Б16 да признава прихода при извършването на трансакцията по сумата, която има право да утвържи съгласно Тарифата. По МСС 18, Банката е признавала прихода при следване на принципа на начисление, който е довел до признаване на прихода по същия начин.
- Издаване на гаранции и акредитиви – приходите се признават в течение на времето, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите. Прехвърлянето на изгодите към клиента е равномерно за срока на договора и затова, Групата прилага линеен метод за измерване на напредъка по договора, водещ до линейна амортизация на таксите за договорения период. Таксите за тези услуги са фиксирани суми, изчислени в зависимост от стойността на гаранцията или акредитива. По МСС 18, Групата е признавала прихода като е разсрочвала на линейна база за срока на договора фиксираната такса, което е по същество идентично с политиката по МСФО 15.
- Поддържане на депозити – приходите се признават в определен момент във времето, тъй като клиентът едновременно получава и консумира ползите. Таксите за тези услуги се определят по тарифата на Групата и представляват фиксирана сума на месечна база, която съответства на стойността на изгодата, прехвърлена на клиента. На база на тези обстоятелства, Групата прилага практически целесъобразната мярка съгласно МСФО 15, пар. Б16 да признава прихода при извършването на трансакцията по сумата, която има право да утвържи съгласно Тарифата. По МСС 18, Групата е признавала прихода при следване на принципа на начисление, който е довел до признаване на прихода по същия начин.

Извършване на дейност като посредник, за която Банката получава агентски комисиони – приходите се признават в определен момент във времето при предоставяне на посредническата услуга, тъй като Банката оперира в качеството си на посредник. На база на тези обстоятелства Групата признава приходи равни на стойността на комисионното възнаграждение за изпълнение на посредническата услуга. Комисионното възнаграждение представлява нетната сума, която предприятието от Групата задържа след изплащане на частта, дължима на третата страна, на която Групата посредничи за изпълнение на услугите от същата тази трета страна.

Приходите от такси и комисиони на Групата Българска банка за развитие за 2018 и 2017 г. са както следва:

Приходи от такси и комисиони	2018	2017
<i>Приходи от такси и комисиони по МСФО 15</i>		
Услуги във връзка с извършване на трансакции*	1,630	-
Издаване на гаранции и акредитиви	3,945	-
Поддържане на сметки	69	-
Общо приходи от такси и комисиони по договори с клиенти	5,644	-
Други такси	35	-
Общо такси и комисиони 2018	5,679	-

Приходи от такси и комисиони	2018	2017
Гаранции и акредитиви	-	3,323
Поддържане на сметки, преводи и касови операции на клиенти и други	-	560
Обслужване на облигационни емисии	-	252
Средства на Министерство на земеделието и храните и Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури със специално предназначение (Бележка 30)	-	679
Средства на Министерство на финансите със специално предназначение (Бележка 30)	-	64
Други	-	32
	-	4,910
Разходи за такси и комисиони		
Агентски комисионни	(34)	(30)
Преводи и касови операции в други банки	(4)	(3)
Обслужване на сметки в други банки	(31)	(35)
Общо разходи за такси и комисиони	(69)	(68)
Нетен доход от такси и комисиони	5,610	4,842

* Услугите, свързани с трансакции включват доверително управление на средства на Министерство на земеделието и храните и Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури със специално предназначение - 1,039 хил. лв. и на средства на Министерство на финансите със специално предназначение – 62 хил. лв. В Бележка № 30 са оповестени подробности относно програмите. Същите са представени на отделни редове за 2017 г.

Таксите за обслужване на облигационни емисии представляват такси за изпълняване на функцията банка-довереник по облигационна емисия на предприятие от обществен интерес. Възнаграждението се начислява и заплаща периодично, съгласно договор.

Групата – с изключение на ограничени операции предоставяни на нейните служители – не реализира приходи от услуги, свързани с банкиране на дребно: размерът на приетите депозити към 31.12.2018 г. е несъществен (967 хил. лв.), както и броят открити сметки.

Групата не е анализираща в детайли потенциалното влияние на такива услуги върху приходите с оглед ограничената ѝ експозиция към клиенти на дребно и липсата на клонова мрежа.

МСФО 9 Финансови инструменти: класификация и оценяване

Стандартът е в сила считано от 01.01.2018 г., като Групата е избрала да не го прилага по-рано. Групата е избрала да не преизчислява статиите по Отчета за финансово състояние и Отчета за доходите за предходни периоди, по новия стандарт. Всички разлики, възникнали до 31.12.2017 г. са отчетени в Неразпределени печалби/(загуби).

През юли 2014 г. СМСС публикува окончателната версия на МСФО 9 Финансови инструменти, която замени МСС 39 Финансови инструменти: Признаване и оценяване, както и всички предишни версии на МСФО 9. МСФО 9 обединява и трите аспекта на проекта за счетоводно отчитане на финансовите инструменти: класификация и оценяване, обезценка и счетоводно отчитане на хеджирането. С изключение на счетоводното отчитане на хеджирането се изисква ретроспективно прилагане, но предоставянето на сравнителна информация не е задължително. По отношение на счетоводното отчитане на хеджирането, изискванията на стандарта се прилагат за бъдещи периоди, с някои ограничени изключения.

Първоначално прилагане на МСФО 9

Групата за пръв път прилага МСФО 9 през 2018 г. В месеците предхождащи 01.01.2018 г., ръководството на Групата прие програма за имплементиране на стандарта, включваща:

- Преглед на класификацията и оценката на финансовите активи за съответствие с критериите за класификация и оценка на МСФО 9 и въвеждане на нови счетоводни сметки на Групата;
- Разработване на нова методология за обезценка на финансови активи;
- Въвеждане на промени в информационните системи и процеси тогава, когато е част от съществуващо договорно отношение, уреждащо инструмента.

Признаване на активи

Групата признава финансов актив или финансов пасив в отчета си за финансовото състояние, тогава и само Групата класифицира финансовите активи, както измервани впоследствие по амортизирана стойност, справедлива стойност през друг всеобхватен доход или справедлива стойност през печалбата или загубата въз основа на:

- 1) бизнес модел на Групата за управление на финансовите активи (или под-портфейл от финансови активи) и
- 2) характеристиките на договорния паричен поток на финансовия актив.

Независимо от избора си по отношение на подхода за отчитане, Групата има възможност при първоначалното признаване да определи неотменимо определен финансов актив като оценяван по справедлива стойност в печалбата или загубата, ако това елиминира или значително намалява несъответствието в оценката или признаването, което в противен случай би възникнало от оценяването на активи или пасиви или от признаването на печалби и загуби от тях на различна основа, както е описано по-долу:

- 1) Ако Групата има пасиви по застрахователни договори, чието оценяване включва текуща информация и финансови активи, които тя счита за свързани и които в противен случай биха били оценени по справедлива стойност през друг всеобхватен доход или амортизирана стойност.
- 2) Ако Групата има финансови активи, финансови пасиви или и двете, които споделят рисковете си характеристики и това води до противоположни промени в справедливата стойност, които са склонни взаимно да се компенсират.
- 3) Ако Групата има финансови активи, финансови пасиви или и двете, които споделят рисковете си характеристики, което води до противоположни промени в справедливата стойност, които имат възможност да се нетират, и нито един от финансовите активи или финансови пасиви не отговаря на изискванията за определяне като хеджиращ инструмент, тъй като те не се оценяват по справедлива стойност в печалбата или загубата.

Финансов актив се оценява по амортизирана стойност, ако едновременно са изпълнени следните две условия:

- 1) Финансовият актив се държи в рамките на бизнес модел, чиято цел е да държи финансови активи, за да се съберат договорните парични потоци (Hold to Collect); и
- 2) Договорните условия на финансовия актив дават основание за възникване на парични потоци, които са единствено плащания на главници и лихви върху неизплатената главница, на определени гати (SPPI).

Финансов актив се оценява по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, ако едновременно са изпълнени следните две условия:

- 1) Финансовият актив е държан в рамките на бизнес модел, чиято цел се постига чрез събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи и

- 2) Договорните условия на финансовия актив дават основание за възникване на парични потоци, които са единствено плащания на главници и лихви върху неизплатената главница, на определени гати.

Финансов актив се оценява по справедлива стойност в печалбата или загубата, освен ако не се оценява по амортизирана стойност или по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход в съответствие с посочените критерии.

При първоначалното признаване, Групата може да направи неотменим избор да представи по справедливата стойност в друг всеобхватен доход последващи промени в инвестиция в капиталов инструмент, която не е държана за търгуване, или не е условно възнаграждение, признато от приобретател в бизнес комбинация, към която се прилага МСФО 3.

Таблицата по-долу представя ефекта от първоначалното прилагане на МСФО 9 към 01.01.2018 г., спрямо МСС 39 към 31.12.2017 г.:

		МСС 39	Към 01.01.2018	МСФО 9	
Финансови активи	Категория	Сума	Ефект от прилагане на МСФО 9	Сума	Категория
Парични средства в брой и по сметки в БНБ	Кредити и вземания	447,648	-	447,648	Амортизирана стойност
Кредити и аванси на централни банки и държавно управление	Кредити и вземания	737,516	(1,432)	736,084	Амортизирана стойност
Кредити и аванси на банки и финансови институции	Кредити и вземания	200,469	(3,355)	197,114	Амортизирана стойност
Кредити и аванси на клиенти	Кредити и вземания	715,700	(4,989)	710,711	Амортизирана стойност
Финансови активи на разположение за продажба	На разположение за продажба/ Държани до падеж	292,461	(460)	292,001	Справедлива стойност в ДВД
Общо финансови активи		2,393,794	(10,236)	2,383,558	
Финансови пасиви					
Привлечени средства		1,719,960		1,719,960	Амортизирана стойност
Очаквани загуби по кредитни гаранции		4,961	449	5,410	Амортизирана стойност
Провизии		930		930	Амортизирана стойност
Общо финансови пасиви		1,725,851	449	1,726,300	
Задбалансови експозиции		844,965	(750)	844,215	

Рекласификация на финансови активи

Когато и само когато Групата промени своя бизнес модел за управление на финансови активи, тя рекласифицира всички засегнати финансови активи, в съответствие с изискванията за класификация на активи. В случай, че Групата приложи такава рекласификация на финансовите активи, тя я прилага занапред, от датата на рекласификация. Групата не преизчислява признати в миналото печалби, загуби (включително печалби или загуби от обезценка) или лихви.

Оценка и отчитане

При първоначално признаване, в случай на финансов актив или пасив, който не се отчита по справедлива стойност в печалбата или загубата, Групата отчита финансов актив или финансов пасив по справедлива стойност, вземайки предвид като евентуално увеличение и/или намаление разходи по сделката, които са пряко свързани с придобиването или създаването на финансовия актив или пасив.

Определяне на бизнес модела

Групата дефинира „**бизнес модел с основна цел задържане на финансови активи за събиране на договорни парични потоци**“ като бизнес модел, при който финансовите активи на Групата се управляват за да се реализират парични потоци чрез събиране на договорни плащания през жизнения цикъл на инструмента. Групата може да използва този бизнес модел и в случай на конвертиране на продажба на активи с повишен кредитен риск или с цел намаляване на концентрационния риск. Тези финансови активи се отчитат по амортизирана стойност.

Групата определя „**бизнес модел, с основна цел едновременно събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи**“ като бизнес модел, при който ключовият ръководен персонал на Групата е взел решение, че събирането на договорните парични потоци и продажбата на финансови активи са неразделна част от постигането на целта на бизнес модела и включва много по-чести и на по-висока стойност продажби на финансови активи в сравнение с бизнес модел с основна цел задържане на финансови активи за събиране на договорни парични потоци. Тези активи се отчитат като финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

Групата определя „**Други бизнес модели**“ като бизнес модел, който не включва нито държане на финансови активи с цел събиране на договорни парични потоци, нито за едновременно събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи. Обикновено включва активно изкупуване и продажба на финансови активи.

Тези активи се отчитат като финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата или през друг всеобхватен доход.

В тази връзка, към 1 януари 2018 г. и 31.12.2018 г., Групата е определила следната класификация на основните финансови активи:

- Финансови активи отчитани по справедлива стойност през печалбата и загубата – ще се отчитат като финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата;
- Финансови активи на разположение за продажба – ще се отчитат като финансови активи по справедлива стойност в друг всеобхватен доход;
- Кредити и аванси на клиенти – ще се отчитат като финансови активи по амортизирана стойност;
- Финансови активи, държани до падеж – ще се отчитат като финансови активи по амортизирана стойност;
- Други вземания – ще се отчитат като финансови активи по амортизирана стойност;

Групата отписва финансов актив, когато и само когато:

- Договорните права върху паричните потоци от финансовия актив са изтекли, или
- Прехвърля финансовия актив и прехвърлянето отговаря на условията за отписване.

Обезценка на финансови активи (вкл. лизинг)

МСФО 9 фундаментално променя отчитането на обезценката на финансовите активи, като заменя модела на понесените кредитни загуби с този на очакваните кредитни загуби. МСФО 9 изисква признаването на обезценка не само на необслужваните кредити, но на всички кредити, вземания от банки, вземания по лизингови договори и дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, както и начисляването на провизии за кредитни ангажименти и финансови гаранции. Размерът на обезценката зависи от вероятността от неизпълнение на длъжника през следващите 12 месеца след първоначалното признаване, освен ако не е настъпило значително увеличение на кредитния риск, което налага да се оценят очакваните кредитни загуби (ОКЗ) през целия живот на финансовия актив.

Оценката на ОКЗ се основава на цялата налична, разумна и аргументирана информация към отчетната дата за миналите събития, текущата ситуация, както и използване на уместни макроикономически показатели и надеждни прогнози за бъдещите икономически условия.

Основните макроикономически показатели, които Групата използва са брутен вътрешен продукт, безработица, инфлация, промяна на цените на петрола и промяна в курса на щатския долар и 3-месечния ЮРИБОР. Очакваните кредитни загуби, за кредити оценени във фаза 3, се оценяват на базата на три макроикономически сценария – реалистичен, негативен и оптимистичен – които се използват при изчислението на обезценката с различни тегла. Получените резултати могат допълнително да се коригират и очакваните кредитни загуби да се увеличат или намалят, за да бъдат отразени бъдещи рискове, които не подлежат на моделиране (основно законодателни или регулаторни).

Групата е изготвила методология, която въвежда критерии за класифициране на финансовите активи в три категории (т.нар. „фази“), критерии за трансфери между тях и определяне размер на обезценка в зависимост от фазата, в която е класифициран съответният актив.

По-долу са описани фазите и техните характеристики:

- Фаза 1 – включва обслужвани кредити без значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване. Обезценката на тези активи се основава на вероятността от неизпълнение на длъжника през следващите 12 месеца или за по-къс период, ако животът на инструмента е по-къс от една година;
- Фаза 2 – включва активи със значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване. Такова увеличение се предполага да има, ако кредитът е просрочен повече от 30 дни; длъжникът е поставен под наблюдение; кредитният рейтинг на длъжника се е влошил към отчетната дата в сравнение с рейтинга му на датата на признаване на инструмента или Групата очаква кредитът да бъде реструктуриран. В този случай очакваните кредитни загуби се изчисляват за целия живот на актива;
- Фаза 3 – включва активи, за които съществуват обективни доказателства, че са обезценени, като например кредити в неизпълнение. Групата е определила специфични критерии, според които се определя че даден длъжник е в неизпълнение. Очакваните кредитни загуби за тези инструменти също се изчисляват за целия им живот.

Абсолютният праг за прехвърляне на кредитите между нивата е обвързан с вътрешния кредитен рейтинг, определен от Групата на съответния кредитополучател. Групата е определила кредитен рейтинг от 7 за граница за преминаване във Фаза 2.

За финансови активи, формирани от вземания по лизингови договори, очакваната кредитна загуба се определя с парични потоци, съвместими с паричните потоци, използвани за измерване на вземането по лизинговия договор, в съответствие с МСС 17.

Очакваните кредитни загуби по лизингови вземания се дисконтират, като се използва същият дисконтов процент, който е използван при оценката на лизинговите вземания в съответствие с МСС 17. Влизането в сила на МСФО 16 от 01.01.2019 г., който заменя МСС 17, не променя по значим начин отчитането на лизингови договори от лизингодателя и, съответно, Групата не очаква значимо влияние или значими промени през 2019 и занапред.

Отчитане на хеджирането

МСФО въвежда значително изменение в отчитането на хеджирането, изискващ по-голям обем оповестявания относно дейността по управление на риска. Бизнес моделът на Групата не включва заемането на значими пазарни или валутни позиции. Доколкото Групата е изложена на валутен или лихвен риск, тя предприема подходящи мерки за неговото минимизиране: осигуряване на съответствие между размера на активните и пасивните експозиции в съответната валута, осигуряване на покритие на лихвоносните активи с фиксирана лихва със сходни по размер лихвоносни пасиви с фиксирана лихва.

Групата поема в пълна степен пазарния риск по притежаваните от нея ценни книжа, независимо дали са сдържани за събиране на парични потоци или за продажба.

Групата не притежава дъщерни дружества в чужбина, които да консолидира.

Групата не отчита активни финансови инструменти, за които е определено хеджиращо взаимоотношение, поради което изискванията относно хеджирането съгласно МСФО 9 не оказват влияние върху финансовите отчети на Групата.

МСФО 2 Плащане на базата на акции (Изменения):

Класификация и оценяване на сделки с плащане на базата на акции

Измененията влизат в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018 г., като се позволява по-ранното им прилагане. Измененията предвиждат изисквания за: счетоводното отчитане на ефектите от условията за упражняване и неупражняване върху оценяването на сделки с плащане на базата на акции, уреждани с парични средства; за плащане на базата на акции с възможност за нетно от задълженията за данък при източника уреждане и за изменения на условията за плащане на базата на акции, което променя класификацията от сделка уреждана с парични средства в сделка, уреждана чрез издаване на инструменти на собствения капитал. Измененията са приети от ЕС през м. февруари 2018 г. Измененията не са приложими за Групата.

МСФО 4 Застрахователни договори (Изменения):

Прилагане на МСФО 9 Финансови инструменти с МСФО 4 Застрахователни договори

Измененията влизат в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018 г. Целта на измененията е да преодолеят несъответствието между датите на влизане в сила на МСФО 9 и очаквания нов застрахователен стандарт МСФО 17 Застрахователни договори. Дружествата, които издават застрахователни договори все още ще могат да възприемат МСФО 9 на 1 януари 2018 г. С измененията се въвеждат два алтернативни подхода - подход за временно освобождаване и подход на припокриване. Временното освобождаване позволява на дружествата да отложат датата на възприемане на МСФО 9. Подходът на припокриване позволява на дружествата, които прилагат МСФО 9 от 2018 г. да премахнат от печалбата или загубата ефекта, произтичащ от някои счетоводни несъответствия, които могат да възникнат от прилагането на МСФО 9 преди МСФО 17. Стандартът не оказва значимо влияние върху финансовото състояние и резултатите на Групата през 2018 г. Групата не очаква значимо влияние върху тях за в бъдеще.

КРМСФО 22 Отчитане на сделки и авансови плащания по сделки в чуждестранна валута

Разяснението влиза в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018 г., като се позволява по-ранното му прилагане. Разяснението разглежда въпроса за определяне на датата на сделката за целите на определянето на спот валутния курс, който ще се използва за превалутиране на актива, прихода или разхода (или част от тях) при първоначалното им признаване, което е свързано с отписването на непаричен актив или непаричен пасив, произтичащи от платено или получено авансово плащане по сделка в чуждестранна валута. Разяснението е прието от ЕС през м. април 2018 г. Разяснението не променя по значим начин финансовото състояние и резултатите на Групата през 2018 г. Групата не очаква значимо влияние от това разяснение за бъдеще.

МСС 40 Инвестиционни имоти (Изменения): Прехвърляне на инвестиционен имот

Измененията влизат в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018 г., като се позволява по-ранното им прилагане. Измененията дават разяснения относно прехвърляния от или към инвестиционен имот при промяна в намеренията на ръководството само когато има доказана промяна в използването. Измененията са приети от ЕС през м. март 2018 г. Измененията нямат значим ефект върху финансовото състояние и резултатите на Групата през 2018 г. и не се очаква да имат такова върху бъдещите финансови отчети на Групата.

Годишни подобрения в МСФО – Цикъл 2014-2016 година

В цикъла 2014-2016 година от проекта за годишни подобрения в МСФО, БМСС публикува изменения, които ще влязат в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018 г. Обобщение на измененията по съответните стандарти е представено по-долу:

- МСФО 1 Прилагане за първи път на Международните стандарти за финансово отчитане - заличаване на краткосрочните освобождавания от изискванията за предприятия, прилагащи за първи път стандартите;
- МСФО 12 Оповестяване на участия в други предприятия - поясняване на обхвата на изискването за оповестяване в МСФО 12 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2017 г., но подобрението все още не е прието от ЕС);
- МСС 28 Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия - оценяване на предприятието, в което е инвестирано по справедлива стойност.

Годишни подобрения в МСФО – Цикъл 2014-2016 година са приети от ЕС през м. февруари 2018 г. Измененията не оказват значимо влияние върху финансовото състояние или резултатите от дейността на Групата през 2018 г.

2.4 Публикувани стандарти, които все още не са в сила и не са възприети по-рано

По-долу са представени накратко публикуваните стандарти, които все още не са действащи или не са приложени по-рано от Групата към датата на издаване на настоящия финансов отчет. Оповестено е как в разумна степен може да се очаква да бъдат повлияни оповестяванията, финансовото състояние и резултатите от дейността, когато Групата възприеме тези стандарти за първи път. Това се очаква да стане, когато те влязат в сила.

МСФО 16 Лизинг

Стандартът влиза в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г. МСФО 16 определя принципите за признаване, оценяване, представяне и оповестяване на лизинг и за двете страни по договор, т.е. клиента („лизингополучател“) и на доставчика („лизингодател“). МСФО 16 изисква лизингополучателите да отчитат повечето лизинги в баланса и да прилагат единен модел при отчитането на всички лизингови договори, с някои изключения. Отчитането при лизингодателите не се променя по същество. Групата е анализираща потенциалните ефекти от възприемането на този стандарт върху финансовото състояние и резултатите от дейността ѝ.

- За Групата като лизингополучател – предвид минималната наличност на лизингови активи – балансова стойност от 698 хил. лв. към 31.12.2018 – Групата не счита, че ефектът от прилагането на МСФО 16 е съществен.
- За Групата като лизингодател – с оглед на това, че МСФО 16 запазва в голяма степен трактовките на МСС 17, Групата не счита, че ефектът от прилагането би бил съществен.

МСФО 17 Застрахователни договори

Стандартът влиза в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2021 г., като се позволява по-ранното му прилагане, при условие че дружеството прилага също МСФО 15 Приходи по договори с клиенти и МСФО 9 Финансови инструменти. МСФО 17 Застрахователни договори установява принципите за признаване, оценяване, представяне и оповестяване на издадени застрахователни договори. Също така, той изисква прилагането на сходни принципи и по отношение на презастрахователните договори и инвестиционните договори с допълнителен, негарантиран доход. Целта на стандарта е да изисква дружествата да предоставят информацията, свързана със застрахователни договори по начин, който достоверно отразява тези договори. Тази информация осигурява базата за потребителите на финансови отчети да оценят ефекта, който договорите в рамките на обхвата на МСФО 17, оказват върху финансовото състояние, финансовите резултати и паричните потоци на Групата. Стандартът все още не е приет от ЕС.

КРМСФО 23 Несигурност при третиране на данъци върху дохода

Разяснението влиза в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г., като се позволява по-ранното му прилагане. Разяснението разглежда счетоводното отчитане на данъците върху дохода, когато данъчното третиране е свързано с несигурност, която засяга прилагането на МСС 12. Разяснението предоставя насоки относно несигурни данъчни третираня поотделно или заедно, проверки от данъчните органи, приложимия метод за отразяване на несигурността и счетоводно отчитане на промени във фактите и обстоятелствата. Разяснението е прието от ЕС през м. октомври 2018 г. Групата не очаква значимо влияние на това разяснение върху отчетите и финансовото състояние за бъдещи периоди.

МСС 28 Инвестиции в асоциирани предприятия (Изменения): Дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г., като се позволява по-ранното им прилагане. Измененията разясняват, че МСФО 9 Финансови инструменти е приложим по отношение на дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия, които по своята същност представляват част от нетната инвестиция в асоциираните или съвместните предприятия, но по отношение на които не се прилага метода на собствения капитал. Предприятието прилага МСФО 9 към тези дългосрочни участия преди да приложи МСС 28. При прилагането на МСФО 9 предприятието не взема под внимание корекции в балансовата стойност на дългосрочните участия, които възникват в резултат от прилагането на МСС 28. Тези изменения все още не са приети от ЕС.

МСС 19 Доходи на наети лица (Изменения): Изменения, съкращения и уреждания на плана

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г., като се позволява по-ранното им прилагане. Измененията изискват от предприятията да използват актуализирани актюерски предположения за определяне на разходите за текущ стаж и нетната лихва за оставащия период от годишния отчетен период след извършването на промяна в плана, съкращение или уреждане. Също така, измененията разясняват начина, по който счетоводното отчитане на промяната в плана, съкращението или уреждането влияят върху изискванията за таван на актива. Тези изменения все още не са приети от ЕС. Дружеството ще анализира и оцени ефектите от измененията върху финансовото състояние или резултатите от дейността.

МСФО 3 Бизнес комбинации (Изменения): Дефиниция за бизнес

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2020 г., като се позволява по-ранното им прилагане. Измененията разясняват минималните изисквания за бизнес и ограничават дефиницията за бизнес. Измененията също така премахват преценката, дали пазарните участници са в състояние да променят липсващи елементи, предоставят насоки, подпомагащи дружествата в преценката, дали придобитият процес е съществен и въвеждат незадължителен тест за концентрация на справедлива стойност. Тези изменения все още не са приети от ЕС.

Изменения в МСС 1 Представяне на Финансови Отчети и МСС 8 Счетоводна Политика, Промени в Счетоводните Приблизителни Оценки и Грешки: Дефиниция за същественост

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2020 г., като се позволява по-ранното им прилагане. Измененията разясняват дефиницията за същественост и как трябва да бъде прилагана тя, като предоставят практически насоки, които до сега са били включени в други МСФО. Измененията също така поясняват, че съществеността зависи от естеството и значимостта на информацията. Тези изменения все още не са приети от ЕС.

Концептуална рамка за финансово отчитане

БМСС публикува Изменената Концептуалната рамка за финансово отчитане на 29 март 2018 г., която е в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2020 г. Концептуалната рамка представя концепциите за финансово отчитане, разработване на стандарти, насоки относно изготвянето на последователни счетоводни политики и насоки към разбирането и интерпретирането на стандартите.

Основните промени, въведени в ревизираната Концептуална рамка за финансово отчитане, са свързани с концепцията за оценка, включително факторите, които следва да се вземат предвид при избора на база за оценка, и концепцията за представяне и оповестяване, включително и кои доходи и разходи се класифицират в друг всеобхватен доход. Концептуалната рамка също така предоставя актуализирани определения за актив и пасив и критерии за тяхното признаване във финансовите отчети. Концептуална рамка за финансово отчитане все още не е приета от ЕС.

Годишни подобрения на МСФО Цикъл 2015-2017

В цикъла 2015-2017 година от проекта за годишни подобрения в МСФО, БМСС публикува изменения, които ще влязат в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г. Обобщение на измененията по съответните стандарти е представено по-долу:

- МСФО 3 Бизнес комбинации и МСФО 11 Съвместни споразумения – разяснение относно счетоводното отчитане на гържани преди това дялове в съвместни дейности;

- МСС 12 Данъци върху дохода – разяснение относно последствията от гледна точка на данъците върху дохода от плащания във връзка с финансови инструменти, класифицирани като собствен капитал;
- МСС 23 Разходи по заеми – разяснение относно разходите по заеми, отговарящи на условията за капитализиране.

Годишни подобрения в МСФО – Цикъл 2015-2017 година са приети от ЕС през м. март 2019 г. Групата ще анализира и оцени ефекта от измененията върху бъдещите си финансови отчети.

Изменения в МСФО 10 Консолидирани финансови отчети и МСС 28 Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия: Продажба или вноска на активи със страни по сделката инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие

Измененията разглеждат установеното несъответствие между изискванията на МСФО 10 и МСС 28 при продажба или вноска на активи със страни по сделката инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие. Признава се пълната печалба или загуба, когато сделката касае бизнес и част от печалбата или загубата, когато сделката касае активи, които не представляват бизнес. Влизането в сила на това изменение е отложено за неопределено време от БМСС в зависимост от резултатите от неговия проучвателен проект, касаещ отчитане по метода на собствения капитал. Измененията все още не са приети от ЕС.

3. ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА

3.1 Финансови инструменти

Групата първоначално признава заеми, вземания (вкл. по лизинг) и депозити на датата, на която те са възникнали. Всички други финансови активи (включително активи отчитани по справедлива стойност в печалби и загуби) се признават първоначално на датата на търгуване, на която Банката е станала страна по договорните условия на инструмента.

Банката отписва финансов актив, когато договорните права за паричните потоци от актива са погасени, или Банката прехвърли правата за получаване на договорените парични потоци от финансовия актив в сделка, според която значителна част от всички рискове и изгоди от собствеността на финансовия актив са прехвърлени. Всяко участие в прехвърлен финансов актив, който е създаден или задържан от Банката, се признава като отделен актив или пасив.

Финансови активи и пасиви се нетират и нетната стойност се представя в индивидуалния отчет за финансово състояние тогава и само тогава, когато Банката има правно основание да нетира сумите и има намерение или да урежда на нетна база, или да реализира актива и да уреди пасива едновременно.

Банката има следните не-деривативни финансови активи:

- Финансови активи отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата;
- Финансови активи отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход;
- Финансови активи по амортизирана стойност;

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалби и загуби съгласно МСФО 9

Един финансов актив се класифицира като отчитан по справедлива стойност в печалби и загуби ако е държан за търгуване или е определен като такъв при първоначално признаване. Финансови активи се определят като такива отчитани по справедлива стойност в печалби и загуби, ако Банката управлява такива инвестиции и взема решения за покупка и продажба на базата на тяхната справедлива стойност, според документираната стратегия за управление на риска или за инвестициите на Банката. Свързаните разходи по сделката се признават в печалба и загуба, когато възникнат. Финансовите активи отчитани по справедлива стойност в печалби и загуби се оценяват по справедлива стойност и всички свързани промени, включително доходи от дивиденди, се отчитат в печалби и загуби.

При първоначалното придобиване, ръководството на Банката определя дали един финансов актив ще се държи за търгуване. Обикновено ръководството определя като такива деривативите.

Деривативите са финансови инструменти:

- чиято стойност се променя в отговор на промени в лихвен процент, цена на ценна книга, цена на стока, валутен курс, индекс на цени или лихвени проценти, кредитен рейтинг или кредитен индекс, или друга променлива;
- които не изискват първоначална нетна инвестиция или изискват малка първоначална нетна инвестиция в сравнение с други видове договори, които реагират по подобен начин на промени в пазарните условия;
- които са платими на бъдеща дата.

Когато при сключване на конкретна деривативна сделка, Банката определя конкретна позиция за хеджиране и са изпълнени всички изисквания на МСФО 9, съответния дериватив се отчита като такъв за хеджиране, като се определя дали той хеджира

- отклонения в справедливата стойност на конкретен актив (fair value hedge),
- разлики в очаквани бъдещи парични потоци (cash flow hedge), или
- ефект от инвестиции в чуждестранни дъщерни предприятия (net investment hedge).

Деривативи, които не отговарят на критериите за хеджиране, се отчитат като по справедлива стойност през печалба и загуба.

Деривативните финансови инструменти се признават първоначално по цена на придобиване (включително разходите по сделката) и впоследствие се преоценяват по справедлива стойност. Деривативите се отчитат като активи, когато справедливата им стойност е положителна и като пасиви, когато е отрицателна.

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност съгласно МСФО 9

Финансовите активи, отчитани по амортизирана стойност са финансови активи с фиксирани или определяеми плащания, които не са котирувани на активен пазар и които представляват само плащания на главници и лихви (SPPI). Банката държи такива финансови активи в рамките на бизнес модел, чиято цел е да държи финансови активи, за да се съберат договорните парични потоци в рамките на жизнения цикъл на актива. Такива активи се признават първоначално по справедлива стойност плюс всички пряко съотносими разходи по сделката. След първоначално признаване заемите и вземанията се оценяват по амортизирана стойност, като се използва метода на ефективния лихвен процент, намалена със загуби от обезценка. Ефективният лихвен процент е лихвата, която точно дисконтира очакваните бъдещи парични плащания или постъпления за периода на очаквания живот на финансовия инструмент или, когато е подходящо за по-къс период, до балансовата стойност на финансовия актив или на финансовия пасив.

При изчисляване на ефективния лихвен процент, Банката оценява паричните потоци, като взема предвид всички договорни условия на финансовия инструмент, но не взема предвид бъдещи загуби по кредити.

Изчислението включва всички такси и други възнаграждения, платени или получени от контрагентите, които са неразделна част от ефективния лихвен процент.

Групата взема предвид доказателства за обезценка на заеми и вземания за всеки конкретен актив с изключение на вземанията от служители (Бележка 3: Обезценка на финансови инструменти) и вземания по НПЕЕМЖС. След проведен дълбочен преглед на качеството и тест за обезценка на редовните експозиции, Банката установи, че към 31.12.2018 г., както и в 2017 г. очакваната кредитна загуба от вземания от служители е 0%, а тази възникнала от вземанията от Републиканския бюджет по НПЕЕМЖС е 804 хил. лв. (Към 01.01.2018, след отчитане на ефекта от въвеждане на МСФО 9: 1,432 хил. лв., към 31.12.2017 г.: нула лв.).

Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност включват пари и парични еквиваленти, вземания от банки, кредити и аванси на клиенти, вземания от Републикански бюджет и търговски и други вземания.

Финансови активи отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход съгласно МСФО 9

Финансовите активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход представляват активи, придобити съгласно бизнес модел, с основна цел едновременно събиране на договорни парични потоци и продажба на финансови активи и не са класифицирани в никоя от предходните категории. След първоначално признаване те се оценяват по справедлива стойност и промените в тази стойност, различни от загуби за обезценка (Бележка 3: Обезценка на финансови активи), и валутни курсови разлики от дългови инструменти, се отчитат в другия всеобхватен доход, и се представят в резерв за справедлива стойност в собствения капитал. Когато една инвестиция се отпише, натрупаните печалби и загуби в друг всеобхватен доход се рекласифицират в печалби и загуби.

Финансовите активи отчитани през друг всеобхватен доход включват капиталови и дългови ценни книжа, както и специфични случаи на кредити и аванси.

Вземания по финансов лизинг съгласно МСС 17

Лизинговата дейност на Групата е свързана с отдаване на индустриално оборудване, транспортни средства, земеделска техника и др. по договори за финансов лизинг. Лизинговият договор се отчита като финансов, когато с договора лизингодателят прехвърля на лизингополучателя всички съществени рискове и изгоди, свързани със собствеността на актива.

Всички останали лизингови договори, които не прехвърлят по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху актива, се класифицират като оперативен лизинг.

Минимални лизингови плащания

Минималните лизингови плащания са тези плащания, които лизингополучателят ще направи, или може да бъде задължен да направи през срока на лизинговия договор. От гледна точка на Групата, минималните лизингови плащания включват и остатъчната стойност на актива, гарантирана от трета, несвързана с Групата страна, при условие, че тази страна е финансово способна да изпълни ангажимента си по гаранцията или договора за обратно изкупуване. В минималните лизингови плащания Групата включва също така и цената на упражняване на евентуална опция, която лизингополучателят притежава за закупуване на актива, като в началото на лизинговия договор в голяма степен е сигурно, че опцията ще бъде упражнена.

Минималните лизингови плащания не включват суми по условни наеми, както и разходи за услуги и данъци, които се платени от Групата и впоследствие префактурирани на лизингополучателя.

Начало на лизинговия договор и начало на срока на лизинговия договор

Прави се разграничение между начало на лизинговия договор и начало на срока на лизинговия договор:

- начало на лизинговия договор е по-ранната от двете дати – на лизинговото споразумение или на ангажирането на страните с основните условия на лизинговия договор;
- начало на срока на лизинговия договор е датата, от която лизингополучателят може да упражни правото си на ползване на наетия актив. Това е и датата, на която Дружеството признава първоначално вземането по лизинга.

Първоначална и последваща оценка

Първоначално Групата признава вземане по финансов лизинг, равно на своята нетна инвестиция, която включва настоящата стойност на минималните лизингови плащания и всяка негарантирана остатъчна стойност за Групата. Настоящата стойност се изчислява чрез дисконтиране на дължимите минималните лизингови плащания с лихвен процент, присъщ на лизинговия договор. Първоначалните преки разходи са включени в изчислението на вземането по финансов лизинг. През срока на лизинговия договор Групата начислява финансов доход (приход от лихви по финансов лизинг) върху нетната инвестиция. Получените лизингови плащания се разглеждат като намаление на нетната инвестиция (погасяване на главница) и признаване на финансов доход по начин, който да осигури постоянна норма на възвръщаемост от нетната инвестиция.

Впоследствие нетната инвестиция в договори за финансов лизинг, се представя нетно, след приспадане на индивидуалните и портфейлни провизии за несъбираемост.

Загубата от обезценка се изчислява като разликата между отчетната стойност и настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци, дисконтирани с оригиналния ефективен лихвен процент. Загуба от обезценка се признава в печалби и загуби, и се отразява в корективна сметка намаляваща вземанията по финансов лизинг. Когато събитие настъпило след признаването на

обезценка, намалява загубата от обезценка, това намаление се отразява обратно през печалби и загуби.

Рекласификация на финансови активи

Съгласно трактовките на МСФО 9, финансови активи се рекласифицират само ако има промяна в бизнес модела за тяхното придобиване и/или управление. При такава промяна, Групата рекласифицира всички засегнати активи от едната категория в другата.

Активи на доверително управление

Групата предоставя доверителни услуги, които водят до държане на или инвестиране в активи от името на клиенти. Активите държани на доверително управление, освен ако са изпълнени определени критерии за признаване, не са показват във финансовите отчети на Групата, тъй като не представляват активи на Групата.

Българска Банка за Развитие, предприятие от Групата, извършва услуги в качеството си на инвестиционен посредник, съгласно разпоредбите на Закона за публично предлагане на ценни книжа (ЗППЦК). Като инвестиционен посредник, Банката следва да отговаря на определени изисквания за защита на интересите на клиентите съгласно Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ) и Наредба 38 издадена от Комисията по Финансов Надзор (КФН). Банката също така следва да спазва изискванията на Директива 2014/65/ЕС за Пазарите на финансови инструменти (MiFID II) и Регламент 600/2014 на ЕС относно Пазарите на Финансови инструменти (MiFIR). Банката е създала и прилага организация, свързана със сключването и изпълнението на договори с клиенти, с изискването на информация от клиенти, с воденето на отчетност и съхраняването на клиентски активи, съгласно изискванията на горепосочените национални и Европейски нормативни актове. Банката е изградила система от вътрешни правила и процедури за вътрешен контрол, които да осигурят пълното съответствие с нормативната уредба, посочена по-горе.

Финансови пасиви

Финансовите пасиви, които не са деривативни инструменти или не са определени при придобиването им за отчитане по справедлива стойност в печалбата или загубата, се отчитат по амортизирана стойност. Първоначално, те се признават по "себестойност", т.е. справедливата стойност на получените парични потоци при възникване на пасива, намалени с разходите по сделката.

Впоследствие, всяка разлика между нетните парични потоци и остатъчната стойност се признава в печалбата или загубата за периода по метода на ефективната лихва за срока на пасива. Финансовите пасиви, отчетени от Банката като депозити, привлечени средства и издадени ценни книжа, се представят по амортизирана стойност.

Ефективният лихвен процент е лихвата, която точно дисконтира очакваните бъдещи парични плащания или постъпления за периода на очаквания живот на финансовия инструмент или, когато е подходящо за по-къс период, до балансовата стойност на финансовия актив или на финансовия пасив. При изчисляване на ефективния лихвен процент, Банката оценява паричните потоци, като взема предвид всички договорни условия на финансовия инструмент, но не взема предвид бъдещи загуби по кредити. Изчисляването включва всички такси и други възнаграждения, платени или получени от контрагентите, които са неразделна част от ефективния лихвен процент.

Отписване на финансови инструменти

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва, когато:

- 1) Договорните права върху паричните потоци от финансовия актив са изтекли;
- 2) Договорните права за получаване на парични потоци от финансовия актив са прехвърлени, или договорните права за получаване на парични потоци от финансовия актив са запазени, но е поето договорно задължение за плащане на всички събрани парични потоци, без съществено отлагане, на трета страна по сделка за прехвърляне, при което:
 - Банката е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив или
 - Банката нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, но не е запазила контрола върху него.

Когато Банката е прехвърлила договорните си права за получаване на парични потоци от финансовия актив и нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, но е запазила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления финансов актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай, Банката признава и съпътстващо задължение. Прехвърленият актив и съпътстващото задължение се оценяват така че да отразяват правата и задълженията, които Банката е запазила.

Степента на продължаващото участие, което е под формата на гаранция за прехвърления актив, се оценява по по-ниската от първоначалната балансова стойност на актива и максималната стойност на възнаграждението, което може да се наложи да бъде възстановено от Банката.

Финансов пасив се отписва от индивидуалния отчет за финансовото състояние, когато той е погасен, т.е. когато задължението, определено в договора, е отпаднало или е анулирано или срокът му е изтекъл. Замяната на съществуващ финансов пасив с друг дългов инструмент от същия заемодател със съществено различни условия, или същественото модифициране на условията на съществуващ финансов пасив, се отчита като отписване на първоначалния финансов пасив и признаване на нов финансов пасив. Разликата между балансовите стойности на първоначалния и новия пасив, се признава в индивидуалния отчет за всеобхватния доход.

Обезценка на финансови инструменти

Финансовите активи класифицирани във Фаза 1 – Редовни – се обезценяват индивидуално въз основа на вероятността от неизпълнение на длъжника през следващите 12 месеца или за по-къс период, ако животът на инструмента или остатъчният срок е по-къс от една година;

Финансов актив, класифициран във Фаза 2 – Наблюдавани – е актив със значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване. Такова увеличение се предполага да има, ако графикът на плащания е просрочен повече от 30 дни; длъжникът е поставен под наблюдение; кредитният рейтинг на длъжника се е влошил към отчетната дата в сравнение с рейтинга му на датата на признаване на инструмента или Групата очаква кредитът да бъде реструктуриран. В този случай очакваните кредитни загуби се изчисляват за целия живот на актива;

Финансов актив класифициран във Фаза 3 – Необслужвани – който не се отчита по справедлива стойност в печалби и загуби, се преглежда към всяка отчетна дата, за да се прецени дали съществуват обективни доказателства че е обезценен. Един финансов актив е обезценен ако има обективни доказателства за обезценка в резултат от едно или повече събития, възникнали след първоначалното признаване на актива, и това събитие на загуба е засегнало очакваните бъдещи парични потоци от този актив, което може да бъде надеждно оценено.

Обективно доказателство, че финансов актив е обезценен, включва неизпълнение или просрочие от длъжника, преструктуриране на задължението към Банката при условия, които Банката иначе не би разглеждала, индикации, че длъжник или емитент ще изпадне в несъстоятелност, неблагоприятни промени в статуса на плащания на длъжник или емитент, икономически условия, които водят до неизпълнения или изчезването на активен пазар за дадена ценна книга.

Обезценка на финансови активи, отчитани по амортизирана стойност

Групата обезценява активи на индивидуална и колективна база. Групата взема предвид доказателства за обезценка на финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (заеми и вземания) както за конкретен актив, така и на колективно равнище.

Активите, които имат сходни рискови характеристики се проверяват колективно за обезценка. При проверката на колективно ниво за обезценка, Групата използва историческите тенденции за вероятността за неизпълнение, времето за възстановяване и размера на възникналите загуби.

Загубата от обезценка за финансов актив, отчитан по амортизирана стойност, се изчислява като разликата между неговата отчетна стойност и настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци, дисконтирани с оригиналния ефективен лихвен процент. Загуба от обезценка се признава в печалби и загуби и се отразява в корективна сметка намаляваща кредитите и вземанията или дълговите ценни книжа, държани до падеж. Когато събитие, настъпило след признаването на обезценка, намалява загубата от обезценка, това намаление се отразява обратно през печалби и загуби.

Съгласно „Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции“, разбирането на Банката и Групата за обезценка на колективна (портфейлна) основа е следното:

„Чл. 32. (1) Въз основа на мотивирано предложение от управление „Риск“, банката може да обособява подпортфейли от експозиции със сходни рискови характеристики.

(2) Показателите, мотивирали обособяването на подпортфейл, се контролират и наблюдават минимум веднъж годишно с цел установяване на потенциална неблагоприятна динамика и промени на рисковия профил на портфейла.

Чл. 33. Размерът на колективната обезценка се определя при спазване на приетата от банката методика. Допуска се разработването и на допълнителни методики, отчитащи специфични рискови фактори за конкретни подпортфейли.

Чл. 34. За групи финансови инструменти (портфейли), чийто кредитен риск се е увеличил значително след първоначалното признаване, може да се извърши оценка на портфейлна база, като се вземе предвид информацията, която удостоверява значителното увеличение на кредитния риск на ниво група или подгрупа от финансови инструменти. По този начин Банката признава очаквани кредитни загуби за целия срок на финансовите инструменти, чийто кредитен риск се е увеличил значително, дори когато на ниво отделен инструмент липсват доказателства за това.

Чл. 35. (1) Когато Банката определя дали е настъпило значително увеличение на кредитния риск и признава корекции за загуби на колективна база, финансовите инструменти може да се групират на базата на общи характеристики на кредитния риск с цел провеждане на анализ, целящ своевременно установяване на значително увеличение на кредитния риск.

(2) Групирайки финансови инструменти, Банката спазва принципа да не влошава качеството на наличната информация чрез групиране на финансови инструменти с различни рискови характеристики. Общите характеристики на кредитния риск включват например, но не се ограничават до: вид инструмент; рейтинг за кредитния риск; вид обезпечение; дата на първоначално признаване; остатъчен срок до падежа; отрасъл; географско местоположение на заемополучателя; и относителната стойност на обезпечението спрямо финансовия актив, ако тя оказва въздействие върху

вероятността от настъпване на неизпълнение (например заеми без право на регресен иск в някои юрисдикции или съотношения заем/обезпечение).“

Понастоящем Групата е определила като портфейл за колективна обезценка вземанията по НПЕ-ЕМЖС.

Под обезценка на индивидуална база, Банката и Групата разбират (пак в същата Политика) оценка на очакваните кредитни загуби въз основа на индивидуалните параметри на експозицията:

1. Когато експозицията е във Фаза 3, се прилага индивидуална матрица за очакваните бъдещи парични потоци от реализация на обезпеченията.
2. Когато експозицията е във Фаза 1 или 2 се използва инструмент (tool), който съпоставя индивидуалните характеристики на експозицията (матуритет, модел на изплащане, сектор, тип и т.н.) с приложими към експозиции със сходни характеристики исторически обосновани вероятности за неизпълнение, макроикономически параметри, секторни специфики и др.

За финансови активи, формирани от вземания по лизингови договори, очакваната кредитна загуба се определя с парични потоци, съвместими с паричните потоци, използвани за измерване на вземането по лизинговия договор, с съответствие с МСС 17. Очакваните кредитни загуби по лизингови вземания се дисконтират, като се използва същият дисконтов процент, който е използван при оценката на лизинговите вземания в съответствие с МСС 17.

Обезценка на финансови активи отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Загубата от обезценка по отношение на финансовите активи отчитани през друг всеобхватен доход се признава чрез рекласификация в печалба и загуба на загубите, натрупани в резерв от справедлива стойност в собствения капитал. Кумулативната загуба, която се рекласифицира от собствения капитал в печалби и загуби, е разликата между цена на придобиване, нетно от изплащания на главница и амортизация, намалена със загуба от обезценка призната преди това в печалби и загуби, и текущата справедлива стойност.

Промени в обезценката, дължащи се на прилагането на метода на ефективната лихва, се отразяват като компонент на приходите от лихви. Ако в последващ период, справедливата стойност на обезценена дългова ценна книга се увеличи, и увеличението може обективно да бъде свързано със събитие, настъпило след признаването на загубата от обезценка в печалбата или загубата, тогава загубата от обезценка се възстановява обратно, като сумата се признава в печалбата или загубата. За капиталовите ценни книги не се начислява обезценка, като всяко движение на справедливата стойност се отчита в друг всеобхватен доход до окончателната продажба или отписване на ценната книга.

Справедлива стойност на финансовите активи и пасиви

Дефиниции

Справедливата стойност се дефинира като цената, която би била получена при продажба на даден актив или платена при прехвърлянето на задължение при обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценката. Групата оповестява информация за справедливата стойност на тези финансови активи и пасиви, за които има налична пазарна информация и чиято справедлива стойност е съществено различна от отчетената балансова стойност.

Справедливите стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, които се търгуват на активни пазари и за които има достъпна пазарна информация, са основани на обявени пазарни цени или цени на затваряне. Използването на реални пазарни цени и информация намалява нуждата от управленска преценка и предположения, както и несигурността, свързана с определянето на справедливи стойности. Наличността на реални пазарни цени и информация варира в зависимост от продуктите и пазарите, и се променя въз основа на специфичните събития и общите условия на

финансовите пазари. За част от останалите финансови инструменти, Групата определя справедливите стойности, използвайки техника на оценяване, базирана на нетна настояща стойност. Изчисляването на нетната настояща стойност се извършва с пазарни криви за доходност и кредитни спредове, където е необходимо, за съответния инструмент. Целта на техниките на оценяване е да се определи справедлива стойност, която отразява цената на финансовия инструмент на отчетната дата, която би била определена от преки участници на пазара. За инвестициите в дъщерни и асоциирани дружества и капиталови инвестиции, за които няма наблюдаеми пазарни цени, Групата приема, че справедливата стойност е цената на придобиване. Групата има установена контролна среда по отношение на оценяването на справедливите стойности.

Справедливата стойност на финансовите инструменти, които не са търгувани на активни пазари (напр. деривативи, нетъргуеми на борсата), които са обект на сделка между страните, са определени чрез използването на техники за оценки. Тези техники за оценки се придържат към употребата на пазарни данни, когато има такива и колкото е възможно по-малко на специфичните оценки на дружеството.

Иерархия на справедлива стойност

Групата използва следната йерархия за определяне и оповестяване на справедливата стойност на финансовите инструменти чрез оценителска техника:

- Ниво 1 - входящите данни на ниво 1 са котираните (некоригирани) цени на инструменти на активните пазари за идентични финансови инструменти;
- Ниво 2 - входящите данни на ниво 2 са входящи данни за даден актив или пасив, различни от котираните цени, включени в ниво 1, които, пряко или косвено, са достъпни за наблюдение. Тази категория включва инструменти, оценявани използвайки: котираните цени на подобни активи или пасиви на активни пазари; котираните цени на идентични или подобни активи или пасиви на пазари, които не се считат за активни; други техники за оценяване, където всички значими входящи данни са пряко или косвено достъпни за наблюдение, използвайки пазарни данни;
- Ниво 3 - входящите данни на ниво 3 са ненаблюдаеми входящи данни за даден актив или пасив. Тази категория включва всички инструменти, при които техниката за оценяване не включва наблюдаеми входящи данни и ненаблюдаемите входящи данни имат значителен ефект върху оценката на инструмента. Тази категория включва инструменти, които се оценяват на базата на котираните цени на подобни инструменти, където значителни ненаблюдаеми корекции или предположения се изискват, за да отразят разликите между инструментите;

Йерархията на справедливата стойност на финансовите активи и пасиви е оповестена в Бележка № 5.

Парични средства и парични еквиваленти

Паричните еквиваленти за целите на отчета за паричните потоци се състоят от парични средства в брой, по разплащателни сметки в други банки, предоставени депозити на други банки - на виждане и/или с оригинален срок до три месеца, в това число и по репо-сделки с оригинален срок до три месеца, както и салда по сметките с Централната банка, които са свободни от всякакви ограничения (не са блокирани). Групата поддържа Минимален Задължителен Резерв според изискванията на БНБ и за целите на паричния поток ги включва в Пари и Парични еквиваленти.

Те се представят в индивидуалния отчет за финансовото състояние по тяхната амортизирана стойност.

Банковите овърдрафти, които са платими при поискване и формират неразделна част от управлението на паричните наличности на Групата, се включват като компонент на пари и парични еквиваленти за целите на изготвянето на индивидуалния отчет за паричните потоци.

3.2 Други активи

Активи държани за продажба

Активи се класифицират като държани за продажба, ако тяхната балансова стойност ще бъде възстановена чрез продажба, а не чрез продължаваща употреба в дейността на Групата. Активите, държани за продажба се оценяват първоначално по цена на придобиване, като разходите по сделката се включват в първоначалната оценка. Тези активи, обичайно, са били първоначално приети от Групата като обезпечения и се придобиват в последствие от нея в резултат на замяна “дълг срещу собственост” от кредитополучатели, които не обслужват своите задължения съгласно договорните условия по кредита.

Активи, класифицирани в тази група, са налични за незабавна продажба в тяхното настоящо състояние. Ръководството обичайно активно провежда мероприятия за реализиране на сделка за продажба, която се цели да бъде изпълнена в рамките поне на една година от датата на класифициране на актива в тази група.

Активи, класифицирани като държани за продажба, се представят в индивидуалния отчет за финансовото състояние отделно и се оценяват по по-ниската от балансовата стойност и справедливата им стойност, намалена с преките очаквани разходи по продажбата.

Активите от тази класификационна група не се амортизират.

Данъци

Предприятията от Групата начисляват текущи данъци съгласно българските закони. Данъкът върху печалбата се изчислява на база на облагаемата печалба за периода, определена в съответствие с правилата, установени от данъчните власти, по силата на които се плащат (възстановяват) данъци.

Данъчният ефект, свързан със сделки или други събития, отчетени в отчета за всеобхватния доход, също се отчита в отчета за всеобхватния доход, и данъчният ефект, свързан със сделки и други събития, отчетени директно в собствения капитал, също се отнася директно в собствения капитал.

Задълженията по отсрочени данъци се отчитат за всички временни разлики, подлежащи на данъчно облагане, освен в случаите, когато възникват от първоначалното отчитане на актив или пасив при сделка, за която към момента на сделката не дава отражение, нито на счетоводната, нито на данъчната печалба (данъчна загуба).

Отсрочените данъчни активи се отчитат за всички временни разлики, подлежащи на приспадане, до степента, до която е вероятно да има налична облагаема печалба, срещу която да се извършат съответните приспадания по отсрочени данъчни вземания. Това не се отнася за случаите, когато те възникват от първоначалното отчитане на актив или пасив при сделка, за която към момента на сделката не дава отражение, нито на счетоводната, нито на данъчната печалба (данъчна загуба).

Отсрочени данъци се признават като приход или разход и се включват в нетната печалба за периода, освен в случаите, когато тези данъци възникват от сделка или събитие, отчетено за същия или различен период директно в собствения капитал. Отсрочени данъци се начисляват в или прис-

падат директно от собствения капитал, когато тези данъци се отнасят за позиции, които се начисляват или приспадат през същия или различен период, директно в собствения капитал.

Българското данъчно законодателство не предполага данъчно облагане на консолидирана основа.

Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията са представени в индивидуалния финансов отчет по историческа цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубата от обезценка.

Първоначално оценяване

При първоначалното си придобиване имотите и съоръженията се оценяват по цена на придобиване, която включва покупната цена, вкл. митнически такси и всички преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци и други.

Последващо оценяване

Избраният от Групата подход за последваща оценка на имотите и съоръженията е модела на себестойността по МСС 16 – цената на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Печалби и загуби при отписване на имоти, машини и съоръжения (определят се като разлика между постъпленията и балансовата стойност на актива) се признават нетно в други доходи/разходи от/за дейността в печалби и загуби.

Метод на амортизация

Групата използва линеен метод на амортизация на имоти и оборудване. Полезният живот по групи активи е както следва:

- сгради – 50 г.
- банково оборудване и компютри – 5 г.
- транспортни средства – 5 г.
- стопански инвентар – 6.7 г.

Полезният живот на отделните групи активи е определен от ръководството съобразно: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване. Определеният полезен живот на съоръженията се преглежда в края на всяка година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира проспективно. Полезният живот по групи активи не е променен в сравнение с 2017 г.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти и съоръжения, които имат характер на подмяна на определени възлови части или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчният му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Нематериални активи

Нематериалните активи са представени в индивидуалния финансов отчет по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В техния състав са включени програмни продукти (софтуер) и лицензи за ползване на софтуер.

В Групата се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот 5 години.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Загубите от обезценката се включват в индивидуалния отчет за всеобхватния доход.

Нематериалните активи се отписват от индивидуалния финансов отчет, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди, или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на нематериалните активи се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата.

Инвестиционни имоти

Ръководството на Групата използва тази категория при отдаване под наем на активи, придобити от обезпечения по кредити. Инвестиционните имоти се оценяват първоначално по цена на придобиване, като разходите по сделката се включват в първоначалната оценка. След първоначалното признаване, инвестиционните имоти се отчитат по модела на справедливата стойност.

Печалбата или загубата, възникнала от промяната в справедливата стойност на инвестиционните имоти, се включва в печалбата или загубата за периода, в който е възникнала. Справедливата стойност на инвестиционните имоти се определя въз основа на оценката от независим оценител.

Приходите от наем от инвестиционните имоти се представят в други доходи от дейността, а оперативните разходи пряко или непряко свързани с генерираните доходи от наем се представят в други разходи за дейността. Отписването на инвестиционен имот се извършва при продажба или трайно изваждане от употреба, като от продажбата му не се очакват бъдещи ползи. Печалбите или загубите от отписването на инвестиционни имоти се отчитат в печалбата или загубата за периода, в който са възникнали.

Активи, придобити от обезпечения

Активите, придобити от обезпечения се оценяват по по-ниската от себестойността и нетната реализируема стойност съгласно изискванията на МСС 2 Материални запаси.

Себестойността на активите, придобити от обезпечения представлява сумата от всички преки разходи по придобиването на активите, както и други разходи, направени във връзка с доставянето им до тяхното настоящо местоположение и състояние. Нетната реализируема стойност е предполагаемата продажна цена в нормалния ход на стопанската дейност минус приблизително оценените разходи за завършване на търговския цикъл и тези, които са необходими за осъществяване на продажбата.

Обезценката на тези активи се изчислява в съответствие със счетоводната политика на Групата на база на очакваната реализация на активите от придобити обезпечения. Обезценката на активите, придобити от обезпечения се включва в Отчета за печалбата или загубата. Ръководството на Групата счита, че балансовата стойност на активите, придобити от обезпечения представлява най-добрата преценка за тяхната нетна реализируема стойност към датата на отчета за

финансово състояние. Към 31 декември 2018 обезценката на тези активи е нула лева (2017: нула лв.). Допълнителна информация е представена в Бележка № 26.

Обезценка на нефинансови активи

Отчетните стойности на нефинансовите активи на Групата, различни от инвестиционни имоти, материални запаси и отсрочени данъчни активи, се преглеждат към всяка отчетна дата с цел да се определи дали има признаци за обезценка. В случай, че съществуват такива признаци, се прави приблизителна оценка на възстановимата стойност на актива. За нематериални активи с неопределен полезен живот, или които още не са готови за употреба, възстановимата стойност се определя на всяка година по едно и също време.

Загуба от обезценка се признава винаги в случай, че балансовата стойност на един актив или обект, генериращ парични потоци (ОГПП), част от която е той, превишава неговата възстановима стойност.

Възстановимата стойност на актив или ОГПП, е по-високата от неговата стойност в употреба и справедливата му стойност, намалена с разхода по продажба. При оценката на стойността в употреба, бъдещите парични потоци се дисконтират до настоящата им стойност, като се прилага дисконтов процент преди данъци, отразяващ текущите оценки за пазара, цената на парите във времето и специфичния риск за актива или за ОГПП. За целта на теста за обезценка, активи, които не могат да бъдат разглеждани индивидуално, се групират заедно в най-малката възможна група активи, генерираща парични постъпления от продължаваща употреба, които са в голяма степен независими от паричните постъпления от други активи или ОГПП.

Загубите от обезценка се признават в печалби и загуби. Загубите от обезценка, признати за ОГПП се разпределят така, че да намалят отчетните стойности на активите в обекта пропорционално.

Загубата от обезценка се възстановява само до такава степен, че балансовата стойност на актива не надвишава балансовата стойност, която би била определена след приспадане на амортизация, ако загуба от обезценка не е била признавана.

3.3. Пасиви

Финансовите пасиви, които не са деривативни инструменти или не са определени при придобиването им за отчитане по справедлива стойност в печалбата или загубата, се отчитат по амортизирана стойност. Първоначално те се признават по "себестойност", т.е. справедливата стойност на получените парични потоци при възникване на пасива, намалени с разходите по сделката. Впоследствие, всяка разлика между нетните парични потоци и остатъчната стойност се признава в печалбата или загубата за периода по метода на ефективната лихва за срока на пасива. Финансовите пасиви, отчетени от Групата като депозити, привлечени средства и издадени ценни книжа, се представят по амортизирана стойност.

Ефективният лихвен процент е лихвата, която точно дисконтира очакваните бъдещи парични плащания или постъпления за периода на очаквания живот на финансовия инструмент или, когато е подходящо за по-къс период, до балансовата стойност на финансовия актив или на финансовия пасив.

При изчисляване на ефективния лихвен процент, Групата оценява паричните потоци, като взема предвид всички договорни условия на финансовия инструмент, но не взема предвид бъдещи загуби по кредити. Изчисляването включва всички такси и други възнаграждения, платени или получени от контрагентите, които са неразделна част от ефективния лихвен процент.

Финансовите активи и пасиви се нетират и нетната стойност се представя в консолидирания отчет за финансовото състояние тогава и само тогава, когато Групата има правно основание да

нетира сумите и има намерение или да урежда на нетна база, или да реализира актива и да уреди пасива едновременно.

Пенсионни и други задължения на персонала по социалното и трудово законодателство

Съгласно българското законодателство, Групата е задължена да плаща вноски във фондовете за социално и здравно осигуряване. Трудовите отношения с работниците и служителите на Групата, в качеството ѝ на работодател, се основават на разпоредбите на Кодекса на труда.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за персонала на Групата под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки се признават като разход в индивидуалния отчет за всеобхватния доход в периода, в който е положен трудът за тях или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение в размер на недисконтираната им сума. Дължимите от Групата вноски по социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход и задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на начисление на съответните доходи, с които те са свързани.

В края на всеки отчетен период, Групата прави оценка и отчита сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена в резултат на неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за разходите за самите възнаграждения и разходите за вноски по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Съгласно Кодекса на труда, работодателят е задължен да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в даденото предприятие може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики, тези схеми представляват планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната настояща стойност към датата на отчета, по която те се представят в индивидуалния отчет за финансовото състояние, коригирана с размера на актюерските печалби и загуби, а респ. изменението в стойността им, вкл. признатите актюерски печалби и загуби – в друг всеобхватен доход.

Разходите за минал стаж се признават веднага в отчета за всеобхватния доход, в периода, в който са възникнали.

Към края на всеки отчетен период, Групата назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните ѝ задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта, те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Настоящата стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации, деноминирани в български лева.

Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита. Актюерски печалби и загуби от промени в демографските и финансови предположения при пенсиониране по възраст и стаж са признати в индивидуалния отчет за всеобхватния доход.

Доходи при напускане

Съгласно разпоредбите на Кодекса на труда, работодателят има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране, обезщетения за:

- неспазено предизвестие – брутното трудово възнаграждение за един месец;
- поради закриване на предприятието или на част от него, съкращаване в щата, намаляване на обема на работа и спиране на работа за повече от 15 дни и др. – брутното трудово възнаграждение за един месец;
- при прекратяване на трудовия договор поради болест – обезщетение в размер на 2 брутни месечни работни заплати;
- за неизползван платен годишен отпуск – за съответните години за времето, което се признава за трудов стаж

Групата признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база анонсиран план, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в индивидуалния отчет за финансовото състояние по тяхната настояща стойност.

Провизии и условни пасиви

Провизии

Провизии се признават, когато Групата има настоящо конструктивно или правно задължение в резултат на минало събитие, и е вероятно, че погасяването/уреждането на това задължение е свързано с изтичане на ресурси. Провизиите се оценяват на база най-добрата приблизителна преценка на ръководството към края на отчетния период за разходите, необходими за уреждането на съответното задължение. Приблизителната оценка се дисконтира, когато падежът на задължението е дългосрочен.

Условни задължения

Условните задължения са задължения, възникнали в резултат на минали събития, съществуването на които може да се потвърди само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат напълно контролирани от Групата, или не е вероятно да се появи необходимост от изходящ поток от ресурси за погасяване на задължението. Същите не се признават в индивидуалния отчет за финансовото състояние, но подлежат на специално оповестяване.

Договори за финансови гаранции

Договори за финансови гаранции са такива договори, които задължават издателя на гаранцията да обезщети лицето в полза на което е издадена, вследствие на неизпълнение от страна на трето лице - дебитор, на поети задължения, които са били гарантирани. Първоначалното отчитане на финансови гаранции се извършва по справедлива стойност, като се приема, че справедливата стойност към момента на издаване на гаранцията е таксата събрана за издаването ѝ. Вземания за бъдещи премии не се признават. Приходът от комисионни се разсрочва по линеен метод, за периода за който се отнася. В последствие, задълженията на Групата по финансови гаранции се отчитат по по-високата от първоначално признатата стойност, намалена със съответната амортизация и провизията, която би следвало да се начисли, за да може Групата да покрие задълженията си по договора, възникващи към датата на отчета. Очакваните кредитни загуби, отнасящи се до издадени финансови гаранции, се отразяват в отчета за всеобхватния доход в перото Обезценка на

финансови активи. Вероятността да възникне задължение за плащане от страна на Групата по такива договори, се оценява на базата на исторически опит с подобни инструменти.

3.4 Капитал

Основен капитал

Основният капитал е представен по номиналната стойност на издадените и платените акции. Постъпленията от издадени акции над тяхната номинална стойност се отчитат като премийни резерви.

Разходите, отнасящи се пряко до издаването на нови акции, с изключение на тези по бизнес комбинации, се приспадат от капитала нетно от свързаните с тях данъци. Дивидентите по обикновени акции се признават в периода, в който са били одобрени от акционерите. Дивидентите за периода, обявени след датата на изготвяне на финансовите отчети, се оповестяват като събитие след датата на отчета.

Дивиденди

Задължение за парични разпределения към собствениците се признава, когато разпределението е одобрено от тях и не зависи от Групата. Кореспондиращата сума се отписва директно от собствения капитал

3.5 Приходи и разходи

Приходи от лихви и разходи за лихви

Приходите от лихви и разходите за лихви се признават в отчета за всеобхватния доход на база на принципа на начисляване за всички лихвоносни инструменти при използване на метода на ефективния доход на основата на цената на придобиване или приложимия променлив лихвен процент. Приходите от лихви и разходите за лихви включват амортизация на всеки отбив или премия, или други разлики между първоначалната балансова стойност на лихвоносни инструменти и тяхната стойност на падеж, изчислена на база ефективен лихвен процент.

Приходът от лихви включва лихвени доходи по дългови ценни книжа, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход и през печалби и загуби, лихви по депозити в други банки, лихви по предоставени кредити и аванси на клиенти, такси и комисионни по предоставени кредити и аванси на клиенти, които са неразделна част от ефективния доход на финансовия инструмент.

Разходът за лихви се признава на принципа на начисляване и включва лихвите по привлечени депозити от клиенти и от банки, както и по получени кредити и други привлечени средства, такси и комисионни по получени кредити, които са неразделна част от ефективния разход за лихви.

За кредитите с просрочие над 90 дни се спира балансовото отчитане на приход от лихви, такси и комисионни и други свързани с кредита приходи. За експозициите, класифицирани във фази 1 и 2, Групата признава приходи от лихви и други формиращи ЕЛП приходи, начислени върху тяхната амортизирана стойност преди обезценка за очаквани кредитни загуби.

За експозициите, класифицирани във фаза 3, Групата признава приходи от лихви и други формиращи ЕЛП приходи, начислени върху тяхната амортизирана стойност, намалена с обезценката за очаквани кредитни загуби.

Групата също така притежава инвестиции и активи в страни с отрицателни лихвени равнища. Групата оповестява изплатени лихви по такива активи като лихвен разход с допълнително оповестяване в Бележка № 6.

Такси и комисиони

Съгласно МСФО 15, Приходи по договори с клиенти и приетата класификация, описана в т. 2.3 приходите от такси и комисиони се признават на еднократна или периодична база през периода на съществуване на експозицията, при осигуряване на съпоставимост с разходите за оказване на услугата, както и консумирането на ползите от предоставените услуги от клиента.

Разходите за такси и комисиони, се признават в момента на извършване на услугата, за която се отнасят, или постигане на резултата от нея.

Операции в чуждестранна валута

Сделки, осъществени в чуждестранни валути, са трансформирани в лева по курсовете на БНБ за деня на сделката. Вземанията и задълженията в чуждестранна валута се преоценяват ежедневно. В края на годината са преоценени в левова равностойност по заключителните обменни курсове на БНБ, които на по-важните валути към датата на индивидуалния отчет за финансовото състояние са следните:

Вид валута	31 декември 2018	31 декември 2017
Щатски долари	1.70815	1.63081
Евро	1.95583	1.95583

От 1999 г., българският лев е обвързан с еврото, официална валута на Европейския съюз, в съотношение 1 евро за 1.95583 лева.

Нетните печалби или загуби от промяната на валутните курсове, възникнали от преоценката на вземания, задължения и от сделки с чуждестранна валута, са отчетени в индивидуалния отчет за всеобхватния доход за периода, в който са възникнали.

Отчитане по сегменти

Групата не отчита информация по оперативни сегменти, тъй като преобладаващия ѝ източник на рискове и възвръщаемост е корпоративния сектор, няма един отделен външен клиент, приходите от който да възлизат на повече от 10%, както и Групата извършва своята дейност на територията на страната. Ако в бъдеще този факт се промени и Групата представя във финансовите си отчети оперативни сегменти, то те ще бъдат определени и представени в съответствие с изискванията на МСФО 8 Оперативни сегменти.

3.6 Парични средства и парични еквиваленти

Паричните еквиваленти за целите на консолидирания отчет за паричните потоци се състоят от парични средства в брой, по разплащателни сметки в други банки, предоставени депозити на други банки – на виждане и/или с оригинален срок до три месеца, в това число и по репо-сделки с оригинален срок до три месеца, както и салда по сметките с Централната банка, които са свободни от всякакви ограничения (не са блокирани). Дружеството-майка (Банката) поддържа Минимални Задължителни Резерви (МЗР) според изискванията на БНБ и за целите на паричния поток ги включва в Пари и Парични еквиваленти.

Те се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната амортизируема стойност.

Банковите овърдрафти, които са платими при поискване и формират неразделна част от управлението на паричните наличности на Групата, се включват като компонент на пари и парични еквиваленти за целите на изготвянето на консолидирания отчет за паричните потоци.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си дейност, Групата е изложена на различни рискове, чието настъпване може да доведе до формиране на загуби и влошаване на финансовата стабилност на Групата. Тези рискове се идентифицират, измерват и оценяват с помощта на контролни механизми, за да могат да бъдат управлявани и да се избягва поемането на неоправдан риск. Процесът на управление на рисковете е съществен за доходността на Групата и съществуването ѝ.

Управлението на риска в Групата Българска банка за развитие представлява комплекс от методи и процедури, които Групата използва за идентифициране, измерване и контрол на рисковете си експозиции. Групата управлява следните основни категории риск:

- Кредитен;
- Ликвиден;
- Пазарен;
- Операционен.

При управление на рисковете, Групата прилага политики и процедури, адекватни на характера и сложността на нейната дейност и базирани се на добри банкови практики.

Структура за управление на рисковете

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете, са следните:

За Дружеството-майка (Банката):

- *Надзорен съвет* – извършва общ надзор върху управлението на рисковете;
- *Управителен съвет* – отговаря за общият подход за управление на рисковете и одобрява стратегиите, принципите и конкретните методи, техники и процедури за управление на рисковете;
- *Комитет по риска* – отговаря за контрола върху прилагането на политиките по управление на отделните видове риск и адекватността на рисковия профил на Банката на възложените и задачи;
- *Комитет по управление на активите и пасивите (КУАП)* – отговаря за стратегическото управление на активите и пасивите, и за управлението на пазарните рискове, вкл. ликвиден, свързани с тях;
- *Комитет по провизиите* – анализира кредитните сделки от гледна точка на управление на кредитния риск общо за кредитния портфейл, както и на ниво кредитни сделки и кредитополучатели;
- *Изпълнителни директори и членове на УС* – осъществяват текущ оперативен контрол по поддържане и спазване на определените лимити за конкретните видове риск и прилагането на разработените процедури;
- Централната банка осъществява допълнителен надзор върху управлението на рисковете в Банката чрез изискване на периодични регулаторни отчети и последващ контрол по спазването на нормативно определените максимални нива за експозиция към определени видове рискове.

За дъщерното дружество Национален гаранционен фонд (Фондът):

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете са следните:

- *Надзорен съвет* – Управителен съвет на ББР АД (Дружеството-майка) – извършва общ надзор върху управлението на рисковете;
- *Съвет на директорите* – отговаря за общия подход за управление на рисковете и одобрява стратегиите, принципите и конкретните методи, техники и процедури за управление на рисковете;

- *Комитет по провизиите* – анализира гарантираните портфейли от гледна точка на управление на кредитния риск общо за гарантирания портфейл, както и на ниво гаранционна сделка и получател на гаранция;
- *Отдел „Риск и мониторинг“* – осъществява мониторинг по отношение на гарантираните портфейли и обезпечението по кредитите. Най-малко веднъж годишно се извършва проверка на изпълняваните икономически и социални изисквания от МСП, ползващи гаранции от „Национален гаранционен фонд“ ЕАД.

За дъщерното дружество Микрофинансираща институция ДЖОБС ЕАД:

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете са:

- *Съвет на директорите* – приема правила и процедури за управление на риска. Контролира рисковите фактори за дейността на Дружеството и взема решения в границите на своите правомощия. Също така анализира кредитните сделки на стойност над 100 хил. лв. от гледна точка на управление на кредитния риск при тяхното разрешаване;
- *Кредитен комитет* – текущо наблюдава и анализира кредитния и лизинговия портфейл на Дружеството от гледна точка на кредитния риск в т.ч. и по отделни сделки;
- *Кредитен съвет* – анализира кредитните и лизингови сделки от гледна точка на управление на кредитния риск при тяхното разрешаване и/или преговаряне;
- *Оперативно ръководство (Изпълнителен директор и зам. изп. директори)* – организира дейностите по прилагане на приетите от Съвета на директорите Правила за управление на риска. Създава организация на работа, която осигурява спазването на определените лимити и нива на риск. Контролира съответствието на използваните от съответните служители процедури по анализ, измерване и оценка на риска с приетите от Съвета на директорите вътрешно-нормативни документи;
- *Отдел Управление на риска* – разработва и внедрява система за управление на риска. Изготвя и внася на Съвета на директорите периодични отчети с цел оценка на рисковете в дейността, в т.ч. спазването на лимити и докладва текущо на оперативното ръководство на Дружеството. Извършва първоначална и текуща проверка на методите за оценка на риска. Контролира входящите данни, необходими за оценката на риска, съгласно приложим метод на достоверност и достатъчност.

За дъщерното дружество Фонд за капиталови инвестиции АД:

Понастоящем ФКИ не извършва дейност.

За дъщерното дружество ТЦ Марица ЕООД:

Функциите по риска се упражняват от оперативните звена – Управител и Главен счетоводител. Дейността на ТЦ Марица не включва придобиване и управление на финансови активи.

Измерване и управление на основните рискове

Ръководствата на Дружествата от Групата са приели набор от вътрешни правила и методи за измерване на различните рискове, които са основани както на статистически модели и добри международни практики, така и на историческия опит на самата Група.

Контролът и управлението на рисковете е структуриран основно на базата на лимити. Тези лимити рефлектират върху стратегията на Групата и пазарната ѝ позиция, както и нивото на конкретния риск, който може да бъде поет. Периодично се изготвят отчети за конкретните типове риск за целите на последващ анализ и евентуална корекция на определените вече лимити.

4.1. Кредитен риск

Кредитен риск е рискът от потенциални загуби, породени от неизпълнение от страна на клиентите на Групата на договорни задължения, във връзка с вземания и притежавани от Групата финансови инструменти, вкл. държавен риск, риск от контрагента и сетълмент риск и кредитен риск от концентрация.

Кредитният риск е основният риск, на който е изложена Групата, поради което управлението му е основно в дейността ѝ. Управлението на кредитния риск се извършва, в съответствие със Закона за Българската банка за развитие (Дружеството-майка) и с действащите законови и подзаконови нормативни актове на Република България, регламентиращи кредитната дейност, утвърдените международни норми и установените добри банкови практики, както и изискванията на МСФО.

Групата използва модели за генериране на вътрешен рейтинг при оценката и управлението на кредитния (включително контрагентния) риск по експозициите. Вътрешните рейтинг модели са съобразени със спецификата на оценявания субект.

Създадените модели за оценка на кредитния риск при корпоративни клиенти на Банката са базирани на анализ на исторически данни и настоящото финансово състояние на контрагентите и свързаните с тях лица, историята и поведението им при обслужване на задължения към други контрагенти, анализ на бъдещите парични потоци, източник на обслужване на съществуващите и потенциално възникващите задължения към Банката и други специфични за конкретната сделка параметри. В ББР са създадени и функционират органи за наблюдение, контрол и оценка на качеството на кредитния портфейл. Въведени са процедури и механизми за текущо следене, отчитане и управление на кредитния портфейл, изискващи периодични, а при необходимост извънредни, доклади за финансовия и правен статус на всеки кредитополучател и задължените лица. Съществува „Процедура за ранно предупреждение при корпоративни кредитни клиенти“, включваща система за ранно предупредителни сигнали и действия.

При управлението на кредитния риск на Групата се съблюдава система от вътрешнобанкови лимити, които се преразглеждат и актуализират периодично.

В Групата функционира Комитет по обезценките и провизиите (КОП), който участва в управлението на кредитния риск и отговаря за оценката на качеството и класификацията на експозициите, заседава ежесечно и е наблюдаван от Управителния съвет на Дружеството-майка.

В Групата функционира специализирано звено, оценяващо риска, както на ниво клиент, така и на ниво експозиция, като нивото на кредитоспособност се оценява и следи през целия живот на кредита – от кандидатстването до неговото пълно погасяване. Кредитният риск се намалява частично и чрез приемане на различни видове обезпечения, като оценките по обезпеченията във всеки един момент не са по-стари от 12 месеца.

Групата формира обезценки по експозиции на индивидуална и колективна основа, в зависимост от рисковия профил на кредитополучателя, на база решение на Комитета по провизии.

Експозициите в корпоративния кредитния портфейл на Групата се разделят основно на три категории според наличието на Индикатори за обезценка – изменение на обективните показатели, на базата на които се извършва първоначалната оценка и последващо наблюдение на експозиция/ клиент, което би довело до изменение на паричните потоци от финансовите активи в това число просрочие на дължими плащания от кредитополучателя: Фаза 1, „редовни“ (с присъден вътрешен рейтинг от 1 до 6 вкл.; Фаза 2, „наблюдавани“ или “forborne” (с присъден вътрешен рейтинг 7) и Фаза 3, „проблемни/необслужвани“ (с присъден вътрешен рейтинг 8, 9 или 10). При клиенти, за които текущо няма установени индикации за повишен риск, Групата извършва периодично (най - малко веднъж годишно) преглед на финансовото и правно състояние, включително и на приетите обезпечения, с цел установяване необходимостта от промяна в процента на обезценки за риск от загуба

и /или промяна в оценката на степента на кредитен риск. При клиенти с повишен кредитен риск, прегледът се извършва веднъж на 6 месеца, като при клиенти „проблемни/необслужвани“, прегледът се извършва на тримесечие.

При клиенти, за които текущо няма установени индикации за повишен риск, Групата извършва периодично (най-малко веднъж годишно) преглед на финансовото и правно състояние, включително и на приетите обезпечения, с цел установяване необходимостта от промяна в процента на обезценки за риск от загуба и/или промяна в оценката на степента на кредитен риск. При клиенти с повишен кредитен риск, прегледът се извършва веднъж на 6 месеца, като при клиенти „проблемни/необслужвани“, прегледът се извършва на тримесечие. В изпълнение на препоръките на Базелския комитет и тяхното транспониране в регулации в рамките на Европейския съюз и по-конкретно Регламент 575/2013/ЕС и Директива 2013/36/ЕС, търговските банки следва да въведат с вътрешно-нормативните си актове вътрешно-рейтингова система, която позволява съпоставимост с официален кредитен рейтинг на кредитополучатели от признати външни рейтингови институции, която възприема международно използваната скала от десет кредитни рейтингови категории, включително две категории за необслужвани кредити.

Групата е разработила детайлна вътрешно-нормативната база, включваща Политика и правила за определяне на обезценка за несъбираемост на рискови експозиции, Методика за анализ и оценка на кредитния риск в Българска банка за развитие АД и Наръчник за кредитната дейност на ББР, осигуряващи пълно съответствие на политиката и процедурите при определянето на вътрешен кредитен рейтинг с посочените нормативни актове на ЕС. Размерът на обезценката се определя като разликата между текущия размер на амортизираната стойност на експозицията на клиента към Групата и нейния възстановим размер.

Групата начислява обезценка на портфейлна основа за вземанията по НПЕЕМЖС.

С цел предпазване и намаляване на кредитния риск, Групата приема обезпечения съгласно вътрешните си правила. Групата не предоставя необезпечени кредити. Обичайната практика на Групата е да изисква обезпечение от кредитополучателите поне в размер на 100%, спрямо договорения размер на кредита, като се изисква изготвяне на оценки от лицензирани независими оценители.

На база на подписано гаранционно писмо с Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) през 2003 г. и последващи анекси, Дружеството-майка (Банката) участва в гаранционната схема за предоставяне на кредити на малки и средни предприятия (МСП), съгласно дългосрочната програма на Европейския съюз за МСП. ЕИФ се ангажира да предостави пряка гаранция, която да покрива 50% от остатъчната загуба по главницата и лихвите от всеки кредит от групата заеми, включени в кредитния под-портфейл на Банката, формиран на база предвидените в споразумението условия, но общо не повече от 2,520 хил. евро (4,929 хил. лв.). Банката е прилагала намалени изисквания за обезпечение на кредитите, включени в портфейла гарантиран от ЕИФ. Към 31.12.2018 г., общата експозиция по кредити гарантирани от ЕИФ е в размера на 5,286 хил. лв. (31.12.2017 г.: 5,659 хил. лв.). Тази сума включва усвоената, но неизпълнена част от кредитите и поетите ангажименти от Банката по неувоени кредити. Ангажиментът за плащане от страна на ЕИФ към тази дата възлиза на 3,563 хил. лв. (31.12.2017 г.: 3,563 хил. лв.), като покритите загуби от страна на ЕИФ са в размер на 2,617 хил. лв. (31.12.2017 г.: 2,773 хил. лв.).

През ноември 2016 г., Дружеството-майка (Банката) е подписала споразумение за контра-гаранция с Европейския Инвестиционен Фонд (ЕИФ) по програма COSME в подкрепа на малкия и среден бизнес. Програма COSME се реализира с подкрепата на ЕФСИ (Европейския фонд за стратегически инвестиции), известен още като „Плана Юнкер“. Дружеството-майка (Банката) има възможност да покрива до 60% от риска по кредитите за МСП, отпуснати от търговските банки, с които ще си партнира. Половината от този риск ще бъде контра-гарантиран от ЕИФ, като общият размер на контра-гаранцията е 10 млн. евро. С гарантирания по програма COSME ресурс, банките-партньори на Дружеството-майка (Банката) ще могат да отпускат инвестиционни и оборотни кредити,

банкови гаранции, както и револвиращи заеми. Максималният размер на отпусканите кредити е 150 000 евро. Срокът за погасяване е от 1 до 10 години.

Към 31.12.2018 г., няма ангажимент по споразумението за контра-гаранция.

Кредитен риск в дейността на Групата възниква и по линия на задбалансови ангажименти, основно неусвоени средства по одобрени заеми, гаранции и акредитиви, представляващи неотменяем ангажимент на Групата да извърши плащания в случай, че клиент не може да изпълни задълженията си към трета страна и носят същия кредитен риск, аналогично на кредитните експозиции.

Дружеството-майка (Банката) формира различни подпортфейли, базирани на типа на контрагентите и носителите на кредитен риск, както следва:

- Директно кредитиране – портфейл от кредитни ангажименти с длъжници юридически лица, различни от банкови финансови институции и кредити към физически лица (кредити към служители на Банката), както и субекти от публичния сектор.
- Индиректно финансиране или „он-лендинг“ – портфейл от кредити формирани към финансови (банкови и небанкови) институции, които имат за цел предоставяне на финансиране/улесняване достъпа до финансиране на микро, малки и средни предприятия в Република България.
- Финансиране по линията на НПЕЕМЖС в изпълнение на ПМС 18 на МС.

Извън рамките на кредитния портфейл, кредитен риск в дейността на Групата е наличен при експозиции, формирани при други нейни дейности:

- портфейл от финансови инструменти различни от кредити, формиран във връзка с управление на свободните средства на Групата, който е съставен основно от държавни ценни книжа с емитент Република България, класифицирани като „финансови активи отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход“;
- към банки по линия на операции на паричен пазар, пласирани срочни депозити и наличности по ностро сметки;
- по линия на вземания обвързани с държавния бюджет.

В Групата функционира система от лимити във връзка с кредитния риск и риска от концентрации за различните подпортфейли, като текущо се следи кредитния риск и риска от концентрации на финансовите активи, както на базата на отраслови критерии, по отделни контрагенти, по застрахователни дружества, осигуряващи покритие. По отношение на директния кредитен портфейл на Групата се следи разпределението по икономически сектори и към клиенти и група свързани клиенти, като се спазват вътрешни ограничения (лимити) за концентрация на корпоративния кредитен портфейл по икономически сектори.

Максимална експозиция на кредитен риск

Експозицията към кредитен риск, произтичащ от финансовите активи, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние е както следва:

Финансов актив	2018		2017	
	максимална	нетна	максимална	нетна
Парични средства в Централната банка	297,622	297,622	447,648	447,648
Вземания от банки	431,119	431,119	198,910	198,910
Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,211,190	1,144,631	867,086	775,171
Вземания от Републиканския бюджет	472,803	472,803	737,516	737,516
Нетна инвестиция във финансов лизинг	1,418	1,418	1,035	1,035
Ценни книжа на разположение за продажба	-	-	291,867	291,867
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в груп всеобхватен доход	653,657	653,657	-	-
Ценни книжа, държани до падеж	-	-	594	594
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	10,216	10,216		
Други финансови активи	908	908	727	727
	3,078,933	3,012,374	2,545,383	2,453,468

Сумата в нетната позиция на "Предоставени кредити и аванси на клиенти" е представена нетно от високо ликвидните обезпечения.

Позиция „Вземания от Републикански бюджет“ включва кредити по Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради в размер на 471,999 хил. лв. (2017: 728,010 хил. лв.).

Експозицията към кредитен риск, произтичащ от условни ангажименти, отчетени задбалансово, е както следва:

	2018		2017	
	максимална	нетна	максимална	нетна
Гаранции и акредитиви	484,134	468,595	407,746	398,274
Неусвоен размер на разрешени кредити	328,324	328,324	446,223	446,223
Участие в инвестиционна програма SIA	1,410	1,410	1,603	1,603
	813,868	798,329	855,572	846,100
Максимална експозиция към кредитен риск	3,892,801	3,810,703	3,400,955	3,299,568

При определяне на нетната експозиция, са взети предвид високоликвидни обезпечения (държавни ценни книжа и парични средства), както и нетната настояща стойност на ликвидни обезпечения - недвижими имоти.

Кредитен риск – концентрация

Най-голямата кредитна експозиция на Групата предоставена на група свързани помежду си лица (извън банкови институции) е в размер на 149,182 хил. лв. по амортизирана стойност (2017: 67,947 хил. лв.), което представлява 19.96% от собствения капитал на Групата (2017: 9.19%). Концентрацията на клиентския портфейл (извън банкови институции) е представена в следващата таблица.

	2018		2017	
	(хил.лв.)*	% от СК	(хил.лв.)*	% от СК
Най-голяма обща експозиция към клиентска група	149,182	19.97%	67,947	9.19%
Общ размер на десетте най-големи експозиции	706,117	94.54%	382,844	51.77%
Обща сума на двадесетте най-големи експозиции	997,126	133.50%	715,721	96.78%

Към 31.12.2018 г. няма експозиция на клиент или група свързани клиенти, която да е по-голяма от 25% от собствения капиталовата база на групата.

* Стойност на експозицията след приспособяване на обезценките и високо ликвидните обезпечения.

По-долу са представени данни за финансовите активи на Групата класифицирани по сектори на икономиката. Кредитите и вземанията, както и финансовия лизинг са представени по амортизирана стойност преди обезценка:

Сектори	2018	%	2017	%
Държавно управление	1,150,029	37.35	1,058,773	40.40
Финансови услуги	850,433	27.62	718,994	29.43
Строителство	162,762	5.29	146,790	5.93
Транспорт	131,778	4.28	106,835	4.28
Промисленост, общо	484,815	15.74	304,023	12.17
Промисленост - производство и разпределение на енергия	120,029	3.90	85,437	3.44
Промисленост - други производства	96,654	3.14	47,039	1.78
Промисленост - производство на хранителни продукти	51,392	1.67	50,032	2.03
Промисленост - производство на тютюневи изделия	149,129	4.84	58,773	2.38
Промисленост - производство на машини и оборудване	67,611	2.20	62,742	2.54
Търговия	34,571	1.12	39,005	1.45
Административни и офис дейности	253	0.01	49,342	1.98
Други отрасли	66,596	2.16	12,476	0.28
Операции с недвижими имоти	49,741	1.62	49,475	2.00
Селско стопанство	34,817	1.13	33,905	1.09
Туристически услуги	108,948	3.54	17,366	0.66
Събиране и обезвреждане на отпадъци	4,190	0.14	8,399	0.34
	3,078,933	100.00	2,545,383	100.00

Качество на кредити и вземания

Структурата на финансовите активи на Групата съгласно рисковите класификационни групи е следната (по амортизирана стойност преди обезценка):

Към 31 декември 2018 г.	Редовни (Фаза 1)	Наблюдавани (Фаза 2)	Необслужва- ни (Фаза 3)	Общо
Парични средства в каса и по разплащател- на сметка в Централната банка	297,622	-	-	297,622
Вземания от банки	431,119	-	-	431,119
Кредити за търговско недвижимо имущес- тво и строителство	257,036	70,797	66,661	394,494
Търговски кредити	252,676	72,842	116,503	442,021
Селскостопански кредити	-	-	2,040	2,040
Потребителски кредити	778	-	19	797
Жилищни ипотечни кредити на физически лица	1,436	-	-	1,436
Кредити на други ФИ	63,107	-	44,661	107,768
Други кредити и вземания	128,382	93,833	40,419	262,634
Нетна инвестиция във финансов лизинг	632	225	561	1,418
Вземания от Републиканския бюджет	472,803	-	-	472,803
Финансови активи, отчитани по справедли- ва стойност в друг всеобхватен доход	653,657	-	-	653,657
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	10,216	-	-	10,216
Други финансови активи	908	-	-	908
Общо финансови активи	2,570,372	237,697	270,864	3,078,933

Към 31 декември 2017 г. (рекалкулирана)*	Редовни (Фаза 1)	Наблюдава- ни (Фаза 2)	Необслужва- ни (Фаза 3)	Общо
Парични средства в каса и по разплащател- на сметка в Централната банка	447,648	-	-	447,648
Вземания от банки	198,910	-	-	198,910
Кредити за търговско недвижимо имущес- тво и строителство	267,005	73,965	65,651	406,621
Търговски кредити	217,368	10,137	114,604	342,109
Селскостопански кредити	-	-	2,103	2,103
Потребителски кредити	900	28	-	928
Жилищни ипотечни кредити на физически лица	1,972	-	-	1,972
Кредити на други ФИ	24,767	-	44,541	69,308
Други кредити и вземания	21,666	667	21,254	43,587
Нетна инвестиция във финансов лизинг	981	63	449	1,493
Вземания от Републиканския бюджет	737,516	-	-	737,516

Към 31 декември 2017 г. (рекалкулирана)*	Редовни (Фаза 1)	Наблюдавани (Фаза 2)	Необслужвани (Фаза 3)	Общо
Ценни книжа на разположение за продажба	291,867	-	-	291,867
Ценни книжа сръжани до падеж	594	-	-	594
Други финансови активи	727	-	-	727
Общо финансови активи	2,211,921	84,860	248,602	2,545,383

* С влизането в сила на МСФО 9, Групата прави преглед на експозициите си и техния вътрешен рейтинг и ги привежда в съответствие с изискванията на стандарта. До 31.12.2017 г., част от експозициите с кредитен рейтинг 8 са класифицирани като „Наблюдавани“ съгласно МСС 39. От 1.1.2018 г., кредитите с рейтинг 8 се класифицират изключително във Фаза 3. Като резултат, експозиции с брутна стойност 70,476 хил. лв., с вътрешен рейтинг 8, са класифицирани във Фаза 3 („Необслужвани“).

По-долу са представени видовете обезпечения, получени от Банката във връзка с отпуснати кредити, по справедлива стойност, определена от лицензирани независими оценители и потвърдена от служител на банката, притежаващ необходимия лиценз:

Вид обезпечение	2018		2017	
	Справедлива стойност	%	Справедлива стойност	%
Ипотеки	514,012	52.31	252,215	42.18
Ипотеки върху кораби	148,321	15.09	111,711	18.68
Залог на машини, съоръжения, оборудване и материални запаси	273,290	27.81	213,538	35.71
Блокирани депозити	4,164	0.42	3,176	0.53
Застраховки кредитен риск	18,482	1.88	16,237	2.72
Банкови гаранции	3,863	0.39	1,064	0.18
Ценни книжа котирувани на борсов пазар	20,536	2.09	-	-
Общо обезпечения	982,668	100.00	597,941	100.00

Кредитните експозиции могат да бъдат обезпечени с повече от едно обезпечение, т.е. могат да бъдат включени в повече от една позиция. Сумата от обезпеченията може да надхвърля 100%, тъй като по един кредит може да има повече от едно обезпечение.

Банката може да преговори първоначалните условия по сключени договори в случаите на молба от страна на контрагентите. Обичайно това са сроковете за усвояване на кредитите, размера на кредита, лихвените нива и/или погасителните планове от гледна точка размерите на конкретни погасителни вноски. Най-често това се наблюдава в случаи на промяна на първоначалните параметри, целите и обхвата, респ. времевия график на проектите. При преговарянето се анализират измененията в първоначалните условия, с цел установяване дали промените представляват концесия (отстъпка) в полза на длъжника и експозицията следва да се приеме за реструктурирана и, съответно, да бъде класифицирана във Фаза 2 или Фаза 3, съгласно Политика и правила за определяне на очаквана загуба и обезценка на експозиции на ББР, която е прилагана и от другите дружества в Групата, както следва:

„Чл. 11. Индикатори за обезценка:

(1) Значително увеличение на кредитния риск, водещо до признаване на очакваната кредитна загуба през целия живот на актива (т.е. преминаване от 12-месечна очаквана кредитна загуба) и респективно класифициране във Фаза 2 (наблюдавани) би могло да е резултат от следните обстоятелства:

1. значителни промени във вътрешните индикатори на кредитния риск в резултат на промяна в кредитния риск спрямо началото на живота на актива;

2. други промени в лихвените нива или условията на съществуващ финансов инструмент, които биха били съществено различни, ако инструментът бе новоотпустнат или емитиран към датата на отчета (например по-строги условия, увеличени изисквания за обезпечение или гаранции) поради промени в кредитния риск на финансовия инструмент спрямо този при първоначалното му признаване;

3. значителни промени в индикаторите на външния пазар на кредитен риск за конкретен финансов инструмент или подобни финансови инструменти със същия очакван срок на живот. Промените в пазарните показатели за кредитен риск включват, но не се ограничават до:

а) кредитния спред;

б) цената на суапа за кредитно неизпълнение за кредитополучателя;

в) продължителността на периода или степента, в която справедливата стойност на даден финансов актив е по-ниска от амортизираната му стойност; и

г) промени в цената на дълга и капиталовите инструменти на кредитополучателя

д) друга пазарна информация, свързана с кредитополучателя.

4. реална или очаквана съществена промяна във външен кредитен рейтинг на финансовия инструмент (или на длъжника);

5. реално или очаквано понижаване на вътрешен кредитен рейтинг за кредитополучателя или намаляване на скоринг рейтинг използван за оценка на кредитния риск;

6. съществуващи или прогнозираны неблагоприятни промени в бизнеса, финансовите или икономически условия, които се очаква да доведат до значителна промяна в способността на заемополучателя да изпълни задълженията си.;

7. действителна или очаквана значителна промяна в оперативните резултати на Кредитополучателя, като например реални или очаквани намаляващи приходи или маржове, увеличаване на оперативните рискове, недостиг на оборотен капитал, влошаване на качеството на активите, увеличен ливъридж, ниска ликвидност, проблеми с управлението или промени в обхвата на бизнес или организационната структура, които води до значителна промяна в способността на кредитополучателя да изпълни задълженията си по дълга.;

8. значителни увеличения на кредитния риск за други финансови инструменти на същия кредитополучател;

9. настъпила или очаквана значителна неблагоприятна промяна в регулаторната, икономическата или технологичната среда на кредитополучателя, която води до значителна промяна в способността на кредитополучателя да посрещне задълженията си;

10. значителни промени в стойността на обезпечението по дълга или в качеството на гаранции и допълнителни кредитни защити от трета страна, при които се очаква да се намали икономическия стимул на заемополучателя за извършване на планирани договорни плащания или по друг начин да окаже влияние върху вероятността за неизпълнение на кредита;

11. значителна промяна в качеството на гаранция, предоставена от акционер (или от собствениците на дадено лице), ако акционерът (собствениците) имат стимул и финансова въз-

можност да предотвратят неизпълнение, чрез увеличение на капитал и/или парични средства;

12. значителни промени, като например намаляване на финансовата подкрепа от предприятие майка или друго дъщерно дружество или действителна или очаквана значителна промяна в качеството на кредитна защита, които се очаква да намалят икономическия стимул на заемополучателя да извършва договорни плащания;

13. очаквани промени в документацията по заема, включително очаквано нарушение на договора, което може да доведе до освобождаване на длъжника от задължение за спазване на договорни ангажименти или изменение на договорите, лихвени ваканции, лихвени увеличения, изисквания за допълнително обезпечение, гаранции или други промени в договорната рамка на инструмента;

14. значителни промени в очакваните резултати и поведение на кредитополучателя, включително промени в платежното състояние на кредитополучателите в групата;

15. конкретни промени в подхода на Банката по отношение управлението на кредита във връзка с финансовия инструмент; например въз основа на новопоявили се индикатори за промяна в кредитния риск на финансовия инструмент, се очаква практиката на Банката за управление на кредитния риск да стане по-активна или съсредоточена върху управлението на инструмента, включително по-внимателно или по-контролиращо наблюдение, или активна намеса в отношенията с кредитополучателя.;

16. информация за просрочия, включително случаи на просрочие с повече от 30 дни (ако има доказателства, че значителен брой длъжници с просрочие за повече от 30 дни не достигат етапа на значително влошаване, този праг може да бъде увеличен, като за целта са необходими обширни подкрепящи данни съгласно параграф В5.5.19 на МСФО 9);

17. стартиране на съдебни процедури, предявяване на банкови гаранции или други обстоятелства, които се очаква да доведат до значителни разходи за кредитополучателя;

18. значително забавяне в предоставянето на финансова и друга необходима информация от страна на кредитополучателя;

19. поемането на значителни задължения на кредитополучателя към трети лица, вкл. задбалансови, които биха довели до затруднения или невъзможност за коректното обслужване на кредитната експозиция в Банката.

(2) Събития, свързани с класификация, при която даден финансов инструмент се класифицира във Фаза 3, т.е. се счита за актив с влошено кредитно качество и в повечето случаи съответстват на дефиницията за неизпълнение по инструмента, са:

1. значителни финансови затруднения на длъжника;

2. просрочени или неплатени задължения към Банката за повече от 90 дни;

3. представяне на отстъпка на длъжника поради финансовите му затруднения, която в никакъв друг случай не би била предоставена от Банката;

а) в случай, че в резултат на преговаряне и предоставяне на отстъпка на длъжника, водеща до изменения на паричните потоци, активът се отписва и се създава нов такъв (признава се първоначално), Банката оценява само 12-месечната очаквана загуба. Допълнителен анализ на очаквана кредитна загуба се осъществява в случай на наличието на повишен кредитен риск.

б) в случай, че в резултат на преговаряне и предоставяне на отстъпка на длъжника, водеща до изменения на паричните потоци, активът се отписва и се създава нов такъв (признава се първоначално), но в резултат на това последният се отчита като закупен/възникнал обезценен актив, Банката признава кумулативните изменения в очакваните кредитни загуби през целия му живот.

в) в случай, че в резултат на преговаряне и предоставяне на отстъпка на длъжника финансовият актив не бъде отписан, банката анализира дали има значително увеличение на кредитния риск, сравнявайки между:

(аа) риска от неизпълнение, оценен към отчетната дата (въз основа на променени договорни условия); и

(бб) рискът от неизпълнение, оценен при първоначалното признаване (въз основа на първоначалните непроменени договорни условия);

за да установи дали трябва да се признае очаквана кредитна загуба за целия живот или за 12 месеца;

4. висока вероятност от неплатежоспособност на длъжника или друга финансова реорганизация на длъжника;

5. други доказателства за влошаване на платежния статус на длъжника.“

По отношение на кредитите отпуснати по програмата за енергийна ефективност, следва да бъде отбелязано, че съгласно параметрите на програмата размерът на одобрения кредит подлежи на регулярен процес на актуализация с оглед контрол на разходите по изпълнение. Резултат от този контрол е подписването на анекси по кредитите с актуализиране на финансовите параметри.

В таблицата по-долу са представени данни за стойността на портфейла от финансови активи на Групата по видове инструменти, отчитани по *амортизирана стойност* и извършените обезценки:

	Кредити и вземания от нефинансови институции	Вземания от Републиканския бюджет	Кредити и вземания от финансови институции	Кредити и вземания от физически лица	Парични средства в каса и по разплащателна сметка в ЦБ	Финансови активи отчитани по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход	Финансови активи, държани за търговяване	Ценни книжа, държани до падеж	Нетна инвестиция във финансов лизинг
Към 31 декември 2018 г.									
Обезценени на индивидуална основа									
- редовни – Фаза 1	700,338	-	98,971	2,214	-	574,099	-	-	632
- наблюдавани – Фаза 2	235,445	-	1,467	-	-	-	-	-	225
- необслужвани – Фаза 3	256,589	-	-	19	-	-	-	-	561
Брутна стойност	1,192,372	-	100,438	2,233	-	574,099	-	-	1,418
В т.ч. прегоговорени	890,548	-	48,290	-	-	-	-	-	-
Просрочени, но необезценени									
- редовни – Фаза 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- наблюдавани – Фаза 2	1,502	-	-	-	-	-	-	-	-
- необслужвани – Фаза 3	9,746	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	11,248	-	-	-	-	-	-	-	-
В т.ч. прегоговорени	10,089	-	-	-	-	-	-	-	-
До 30 дни	3,389	-	-	-	-	-	-	-	-
От 30-90 дни	852	-	-	-	-	-	-	-	-
Над 90 дни	7,007	-	-	-	-	-	-	-	-
Обезценени на портфейлна основа									
- редовни – Фаза 1	-	472,803	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	-	472,803	-	-	-	-	-	-	-
В т.ч. прегоговорени	-	-	-	-	-	-	-	-	-

	Кредити и вземания от нефинансови институции	Вземания от Републиканския бюджет	Кредити и вземания от финансови институции	Кредити и вземания от физически лица	Парични средства в каса и по разплащателна сметка в ЦБ	Финансови активи отчитани по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход	Финансови активи, дължани за търгуване	Ценни книжа, държани до падеж	Нетна инвестиция във финансов лизинг
Непросрочени и необезценени									
Фаза 1	874	-	330,222	-	297,622	79,558	-	10,216	-
Фаза 2	526	-	-	-	-	-	-	-	-
Фаза 3	3,949	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	5,349	-	330,222	-	297,622	79,558	-	10,216	-
В т.ч. прегоговорени	5,337	-	48,290	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	1,208,969	472,803	430,660	2,233	297,622	653,657	-	10,216	1,418
В т.ч. прегоговорени	905,974	-	48,290	-	-	-	-	-	-

	Кредити и вземания от нефинансови институции	Вземания от Републиканския бюджет	Кредити и вземания от финансови институции	Кредити и вземания от физически лица	Парични средства в каса и по разплащателна сметка в ЦБ	Ценни книжа на разположение за продажба	Финансови активи, дължани за търгуване	Ценни книжа, държани до падеж	Нетна инвестиция във финансов лизинг
Към 31 декември 2017 г.									
Обезценени на индивидуална основа									
- наблюдавани	78,875	-	-	28	-	-	-	-	63
- необслужвани	151,955	-	-	-	-	-	-	-	449
Брутна стойност	230,830	-	-	28	-	-	-	-	512
В т.ч. прегоговорени	177,625	-	-	-	-	-	-	-	-
Просрочени, но необезценени									
- редовни	46,280	-	-	-	-	-	-	-	-
- наблюдавани	33,295	-	-	-	-	-	-	-	-
- необслужвани	23,325	-	-	-	-	-	-	-	-
Брутна стойност	102,900	-	-	-	-	-	-	-	-
В т.ч. прегоговорени	65,290	-	-	-	-	-	-	-	-
До 30 дни	51,710	-	-	-	-	-	-	-	-
От 30-90 дни	17,269	-	-	-	-	-	-	-	-
Над 90 дни	33,921	-	-	-	-	-	-	-	-
Непросрочени и необезценени									
- редовни	424,885	737,516	198,910	2,872	447,648	291,867	-	594	981
- наблюдавани	101,062	-	-	-	-	-	-	-	-
- необслужвани	4,509	-	-	-	-	-	-	-	-

	Кредити и вземания от нефинансови институции	Вземания от Републиканския бюджет	Кредити и вземания от финансови институции	Кредити и вземания от физически лица	Парични средства в каса и по разплащателна сметка в ЦБ	Ценни книжа на разположение за продажба	Финансови активи, държани за търговане	Ценни книжа, държани до падеж	Нетна инвестиция във финансов лизинг
Брутна стойност	530,456	737,516	198,910	2,872	447,648	291,867	-	594	1,493
В т.ч. прегоговорени	360,961	-	66,269	494	-	-	-	-	-
Брутна стойност	864,186	737,516	198,910	2,900	447,648	291,867	-	594	1,493
В т.ч. прегоговорени	603,876	-	66,269	494	-	-	-	-	-

В позиция „Просрочени, но необезценени“ са включени кредити, чиято балансова стойност е по-ниска от стойността на предоставеното валидно обезпечение.

Банката класифицира непросрочени и необезценени експозиции в посочените класове в зависимост от вътрешния им кредитен рейтинг, както следва:

- висок клас – от кредитен рейтинг от 1 до 3 – Фаза 1
- стандартен клас – от кредитен рейтинг от 4 до 5 – Фаза 1
- нисък клас – от кредитен рейтинг от 6 до 7 – Фаза 1 (рейтинг 6) или Фаза 2 (рейтинг 7)
- необслужвани – Фаза 3 (рейтинг 8, 9 и 10)

Банката оценява кредитното качество на предоставените условни ангажименти чрез методология, която оценява дали са възникнали събития, които да потвърждават в голяма степен вероятността да изтекат ресурси от Банката. Тези разходи (загуби) се определят на база Политика и Методика за оценка на очакваните кредитни загуби и процедура за изчисляване на ББР въз основа на Конверсионен фактор (CCF), който се прилага при загубанови експозиции, при които има вероятност те да се превърнат в балансови (плащане по гаранции, усвояване на част от разрешения размер на кредита и др.).

Към датата на отчета за финансовото състояние, Групата е идентифицирала анагажименти за 484,134 хил. лв. (2017 г.: 407,746 хил. лв.), които са провизирани в размер на 7,641 хил. лв. (2017: 5,829 хил. лв.) (Бележка 31).

Наблюдаваните кредити и вземания (Фаза 2), представени по амортизирана стойност преди обезценка, са както следва:

	2018	2017
Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	70,797	84,936
Търговски кредити	72,842	52,873
Потребителски кредити	-	28
Други кредити и вземания	93,834	17,499
Кредити на банки	1,467	-
	238,940	155,336

Когато първоначалните условия на споразумението са изменени чрез даване на отстъпки от страна на Дружеството-майка (Банката) към длъжника, който изпитва или предстои да изпита затруднения при изпълнението на своите финансови задължения, кредитът се класифицира като „реструктуриран“.

Преструктурираните кредити и вземания представени по амортизирана стойност са, както следва:

	2018	2017
Кредити за търговско недвижимо имущество и строителство	47,387	56,955
в т.ч. Редовни – Фаза 1	966	5,443
Наблюдавани – Фаза 2	9,412	14,068
Необслужвани – Фаза 3	37,009	37,444
Други кредити и вземания	67,315	67,867
в т.ч. Редовни – Фаза 1	-	53,330
Наблюдавани – Фаза 2	52,971	1,548
Необслужвани – Фаза 3	14,344	12,989
	114,702	124,822

Отчитане на ОКЗ

За инструментите, отчитани по амортизирана стойност, ОКЗ намаляват балансовата стойност в отчета за финансовото състояние.

За дългови инструменти отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ОКЗ е част от негативната промяна на справедливата стойност, дължаща се на увеличен кредитен риск. Те продължават да се представят по справедлива стойност в отчета за финансовото състояние, като натрупания коректив за загуби се представя в отчета за всеобхватния доход. При последващо отписване на инструмента, натрупаният коректив се признава в печалбата или загубата за периода.

Основни рискови параметри, влияещи върху размера на ОКЗ

Вероятност от неизпълнение (PD)

PD е вероятността даден контрагент да не изпълни договорните клаузи, свързани с изплащане на дълга. За всеки вид индивидуална експозиция или портфейл, когато група експозиции се оценяват колективно, Групата поддържа историческа информация за движението между различните фази.

Стойността на 12M PD се определя въз основа на наблюдаваните темпове на влошаване и се изчислява като движеща се средна стойност (moving average) за период, който обхваща минимум 2 години. За експозиции, които се оценяват индивидуално, стойността на 12M PD се определя в зависимост от присъдения кредитен рейтинг съобразно вътрешен модел. Данните за промените в рейтинга на кредитополучателите в едногодишен хоризонт се обобщават в транзакционни матрици, като за всяка стъпка на рейтинга се изчислява 12M PD в зависимост от броя на установените случаи на неизпълнение.

Групата коригира стойностите на 12M PD с цел отразяване на текущите или очаквани икономически условия, които могат да се различават от тези през анализирания исторически период.

Експозиция при неизпълнение (EAD)

EAD представлява очаквания размер на експозицията към момента на неизпълнение. Тя се определя в зависимост от типа на кредита, като се отчитат както усвоените, така и договорените неуспорени суми, според очакванията за бъдещи усвоявания.

Загуба при неизпълнение (LGD)

LGD представлява съотношението между очакваната загуба по експозицията, дължаща се на неизпълнение, към размера на експозицията при неизпълнение. Групата изчислява каква би била потен-

циалната загуба, ако експозицията мине в неизпълнение и единственият източник за погасяване на задълженията би бил реализиране на обезпеченията. Загубата се представя като процент от EAD.

Групата е определила относителни прагове, които също се използват за експозициите, за които важат абсолютните прагове и за тези, за които няма определени такива. Те са на базата на матрици обхващащи целия кредитен цикъл (through-the-cycle, TTC) и промяната на вероятността за неизпълнение на съответните експозиции от външните агрегирани данни на Moody's (като предварително Групата има разработена методология за приравняване на вътрешните кредитни рейтинги към тези на рейтинговата агенция).

Очаквани кредитни загуби по издадени портфейлни гаранции

Тези разходи (загуби) се определят на база на настоящата стойност на бъдещите нетни парични потоци, представляващи разликата между задължението за плащане и евентуалните входящи потоци от последващи регресни иски към трети лица.

Тези разходи (загуби) се определят на база на настоящата стойност на бъдещите нетни парични потоци, представляващи разликата между задължението за плащане и евентуалните входящи потоци от последващи регресни иски към трети лица.

С оглед коректна оценка на портфейлите по гаранционните схеми за собствен риск "Гаранционна схема 2009-2011", "Гаранционна схема 2015-2017", "Гаранционна схема 2017-2018" и Гаранционна схема COSME, НГФ прилага Политика за класификация и оценка на инструменти, попадащи в обхвата на МСФО 9, Процедура за присъждане на рейтинг на портфейл от кредити и Методика за определяне на очакваните кредитни загуби и процедура за тяхното изчисляване. Чрез прилагане на модел за изчисление на очакваните загуби се извършва изчисление на очакваните загуби на финансовите инструменти в портфейла на НГФ. Моделът за определяне на очакваните кредитни загуби се базира на следните принципи:

- извършване безпристрастна оценка чрез вероятно претегляне на набор от възможни резултати;
- отразяване стойността на парите във времето;
- използване релевантна и подкрепяща информация за минали и текущи събития, както и прогнози за бъдещи такива, която е на разположение към отчетната дата без извършване на прекомерни разходи или усилия;
- базиране на текуща оценка за кредитния риск на контрагентите;
- отразяване прогнозна оценка на набор от макроикономически данни.

Съгласно изискванията на МСФО 9, финансовите инструменти се разпределят на три фази – Фаза 1, Фаза 2 и Фаза 3. Разпределението на извършва на база оценка на изменението в кредитното качество на контрагентите спрямо първоначалното им одобрение. Принципните правила за разпределение на експозициите по фази са както следват:

1. Количествен фактор - ако Фондът е извършил плащане по задбалансов актив и същият се трансформира в балансов, експозицията се класира във Фаза 3; даден актив може да се класифицира в неизпълнение, ако от страна на финансиращата банка е предоставена информация за класифициране на актива/контрагента в неизпълнение или при извършена проверка от страна на Фонда е установен завишен риск за настъпване на неизпълнение.

2. Качествени фактори:

2.1 Абсолютен праг – преминаване под определен присъден вътрешен рейтинг или приет външен рейтинг се счита за основание за класиране във Фаза 2 или Фаза 3;

2.2 Относителен праг – ако се отрази значително влошаване в кредитното качество на контрагент спрямо нивото при първоначално одобрение на експозицията над дефиниран относителен праг, то следва да се счита за основание за класиране във Фаза 2 или Фаза 3;

Вероятността от неизпълнение се изчислява чрез регресия на остатъчната променлива за системен риск, която се оценява на база прогнозна макроикономическа информация, следвайки следните стъпки:

1. Изчисление на остатъчната променлива за системен риск за всяка година на база данни за глобална степен на неизпълнение по години (съгласно опростен модел на Мертон, отчитащ представянето на дадена компания като функция на два фактора – идиосинкратичен риск на конкретната компания и остатъчен системен риск; моделът отчита постоянен коефициент на чувствителност на двата фактора за всички рейтинги).
2. Извършва се регресионен анализ на остатъчната променлива за системен риск спрямо различните макроикономически променливи, в следствие на който се избират двете най-добри макроикономически променливи (които обясняват модела в най-висока степен и не са корелирани помежду си).
3. Изчисление на прогнозни стойности на остатъчната променлива за системен риск на база избраните макроикономически показатели и получените регресионни коефициенти.
4. Изчисление на текуща оценка за вероятността от неизпълнение в рамките на краткосрочен период на база получените прогнозни стойности на остатъчната променлива за системен риск.

Основни групи активи, подлежащи на обезценка

В таблиците по-долу са представени движенията на основните групи активи, подлежащи на обезценка, между различните фази за периода 01.01-31.12.2018:

Активи отчитани по амортизирана стойност (с изключение на Държавно Управление и вземания от банки)	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2018	469,868	129,631	264,924	864,424
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(36,925)	36,925		-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(3,645)		3,645	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3		(8,037)	8,037	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	1,233	(1,233)		-
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	113,830	31,021	14,631	159,483
Изплатени или прехвърлени	(114,142)	(21,355)	(103,711)	(239,208)
Увеличени	241,087	108,931	82,786	432,804
Салдо към 31.12.2018	671,307	275,883	270,313	1,217,503

В таблицата, представена по-горе, се включват всички активи, отчитани по амортизирана стойност – нефинансови предприятия, включително с държавно участие, физически лица и небанкови финансови институции.

Активи отчитани по амортизирана стойност - Държавно Управление	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2018	737,516	-	-	737,516
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	8,179	-	-	8,179
Изплатени или прехвърлени	(549,510)	-	-	(549,510)
Увеличени	276,618	-	-	276,618
Салдо към 31.12.2018	472,803	-	-	472,803

В Държавно управление Банката представя активи, отчитани по амортизирана стойност, свързани основно с Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС). През 2018 г., придобитите чрез цесия заеми за Военномедицинска академия са окончателно погасени.

Активи отчитани по амортизирана стойност - Банки и финансови институции	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2018	198,683	-	-	198,683
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	343,246	-	-	343,246
Изплатени или прехвърлени	(113,513)	-	-	(113,513)
Увеличени	2,707	-	-	2,707
Салдо към 31.12.2018	431,122	-	-	431,122

Заемите към банки и финансови институции включват както операции на междубанков пазар, така и депозити с различна срочност.

Активи отчитани по справедлива стойност през Друг всеобхватен доход	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо към 01.01.2018	292,461	-	-	292,461
Нововъзникнали и новопридобити експозиции	315,141	-	-	315,141
Изплатени или прехвърлени	(81,571)	-	-	(81,571)
Увеличени	127,626	-	-	127,626
Салдо към 31.12.2018	653,657	-	-	653,657

Портфейлът от ценни книжа е съставен основно от облигации на Република България, други европейски суверенни емитенти и облигации на големи корпоративни клиенти.

Движение на обезценките на основните групи обезценяеми активи през 2018 г.

Размерът на очакваната кредитна загуба е функция на вероятността от неизпълнение на инструментата, реализираната загуба и размера на балансовата и загбалансовата експозиция. Вероятността от неизпълнение (PD) и реализираната загуба при неизпълнение (LGD) са параметрите, които участват в определяне на процента за провизиране и тези параметри се определят на базата на индивидуален преглед на ранните предупредителни знаци, които са хомогенни по отношение на кредитните си характеристики и на обвързаността си с международни и местни макроикономически променливи, които биха могли да им повлияят.

По-долу са представени движенията на обезценките през 2018 г.:

Активи отчитани по амортизирана стойност (с изключение на Държавно Управление)	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо обезценки към 01.01.2018	4,020	902	156,127	161,049
Трансфери:				
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 2	(915)	915		-
Трансфер от Фаза 1 към Фаза 3	(417)		417	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 3		(2,048)	2,048	-
Трансфер от Фаза 2 към Фаза 1	2	(2)		-

Активи отчитани по амортизирана стойност (с изключение на Държавно Управление)	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Нови експозиции	2,561	185	-	2,746
Изплатени или прехвърлени	(4,074)	(902)	(60,340)	(65,316)
Увеличение по съществуващи експозиции	3,610	3,106	54,732	61,448
Салдо на обезценките към 31.12.2018	4,787	2,156	152,984	159,927

Активи отчитани по амортизирана стойност - Държавно Управление	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо обезценки към 01.01.2018	1,432	-	-	1,432
Нетно движение на обезценките по НПЕЕ	(824)	-	-	(824)
Изплатени цесии ВМА	196	-	-	196
Салдо на обезценките към 31.12.2018	804	-	-	804

Активи отчитани по справедлива стойност през Друг всеобхватен доход	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Общо
Салдо обезценки към 01.01.2018	708	-	-	708
Нови експозиции	7,249	-	-	7,249
Изплатени или прехвърлени	(4,926)	-	-	(4,926)
Други движения	(628)	-	-	(628)
Салдо на обезценките към 31.12.2018	2,403	-	-	2,403

Стойност на обезпеченията към 31.12.2018 г.

Стойността на обезпеченията по обезпечени активи е представена в следващата таблица:

Вид обезпечение	Балансова стойност на кредита, хил. лв.*	Стойност на обезпечението, хил. лв.
Ипотеки	569,590	514,012
Залог на машини, съоръжения, оборудване и материални запаси	375,483	148,321
Блокирани депозити	200,600	273,290
Ипотека в/у кораб	58,102	4,164
Застраховки	27,343	18,482
Банкови гаранции	22,631	3,863
Ценни книжа	14,718	20,536
Общо	1,268,467	982,668

*Стойностите не включват салдата по портфейла на МФИ Джобс с обща балансова стойност 14,384 хил. лв.

Риск от гържавата

Групата е формирала портфейл от ценни книжа, класифицирани като финансови активи отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, формиран изцяло от държавни ценни книжа с емитент Република България. Експозицията на Групата към държавен дълг е 599,567 хил. лв. към 31.12.2018 г. и 288,881 хил.лв към 31.12.2017г.:

Република България има присъден кредитен рейтинг BBB- със стабилна перспектива от Standard & Poor's (01.12.2017), BBB с положителна перспектива от Fitch Ratings (23.03.2019) и Baa2 със стабилна перспектива от Moody's (26.05.2017).

Според Fitch Ratings, рейтинг BBB означава, че „очакванията за неплатежоспособност са ниски и капацитетът за обслужване на финансовите задължения е адекватен, но при влошаване на икономическите условия или бизнес средата този капацитет е вероятно да намалее.“ Moody's и Standard&Poor's имат сходни дефиниции за рейтингите, дадени на суверена.

4.2. Пазарни рискове

Пазарните рискове са свързани с негативни изменения на лихвени проценти, валутни курсове, ликвидната позиция и други фактори, оказващи влияние върху цените на ценните книжа и другите финансови активи. Тези движения могат да дадат отражение върху финансовата позиция и рентабилността на Групата.

Лихвен риск

Лихвеният риск е вероятността от изменение на нетния приход от лихви или нетния лихвен марж, и пазарната стойност на собствения капитал, поради изменение на общите пазарни лихвени равнища.

Лихвеният риск се разглежда по отношение цялостната дейност на Групата. Регулярно се изготвят анализи на финансовите активи и пасиви, разпределени във времеви интервали според тяхната чувствителност към промени в лихвените проценти.

Подходът за измерване на лихвения риск по отношение на цялостната дейност основно включва:

- Анализ на лихвената чувствителност на дохода – измерващ лихвената чувствителност на нетния лихвен доход на Групата;
- Анализ на лихвената чувствителност на икономическия капитал (Дюрационен GAP Анализ) – измерва лихвената чувствителност на икономическата стойност на Групата;
- Определяне, прилагане и отчитане на лимити за лихвен риск, отразяващи волатилността на съответната лихвена крива, както и рисковия апетит на Групата;
- Стрес тестове за лихвен риск – представят потенциалното изменение на годишния нетен лихвен доход след прилагане на стрес-сценарий за изменение на лихвените криви по валути.

Анализът на лихвения риск при паричните потоци се извършва чрез разпределението на паричния поток на активите и пасивите, участващи в анализа на лихвения дисбаланс и формиращи съответните матуритетни несъответствия. При наличие на позиции в баланса на Групата, класифицирани като такива, определени по справедлива стойност, анализа на риска от справедлива стойност се свежда до отнасянето на съответната позиция в приложимата матуритетна зона в анализа на лихвения дисбаланс.

Освен анализа на лихвената чувствителност, при управление на лихвения риск регулярно се идентифицират и основните източници, участващи в промяната на нетния лихвен спред на Групата. Това спомага за вземане на своевременно решения по отношение на лихвената политика на Групата, в частност формиране на специфични продукти и осигуряването на източници на финансиране със съответните характеристики.

Комитетът за управление на активите и пасивите (КУАП) следи текущо лихвения риск, на който е изложена Групата, и разработва мерки за управлението и поддържането му в допустимите граници и лимити за Групата.

Таблицата по-долу обобщава лихвената експозиция и риск на Групата. В нея са включени активите и пасивите на Групата по балансова стойност, съгласно лихвените клаузи, заложи в договорите, матуритетната им структура и чувствителността им спрямо движението на лихвените проценти.

31 декември 2018 г.	С плаващ лихвен %	С фиксиран лихвен %	Безлихвени	Общо
Финансови активи				
Вземания от банки	4,961	414,499	10,543	429,978
Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,004,854	41,980	1,200	1,048,034
Вземания от Републиканския бюджет	471, 999	-	-	471, 999
Финансови активи отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	-	650,374	3,283	653,657
Нетна инвестиция във финансов лизинг	932	-	-	932
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	-	10,216	-	10,216
Други финансови активи	-	-	908	908
	1,482,746	1,117,069	15,934	2,615,724
Финансови пасиви				
Депозити от кредитни институции	5,759	-	-	5,759
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	679,801	465,323	26,701	1,171,825
Привлечени средства от международни институции	727,017	177,765	-	904,782
Други привлечени следства	11,236	6,070	93,025	110,331
	1,423,813	649,158	119,726	2,192,697
Общо лихвена експозиция	58,933	467,911	(103,792)	423,027
Условни задължения и ангажименти	328,077	20,300	465,491	813,868

31 декември 2017г.	С плаващ лихвен %	С фиксиран лихвен %	Безлихвени	Общо
Финансови активи				
Вземания от банки	6,196	182,172	10,542	198,910
Предоставени кредити и аванси на клиенти	658,611	50,500	-	709,111
Вземания от Републиканския бюджет	728,010	9,506	-	737,516
Ценни книжа на разположение за продажба	-	288,881	2,986	291,867
Нетна инвестиция във финансов лизинг	1,035	-	-	1,035
Ценни книжа, държани до падеж	594	-	-	594
Други финансови активи	-	-	727	727
	1,394,446	531,059	14,255	1,939,760
Финансови пасиви				
Депозити от кредитни институции	3,897	30,012	-	33,909
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	577,760	59,913	22,174	659,847
Привлечени средства от международни институции	663,490	206,332	-	869,822
Други привлечени следства	11,236	6,256	93,914	111,406
	1,256,383	302,513	116,088	1,674,984
Общо лихвена експозиция	138,063	228,546	(101,833)	264,776
Условни задължения и ангажименти	442,641	3,582	409,349	855,572

Анализ на лихвената чувствителност и риск

Таблицата по-долу включва финансовите инструменти на Групата представени по балансова стойност, категоризирани по по-ранната от двете дати – датата на промяна на лихвения процент по договор или датата на падежа.

31 декември 2018 г.	До 1 м.	1-3 м.	3-6 м.	6-12м.	1-5 г.	Наг 5 год.	С фиксирана лихва	Безлихвени	Общо
Финансови активи									
Вземания от банки	4,961	-	-	-	-	-	414,499	10,543	430,003
Предоставени кредити и аванси на клиенти	78,338	926,703	76	94	89	-	41,534	1,200	1,048,034
Вземания от Републиканския бюджет	471,999	-	-	-	-	-	-	-	471,999
Финансови активи оценявани по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход	76,821	8,635	-	8,961	298,027	257,930	-	3,283	653,657
Нетна инвестиция във финансов лизинг	932	-	-	-	-	-	-	-	932
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	-	-	-	-	-	10,216	-	-	10,216
Други финансови активи	-	-	-	-	-	-	-	908	908
Общо финансови активи	633,051	935,338	76	9,055	298,116	268,146	456,033	15,934	2,615,749
Финансови пасиви									
Депозити от кредитни институции	5,759	-	-	-	-	-	-	-	5,759
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	758,783	3,710	378,083	2,694	1,854	-	-	26,701	1,171,825
Привлечени средства от международни институции	101,397	251,770	373,850	-	-	-	177,765	-	904,782
Други привлечени следства	-	11,236	-	-	93,025	6,070	-	-	110,331
							177,765		
Общо финансови пасиви	865,939	266,716	751,933	2,694	94,879	6,070	177,765	26,701	2,192,697
Общо експозиция на лихвена чувствителност	(232,888)	668,622	(751,857)	6,361	203,237	262,076	278,268	(10,767)	423,027
Условни задължения и ангажименти	54,295	43,477	7,789	79,578	142,938	-	20,300	465,491	813,868

31 декември 2017 г.	До 1 м.	1-3 м.	3-6 м.	6-12м.	1-5 г.	С фиксирана лихва	Безлихвени	Общо
Финансови активи								
Вземания от банки	2,713	3,483	-	-	-	182,172	10,542	198,910
Предоставени кредити и аванси на клиенти	89,475	567,333	103	220	1,480	50,500	-	709,111
Вземания от Републиканския бюджет	728,010	-	-	-	-	9,506	-	737,516
Ценни книжа на разположение за продажба	67,346	-	-	-	151,728	69,807	2,986	291 867
Нетна инвестиция във финансов лизинг	1,035	-	-	-	-	-	-	1,035
Ценни книжа, сръжани до падеж	594	-	-	-	-	-	-	594
Други финансови активи	-	-	-	-	-	-	727	727
Общо финансови активи	889,173	570,816	103	220	153,208	311,985	14,255	1,939,760
Финансови пасиви								
Депозити от кредитни институции	3,897	30,012	-	-	-	-	-	33,909
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	508,119	1,406	436	16,330	111,382	-	22,174	659,847
Привлечени средства от международни институции	1,838	23,255	4,053	48,519	293,848	498,309	-	869,822
Други привлечени следства	-	11,236	-	-	-	6,256	93,914	111,406
Общо финансови пасиви	513,854	65,909	4,489	64,849	405,230	504,565	116,088	1,674,984
Общо експозиция на лихвена чувствителност	375,319	504,907	(4,386)	(64,629)	(252,022)	(192,580)	(101,833)	264,776
Условни задължения и ангажименти	1,355	12	9,274	31,413	404,169	-	409,349	855,572

Чувствителност на лихвените активи и пасиви с плаващ лихвен процент

Таблицата по-долу показва чувствителността на Групата при възможни промени в лихвения процент на база структурата на активите и пасивите към 31 декември с плаващ лихвен процент и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини. Реалният ефект от промени в пазарните лихвени нива може да бъде различен, тъй като съществена част от кредитите и вземанията от клиенти се олихвяват с плаващ лихвен процент, базиран на определяна от Групата променлива част, която се влияе от множество фактори.

Валута	2018			2017		
	Увеличение %	Чувствителност на финансовия резултат	Чувствителност на собствения капитал	Увеличение %	Чувствителност на финансовия резултат	Чувствителност на собствения капитал
BGN	0.50%	819	(3,617)	0.50%	1,981	(2,221)
EUR	0.50%	(454)	(9,160)	0.50%	(1,291)	(1,627)
USD	0.50%	(237)	(32)	0.50%	(153)	-
BGN	-0.50%	(819)	3,617	-0.50%	(1,981)	2,221
EUR	-0.50%	454	9,160	-0.50%	1,291	1,627
USD	-0.50%	237	32	-0.50%	153	-

Средните лихвени проценти по финансовите активи и пасиви са представени в следната таблица:

	31.12.2018	31.12.2017
Финансови активи	2,66%	2,35%
Финансови пасиви	0,37%	0,43%

Валутен риск

Валутният риск е риск от негативно влияние на изменения във валутните курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на Групата в резултат на открити валутни позиции. При управлението на валутния риск групата следва принципа за поддържане на минимални открити валутни позиции съгласно зададени лимити. Валутните позиции не се формират със спекулативна цел, а вследствие на валутни операции, възникващи в хода на обичайната дейност на Групата.

Политика на Дружеството-майка (Банката) е основната част от активите и пасивите, и респективно банковите операции да са деноминирани в евро или лев. Групата не извършва съществени сделки и не държи значителни открити позиции във валути, различни от евро и лева. Докато курсът на лева е устойчиво фиксиран към еврото, еврото не се разглежда като валута, носеща валутен риск за паричните потоци и финансовата позиция на Групата.

Следващата таблица обобщава експозицията на Групата към валутен риск. В нея са включени финансовите инструменти и условните задължения и ангажименти на Групата по балансова стойност, категоризирани по вид валута.

Към 31 декември 2018 г.	В друга чуждестранна валута				Общо
	В USD	В EUR	В BGN		
Финансови активи					
Парични средства в каса и по разплащателна сметка при Централната банка	28	4,178	-	293,416	297,622
Вземания от банки	114,399	122,449	57	193,098	430,003
Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	734,374	-	313,660	1,048,034
Вземания от Републиканския бюджет	-	-	-	471,999	471,999

Към 31 декември 2018 г.	В USD	В EUR	В друга чуждестранна валута	В BGN	Общо
Финансови активи оценявани по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход	17,597	463,954	-	172,106	653,657
Нетна инвестиция във финансов лизинг	-	-	-	932	932
Ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	-	10,216	-	-	10,216
Други финансови активи	-	-	-	908	908
Общо финансови активи	132,024	1,335,171	57	1,446,119	2,913,371
Финансови пасиви					
Депозити от кредитни институции	-	1,465	-	4,294	5,759
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	131,979	96,648	40	943,158	1,171,825
Привлечени средства от международни институции	-	904,782	-	-	904,782
Други привлечени средства	-	17,306	-	93,025	110,331
Общо финансови пасиви	131,979	1,020,201	40	1,040,477	2,192,697
Нетна балансова валутна позиция	45	314,969	17	405,618	720,649
Условни задължения и ангажименти	1,025	206,657	-	606,186	813,868

Към 31 декември 2017 г.	В USD	В EUR	В друга чуждестранна валута	В BGN	Общо
Финансови активи					
Парични средства в каса и по разплащателна сметка при Централната банка	30	4,748	-	442,870	447,648
Вземания от банки	76,461	23,864	144	98,441	198,910
Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	479,156	1,009	228,946	709,111
Вземания от Републиканския бюджет	-	-	-	737,516	737,516
Ценни книжа на разположение за продажба	-	111,382	-	180,485	291,867
Нетна инвестиция във финансов лизинг	-	-	-	1,035	1,035
Ценни книжа, държани до падеж	-	594	-	-	594
Други финансови активи	-	-	-	727	727
Общо финансови активи	76,491	619,744	1,153	1,690,020	2,387,408
Финансови пасиви					
Депозити от кредитни институции	-	2,013	-	31,896	33,909
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	76,484	69,886	92	513,385	659,847
Привлечени средства от международни институции	-	868,802	1,020	-	869,822
Други привлечени средства	-	17,492	-	93,914	111,406
Общо финансови пасиви	76,484	958,193	1,112	639,195	1,674,984
Нетна балансова валутна позиция	7	(338,449)	41	1,050,825	712,424
Условни задължения и ангажименти	408	59,176	-	795,988	855,572

Таблицата по-долу показва чувствителността на Групата при възможни промени във валутния курс на база структурата на активите и пасивите към 31 декември.

2018						
Валута	Промяна на валутния курс			Ефект върху печалбата преди данъци, при промяна на валутните курсове*		Ефект върху собствения капитал
	КУРС	Намаление (BPS)	Увеличение (BPS)	Намаление	Увеличение	
Евро (EUR)	1.9558	-	-	-	-	-
Долар (USD)	1.7082	1,201	-1,337	-28	31	-
Японска Йена (JPY)	0.0155	17	-16	0	0	-
Британски паунд (GBP)	2.1864	-2,504	1,005	-2	1	-
Общ ефект				-30	32	-

2017						
Валута	Промяна на валутния курс			Ефект върху печалбата преди данъци, при промяна на валутните курсове*		Ефект върху собствения капитал
	КУРС	Намаление (BPS)	Увеличение (BPS)	Намаление	Увеличение	
Евро (EUR)	1.9558	-	-	-	-	-
Долар (USD)	1,6308	-1,270	+2,068	31	(51)	-
Японска Йена (JPY)	0,0145	-15	+18	(3)	4	-
Британски паунд (GBP)	2,2044	-2,524	+1,987	(3)	2	-
Общ ефект				25	(44)	-

Към 31 декември 2018 г., откритите позиции по валути и пазарната волатилност на съответните валути биха оказала незначителен ефект върху финансовия резултат на Групата, оценен в размер на минус 30 хил. лв. в хипотезата на неблагоприятна промяна на валутните курсове спрямо откритите позиции по отделните валути на банката с отчетените базисни точки (BPS: 1 б.т. = 0.0001 в десетична форма).

Ценови риск на акции, котиран на борсата

Групата е изложена на ценови риск по отношение на притежаваните от нея акции, класифицирани като инвестиции, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход. За целта ръководството на Дружеството-майка (Банката) следи и анализира всички промени на пазара на ценни книжа, както и използва консултантските услуги на авторитетни в страната инвестиционни посредници. Допълнително, към настоящия момент, ръководството на Дружеството-майка (Банката) е взело решение за силно редуциране на операциите на фондовите пазари, търговията със закупените акции като текущо се наблюдават докладваните от съответния емитент финансови и бизнес показатели, както и развитието на дейността му.

4.3. Ликвиден риск

Ликвидният риск представлява риска от невъзможността на Групата да посрещне текущите и потенциалните си задължения, свързани с плащания, когато те са дължими, без да понесе загуби.

Дейността на Групата изисква устойчив паричен поток, който да замени съществуващите депозити и получени кредити при изтичането на срока им, както и да заговори търсенето на клиентите за допълнителни кредити. При управление на ликвидността, Дружеството-майка (Банката) взема предвид и ангажиментите, свързани с неусвоената част на отпуснатите кредити и всички видове условни ангажименти.

Падежните срокове на активите и пасивите, както и способността за заместване, на приемлива цена, на лихвените задължения в момента на техния падеж, са важни фактори при оценката на ликвидността на Групата и влиянието на промените в лихвените проценти и валутните курсове върху печалбата преди данъци и собствения капитал са важни фактори при оценката на ликвидността на Групата. За да управлява риска, Групата поддържа във всеки момент високоликвидни активи в зависимост от валутата на пасивите си.

Контролът и следенето на общата ликвидност се извършват от КУАП, въз основа на падежни таблици със сценарии за установяване на нетните парични потоци по периоди, включващи номинален, реалистичен и песимистичен сценарий, отразяващи в различна степен негативни допускания, свързани със загуба на доверие от страна на клиенти, влошаване на качеството на кредитния портфейл, негативни допускания за банковия пазар и други допускания, влияещи върху ликвидната позиция на Групата, както и коефициенти, нормативно определени от БНБ. Допълнително се следят редица съотношения, индикиращи ликвидната позиция по периоди. Ликвидният риск се измерва и чрез прилагане на допълнителни три сценария за паричните потоци от дейността и чрез следене нивото на ликвидните буфери на Дружеството-майка (Банката) и допълнителните източници на финансиране при пазарни и идиосинкратични шокове, представляващ загуба на доверие от страна на пазара в отделна банка или банкова група, което е равносилно на намаляване рейтинга на институцията с поне две степени и комбинирани шокове, съгл. Указания за ликвидните буфери и периодите на оценяване на Българска народна банка.

В таблицата по-долу са представени стойностите в проценти на отношение на ликвидно покритие на Дружеството-майка (Банката):

	2018	2017
Към 31 декември	1,331.20%	301.05%
Средна стойност за периода	1,053.40%	216.71%
Най-високо за периода	1,785.50%	457.21%
Най-ниско за периода	424.26%	91.61%
Парични средства и парични салда при БНБ	297,622	447,648
Средства по разплащателни сметки в други банки и междубанкови депозити до 7 дни	319,679	73,968
Държавни ценни книжа	609,783	227,917
Ликвидни активи	1,227,084	749,533
Финансови пасиви оценявани по амортизирана стойност	2,192,697	1,711,813
Провизии	7,829	930
Задължения към персонала при пенсиониране	400	366
Пасиви	2,200,925	1,713,109
Коефициент на ликвидните активи (КЛА)	1,331.20%	43,75%

В таблицата по-долу е направен анализ на активите и пасивите на Групата, групирани по остатъчен срок до падежа (камо активите с неопределен падеж са с дългосрочен период на реализация):

Към 31 декември 2018 г.	До 1 месеца	1-3 ме- сеца	3-12 месеца	1-5 го- дини	Над 5 години	Нео- прег. падеж	Общо
Активи							
Парични средства в каса и по разплащателна сметка при Централната банка	297,622	-	-	-	-	-	297,622
Вземания от банки	219,082	102,757	10,317	1,644	96,203	-	430,003
Предоставени кредити и аванси на клиенти	52,376	36,929	145,677	447,240	365,812	-	1,048,034
Вземания от Републиканския бюджет	23,756	143,647	304,596	-	-	-	471,999
Финансови активи отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	78,151	10,849	11,606	240,177	309,591	3,283	653,657
Нетна инвестиция във финансов лизинг	19	36	177	671	29	-	932
Активи, държани за продажба	-	-	5,012	-	-	-	5,012
Текущи данъчни вземания	-	-	1,774	-	-	-	1,774
Ценни книжа държани до падеж	-	-	-	-	10,216	-	10,216
Други активи	-	-	1,609	-	-	-	1,609
Активи, придобити от обезпечения	-	-	-	27,128	-	-	27,128
Инвестиционни имоти	-	-	-	-	-	7,649	7,649
Имоти, машини и съоръжения, нематериални активи	-	-	-	-	-	37,597	37,597
Активи по отсрочени данъци	-	-	261	-	-	-	261
Общо активи	671,006	294,218	481,029	716,860	781,851	48,529	2,993,493
Пасиви							
Депозити от кредитни институции	5,759	-	-	-	-	-	5,759
Текущи данъчни задължения	-	-	22	-	-	-	22
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	760,080	3,966	393,462	13,296	1,021	-	1,171,825
Провизии	-	-	-	-	-	7,828	7,828
Други пасиви	1,626	-	-	118	-	1,036	2,780
Привлечени средства от международни институции	1,837	21,992	597,177	-	283,776	-	904,782
Други привлечени следства	-	-	213	93,985	16,133	-	110,331
Общо пасиви	769,302	25,958	990,874	107,399	300,930	8,864	2,203,327
Разлика в падежните прагове на активи и пасиви	(98,296)	268,260	(509,845)	609,461	480,921	39,665	790,166
Условни задължения и ангажименти	58,248	51,252	97,015	157,552	23,256	408,059	795,382

Към 31 декември 2017 г.	До 1 месеца	1-3 ме- сеца	3-12 месеца	1-5 годи- ни	Над 5 години	Нео- прег. падеж	Общо
Активи							
Парични средства в каса и по разплащателна сметка при Централната банка	447,648	-	-	-	-	-	447,648
Вземания от банки	75,817	122	19,377	10,947	92,647	-	198,910
Предоставени кредити и аванси на клиенти	23,699	13,141	131,990	321,877	218,404	-	709,111
Вземания от Републиканския бюджет	-	-	-	737,516	-	-	737,516
Ценни книжа на разположение за продажба	67,346	-	-	137,562	83,973	2,986	291,867
Нетна инвестиция във финансов лизинг	17	39	174	767	38	-	1,035
Активи, държани за продажба	-	-	10,100	-	-	-	10,100
Текущи данъчни вземания	-	-	1,596	-	-	-	1,596
Ценни книжа, държани до падеж	7	-	587	-	-	-	594
Други активи	-	-	1,390	-	-	-	1,390
Активи, придобити от обезпечения	-	-	-	15,875	-	-	15,875
Инвестиционни имоти	-	-	-	-	-	7,702	7,702
Имоти, машини и съоръжения, нематериални активи	-	-	-	-	-	32,999	32,999
Активи по отсрочени данъци	-	-	2,258	-	-	-	2,258
Общо активи	614,534	13,302	167,472	1,224,544	395,062	43,687	2,458,601
Пасиви							
Депозити от кредитни институции	3,897	30,012	-	-	-	-	33,909
Текущи данъчни задължения	-	98	-	-	-	-	98
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	635,529	1,044	9,873	13,401	-	-	659,847
Провизии	-	-	-	-	-	5,856	5,856
Други пасиви	1,902	-	-	510	-	427	2,839
Привлечени средства от международни институции	1,838	23,255	94,613	458,138	291,978	-	869,822
Други привлечени следства	-	-	213	94,767	16,426	-	111,406
Общо пасиви	643,166	54,409	104,699	566,816	308,404	6,283	1,683,777
Разлика в падежните прагове на активи и пасиви	(28,632)	(41,107)	62,773	657,728	86,658	37,404	774,824
Условни задължения и ангажименти	6,304	1,891	64,026	439,610	-	333,134	844,965

В таблицата по-долу са представени брунтните недисконтирани парични потоци, свързани със задълженията на Групата към 31 декември:

Към 31 декември 2018 г.	Балансова стойност	Брутен поток	Пог 1 м.	От 1 го 3 м.	От 3 го 12 м.	От 1 го 5 г.	Наг 5 г.
Финансови пасиви							
Депозити от кредитни институции	5,759	5,759	5,759	-	-	-	-
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	1,171,825	1,171,904	760,082	3,967	393,528	13,305	1,022
Привлечени средства от международни институции	904,782	954,593	1,837	22,086	611,195	-	319,475
Други привлечени средства	110,331	111,934	-	30	303	94,498	17,103
	2,192,697	2,244,190	767,678	26,083	1,005,026	107,803	337,600
Провизии по банков гаранции	4,701	4,701	300	600	3,801	-	-
Неусвоени кредитни ангажименти	328,324	328,324	54,295	43,477	67,314	142,938	20,300

Към 31 декември 2017 г.	Балансова стойност	Брутен поток	Пог 1 м.	От 1 го 3 м.	От 3 го 12 м.	От 1 го 5 г.	Наг 5 г.
Финансови пасиви							
Депозити от кредитни институции	33,909	33,912	3,897	30,015	-	-	-
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	659,847	660,765	635,530	1,045	9,932	14,258	
Привлечени средства от международни институции	869,822	905,278	1,838	23,379	95,187	465,399	319,475
Други привлечени средства	111,406	113,116	-	31	306	95,221	17,558
	1,674,984	1,713,071	641,265	54,470	105,425	574,878	337,033
Провизии по банков гаранции	5,829	5,829	600	1,133	3,000	1,096	-
Неусвоени кредитни ангажименти	446,223	446,223	1,364	13	42,450	402,396	-

Предвид специфичната дейност на Групата, към 31 декември 2017 г. средствата, привлечени от 20 най-големи небанкови депозанти представляват 97.13% от общата сума на задълженията към други клиенти (31 декември 2016 г.: 97,10%). Делът на най-големия небанков депозант в общата сума на задълженията към други клиенти възлиза на 46,07% (31 декември 2016 г.: 56,91%).

В таблицата по-долу са представени финансовите активи на Групата, които са на разположение за подкрепа на бъдещо финансиране и финансовите активи, които са заложили като обезпечение на финансови пасиви:

Към 31 декември 2018 г.				
Финансови активи	Заложени като обезпечение	На разположение за обезпечаване	Други*1	Общо
Парични средства в каса и по разплащателна сметка при Централната банка	-	125,479	172,143	297,622
Вземания от банки	10,543	419,460	-	429,978
Нетна инвестиция във финансов лизинг	-	932	-	932
Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	665,559	382,475	1,048,034
Вземания от Републиканския бюджет	-	471,999	-	471,999
Финансови активи отчитани по справедлива стойност чрез друге всеобхватен доход	6,633	644,302	2,722	653,657
Ценни книжа отчитани по амортизирана стойност	-	10,216	-	10,216
Други финансови активи	-	-	908	908
Общо финансови активи	17,176	2,337,947	558,248	2,913,371

Други* представляват финансови активи, които не са обременени с тежести и нямат рестрикции да бъдат използвани като обезпечение, но Групата не би ги взела предвид като на разположение за подкрепа на бъдещо финансиране в нормалния си ход на дейност.

Към 31 декември 2017 г.				
Финансови активи	Заложени като обезпечение	На разположение за обезпечаване	Други*2	Общо
Парични средства в каса и по разплащателна сметка при Централната банка	-	327,248	120,400	447,648
Вземания от банки	10,542	187,837	-	198,379
Предоставени кредити и аванси на клиенти	-	526,965	172,715	699,680
Вземания от Републиканския бюджет	-	737,516	-	737,516
Ценни книжа на разположение за продажба	7,515	220,768	2,620	230,903
Ценни книжа държани до падеж	-	594	-	594
Други финансови активи	-	-	36	36
Общо финансови активи	18,057	2,000,928	295,771	2,314,756

* Към 31.12.2018 година, по контра-гаранции на два корпоративни клиента са блокирани средства в размер на 10,543 хил. лв., (2017: 10,542 хил. лв.) с падежна структура както следва:

Падежен интервал	Вземания от банки, заложили като обезпечение
На виждане	182
От 91 до 180 дни	2,712
От 181 до една година	6,479
Над една година	1,170

Към 31.12.2018 г. са блокирани ценни книжа по законово изискване за обезпечаване средства на държавния бюджет, в размер на 7,256 хил. лв. (2017: 7,515 хил.лв.).

Преглед на размера, развитието и кредитното качество на необременените с тежести активи се извършва веднъж годишно.

Управление Риск, съвместно с други звена в Групата, месечно следи и докладва пред Комитета за управление на активите и пасивите (КУАП) съотношенията на активите, заложен като обезпечение към общата балансова стойност на активите на Групата. При превъзходение на одобрените от Управителния съвет на Групата лимити, КУАП докладва пред същия за предприемане на съответни корективни действия.

Основните източници на операционен риск в Групата са персонал, процеси, системи и външни събития. Групата е определила основните видове операционен риск като:

- Риск от загуба от неадекватни или недобре функциониращи вътрешни процеси;
- Риск от загуба от неадекватни, неправомерни и/или неправилни действия или бездействия на персонала;
- Риск от загуба от неадекватни или недобре функциониращи системи;
- Риск от загуба от външни събития, включително правен риск.

Управлението на операционния риск се основава на принципите за непоемане на необоснован риск, стриктно спазване на нивата на компетентност и приложимата нормативна уредба. Групата прилага надеждни методи за ограничаване влиянието на операционните рискове, в т.ч. чрез разделяне на функциите и отговорностите, двоен контрол, нива на компетентност, вътрешен контрол и други. Допълнително във всички вътрешни правила и политика на Групата са заложен контролни процедури по редуциране на операционния риск.

При управлението на операционния риск стриктно се наблюдават и регистрират всички операционни събития, възникващи в дейността на различните звена и процеси на Групата, като събитията, характеризирани се с по-голяма честота, както и тези със съществен ефект, служат за основа на анализи на операционния риск в различни сценарии. Операционният риск е измерим и контролируем, като в процеса на работа се поддържа регистър на операционните събития, който служи като база за анализ и подобрене на процесите на работа и минимизиране на условията, които потенциално биха довели до операционни събития и загуба за Групата. Групата е приела за целите на измерване на операционния риск да прилага “Метода на базисния индикатор”.

4.5 Управление на собствения капитал

Основните цели на Групата при управлението на собствения капитал е да поддържа неговото ниво в размери достатъчни за развитие на дейността и постигане на общите цели заложен при създаването ѝ – подкрепа на икономическата политика на страната и развитието на малък и среден бизнес.

В дейността си Групата следва да спазва регулаторните изисквания за капиталова адекватност (Бележка № 33, 34), както и да продължи да оперира като действащо предприятие.

В таблицата са показани основните компоненти на собствения капитал, съгласно регулаторните изисквания и съотношенията, които Групата на консолидирано ниво (като банкова група) е постигнала:

	2018	2017
СОБСТВЕНИ СРЕДСТВА	746,915	739,513
КАПИТАЛ ОТ ПЪРВИ РЕД	746,915	739,513
БАЗОВ СОБСТВЕН КАПИТАЛ ОТ ПЪРВИ РЕД	746,915	739,513
Акционерен капитал	601,774	601,774
Законови резерви	73,672	71,989
Допълнителни резерви	76,190	68,105
Натрупан груо всеобхватен доход	10,901	10,961
Нематериални активи	(331)	(282)
Инвестиции в дъщерни дружества	(20,482)	-
Преходни корекции на базовия собствен капитал от първи ред	(9,649)	(2,620)
Елементи на или приспадания от базовия собствен капитал от първи ред - груо	(4,458)	(10,829)
ДОПЪЛНИТЕЛЕН КАПИТАЛ ОТ ПЪРВИ РЕД	-	-
КАПИТАЛ ОТ ВТОРИ РЕД	-	-
ОБЩ РАЗМЕР НА РИСКОВИТЕ ЕКСПОЗИЦИИ	2,071,469	1,495,506
Кредитен риск - Стандартизиран подход	1,891,995	1,380,418
Централно правителство или централни банки	52,367	-
Регионални правителства или местни органи на власт	-	202
Субекти от публичния сектор	-	9,506
Многостранни банки за развитие	939	939
Институции	184,895	125,719
Предприятия	1,123,264	852,895
На гребно	12,270	17,325
Обезпечени с ипотека върху недвижими имоти	265,587	101,621
Експозиции в неизпълнение	170,642	191,704
Позиции, свързани с високо рискови експозиции	2,934	2,936
Капиталови инструменти	199	152
Други позиции	78,898	77,419
Валутен риск	59,461	-
Операционен риск - Подход на базисния индикатор	120,013	115,088
Съотношение на базовия собствен капитал от първи ред	36.06%	49.45%
Съотношение на обща капиталова адекватност	36.06%	49.45%

	2018	2017
Предпазен капиталов буфер	51,787	37,388
Буфер за системен риск	62,144	44,863
Специфичен за институцията антицикличен капиталов буфер	-	-
Буфер на други институции със системно значение	2,589	-
Регулаторно изисквани нива		
Адекватност на базовия собствен капитал от първи ред	4.50%	4.50%
Адекватност на капитал от първи ред	6.00%	6.00%
Обща капиталова адекватност	8.00%	8.00%
Буфер с оглед запазването на капитала	2.50%	2.50%
Буфер с оглед на системния риск	3.00%	3.00%
Специфичен за институцията антицикличен капиталов буфер	-	-
Буфер на други институции със системно значение	0.125%	-

5. ОПОВЕСТЯВАНЕ НА СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ

Таблицата показва балансовите и справедливите стойности на активите и пасивите, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности:

Към 31.12.2018 г.	Балансова стойност						Справедлива стойност				
	Бел.	Дър- жани до падеж	Заеми и вземания	Дър- жани за търгу- ване	Финансови ак- тиви отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
АКТИВИ, ОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ											
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	21	-	-	-	653,657	-	653,657	652,928	-	-	652,928
Активи, придобити от обезпечения	26	-	-	-	-	27,128	27,128	-	-	27,128	27,128
Инвестиционни имоти	25	-	-	-	-	7,649	7,649	-	-	7,649	7,649
		-	-	-	653,657	34,777	688,434	652,928	-	34,777	687,705
ФИНАНСОВИ АКТИВИ, НЕОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ											
Парични средства в каса и по разплащателна сметка в Централната банка	16	-	297,622	-	-	-	297,622	-	297,622	-	297,622
Предоставени кредити на банки	17	-	99,297	-	-	-	99,297	-	104,943	-	104,943
Разплащателни сметки и срочни депозити на банки	17	-	330,681	-	-	-	330,681	-	330,681	-	330,681
Предоставени кредити и аванси на клиенти	18	-	1,048,034	-	-	-	1,048,034	-	1,078,909	-	1,078,909
Вземания от Републиканския бюджет	19	-	471,999	-	-	-	471,999	-	497,667	-	497,667

Към 31.12.2018 г.	Балансова стойност						Справедлива стойност				
	Бел.	Държани до падеж	Заеми и вземания	Държани за търговане	Финансови активи отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Ценни книжа, държани до падеж	20	10,216	-	-	-		10,216	-	13,055	-	13,055
		10,216	2,247,633	-			2,257,849		2,322,877		2,322,877
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ, НЕОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ											
Депозити от кредитни институции - Разплащателни сметки и срочни депозити от банки	28	-	-	-	-	5,759	5,759	-	5,759	-	5,759
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	29	-	-	-	-	1,171,825	1,171,825	-	1,172,236	-	1,172,236
Привлечени средства от международни институции	30	-	-	-	-	904,782	904,782	-	936,612	-	936,612
Други привлечени средства	31	-	-	-	-	110,331	110,331	-	110,894	-	110,894
		-	-	-	-	2,192,697	2,192,697	-	2,225,501	-	2,225,501

Не е оповестена справедливата стойност на ценни книжа, класифицирани като инвестиции с балансова стойност 729 хил. лв. към 31 декември 2018 г. (2017: 491 хил. лв.), държани по цена на придобиване, тъй като според Банката тя не може да бъде надеждно оценена.

Към 31.12.2017 г.	Балансова стойност						Справедлива стойност				
	Бел.	Държани до падеж	Заеми и вземания	Държани за търговане	На разположение за продажба	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
АКТИВИ, ОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ											
Ценни книжа на разположение за продажба	21	-	-	-	291,867	-	291,867	291,867	-	-	291,867
Активи, придобити от обезпечения	26	-	-	-	-	15,875	15,875	-	-	15,875	15,875
Инвестиционни имоти	25	-	-	-	-	7,702	7,702	-	-	7,702	7,702
		-	-	-	291,867	23,577	315,444	291,867	-	23,577	315,444
ФИНАНСОВИ АКТИВИ, НЕОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ											
Парични средства в каса и по разплащателна сметка в Централната банка	16	-	447,648	-	-	-	447,648	-	447,648	-	447,648
Предоставени кредити на банки	17	-	113,869	-	-	-	113,869	-	116,576	-	116,576
Разплащателни сметки и срочни депозити на банки	17	-	85,041	-	-	-	85,041	-	85,042	-	85,042
Предоставени кредити и аванси на клиенти	18	-	709,111	-	-	-	709,111	-	722,807	-	722,807
Вземания от Републиканския бюджет	19	-	737,516	-	-	-	737,516	-	799,661	-	799,661
Ценни книжа, държани до падеж	20	594	-	-	-	-	594	-	598	-	598
		594	2,093,185	-	-	-	2,093,779	-	2,172,332	-	2,172,332

Към 31.12.2017 г.	Балансова стойност						Справедлива стойност				
	Бел.	Държани до падеж	Заеми и вземания	Държани за търгу- ване	На разпо- ложение за про- дажба	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
ФИНАНСОВИ ПАСИВИ, НЕОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ											
Депозити от кредитни институции - Разплащателни сметки и срочни депозити от банки	28	-	-	-	-	33,909	33,909	-	33,909	-	33,909
Депозити от други клиенти, различни от кредитни институции	29	-	-	-	-	659,847	659,847	-	659,841	-	659,841
Привлечени средства от международни институции	30	-	-	-	-	869,822	869,822	-	899,003	-	899,003
Други привлечени средства	31	-	-	-	-	111,406	111,406	-	112,299	-	112,299
		-	-	-	-	1,674,984	1,674,984	-	1,705,052	-	1,705,052

Представената по-долу таблица показва справедлива стойност на активите и пасивите, оценявани по справедлива стойност по вид активи към отчетната дата. Групата доброволно е оповестила справедливата стойност на активите, придобити от обезпечения към 31 декември 2018 г. и 31 декември 2017 г.

Вид финансов инструмент	Справедлива стойност към 31.12.2018	Справедлива стойност към 31.12.2017	Ниво на справедлива стойност	Техника на оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
Инвестиционни имоти	7,649	7,702	Ниво 3	<p>Метод на пазарните сравнения</p> <p>При метода на сравнителните продажби се прави оценка чрез пряко сравнение на разглеждания имот и подобни на него, които са били продадени като цената се определя въз основа на тези предишни сделки. При използването на този подход е необходимо, данните за сравняемите имота да бъдат действително сходни, имотите да са подобни, да са в същия район и времето на сделката и датата, към която се изготвя оценката да са близки.</p>	<p>1. Коефициент за пазарна реализация (0.8-0.95)</p> <p>2. Коефициент за местоположение (0.81-1.0)</p> <p>3. Коефициент за специфични особености (състояние) (0.8-1.1)</p>	<p>Определената справедлива стойност ще се увеличи (намали) ако:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Коефициентът на пазарна реализация се увеличи (намали). – Коефициентът на местоположение се увеличи (намали) – Коефициентът на състояние се увеличи (намали)
Инвестиционни имоти (прог.)	7,649	7,702	Ниво 3	<p>Метод на капитализиране на дохода (приходна стойност)</p> <p>Приходният метод при изготвяне на оценка на недвижим имот е анализ на стойността на оценявания имот, основан на способността му да генерира приходи чрез капитализиране на нетния приход от имота за даден период. При определяне на приходната стойност на оценявания обект се изхожда от трайно реализирания чист годишен приход на недвижимия имот, като приходната стойност е определена на база реален ливъзможен постоянно достиган наем, определен на база среден предлаган наем в района (наблюдавана входяща информация), при отчитане състоянието на сградния фонд и остатъчния срок на ползване.</p>	<p>Корекционен коефициент за пазарна адекватност на офертите (от -10% до +5%)</p>	<p>Определената справедлива стойност ще се увеличи (намали) ако корекционен коефициент за пазарна адекватност на офертите се увеличи (намали).</p>

Вид финансов инструмент	Справедлива стойност към 31.12.2018	Справедлива стойност към 31.12.2017	Ниво на справедлива стойност	Техника на оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
Активи, придобити от обезпечения	27,128	15,875	Ниво 3	<p>Метод на капитализиране на дохода (приходна стойност)</p> <p>Приходният метод при изготвяне на оценка на недвижим имот е анализ на стойността на оценявания имот, основан на способността му да генерира приходи чрез капитализиране на нетния приход от имота за даден период. При определяне на приходната стойност на оценявания обект се изхожда от трайно реализирания чист годишен приход на недвижия имот, като приходната стойност е определена на база реален ливъвозможен постоянно достиган наем, определен на база среден предлаган наем в района (наблюдавана входяща информация), при отчитане състоянието на сградния фонд и остатъчния срок на ползване.</p>	1. Корекционен коефициент за пазарна адекватност на офертите (от -10% до +5%)	Корекционен коефициент за пазарна адекватност на офертите се увеличи (намали).
Предоставени кредити на банки	104,943	116,576	Ниво 2	<p>Дисконтирани парични потоци</p> <p>Бъдещите парични потоци са дисконтирани със Euribor за 12 месеца, но не по-малко от 0 с корекция спрямо кривата на доходност на български ДЦК на първичен пазар по публикация в Bloomberg.</p>	неприложимо	неприложимо
Предоставени кредити и аванси на клиенти	1,078,909	722,807	Ниво 2	<p>Дисконтирани парични потоци</p> <p>Бъдещите парични потоци са оценени на базата на публикуваните лихвени проценти по нов бизнес за декември 2018 г. от БНБ пазарна статистика, без да е извършвана корекция върху тях.</p>	неприложимо	неприложимо

Вид финансов инструмент	Справедлива стойност към 31.12.2018	Справедлива стойност към 31.12.2017	Ниво на справедлива стойност	Техника на оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни	Взаимовръзка между ключови ненаблюдаеми входящи данни и справедлива стойност
Вземания от Републиканския бюджет	497,667	799,661	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на доходността на български ДЦК към декември 2018 г., публикувана от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция в/у тях.	неприложимо	неприложимо
Ценни книжа държани до падеж	13,055	598	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на публикуваните лихвени проценти по нов бизнес за кредити към нефинансови предприятия за декември 2018 г. от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо
Други привлечени средства	110,894	112,299	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на доходността на българските държавни ценни книжа към декември 2018 г., публикувана от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо
Привлечени средства от международни институции	936,612	899,003	Ниво 2	Дисконтирани парични потоци Бъдещите парични потоци са оценени на базата на доходността на българските държавни ценни книжа към декември 2018 г., публикувана от БНБ статистика за пазара, без да е извършвана корекция върху тях.	неприложимо	неприложимо

За активите и пасивите от баланса, които не са оповестени в таблицата, Ръководството на Групата счита, че тяхната справедлива стойност е близка до тяхната балансова стойност.

6. НЕТЕН ДОХОД ОТ ЛИХВИ

	2018	2017
Приходи от лихви		
Кредити и аванси на клиенти	45,926	46,113
Кредити на банки	1,707	2,507
Депозити в други банки	1,872	945
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в груп всеобхватен доход	5,951	3,293
Нетна инвестиция във финансов лизинг	92	123
Вземания от Републиканския бюджет	9,254	10,157
Ценни книжа отчитани по амортизирана стойност	69	52
Други пасиви (приходи от отрицателни лихви)	1,669	88
	66,540	63,278
В т.ч. Приходи от лихви по кредити и вземания класифицирани като Фаза 3	4,322	4,567
Разходи за лихви		
Привлечени средства от международни институции	(6,631)	(4,464)
Депозити от клиенти	(530)	(749)
Депозити от други банки	(4)	(16)
Други привлечени средства	(124)	(128)
Финансов лизинг	(21)	-
Други активи (разходи за отрицателни лихви)	(2,064)	(255)
	(9,374)	(5,612)
Нетен доход от лихви	57,166	57,666

Доходността на активите като съотношение на нетната печалба и балансовото число е 0,91% (2017 г.: 0,84%).

7. НЕТЕН ДОХОД ОТ ТАКСИ И КОМИСИОНИ

	2018	2017
Приходи от такси и комисиони		
<i>Приходи от такси и комисиони по МСФО 15</i>		
Услуги във връзка с извършване на транзакции*	1,630	-
Издаване на гаранции и акредитиви	3,945	-
Поддържане на сметки	69	-
Общо приходи от такси и комисиони по договори с клиенти	5,644	-
Други такси	35	-
Общо такси и комисиони 2018	5,679	-
Гаранции и акредитиви	-	3,323
Поддържане на сметки, преводи и касови операции на клиенти и други	-	560
Обслужване на облигационни емисии	-	252
Средства на Министерство на земеделието и храните и Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури със специално предназначение (Бележка 30)	-	679
Средства на Министерство на финансите със специално предназначение (Бележка 30)	-	64
Други	-	32
	-	4,910
Разходи за такси и комисиони		
Агентски комисионни	(34)	(30)
Преводи и касови операции в други банки	(4)	(3)
Обслужване на сметки в други банки	(31)	(35)
Общо разходи за такси и комисиони	(69)	(68)
Нетен доход от такси и комисиони	5,610	4,842

* Услугите, свързани с транзакции включват доверително управление на средства на Министерство на земеделието и храните и Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури със специално предназначение - 1,039 хил. лв и на средства на Министерство на финансите със специално предназначение – 62 хил.лв. Виж Бележка № 30 за подробности относно програмите.

8. НЕТЕН ДОХОД ОТ ОПЕРАЦИИ В ЧУЖДЕСТРАННА ВАЛУТА

	2018	2017
Нетна печалба от сделки с чуждестранна валута	386	419
Нетна печалба от преоценка на валутни активи и пасиви	(7)	(10)
	379	409

9. НЕТЕН ДОХОД ОТ ЦЕННИ КНИЖА ОТЧИТАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ В ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

	2018	2017
Нетна печалба от сделки с ценни книжа отчитани по справедлива стойност в ДВД, в т. ч. и реализиран преоценъчен резерв	738	188
	738	188

10. ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА

	2018	2017
Получени дивиденди	17	75
Възстановени съдебни разноски	843	354
Приходи от наем от инвестиционни имоти	871	480
Печалба от продажба на активи, сгържани за продажба	437	197
Печалба от продажба на ДМА	1	7
Други приходи	292	99
	2,461	1,212

11. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

	2018	2017
Разходи за активи, сгържани за продажба	(280)	(335)
Съдебни разноски	(28)	(62)
Данък при източника	(286)	(223)
Преки оперативни разходи, възникващи от инвестиционни имоти	(204)	(165)
Разходи за продажба на ДМА	(1)	(31)
Други разходи	(993)	(5)
	(1,792)	(821)

12. (РАЗХОДИ ЗА)/ ПРИХОДИ ОТ РЕИНТЕГРИРАНИ ОБЕЗЦЕНКИ И ПРОВИЗИИ

	2018	2017
Разходи за/(Приход от/ реинтегрирани) обезценки на индивидуално значими кредити, нетно	(7,623)	(23,864)
Разходи за/(Приход от/ реинтегрирани) обезценки по неусвоени кредити	472	-
Приходи от реинтегрирани/ (разходи за) обезценки на финансов лизинг	(41)	14
(Разходи за)/приходи от реинтегрирани провизии по гаранции, нетно	(892)	1,949
Разходи за / (Приходи от реинтегриране на) обезценки на активи, придобити от обезпечения	(232)	(194)
Разходи за /(Приходи от реинтегриране на) провизии по ценни книжа, нетно	(1,730)	
	(10,046)	(22,095)

Движението на балансово натрупаните разходи за обезценки и провизии е оповестено в Бележка 18, 22, 26 и 31.

13 А. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

	2018	2017
Възнаграждения на персонала и социално осигуряване	(11,407)	(9,404)
Възнаграждения на членове на Управителния съвет и Надзорния съвет	(2,290)	(2,075)
	(13,697)	(11,479)

	2018	2017
Разходите за персонала включват:		
Залати	(9,945)	(8,121)
Социални осигуровки	(1,280)	(1,080)
Социални придобивки	(116)	(104)
Начислени суми по обезщетения при пенсиониране	(66)	(99)
	(11,407)	(9,404)

13 Б. ОБЩИ И АДМИНИСТРАТИВНИ РАЗХОДИ

	2018	2017
Вноски във Фонд за реструктуриране на банките	(6,913)	(3,180)
Вноски във Фонда за гарантиране на влоговете	(47)	(39)
Наеми	(9)	(16)
Комуникации и ИТ услуги	(595)	(560)
Поддръжка офис и офис – техника	(784)	(576)
Правни и консултантски услуги	(271)	(227)
Реклама и представителни мероприятия	(898)	(368)
Данъци и държавни такси	(258)	(219)
Външни услуги	(488)	(388)
Консултантски услуги от регистрираните одиторски предприятия	(2)	(9)
Командировки	(101)	(67)
Одит услуги от регистрираните одиторски предприятия	(178)	(148)
	(10,544)	(5,797)

Начислените за годината суми за услуги, извършени от регистрираните одиторски предприятия на Дружеството включват: независим финансов одит – 178 хил. лв. (2017 г.: 148 хил. лв.), включително договорени процедури за 6 хил. лв. (2017: 6 хил. лв.), данъчни консултации - 0 хил. лв. (2017 г.: 0 хил. лв.), за други услуги, несвързани с одита - 2 хил. лв. (2017 г.: 9 хил. лв.).

14. ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ

	2018	2017
Разход за текущ данък	2,078	2,569
Приход от отсрочени данъци в резултат на проявени временни разлики	(434)	(247)
(Приход)/Разход от отсрочени данъци в резултат на промени на счетоводната политика	167	-
Общо разход за текущ данък	1,811	2,322

В хиляди лева	2018	2017
Счетоводна печалба	28,898	23,002
Разход за данък според действаща данъчна ставка (10% за 2017, 10% за 2016)	2,890	2 427
Разходи, непризнати за данъчни цели	139	34
Приходи, непризнати за данъчни цели	(169)	(139)
(Приход)/разход от отсрочени данъци в резултат на промяна на счетоводната политика	(1,049)	-
Общо разход за данък	1,811	2,322
Ефективна данъчна ставка	6,27%	10.10%

Салдата на отсрочените данъци се отнасят към следните позиции от консолидирания отчет за финансовото състояние и измененията в отчета за всеобхватния доход:

	Активи		Пасиви		Изменения в отчета за дохода	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Имоти и оборудване	(15)	(15)	-	-	-	(1)
Други активи	(232)	(444)	-	-	212	35
Гаранционен портфейл	-	(290)	-	-	290	121
Други задължения	(14)	(63)	-	-	49	(11)
Ценни книжа	-	(1,446)	-	-	1,446	(448)
Инвестиционни имоти	-	-	-	-	-	57
	(261)	(2,258)	-	-	1,997	(247)

Измененията във времените разлики през годината се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход.

При признаването на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на Групата да генерира достатъчна данъчна печалба.

15. НЕТНА ПРОМЯНА В СПРАВЕДЛИВАТА СТОЙНОСТ НА ФИНАНСОВИ АКТИВИ ОТЧИТАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД, НЕТНО ОТ ДАНЪЦИ

	2018	2017
Печалби от преоценки на активи отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, възникнали през годината	(185)	4,281
Рециклиране на доходи	(158)	188
Друг всеобхватен доход за годината	(343)	4,469

16. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА В КАСА И ПО РАЗПЛАЩАТЕЛНА СМЕТКА В ЦЕНТРАЛНАТА БАНКА

	2018	2017
Касова наличност	335	244
Разплащателни сметки	297,287	447,404
В т.ч. Минимални задължителни резерви	172,143	120,400
Общо предоставени средства при Централната банка	297,287	447,404
Общо парични средства в каса и по сметки при Централната банка	297,622	447,648

Дружеството-майка поддържа суми, зависещи от рисково претеглените активи като Минимални задължителни резерви в БНБ. Предоставените депозити при Централната банка са с лихва -0.60 % за превишението с над 105% на МЗР (2017 г.: -0.60%).

17. ВЗЕМАНИЯ ОТ БАНКИ

В хиляди лева	2018	2017
Разплащателни сметки местни банки	338	516
Разплащателни сметки чуждестранни банки	14,938	12,512
в т.ч. Разплащателни сметки с оригинален матуритет до 90 дни	4,734	2,485
Срочни депозити в местни банки (вкл. репо сделки)	244,262	72,013
Срочни депозити чуждестранни банки	71,143	-
в т.ч. Срочни депозити с оригинален матуритет до 90 дни	315,405	71,786
Предоставени кредити на местни банки	98,971	101,270
Предоставени кредити на чуждестранни банки	1,467	12,599
Коректив за обезценки и несъбираемост на кредити на банки	(1,116)	-
	430,003	198,910

Към 31.12.2018 г. са предоставени целеви кредити на местни банки в лева и евро за кредитиране на клиенти с цел развитие на малки и средни предприятия с оригинален матуритет до 10 години и лихвени нива в диапазон от 1.40% до 4.50% (2017 г.: 1.49% до 4.40%).

Средства в размер на 10,543 хил. лв. са блокирани по разплащателни сметки в чуждестранни банки като покритие по акредитиви. (2017 г.: 10,542 хил. лв.)

Към 31.12.2018 г. са предоставени кредити на местни банки във валута с номинална стойност в размер на 5,745 хил. евро и легова равностойност 11,236 хил. лв. (31.12.2017 г. – няма предоставени заеми), с оригинален матуритет до 2027 г. и погасяване на кредитите на четири вноски. Кредитите са целеви и са отпуснати на банки за директно кредитиране на клиенти с цел развитие на малки и средни предприятия (МСП) съгласно заемно финансиране от Министерство на финансите със средства на KfW.

18. ПРЕДОСТАВЕНИ КРЕДИТИ И АВАНСИ НА КЛИЕНТИ

	2018	2017
Кредити (брутна стойност)	1,211,190	867,086
Коректив за обезценки и несъбираемост на кредити	(163,156)	(157,975)
	1,048,034	709,111

	2018	2017
А. Анализ по видове клиенти		
Частни предприятия и еднолични търговци	1,208,029	863,088
Общини	928	1,099
Частни физически лица	2,233	2,899
	1,211,190	867,086

	2018	2017
Б. Анализ по отрасли по предназначение на кредита		
Строителство	162,701	146,728
Транспорт	131,627	106,678
Промисленост, общо	439,267	303,770
Промисленост - производство и разпределение на енергия	74,714	85,437
Промисленост - производство на хранителни продукти	51,392	50,032
Промисленост - други производства	96,421	46,786
Промисленост - производство на тъкюневи изделия	149,129	58,773
Промисленост - производство на машини и оборудване	67,611	62,742
Финансови услуги	112,665	69,312
Търговия	34,227	38,612
Административни и офис дейности	253	49,342
Операции с недвижими имоти	49,741	49,475
Селско стопанство	34,278	33,357
Държавно управление	77,659	32,376
Туристически услуги	108,924	17,342
Други отрасли	55,658	11,695
Събиране и обезвреждане на отпадъци	4,190	8,399
	1,211,190	867,086

Банката предоставя основно средства за финансиране на дейности на малки и средни предприятия, както и на инвестиционни проекти за реализиране на възвръщаемост между 5 до 10 години.

В. Движение на коректива за обезценки и несъбираемост на кредитите

В хиляди лева	2018			2017		
	Индивидуално обезценени	Колективно обезценени	Общо	Индивидуално обезценени	Колективно обезценени	Общо
На 1 януари	157,812	163	157,975	143,135	163	143298
Ефект МСФО 9	10,019		10,019			
Разходи за обезценки	31,264	-	31,264	43,843	-	43,843
Реинтегрирани обезценки	(23,731)	(163)	(23,894)	(19,979)	-	(19,979)
Отписани за сметка на обезценки	(12,208)	-	(12,208)	(9,187)	-	(9,187)
Към 31 декември	163,156	-	163,156	157,812	163	157,975

19. ВЗЕМАНИЯ ОТ РЕПУБЛИКАНСКИ БЮДЖЕТ

	2018	2017
Придобити вземания	-	9,506
Програма Енергийна ефективност	472,803	728,010
Коректив за обезценки и несъбираемост на кредити (колективна обезценка)	(804)	-
	471,999	737,516

Към 31.12.2018 г., (аналогично към 31.12.2017 г.), вземанията, класифицирани като Вземания от Републикански бюджет – Придобити вземания, представляват вземания, възникнали по договори за цесия с длъжници второстепенни разпоредители с бюджетни средства.

С Постановление № 18 от 2 февруари 2015 г. на Министерския съвет на РБ се прие Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (Програмата), за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмата и за определяне на органите, отговорни за реализацията ѝ.

Финансирането на Програмата се извършва чрез ББР. За целта банката сключва тристранни договори с областните управители (представители на държавата), общинските кметове (пълномощници на сдруженията на собствениците).

Дружеството-майка счита, така възникналите вземания са носители на минимален кредитен риск, доколкото източник на погашенията е бюджета на РБ.

Целево привлеченият ресурс от международни партньори, за целите на финансиране на програмата, ползва държавна гаранция (вж. бележка 30).

Усвоените средства по Програмата към 31.12.2018 г. са в размер на 471,999 хил. лв (към 31.12.2017 г. са : 728,010 хил. лв.).

20. ФИНАНСОВИ АКТИВИ, ОЦЕНЯВАНИ ПО СПРАВЕДЛИВА СТОЙНОСТ ПРЕЗ ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Считано от 01.01.2018 г., съгласно МСФО 9, Банката отчита нова категория активи в отчета за финансовото си състояние: финансови активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

	2018	2017
Държавни ценни книжа	599,567	-
Корпоративни облигации	50,808	-
Акции на непублични дружества	2,722	-
Участие в инвестиционна програма SIA (Бележка № 36)	546	-
Акции на публични дружества	14	-
	653,657	-

През 2017 г. тези активи са били класифицирани съгласно МСС 39 като Активи на разположение за продажба.

	2018	2017
Държавни ценни книжа	-	288,881
Акции на непублични дружества	-	2,620
Участие в инвестиционна програма SIA (Бележка № 36)	-	352
Акции на публични дружества	-	14
	-	291,867

Движение на финансови активи оценявани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход

	2018	2017
Към 1 януари	291,866	-
Увеличение (покупки)	483,171	-
Намаление (продажби и/или падежиране)	(121,037)	-
Нетно увеличение от преоценки на ценни книжа отчитани по справедлива стойност в ДВД	(343)	-
Към 31 декември	653,657	-

Движение на финансови активи на разположение за продажба

	2018	2017
Към 1 януари	-	322,965
Увеличение (покупки)	-	53,258
Намаление (продажби и/или падежиране)	-	(88,825)
Нетно увеличение от преоценки на ценни книжа на разположение за продажба до справедлива стойност	-	4,469
Към 31 декември	-	291,867

Финансовите активи, оценявани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход се състоят основно от държавни ценни книжа с емитент Република България или други европейски държави, и корпоративни облигации.

От притежаваните от Групата акции в непублични дружества, 2,538 хил. лв. са акции от капитала на Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ). Невнесената част от номиналната стойност по придобитите акции на ЕИФ е дължима след решение, което следва да се вземе на Общо събрание на акционерите на ЕИФ (Бележка № 36).

Останалата част от акциите в непублични дружества в размер на 183 хил. лв. са акции от капитала на лицензираното дружество като оператор на платежни системи по българското законодателство БОРИКА-Банксервиз АД. Акционери в това дружество могат да бъдат само банки и те придобиват своите акции по специален ред, като стойността на една акция при придобиване се определя на база формула, установена в устава на дружеството. Те се представят по цена на придобиване, тъй като към отчетната дата няма достатъчно достоверна, публична информация за определяне на актуална справедлива цена на тези акции.

Формираният резерв по финансови активи отчитани по справедлива стойност в ДВД към 31.12.2018 г. е в размер на 10,909 хил. лв. – положителна величина (31.12.2017 г.: 11,003 хил. лв. положителна величина) (Бележка № 34).

През 2018 г., няма прехвърлена и отчетена обезценка на ценни книжа отчитани по справедлива стойност в ДВД в отчета за всеобхватния доход (в текущата печалба или загуба за годината). (Бележка № 9) (2017 г.: няма прехвърлена и отчетена обезценка на ценни книжа на разположение за продажба в отчета за всеобхватния доход.).

21. ЦЕННИ КНИЖА, ДЪРЖАНИ ДО ПАДЕЖ

	2018	2017
Корпоративни облигации на финасови предприятия	-	594
	-	594

Корпоративните облигации на финасови предприятия представляват облигации, издадени от българско дружество, геноминирани в EUR с номинал 1,000 хил. евро.

22. НЕТНА ИНВЕСТИЦИЯ ВЪВ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ

Нетната инвестиция във финансов лизинг се получава като разлика между брутната инвестиция във финансов лизинг, намалена с нереализирания финансов приход и начислената обезценка.

	2018	2017
Брутната инвестиция във финансов лизинг	1,577	1,705
Нереализиран финансов приход	(159)	(212)
Нетни минимални лизингови плащания	1,418	1,493
Обезценка	(486)	(458)
Нетна инвестиция във финансов лизинг	932	1,035

Нетната инвестиция във финансов лизинг се разпределя както следва:

	2018	2017
С краен срок на изгължаване до 1 година	34	41
С краен срок на изгължаване от 1 година до 5 години	1,384	1,452
Нетни минимални лизингови плащания	1,418	1,493
Обезценка	(486)	(458)
Нетна инвестиция във финансов лизинг	932	1,035

Към датата на финансовия отчет, начислените непаяжирани лихви са в размер на 5 хил. лв. (2017 г.: 7 хил. лв).

Движение на коректива за обезценки:

	2018	2017
Салдо към 1 януари	(458)	(474)
Ефект от прилагането на МСФО 9 за първи път	8	
Обезценка за годината:		
Начислена обезценка	(48)	(11)
Възстановена обезценка	7	25
Отписана обезценка	5	2
Салдо към 31 декември	(486)	(458)

23. ИМОТИ, МАШИНИ И СЪОРЪЖЕНИЯ, НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Земя и сгради	Банково оборудване и компютри	Стопански инвентар	Транспортни средства	Лиценз и софтуер	Общо
Отчетна стойност						
На 1 януари 2017 г.	32,553	2,277	618	363	1,187	36,998
Придобити	-	196	181	-	133	510
Излезли от употреба	-	(347)	(221)	-	(5)	(573)
На 31 декември 2017 г.	32,553	2,126	578	363	1,315	36,935
Придобити като част от бизнес комбинация (08.06.2018)	4,558	13	20	-	112	4,703
Придобити	121	28	126	775	224	1,274
Излезли от употреба	-	(18)	(56)	-	-	(74)
На 31 декември 2018 г.	37,232	2,149	668	1,138	1,651	42,838
Натрупана амортизация						
На 1 януари 2017 г.	721	1,124	261	174	939	3,219
Начислена за годината	576	324	58	64	102	1,124
Отписана	-	(322)	(80)	-	(5)	(407)
На 31 декември 2017 г.	1,297	1,126	239	238	1,036	3,936
Начислена за годината	768	286	77	142	104	1,377
Отписана	-	(16)	(56)	-	-	(72)
На 31 декември 2018 г.	2,065	1,396	260	380	1,140	5,241
Балансова стойност						
На 31 декември 2018 г.	35,167	753	408	758	511	37,597
На 31 декември 2017 г.	31,256	1,000	339	125	279	32,999

Напълно амортизираните имоти, машини и съоръжения, които са все още в употреба, към 31.12.2018 г. са в размер на 1,122 хил. лв. по отчетна стойност (2017: 925 хил. лв.), а на нематериалните активи съответно 837 хил.лв. (2017: 799 хил. лв.)

24. ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ

	2018	2017
Балансова стойност в началото на периода	7,702	7,702
Рекласифицирани от държани за продажба	-	-
Продадени	(53)	-
(Загуба) от промяна в справедливата стойност, включена в печалбата и загубата за периода	-	-
	7,649	7,702

Групата притежава инвестиционни имоти в резултат на придобити обезпечения от проблемни кредити. Те са отдадени под наем на трети лица. Генерираният приход от наем за 2018 г. е в размер на 594 хил.лв. (2017 г.: 480 хил. лв.) (Бележка 10). Справедливата стойност към 31.12.2018 г. е определена от лицензиран независим оценител.

Групата класифицира инвестиционните имоти в ниво 3 спрямо йерархията на справедливите стойности. Справедливата стойност е определена на базата на оценката на лицензирани независими оценители, като са използвани техники за оценка и ключовите входящи данни за оценката на инвестиционни имоти оповестени в Бележка 5.

25. АКТИВИ, ДЪРЖАНИ ЗА ПРОДАЖБА

Включените към 31.12.2018 г. имоти (земи, сгради и стопански инвентар) на стойност 5,012 хил. лв. (2017 г.: 10,100 хил. лв. земи и сгради), са придобити от Групата през 2018 г. срещу погасяване на задължения по проблемни кредити на нейни кредитополучатели.

Активите не се използват и не се планира да се използват в дейността на Групата. За тях ръководството активно търси купувачи, с цел и плановете, те да се продадат до края на 2019 г.

Движение на активите държани за продажба през 2018 и 2017 година:	2018	2017
Балансова стойност в началото на периода	10,100	4,670
Придобити от обезпечения	4,835	9,582
Продадени	(956)	(2)
Рекласифицирани към други активи	(8,963)	-
Рекласифицирани към активи, придобити от обезпечения	-	(4,150)
Обезценка	(4)	-
	5,012	10,100

26. ДРУГИ АКТИВИ И АКТИВИ, ПРИДОБИТИ ОТ ОБЕЗПЕЧЕНИЯ

	2018	2017
Активи, придобити от обезпечение	27,128	15,875
Други вземания	908	727
ДДС за възстановяване	545	439
Надвнесен корпоративен данък	-	1,596
Предплатени разходи и аванси	156	224
	28,737	18,861

Активите, придобити от обезпечения включват активи, които Групата е придобила в резултат на кредити в неизпълнение. Тези активи се оценяват по по-ниската от себестойността и нетната реализируема стойност. Нетната реализируема стойност се определя на базата на оценки от лицензирани независими оценители, които ръководството е приело за разумни и адекватни за Групата.

Движение на активи, придобити от обезпечение през 2018 и 2017 г.:	2018	2017
Балансова стойност в началото на периода	15,875	11,372
Рекласифицирани от активи, държани за продажба	8,963	4,150
Разходи за строителство	3,096	1,341
Продадени	(575)	(794)
Обезценка	(231)	(194)
Балансова стойност в края на периода	27,128	15,875

27. ДЕПОЗИТИ ОТ КРЕДИТНИ ИНСТИТУЦИИ

	2018	2017
Депозити от местни банки	4,323	32,361
Депозити от чуждестранни банки	1,436	1,548
	5,759	33,909

Няма задължения за лихви по депозити от кредитни институции към 31.12.2018 г. (2017: 12 хил. лв.)

	2018	2017
Срочни депозити	-	30,012
Безсрочни депозити	5,759	3,897
	5,759	33,909

28. ДЕПОЗИТИ ОТ ДРУГИ КЛИЕНТИ, РАЗЛИЧНИ ОТ КРЕДИТНИ ИНСТИТУЦИИ

	2018	2017
Частни физически лица	5,198	8,268
Предприятия и еднолични търговци	1,166,627	651,579
	1,171,825	659,847

Сумите дължими на частни физически лица представляват депозити на служители от Групата.

Начислените задължения за лихви по депозитите от други клиенти, различни от кредитни институции към 31.12.2018 г. са в размер на 539 хил. лв. (2017 г.: 156 хил. лв.).

	2018	2017
Срочни депозити	492,235	75,309
Безсрочни депозити	679,590	584,538
	1,171,825	659,847

29. ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА ОТ МЕЖДУНАРОДНИ ИНСТИТУЦИИ

	2018	2017
Дългосрочно рамково споразумение за заем с Банката за развитие към Съвета на Европа	277,271	325,929
Дългосрочни заеми от Европейската инвестиционна банка	146,722	146,721
Дългосрочни заеми от Скандинавска инвестиционна банка	11,947	16,521
Дългосрочни заеми от Кредитанцалт фюр Вигерауфбау	154,223	195,667
Сумитомо Митсуи – Банкова Корпорация Европа	-	-
Китайска Ексим Банк	97,727	-
Дългосрочни заеми от JVIC Японската банка за международно сътрудничество	-	969
Европейски инвестиционен фонд	1,712	7,859
Индустриална и търговска банка на Китай	-	19,660
Китайска банка за развитие	215,180	156,496
	904,782	869,822

Начислените задължения за лихви по привлечени средства от международни институции към 31.12.2018 г. са в размер на 755 хил. лв. (2017: 924 хил. лв.).

Ефективните лихвени проценти по привлечени средства от международни институции към 31.12.2018 г. са в границите от 0 % до 1.75 % (31.12.2017г.: от 0 % до 3.39%).

Банка за развитие към Съвета на Европа

На 18.11.2009 г. е сключен договор за заем между Българска банка за развитие АД и Банката за развитие към Съвета на Европа в размер на 15,000 хил. евро. Средствата са предназначени за финансиране на инвестиционни проекти на микро, малки и средни предприятия от реалния сектор с цел създаване на нови и запазване на съществуващи работни места. Заемът е необезпечен. Към 31.12.2018 г. е изцяло усвоен, а дължимата главница по заема е в размер на 3,750 хил. евро с левова равностойност 7,334 хил. лв. (31.12.2017 г.: 5,625 хил. евро с левова равностойност 11,002 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на тримесечен EURIBOR плюс надбавка. На 30.03.2011 г. е подписан нов договор между Българска банка за развитие АД и Банката за развитие към Съвета на Европа за 20,000 хил. евро. Договорените средства от този заем имат за цел да подобрят достъпа до финансиране на българските малки и средни предприятия, да се създадат нови работни места, както и да се запазят вече съществуващи такива. Заемът е необезпечен.

Към 31.12.2018 г. заемът е напълно усвоен, а дължимата главница по заема е в размер на 9,000 хил. евро с левова равностойност 17,602 хил. лв. (31.12.2017 г.: 11,000 хил. евро с левова равностойност 21,514 хил. лв.). Лихвеният процент по първи транш на заема е плаващ, базиран на тримесечен EURIBOR плюс надбавка, а по втори транш е фиксиран.

На 23 февруари 2016 г., Българска банка за развитие подписа Договор с Банката за развитие на Съвета на Европа (БРСЕ) в размер на 150,000 хил. евро. Средствата са предназначени за финансиране на мерки за енергийна ефективност и необходими структурни мерки в рамките на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС). Заемът е целеви и ще се използва за санирането на многофамилни жилища. Срокът за погасяване на заема е до 10 години. Към 31.12.2018 г., заемът е напълно усвоен. Заемът е обезпечен с държавна гаранция, предоставена на основание Закона за държавния бюджет за 2016 г. Подписано е Гаранционно споразумение между БРСЕ и Република България, представлявана от Министъра на финансите, което е ратифицирано от Народното събрание. Законът за ратифициране на Гаранционното споразумение е обнародван в Държавен вестник на 3.05.2016 г. Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради беше приета с решение на Министерския съвет от 27 януари 2015 г.

Към 31.12.2018 г., дългът по заема е в размер на 129,000 хил. евро с левова равностойност 252,302 хил. лв. (към 31.12.2017 г.: 150,000 хил. евро с левова равностойност 293,375 хил. лв.). Лихвеният процент по първи транш на заема е плаващ, базиран на тримесечен EURIBOR плюс надбавка, а по втори транш е фиксиран.

Европейската инвестиционна банка

На 18 ноември 2016 г. ББР подписа Договор с Европейската Инвестиционна Банка в размер на 150,000 хил. евро за финансиране на проекти на малки и средни предприятия. Средствата се предоставят с подкрепата на ЕС чрез гаранция от ЕФСИ (Европейски фонд за стратегически инвестиции), част от Инвестиционния план за Европа – „Плана Юнкер“.

Средствата ще бъдат използвани за кредитиране на МСП, вкл. за иновативни проекти, за подкрепа на райони с висока безработица, за младежка заетост или за стартиращи компании, чрез банки – партньори, други финансови посредници или директно. Заемът е необезпечен.

Към 31.12.2018 г., дължимата главница по заема е в размер на 75,000 хил. евро с левова равностойност 146,687 хил. лв. (към 31.12.2017 г.: 75,000 хил. евро с левова равностойност 146,687 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

Кредитанщалт фюр Вигерауфбау

На 27 юли 2010 г., Българска банка за развитие АД подписа директен заем за 25,000 хил. евро с германската банка за развитие Кредитанщалт фюр Вигерауфбау (КфВ). Финансовият ресурс е предназначен за пряко кредитиране на малки и средни предприятия и/или за предоставяне на кредитни линии на търговските банки за целево финансиране на бизнеса. Заемът е необезпечен и към 31.12.2018 г. е изцяло усвоен.

Към 31.12.2018 г. дължимата главница по заема е в размер на 5,882 хил. евро с левова равностойност 11,505 хил. лв. (към 31.12.2017 г., дължимата главница е в размер на 8,824 хил. евро с левова равностойност 17,257 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

На 16 август 2016 г. Българска банка за развитие подписа Договор с КфВ в размер на 100,000 хил. евро. Средствата ще се използват за финансиране на мерки за енергийна ефективност и необходими структурни мерки, изпълнявани от малки и средни предприятия в България в рамките на НПЕЕМЖС. Заемът е обезпечен с държавна гаранция, в рамките на Закона за държавния бюджет за 2016 г. Подписано е Гаранционно споразумение между КфВ и Република България, представлявана от Министъра на финансите, което е ратифицирано от Народното събрание. Законът за ратифициране на Гаранционното споразумение е обнародван в Държавен вестник на 30.12.2016 г. Срокът за погасяване на заема е 7 години с 2 години гратисен период. Към 31.12.2018 г. заемът е напълно усвоен.

Към 31.12.2018 г. дължимата главница по заема е в размер на 72,727 хил. евро с левова равностойност 142,242 хил. лв. (към 31.12.2017 г. дължимата главница е в размер на 90,909 хил. евро с левова равностойност 177,803 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

Скандинавска инвестиционна банка

На 15.12.2010 г. е подписана втора кредитна линия между Скандинавската инвестиционна банка и Българска банка за развитие АД за 20,000 хил. евро.

Средствата са предназначени за финансиране на проекти, свързани с възобновяеми енергийни източници или с опазване на околната среда, проекти с участие от страните-членки на Скандинавската инвестиционна банка, както и непряко финансиране чрез търговски банки-партньори. Заемът е необезпечен. Към 31.12.2018 г. заемът е изцяло усвоен.

Към 31.12.2018 г. дължимата главница по заема е в размер на 6,136 хил. евро с левова равностойност 12,001 хил. лв. (31.12.2017 г.: 8,489 хил. евро с левова равностойност 16,603 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

Сумитомо Мицуи – Банкова Корпорация Европа

На 11.11.2014 г., ББР подписа споразумение със Сумитомо Митсуи – Банкова Корпорация Европа за търговско финансиране, което дава възможност за финансиране със срок до 12 месеца на търговски сделки и акредитиви, включително експортни сделки. Споразумението е в размер на 10,000 хил. евро.

Към 31.12.2018 г. няма дълг по заема (31.12.2017 г.: няма дълг по заема). Лихвеният процент е плаващ, базиран на EURIBOR плюс надбавка.

Японска банка за международно сътрудничество

На 17.12.2009 г. е сключен договор за заем между Българска банка за развитие АД и Японската банка за международно сътрудничество в размер на 20,000 хил. евро. Заемът е предназначен за финансиране на проекти с японско участие и може да се усвоява в евро или йени. За заем в евро приложимият лихвен процент се формира, за 60% от сумата като фиксиран лихвен процент (CIRR + рискова премия), а за останалите 40% от сумата като плаващ лихвен процент (шестмесечен EURIBOR + надбавка). За заем в йени, приложимият лихвен процент при усвоен транш се формира като фиксиран лихвен процент (CIRR + рискова премия). Заемът е необезпечен. Усвоените средства по заема са в размер на 1,122,594 хил. йени с левова равностойност 19,812 хил. лв.

Към 31.12.2018 г., заемът е изцяло погасен (31.12.2017 г.: 70,149 хил. йени с левова равностойност 1,016 хил.лв.).

Програма Прогрес на Европейския Инвестиционен фонд

На 24.07.2015 г., Българска банка за развитие АД подписа договор за заем с ЕИФ по програма Прогрес в размер на 5,000 хил. евро. Заемът е за финансиране на микро-лизинги и микро-кредити за микро/малки предприятия и за финансиране на микро-кредити чрез финансови институции. Тази програма е насочена към предприятия с до 10 работници и с активи в размер до 2 млн. евро (3,912 хил. лв.). Допустими бенефициенти са и самонаети лица, стартиращи предприятия, или лица с труден достъп до финансиране.

Към 31.12.2018 г. дължимата главница по заема е в размер на 871 хил. евро с левова равностойност 1,704 хил. лв. (31.12.2017 г.: 4,000 хил. евро с левова равностойност 7,823 хил. лв.). Лихвеният процент по заема е фиксиран.

Индустриална и търговска банка на Китай

На 22 февруари 2016 г. ББР подписа Договор за междубанков кредит с ИТБК в размер на 20,000 хил. евро. Средствата са предназначени за общата кредитна дейност на ББР, пряко финансиране на бизнеса или он-лендинг програми чрез търговските банки за подкрепа на инвестиционни проекти и предоставяне на оборотен капитал. Срокът на договора е две години. Заемът е необезпечен. Към 31.12.2018 заемът е изцяло погасен (31.12.2017 г.: 10,000 хил. евро с левова равностойност 19,558 хил. лв.).

Китайска банка за развитие

На 12 май 2017 г. ББР подписа Договор за заем с Китайската банка за развитие в размер на 80,000 хил. евро. Средствата могат да бъдат използвани за финансиране на общата кредитна дейност на ББР – инвестиционни и оборотни кредити. ББР има възможност да използва финансовия ресурс и за подпомагане на стратегически проекти в рамките на инициативата Belt & Road „Един пояс, един път“.Срокът за погасяване на заема е 10 години с 2 години гратисен период. Заемът е необезпечен. Към 31.12.2018 г. заемът е напълно усвоен.

Към 31.12.2018 г. дължимата главница по заема е в размер на 80,000 хил. евро с левова равностойност 156,466 хил. лв. (към 31.12.2017 г. 80,000 хил. евро с левова равностойност 156,466 хил. лв.). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

На 13.12.2018 г. ББР подписа ново финансово споразумение с Китайската банка за развитие в размер на 300,000 хил. евро. Средствата са предоставени като първи транш по подписаното през месец

Юли 2018 г. рамково споразумение за 1,5 млрд, евро. Ресурсът може да бъде използван за проекти в рамките на инициативата Belt & Road („Един пояс, един път“) и/или също за проекти за подпомагане на МСП, енергетика, комуникации, транспорт, селско стопанство в България или за други цели, одобрени от ББР и КБР. Срокът на договора е за 10 години.

Към 31.12.2018 г. дължимата главница по заема е в размер на 30,000 хил. евро с левова равностойност 58,675 хил. лв. (към 31.12.2017 г. няма дълг по заема). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

Китайска Ексим Банка

На 28 септември 2017 г. ББР подписа Договор с Китайската Ексим Банка в размер на 50,000 хил. евро. Това е първият договор за заем между ББР и Китайската Ексим Банка, след като през 2014 г. двете институции сключиха споразумение за финансово сътрудничество, което предвижда съвместно финансиране на ключови проекти или области. Средства могат да бъдат използвани за финансиране на общата кредитна дейност на ББР, краткосрочно и средносрочно търговско финансиране, транс-гранични икономически и търговски транзакции между Китай и България. Срокът за погасяване на заема е 5 години. Заемът е необезпечен.

Към 31.12.2018 г. заемът е напълно усвоен, дължимата главница е в размер на 50,000 хил. евро с левова равностойност 97,792 хил. лв. (31.12.2017 г. няма усвоявания по заема). Лихвеният процент е плаващ, базиран на шестмесечен EURIBOR плюс надбавка.

30. ДРУГИ ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА

	2018	2017
Заемно финансиране от Министерство на финансите със средства на KfW	11,236	11,236
Средства на KfW, предоставени от Министерство на финансите за доверително управление	6,070	6,256
Депозити със специално предназначение	93,025	93,914
	110,331	111,406

Няма задължения за лихви по други привлечени средства към 31.12.2018 г. (2017: 0 хил. лв.)

Заемно финансиране от Министерство на финансите със средства на KfW

На 18.04.2007 г., Банката е сключила договор за заем с Правителството на Република България, представлявано от Министъра на финансите. Договорът е сключен на основание на Спогодбата между Република България и Германия за финансово сътрудничество от 2001 г. и Споразумение между Република България и Кредитанщалт фюр Виедерауфбау (KfW). Съгласно договора на Банката, определена за “Носител на проекта”, се предоставят 4,929 хил. евро (9,640 хил. лв.) с цел насърчаване финансирането на микро-, малки и средни предприятия. Срокът на договора е 10 години, считано от датата на предоставяне на средствата, като получената сума заедно с капитализираната лихва се погасява еднократно в края на периода.

На 28.04.2017 г. ББР и Министерство на Финансите подписаха Анекс №1 за удължаване на срока на договора с още 10 години.

Към 31.12.2018 г., главницата по заема, заедно с капитализираната лихва, е в размер на 5,745 хил. евро с левова равностойност 11,236 хил. лв. (към 31.12.2017 г.: 5,745 хил. евро с левова равностойност 11,236 хил. лв.).

Лихвата по заема се капитализира на тримесечие и се определя на база на тримесечен EURIBOR плюс надбавка.

Към 31.12.2018 г. Банката е предоставила по този договор заеми на търговски банки в размер на 5,745 евро (31.12.2017 г. – няма предоставени средства).

Средства на KfW, предоставени от Министерство на финансите за доверително управление

Банката е сключила споразумение с Министерство на финансите за управление на средства, предоставени от Кредитанщалт фюр Виедерауфбау (KfW) съгласно договор, подписан между правителствата на България и Германия. Тези средства се предоставят с цел финансиране на малки и средни предприятия. Рискът по предоставяне на тези средства на банки-посредници се носи изцяло от Министерство на финансите. Банката осъществява подбор на банки-посредници, отговаря за трансфериране на средствата към тях, събира информация и извършва периодични прегледи за използването на средствата, наблюдава за срочното изплащане на дължимите суми по главници и лихви по Специалната сметка на Министерство на финансите.

Към 31.12.2018 г., салдото при Дружеството-майка (Банката) на средствата е в размер на 3,104 хил. евро с левова равностойност 6,070 хил. лв. (31.12.2017 г.: 3,199 хил. евро с левова равностойност 6,257 хил. лв.).

Банката получава такса за управлението на тези средства и олихвява тримесечно Специалната сметка на фонда.

Дългосрочно споразумение с Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури

На 07.12.2010 г. между Национален гаранционен фонд ЕАД и Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА) към Министерството на земеделието и храните на Република България се сключи Финансово споразумение за предоставяне на средства за осъществяването на гаранционна дейност по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство” 2007-2013. Целта на програмата е да се осигури по-лесен достъп до кредитиране на предприятията от сектора, с по-ниски лихвени проценти и по-ниски изисквания за обезпечението и самоучастие.

Гаранционната програма се реализира в рамките на Мярка 2.7 от ОПРСР. След проведени консултации, Изпълнителната агенция за рибарство и аквакултури (ИАРА) и НГФ ЕАД избраха инструментта за финансов инженеринг, предвиден съгласно Регламент (ЕО) № 498/2007 на Комисията (ОВ, 10.05.2007, L 120) за определяне на подробни правила за прилагането на Регламент (ЕО) № 1198/2006 на Съвета, да бъде реализиран чрез фонд (средства) по сметка и под управлението на НГФ ЕАД.

Съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 498/2007 на Комисията (член 35), инструментът за финансов инженеринг е установен под формата на отделен финансов блок в рамките на НГФ ЕАД.

Съгласно член 1 от Финансовото споразумение между НГФ ЕАД и ИАРА през 2010 г. на Фонда са предоставени средства в размер на 6 000 хил. лв. По силата на Анекс № 2 от 28.12.2011 г. е извършена допълнителна вноска в размер на 9 168 хил. лв. На 19.12.2012 г. между НГФ ЕАД и ИАРА е сключен Анекс № 4 към Финансовото споразумение за предоставяне на средства за осъществяване на га-

ранционна дейност по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007 - 2013 г., съгласно който Агенцията се задължава да преведе на Фонда допълнителна вноска в размер на 15 050 хил. лв за реализацията на гаранционната схема. Съгласно Анекс № 5 от

16.01.2014 г. между НГФ ЕАД и ИАРА, агенцията оттегли последната вноска от 15 050 хил. лв. С Анекс №7 от 06.10.2015 г. между страните, Фондът възстанови на Агенцията 3 000 хил. лв. от допълнително преведените финансови средства.

Със сключване на Анекс № 8 от 03.11.2017 г. страните заявяват намерението си ресурсите да се използват повторно. ИАРА възлага на НГФ ЕАД осъществяването на Гаранционна дейност в полза на микро, малки и средни предприятия от сектор „Рибарство“, по смисъла на чл. 34, параграф 4. От Регламент (ЕО) 498/2007.

Съгласно Анекс №9 от 19.06.2018 г. декларирано от страните, предоставените средства по Споразумението да бъдат използвани повторно от Фонда за Гаранционна дейност, целяща улесняване достъпа до финансиране на предприятия от сектор „Рибарство“ и предприятия, одобрени за подпомагане по Програма за Морско дело и рибарство 2014 -2020 г. Средствата са предоставени за извършване на Гаранционна дейност за срок от десет години.

През 2015 г., с цел по-добра доходност, средствата по програмата са инвестирани в разплащателна сметка с преференциален лихвен процент в Българска банка за развитие АД. През 2016 г., средствата са депозирани в двугодишен депозит в същата банка. През 2017 г., договорът за депозит е анексиран за три години.

Гаранционната програма е безплатна за предприятията, които се ползват от нея, като разходите на НГФ ЕАД за реализирането се определят и изплащат съгласно чл. 35 от Регламент (ЕО) № 498/2007 на Комисията.

Към 31.12.2018 г., в рамките на гаранционната схема по ОПРСР, НГФ ЕАД има сключени споразумения със следните банки: Райфайзенбанк (България) ЕАД, Първа Инвестиционна Банка АД, ОББ АД, Уникредит Булбанк АД, Централна Кооперативна Банка АД, Банка ДСК ЕАД, Ти Би Ай Банк ЕАД, Интернешънъл Асет Банк АД, Българо-американска кредитна банка АД и Българска банка за развитие АД, Общинска банка АД.

Срокът за включването на нови кредити и банкови гаранции (каквито се предвиждат в рамките на Програмата) е до 31.12.2022 г.

Дългосрочно споразумение с Министерство на земеделието и храните

На 20.12.2011 г., между Национален гаранционен фонд ЕАД и Министерство на земеделието и храните (МЗХ) се сключи Финансово споразумение за предоставяне на средства за осъществяването на гаранционна дейност по гаранционна схема по Програма за развитие на селските райони за периода 2007-2013 г.

Гаранционната схема е създадена на основание чл. 51 - 52 от Регламент (ЕО) № 1974/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. за определяне на подробни правила за прилагане на Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета от 20 септември 2005 г. относно подпомагане на развитието на селските райони от ЕЗФРСР, с цел улесняване достъпа до финансиране на бенефициенти и реализирането на проектите по ПРСР.

МЗХ предоставя на Фонда средства в размер на левовата равностойност на 121,100 хил.евро (242,200 хил. лв.) с цел подобряване достъпа до финансиране, подпомагане на конкурентоспособността, ускоряване реализирането на инвестиции, които са съфинансирани със средства по Програма за развитие на селските райони на Република България (2007-2013 г.) и които се използват от Фонда за издаване на гаранции и контрагаранции. С Анекс №2 от 14.10.2015 г. между страните, Фондът възстанови на Министерството 154,586 хил. лв. от предоставените финансови средства. С Анекс №3 от 01.12.2015 г. между страните, е удължен срока на Споразумението до 01.04.2016 г.

Съгласно Анекс №4 от 29.03.2016 г. е декларирано от страните, предоставените средства по Споразумението да бъдат използвани повторно от Фонда за Гаранционна дейност, целяща улесняване достъпа до финансиране на предприятия, одобрени за подпомагане по Програма за развитие на селските райони на Република България (2014 – 2020 г.), както и предприятия от сектор „Животновъдство“ и сектор „Растениевъдство“. Средствата са предоставени за извършване на Гаранционна дейност за срок от десет години.

През 2016 г., средствата са депозирани в двугодишен депозит в Дружеството майка. През 2017 г. договорот за депозит е анексиран за три години.

Към 31.12.2017 г., в рамките на гаранционната дейност по ПРСР 2007 – 2013 г., НГФ ЕАД има сключени споразумения с банките: Българо-американска кредитна банка АД, Банка ДСК ЕАД, Обединена българска банка АД, Банка Пиреос България АД, Първа инвестиционна банка АД, Райфайзенбанк (България) ЕАД, Сибанк ЕАД, Централна кооперативна банка АД и Юробанк България АД, Уникредит Булбанк АД, Ти Би Ай Банк ЕАД, Алианс банк България АД.

През 2017 г., Гаранционната схема 2014-2020 г., съвместна с МЗХ се реализира с ресурс от освободени средства по гаранционната схема по ПРСР 2007-2013 г. в размер на 50,000 хил. лв. По гаранционната схема са погнисани споразумения със 17 търговски банки: Обединена българска банка АД, Тексим банк АД, Банка ДСК ЕАД, Банка Пиреос България АД, Сибанк ЕАД, Българо-американска кредитна банка АД, Общинска банка АД, Инвестбанк АД, Алианс банк България АД, Интернешънъл Асет Банк АД, Юробанк България АД, Търговска банка Д АД, Ти Би Ай Банк ЕАД, Първа инвестиционна банка АД, Уникредит Булбанк АД, Българска банка за развитие АД, Райфайзенбанк (България) ЕАД и МФИ Джобс ЕАД.

31. ПРОВИЗИИ

	2018	2017
Провизии по гаранции	7,641	5,759
Провизии за неувоени кредити	187	97
	7,828	5,856

Таблицата по-долу представя движението на провизиите по гаранции:

	2018	2017
Салдо към 1 януари	5,794	7,509
Ефект от първоначално прилагане на МСФО 9 01.01.2018 г.	449	-
Начислени за годината	2,229	1,982
Използвани през годината	3,721	198
Реинтегрирани за годината	(4,552)	(3,930)
Салдо към 31 декември	7,641	5,759

Провизиите по гаранции представляват сумата, която Групата очаква със значителна вероятност реално да изплати на трети лица по издадени от нея гаранции.

Провизиите по съдебни дела са заделени за бъдещи плащания по съдебни икове, свързани с трудови спорове.

32. ДРУГИ ПАСИВИ

	2018	2017
Такси по облигационни заеми и портфейлни гаранции	48	196
Задължения към персонал и за социално осигуряване	591	454
Задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране	400	366
Начисления за разходи	365	777
Задължения за данъци	367	281
Задължения към ЕИФ	5	148
Задължения по финансов лизинг	561	-
Други кредитори	443	617
	2,780	2,839

Задълженията към персонала за заплати и социално осигуряване включват: начисления по компенсируеми отпуски и социалните осигуровки по тях.

Задължения към персонала при пенсиониране се дължат от Групата при настъпване на пенсионна възраст и са представени по настояща стойност.

Съгласно Кодекса на труда всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако има трудов стаж над 10 години в Дружеството-майка (Банката), обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране. За определяне на тези задължения Дружеството-майка (Банката) е направила оценка, като е използвала математически модели и услугите на сертифициран актюер. На база на направените изчисления е определено задължение в консолидирания отчет за финансовото състояние към 31.12.2018 г. в размер на 400 хил. лв. (31.12. 2017 г.: 366 хил. лв.).

	2018	2017
Настояща стойност на задължението на 1 януари	366	229
Разходи за настоящи услуги	101	49
Разходи за лихви	6	7
Изплатени суми през периода	(19)	-
Актюерски (печалби)/загуби от промени в демографски, финансови предположения и действителен опит	(54)	81
Настояща стойност на задължението на 31 декември	400	366

	Суми при пенсионирание по възраст и стаж		Суми при пенсионирание по болест		Общо	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Актюерска печалба/(загуба) към 1 януари	(41)	22	-	-	(41)	22
Актюерска (загуба)/печалба върху задължението, призната като друг всеобхватен доход за периода	33	(63)	-	-	33	(63)
Актюерска (загуба)/печалба към 31 декември	(8)	(41)	-	-	(8)	(41)

За определяне на настоящата стойност към 31.12.2018 г. са направени следните актюерски предположения:

- смъртност – по таблица за смъртност, изготвена на базата на статистика, предоставена от Националния Статистически Институт, за общата смъртност на населението в България за периода 2015 – 2017 г.;
- темп на текучество – между 0 % до 10 %, в зависимост от пет обособени възрастови групи;
- темп преждевременно пенсионирание поради болест - между 0.027 % до 0.3212 %, в зависимост от пет обособени възрастови групи;
- ефективен годишен лихвен процент за дисконтиране – 1% (2017 г. – 1,4%);
- Предположенията за бъдещия ръст на заплатите в Дружеството-майка (Банката) са в съответствие с плана за развитието на Групата: за 2019 г. – 5 % спрямо нивото през 2018 г. и за 2020 г. и следващи – 5 % спрямо нивото от предходната година.

Ефектът за 2018 г. от увеличение и ефект от намаление с 1% на ръста на заплатите и на лихвения процент върху общата сума на разходите за текущ стаж и лихви, и върху настоящата стойност на задължението за изплащане на дефинирани доходи при пенсионирание:

	Увеличение с 1% на ръста на за- платите	Намаление с 1% на ръста на за- платите
Промяна на разхода за лихви и текущ стаж ("+"- увеличение, "-"- намаление)	17	(14)
Промяна на настоящата стойност на задължението към 31.12.2018г. ("+"- увеличение, "-"- намаление)	60	(49)
	Увеличение с 1% на лихвения про- цент	Намаление с 1% на лихвения про- цент
Промяна на разхода за лихви и текущ стаж ("+"- увеличение, "-"- намаление)	(9)	12
Промяна на настоящата стойност на задължението към 31.12.2018 г. ("+"- увеличение, "-"- намаление)	(50)	62
	Увеличение с 1% на текущест- вото	Намаление с 1% на текуществото
Промяна на разхода за лихви и текущ стаж ("+"- увеличение, "-"- намаление)	(15)	19
Промяна на настоящата стойност на задължението към 31.12.2018 г. ("+"- увеличение, "-"- намаление)	(53)	65

Ефектът за 2017 г. от увеличение и ефект от намаление с 1% на ръста на заплатите и на лихвения процент върху общата сума на разходите за текущ стаж и лихви, и върху настоящата стойност на задължението за изплащане на дефинирани доходи при пенсиониране:

	Увеличение с 1% на ръста на за- платите	Намаление с 1% на ръста на за- платите
Промяна на разхода за лихви и текущ стаж ("+"- увеличение, "-"- намаление)	13	(11)
Промяна на настоящата стойност на задължението към 31.12.2017 г. ("+"- увеличение, "-"- намаление)	52	(43)
	Увеличение с 1% на лихвения про- цент	Намаление с 1% на лихвения про- цент
Промяна на разхода за лихви и текущ стаж ("+"- увеличение, "-"- намаление)	(7)	9
Промяна на настоящата стойност на задължението към 31.12.2017 г. ("+"- увеличение, "-"- намаление)	(44)	54
	Увеличение с 1% на текущест- вото	Намаление с 1% на текущество- то
Промяна на разхода за лихви и текущ стаж ("+"- увеличение, "-"- намаление)	(12)	14
Промяна на настоящата стойност на задължението към 31.12.2017 г. ("+"- увеличение, "-"- намаление)	(46)	56

33. АКЦИОНЕРЕН КАПИТАЛ

	2018	2017
Акционерен капитал		
Издадени обикновени акции, платени с парични средства	587,964	587,964
Издадени обикновени акции - апортна вноска (парцел за банкова сграда)	12,200	12,200
Издадени обикновени акции - апортна вноска (банкова сграда)	1,610	1,610
	601,774	601,774

Капиталът на Дружеството-майка (Банката) се състои от 6,017,735 броя обикновени, поименни акции с право на глас, всяка с номинал 100 лева.

Със Закона за Българската банка за развитие е определено, че пакет не по-малко от 51% от акциите в капитала на Банката трябва да е държавна собственост, като акциите на Държавата в размер на не по-малко от 51% от регистрирания акционерен капитал са непрехвърляеми. Също така, специфично ограничение е установено относно състава на останалите акционери, извън българската държава, чрез Министерството на финансите. Такива могат да бъдат: Банката за развитие към Съвета на Европа, Европейската инвестиционна банка, Европейския инвестиционен фонд, както и други банки за развитие на държави-членки на Европейския съюз.

Акциите на Банката не могат да бъдат залогани, както и правата по тях не могат да бъдат предмет на прехвърлителни сделки.

През м. август 2017г. с решение на НС, акциите на банката са прехвърлени от Министерство на финансите към Министерство на икономиката и към 31.12.2018 г. 99.99% от акциите на Банката са собственост на Държавата чрез Министерство на икономиката (31.12.2017 г. – 99.99% от акциите на Банката са собственост на Държавата чрез Министерство на финансите).

34. РЕЗЕРВИ

Спрямо общите разпоредби на Търговския закон Дружеството-майка (Банката) трябва да разпределя за Фонд Резервен не по-малко от 1/10 от годишната печалба след облагане до достигане на размер на фонда 10% спрямо основния капитал по устав. Съгласно Устава на Банката, същата трябва да разпределя за Фонд Резервен не по-малко от 1/2 от годишната печалба след облагане с данъци до достигане на 50 на сто от уставния капитал.

Групата може да използва средствата от Фонд Резервен за покриване на текущи загуби или за покриване на загуби от предходни периоди, като не могат да бъдат използвани за разпределяне на дивиденди без разрешение на БНБ.

Също така, съгласно Закона за кредитните институции банките в България не могат да изплащат дивиденди преди да са акумулирали изисквания по закон или устав минимален размер на резервите им (основно Фонд Резервен), или при условие, че с изплащането на дивидентите ще се наруши спазването на регулаторните съотношения за обща капиталова адекватност. Аналогично е и изискването на Закона за Българската банка за развитие.

Към 31.12.2018 г., Фонд Резервен на Групата е в размер на 73,672 хил. лв. (31.12.2017 г.: 71,989 хил. лв.).

Към 31.12.2018г., допълнителните резерви на Групата са в размер на 77,324 хил. лв. (31.12.2017 г.: 68,063 хил. лв.) и са формирани в резултат на разпределение на печалбите на Групата от предходни периоди, съгласно решения на Общото събрание на акционерите.

През 2018 г., след проведено редовно общо събрание на акционерите е взето решение да не се изплати дивидент от печалбата след приспадане на отчисленията за фонд „Резервен“. (2017 г.: е изплатен дивидент от печалбата в размер на 19,314 хил. лв.).

Съгласно Закона за Българската банка за развитие, всеки акционер на Банката може да се откаже от полагащия му се дивидент и тогава сумата на дивидента се отнася към допълнителните резерви.

Групата е формирала специален компонент “Резерв по финансови активи отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход” на собствения капитал, към който се акумулират всички нереализирани печалби и загуби от преценка до справедлива стойност на финансовите активи отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, налични към края на всеки отчетен период. Тези печалби и загуби се трансферират към текущите печалби и загуби при продажба/падеж на съответните ценни книжа и/или при трайна обезценка. Резервът по финансови активи отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е представен нетно от данъци. Към 31.12.2018 г., този резерв е положителна величина в размер 10,909 хил. лв. (31.12.2017 г.: 11,003 хил. лв. – положителна величина).

35. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ

	2018	2017
Условни задължения		
Гаранции и акредитиви	484,134	407,746
в т.ч. с парично покритие	(15,539)	(9,472)
Акредитиви, открити със заемни средства, отчетени като кредитен ангажимент	-	21
Провизии по гаранции (Бележка 31)	(7,641)	(5,829)
	460,954	392,466
Издадени безрискови контрагаранции	-	63,696
Неотменяеми ангажименти		
Неусвоен размер на разрешени кредити	328,324	446,223
в т.ч. акредитиви, открити със заемни средства	-	(21)
Непоискана част от номинал на акции на ЕИФ	4,694	4,694
Участие в инвестиционна програма SIA	1,410	1,603
	334,428	452,499
	795,382	844,965

През последното тримесечие на 2008 г., на база Закона за Българската банка за развитие е започнало преминаването на дейността по Проект "Гаранционен фонд за микрокредитиране" от Министерството на труда и социалната политика (МТСП) към Национален гаранционен фонд ЕАД – дъщерно дружество на Банката. Въз основа на този закон и Решение № 309/3.05.2007 г. на МС е

извършено предоговаряне в срок до една година (до м. май 2009 г.) с всяка от банките - партньори по Проект "Гаранционен фонд за микрокредитиране" към МТСП за замяна на обезпечението от депозити на МТСП с банкови гаранции от Българската банка за развитие АД. С размера на освободените държавни средства по проекта е увеличен капиталът на Българската банка за развитие АД и респ. на Националния гаранционен фонд ЕАД.

Към 31.12.2018 г., Дружеството-майка (Банката) има сключени споразумения с пет банки-партньори и издадени гаранции на стойност 1,551 хил. лв. (31.12.2017 г.: пет банки-партньори и гаранции на стойност 1,818 хил. лв.).

На 17.07.2015 г., Българска банка за развитие АД (Дружеството-майка) подписа Договор за управление на средства с ЕИФ за присъединяване към инвестиционната програма SIA (SIA - Social Impact Accelerator) на ЕИФ за дялови участия в социални венчър фондове, с участие от 1 млн. евро и период на инвестиране на ангажимента до 5 години. Програмата SIA е с цел да се инвестира в малки и средни предприятия със значимо социално въздействие. Мениджър на Програмата е ЕИФ. Срокът на Програмата е 10 години.

Към 31.12.2018 г. са направени дванандесет капиталови вноски по инициативата в размер на 279 хил. евро с ледова равностойност 546 хил. лв. (2017г.: 180 хил. евро с ледова равностойност 353 хил. лв.) (Бележка 20).

През 2015 г., Дружеството-майка (Банката) стартира нова програма за индиректно финансиране на микро, малък и среден бизнес с максимален размер 150,000 хил. лв. Програмата предвижда възможност ББР да поема част от риска по предоставени от банки-партньори кредити за бизнеса в размер до 30% от стойността на отделните подзаеми. Към 31.12.2018 г. Банката е сключила споразумения с пет банки-партньори и размерът на формирания портфейл от гаранции е 2,790 хил. лв. (31.12.2017 г.: пет банки-партньори и портфейл от гаранции на стойност 3,576 хил. лв.).

През 2018 г., са действат сключени споразумения за портфейлни гаранции с 11 банки по гаранционна схема 2009-2013 г., по които страна е Национален гаранционен фонд ЕАД (Дъщерно дружество на ББР АД). Максималният срок на гаранциите е до 10 години. Общият лимит от средства, предоставен на банките за включване на кредити в портфейла е в размер на 146,500 хил. лв. (2017 г.: 146,500 хил. лв.). Към 31.12.2018 г., одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на 6,378 хил. лв. (2017 г.: 11,078 хил. лв.), а размерът на гарантирания дял е 2,661 хил. лв. (2017 г.: 4,983 хил. лв.).

През 2014 г., НГФ (Фондът) стартира нова гаранционна схема. По тази схема са действат сключени споразумения за портфейлни гаранции с 13 банки. За разлика от предходната гаранционна схема, по тази програма, банките имат възможност сами да включват кредити в гарантирания от НГФ портфейл, при спазване на изискванията на схемата. Срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл е до септември 2015 г. като гаранцията на НГФ е валидна до септември 2018 г. В гарантирания портфейл се включват само нови кредити към малки и средни предприятия при максимална стойност на гаранцията от НГФ до 50% от размера на кредита и не повече от 500 хил. лв. По гаранционна схема „2014“ е въведен таван на плащанията за всеки гарантиран портфейл. Банките заплащат гаранционна такса на база постигнатите обеми, като кредитополучателите са освободени от такси по гаранциите от НГФ. Общият лимит от средства, предоставен на банките за включване на кредити в портфейла е в размер на 192,000 хил. лв. (2016 г.: 192,000 хил. лв.).

Към 31.12.2018 г. схемата е приключена. Одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на нула хил. лв. (2017 г.: 49,047 хил. лв.) и размерът на гарантирания дял е нула хил. лв. (2017 г.: 39,009 хил. лв.).

През 2015 г., стартира процедурата по избор на банки партньори на НГФ по нова гаранционна схема. След проведени процедури за избор и анализ в търговските банки, от началото на месец октомври 2015 до началото на януари 2016 г. са подписани гаранционни споразумения с 10 търговски банки на обща стойност 326,000 хил.лв.

През 2016 г., по искане на дъве от банките подписали споразумение общия гаранционен лимит е увеличен до 379,000 хил. лв. Както и по предходната схема, допустими за включване са само новоотпуснатите кредити за инвестиционни и оборотни нужди. По схемата, НГФ гарантира до 50% от размера на кредита, но не повече от 1 млн. лв. на ниво свързани лица. Срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл е до 31 март 2017 г. По гаранционната схема е въведен и максимален лимит на плащанията за всеки гарантиран портфейл в размер до 25%, като НГФ запазва правото да изключва кредити от гарантирания портфейл при несъответствие с условията на схемата. Банките заплащат гаранционна такса на база постигнатите обеми, като кредитополучателите са освободени от такси по гаранциите от НГФ. От стартиране на гаранционната схема до го изтичане на срока за включване са подкрепени 2,024 бр. МСП.. Общият лимит от средства, предоставен на банките за включване на кредити в портфейла е в размер на 379,000 хил. лв. (2016 г.: 379,000 хил. лв.) Към 31.12.2018 г., одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на 169,775 хил. лв. (2017 г.: 209,598 хил. лв.), а размерът на гарантирания дълг е 125,705 хил. лв. (2017 г.: 169,038 хил. лв.).

В началото на 2017 г., НГФ стартира процедура по удължаване на гаранционната схема НГФ 2015-2017 за нов период на включване. Заявено е участие от всички банки и са подписани нови споразумения за сумата от 328,000 хил.лв. Както и по предходната схема, допустими за включване са само ново отпуснати кредити за инвестиционни и оборотни нужди. По схемата НГФ гарантира до 50% от размера на кредита, но не повече от 1 млн. лв. на ниво свързани лица. Срокът за включване на кредити в гарантирания портфейл е до 30 септември 2018 г. По гаранционната схема е въведен и максимален лимит на плащанията за всеки гарантиран портфейл в размер до 25%, като НГФ запазва правото да изключва кредити от гарантирания портфейл при несъответствие с условията на схемата. Банките заплащат гаранционна такса на база постигнатите обеми, като кредитополучателите са освободени от такси по гаранциите от НГФ.

С последващо анексиране, общият лимит от средства, предоставен на банките за включване на кредити в портфейла е в размер на 416,131 хил. лв. Към 31.12.2018 г., одобреният размер на гаранциите, включени в портфейлите на банките-партньори е в размер на 354,397 хил. лв. (2017 г.: 126,493 хил. лв.), а размерът на гарантирания дълг е 292,993 хил. лв. (2017 г.: 123,907 хил. лв.). Подкрепени са 3 000 бр. МСП.

През м. декември 2016 г., между Европейският инвестиционен фонд (ЕИФ) и Националният гаранционен фонд ЕАД (НГФ ЕАД) е подписано Споразумение, с което се осигуряват допълнителни 40 милиона евро финансиране за малките и средни предприятия в България по програма COSME на Европейската комисия. Средствата се осигуряват с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ), който стои в основата на Инвестиционния план за Европа (План „Юнкер“).

ЕИФ осигурява гаранционна линия в размер на 20 милиона евро, с която НГФ ще подкрепи финансиране за 40 милиона евро към МСП в България, изпитващи затруднения при осигуряване на изискваните обезпечения По тази схема са действащи сключени споразумения за портфейлни гаранции с 5 търговски банки - Българо-американска кредитна банка АД, Ти Би Ай Банк ЕАД, МФИ Джобс ЕАД, Първа инвестиционна банка АД, Юробанк България АД. Максималният лимит е 43,338 хил.лв.

Към 31.12.2018 г. са издадени гаранции в размер на 8,636 хил.лв (2017 г.: 3,574 хил. лв.) по 76 кредита за обща сума 17,271 хил.лв. (2017 г.: 7,147 хил. лв.), Текущият гарантиран дълг към 31.12.2018 г. 8,636 хил. лв. (2017 г.: 2,992 хил. лв.) Подкрепените МСП са 118 бр.

На база подписано Финансово споразумение с ИАРА от 2011 г. НГФ изпълнява гаранционна схема в сектор Рибарство. Издадените от НГФ гаранции по програмата са безрискови за Дружеството, тъй като претенциите се изплащат за сметка на предоставените средства по ОПРСР. По програмата НГФ има подписани споразумения с 16 търговски банки. С подкрепата на схемата са реализирани проекти в размер на 46,000 хил. лв. от които 33,000 хил. лв. проекти по мярка 2.1 (79% от бюджета на мярката), по мярка 2.6 подкрепените проекти са за 12,000 хил. лв. (77% от бюджетът по мярката). Подкрепени по мярка 4.1 са и проекти за 500 хил. лв.

Към 31.12.2018 г., при прилагане на максимален размер на гаранционно покритие от 80 %, НГФ ЕАД е издал безрискови за дружеството гаранции контрагаранции по кредити издадени на банки-партньори за финансиране на одобрени проекти по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007 – 2013 г., в размер на 13,874 хил. лв. с обща стойност на кредитите/банковите гаранции – 20,780 хил. лв. (2017 г.: гаранции 13,874 хил. лв. с обща стойност на кредитите/банковите гаранции – 20,780 хил. лв.).

Размерът на гарантирания дълг по отчетна стойност към 31.12.2018 г. е 3,848 хил. лв. (2017 г.: 4,959 хил. лв.).

На база подписано Финансово споразумение с МЗХ от 2012 г. НГФ изпълнява гаранционна дейност в подкрепа на бенефициенти на ПРСР 2007-2013. Издадените от НГФ гаранции по програмата са безрискови за Дружеството, тъй като претенциите се изплащат за сметка на предоставените средства по ПРСР. По схемата са подкрепени 544 бенефициента по програмата за реализиране на проекти, като 84% от предприятията се класифицират като микро, 14 % са малки и 3% са средни предприятия.

Към 31.12.2018 г., при прилагане на максимален размер на гаранционно покритие от 80 %, НГФ ЕАД е издал безрискови за дружеството гаранции и контрагаранции по кредити издадени на банки-партньори за финансиране на одобрени проекти по Програма за развитие на селските райони на Република България 2007-2013 г. в размер на 185,606 хил. лв. (2017 г.: 185,606 хил. лв.) с обща стойност на кредитите – 238,112 хил. лв. (2016 г.: 238,112 хил. лв.).

Размерът на гарантирания дълг по отчетна стойност към 31.12.2018 г. е 14,692 хил.лв. (2017 г.: 24,254 хил. лв.).

Гаранционната схема е съвместна с МЗХ и се реализира с ресурс от освободени средства по гаранционната схема по ПРСР 2007-2013 г. в размер на 50 млн. лв. за финансиране на одобрени проекти по Програма за развитие на селските райони на Република България 2014 - 2020 г. Издадените от НГФ ЕАД гаранции по програмата са безрискови за Дружеството, тъй като претенциите се изплащат за сметка на предоставените средства по ПРСР.

Към 31.12.2018 г., при прилагане на максимален размер на гаранционно покритие от 50%, НГФ ЕАД е издал безрискови за дружеството гаранции и контрагаранции по кредити издадени на банки-партньори за финансиране на одобрени проекти по Програма за развитие на селските райони на Република България 2014 - 2020 г. в размер на 61,540 хил. лв. (2017 г.: 92,028 хил. лв.) с обща стойност на кредитите – 123,755 хил. лв. (2017 г.: 45,750 хил. лв.) Общият гаранционен лимит по програмата е 50,000 хил. лв. Към 31.12.2018 г. гарантираните кредити са 114 на брой, за обща сума от 85,002 хил. лв. Подкрепените МСП са 96 бр. Размерът на гарантирания дълг по отчетна стойност към 31.12.2018 г. е 38,533 хил. лв. (2017 г.: 34,483 хил. лв.) .

Характер на инструментите и кредитен риск

Тези ангажименти с условен характер са носители на забалансов кредитен риск, тъй като само таксите се признават в консолидирания отчет до изпълнението или изтичането на срока на ангажиментите. Сумите, отразени в таблицата по-горе като гаранции, представляват максималната счетоводна загуба, която би била призната към края на отчетния период, ако контрагентите не изпълнят изцяло договорните си задължения. Срокът на много от условните задължения ще бъде изтекъл без същите да бъдат частично или изцяло авансирани. Ето защо, сумите не представляват очаквани бъдещи парични потоци. Обезпеченията за издаване на обичайните банкови гаранции са наг 100% и представляват основно блокирани депозити в Банката, ипотекирани недвижима собственост и застрахователни полици, издадени в полза на Банката. При възникване на условия за активиране на издадена гаранция, банката преценява възможността за регресно вземане към контрагента и евентуално реализиране на предоставените обезпечения.

Издадените от Дружеството-майка (Банката) гаранции по Проект “Гаранционен фонд за микрокредитиране” на МТСП и издадените гаранции за собствен риск на НГФ (дъщерно дружество на ББР) са необезпечени. В случай на активиране на компонент от издадена гаранция от Групата, извършеното плащане от нея не се оценява като крайна загуба, тъй като банката-партньор има задължение да предприеме всички необходими действия за реализация на получените обезпечения по проблемния кредит и да възстанови съответната сума на Групата.

Невнесената част от номинала на притежаваните от Банката акции на Европейския инвестиционен фонд става дължима за плащане след специално решение за целта на Общо събрание на акционерите на фонда. До датата на издаване на настоящия отчет не е вземано такова решение. */

36. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ЕКВИВАЛЕНТИ

В хиляди лева	2018	2017
Парични средства в каса (Бележка 16)	335	244
Разплащателна сметка при Централната банка (Бележка 16)	297,287	447,404
Вземания от банки с оригинален падеж до 3 месеца (Бележка 17)	320,139	74,652
	617,761	522,300

	1 януари 2018	Входящи парични потоци	Изходящи парични потоци	Ефект от промените във валутни курсове	Начисления по метода на ефективен лихвен процент*	Други	31 декември 2018
Текущи привлечени средства от международни институции	869,822	156,254	(121,259)	(35)	-	-	904,782
Текущи задължения по други привлечени средства	111,406	27	(1,102)	-	-	-	110,331
Общо пасиви от финансовата дейност	981,228	156,281	(122,361)	(35)	-	-	1,015,113

* Начисленията по лихви в размер на 6,631 хил. лв. са включени в оперативните парични потоци на банката.

37. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА И ДРУЖЕСТВА ПОД ОБЩ КОНТРОЛ ОТ ДЪРЖАВАТА

Свързани лица:

В следващата таблицата са оповестени дружества, с които Банката е извършила трансакции през отчетния период. Всички сделки със свързани лица са по договорени цени.

Дружество/лице	Вид свързаност
Министерство на икономиката	Основен собственик на Банката от името на държавата
Министерство на финансите	Под общ контрол от държавата
Национален гаранционен фонд ЕАД	Дъщерно дружество
Микрофинансираща институция ЕАД	Дъщерно дружество
Фонг за капиталови инвестиции ЕАД	Дъщерно дружество
Марица ЕООД	Дъщерно дружество
Холдинг БДЖ ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Български институт за стандартизация	Дружество под общ контрол от държавата
Южен Поток България АД	Дружество под общ контрол от държавата
Ай Си Джи Би АД	Дружество под общ контрол от държавата
Български енергиен холдинг ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Кинтекс ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Енергийна инвестиционна компания ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Водоснабдяване и канализация ЕООД Пловдив	Дружество под общ контрол от държавата
Водоснабдяване и канализация ЕООД Шумен	Дружество под общ контрол от държавата
ТЕЦ Марица Изток 2 ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Държавна консолидационна компания ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Еко Антрацит ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
УМБАЛ Света Екатерина	Дружество под общ контрол от държавата
Монтажи ЕАД	Дружество под общ контрол от държавата
Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури	Дружество под общ контрол от държавата
Министерство на земеделието и храните	Дружество под общ контрол от държавата

Разчетите със свързани лица в отчета за финансовото състояние към края на отчетните периоди са:

Активи			
Дружество/лице	Вид разчет	2018	2017
Министерство на финансите	Ценни книжа отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	460,963	288,881
Дружества под общ контрол на гържавата	Предоставени кредити и аванси на клиенти	90,673	98,006
Дружества под общ контрол на гържавата	Ценни книжа отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	43,931	-
Пасиви			
Дружество/лице	Вид разчет	2018	2017
Министерство на финансите	Други привлечени средства	17,306	17,492
Дружества под общ контрол на гържавата	Задължения към клиенти по депозити и други привлечени средства	1,004,838	604,596

Сделките със свързани лица са:

Дружество/лице	Вид взаимоотношение	2018	2017
Министерство на финансите	Приходи от такси и комисиони	62	64
	Приходи от лихви	2,971	1,611
	Разходи за лихви	(124)	(128)
Дружества под общ контрол на гържавата	Приходи от лихви	4,883	7,830
	Приходи от такси и комисиони	227	498
	Разходи за лихви	(257)	(977)
	Други доходи от дейността	34	210

Условни задължения и ангажименти със свързани лица:

Дружество/лице	Вид	2018	2017
Дружества под общ контрол на гържавата	Неусвоен размер на разрешени кредити	41,708	27,290
Дружества под общ контрол на гържавата	Издадени банкови гаранции	9,332	4,993
Дружества под общ контрол на гържавата	Акредитиви	-	-

Отношения с ключов управленски персонал:

Разчети с ключов управленски персонал	2018	2017
Задължения към клиенти по привлечени депозити	320	371
Задължения за възнаграждения	120	68
Предоставени кредити и аванси на клиенти	142	405
Сделки с ключов управленски персонал	2018	2017
Възнаграждения и социално осигуряване	(2,290)	(2,075)
Разходи за лихви	(1)	(1)
Приходи от лихви	4	4

38. СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА ОТЧЕТА

На 12.03.2019 г., Българска Банка за Развитие учреди дъщерно дружество ББР Лизинг ЕАД с капитал от 2 млн. лв. изцяло внесен и с основна дейност финансов и оперативен лизинг на активи.

На 13.03.2019 г., Българска банка за развитие учреди дъщерно дружество ББР Факторинг ЕАД с капитал от 2 млн. лв. изцяло внесен и с основна дейност факторинг.

И двете дружества нямат дейност към датата на този отчет.

През м. март 2019 г., агенция Fitch Ratings повиши перспективата на кредитния рейтинг на Република България от стабилна към положителна. Кредитният рейтинг на Българска Банка за Развитие бе повишен от BBB със стабилна перспектива към BBB с положителна перспектива през същия месец.

BULGARIAN
DEVELOPMENT BANK

<http://www.bbr.bg/>